

Jaarverslag 2019 & Jaarrekening 2019

Inhoudsopgave

Aanbieding jaarrekening 2019	5
Deel 1: Jaarverslag 2019	7
Bestuur	8
Financiële positie	9
Deel 2: PROGRAMMA VERANTWOORDING 2019	31
Programma Bestuur en ondersteuning	33
Programma Veiligheid	42
Programma Verkeer, vervoer en waterstaat	45
Programma Economie	51
Programma Onderwijs	56
Programma Sport, cultuur en recreatie	61
Programma Sociaal domein	69
Programma Volksgezondheid en milieu	80
Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	88
Deel 3: PARAGRAFEN	95
Paragraaf Bedrijfsvoering	99
Paragraaf Grondbeleid	103
Paragraaf Lokale heffingen	106
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	112
Paragraaf Financiering	118
Paragraaf Verbonden Partijen	122
Paragraaf Weerstandvermogen & Risicobeheersing	140
Paragraaf Open Club Klimmen	146
Deel 4: BALANS	149
Balans 2019	150
Toelichting op de balans	153
Deel 5: BIJLAGEN	165
Algemene dekkingsmiddelen	166
Incidentele baten en lasten en bedrag voor onvoorzien	170
RAADSBESLUIT	173
Sisa bijlage	175
Controleverklaring	177

Aanbieding jaarrekening 2019

Geachte raadsleden en inwoners van de gemeente Voerendaal,

Graag bieden wij u het jaarverslag en de jaarrekening 2019 aan. Hiermee leggen wij verantwoording af voor het door ons gevoerde beleid en uitvoering. De jaarrekening 2019 sluit met een positief saldo van € 681.212. Met als basis het raadsakkoord "Investeren in een sociaal en duurzaam Voerendaal!" hebben wij vormgegeven aan onze gemeente.

Wij willen nog even stilstaan bij de uitbraak van COVID-19 (corona) eind februari 2020. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekende omstandigheden en heeft een enorme impact op ons allemaal. Voor de aanpak van COVID-19 kijken wij wat we, aanvullend op de landelijke maatregelen van het Rijk, kunnen doen. Dit raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie. We streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming en hebben daarvoor de nodige interne maatregelen genomen.

College van Burgemeester en Wethouders.

Deel 1:

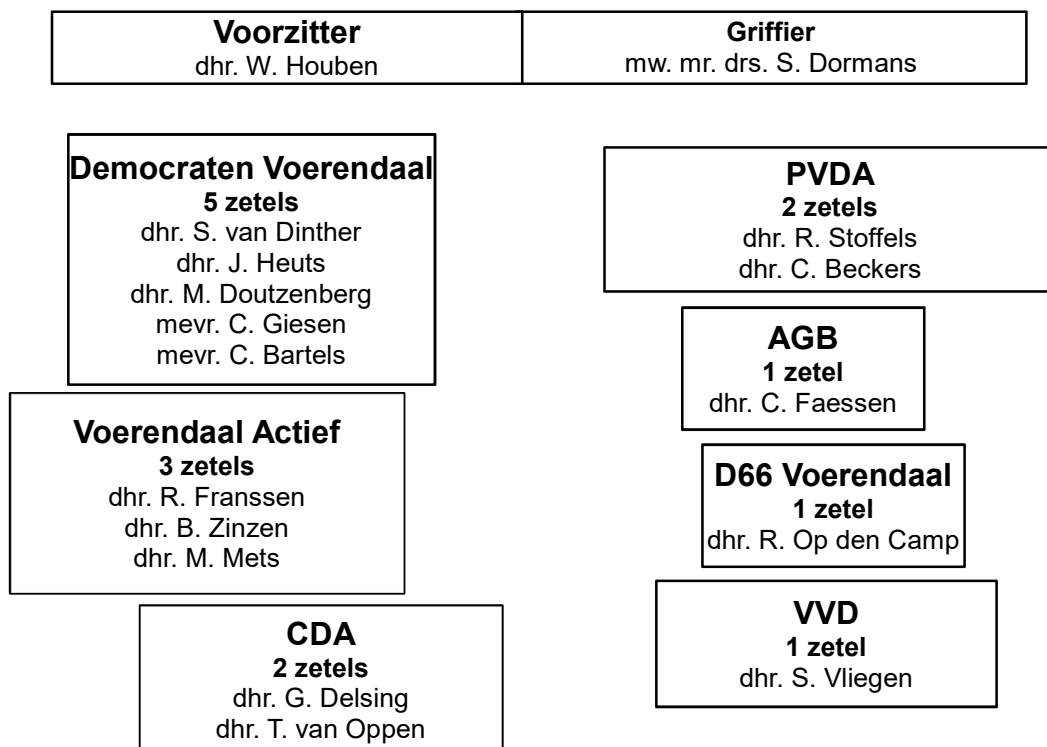
Jaarverslag 2019

Bestuur

Gemeentebestuur

De samenstelling van het hoogste bestuursorgaan, de gemeenteraad, ziet als volgt uit (situatie 31 december 2019):

Gemeenteraad Voerendaal 2019

In het voorjaar van 2018 is door de nieuw gekozen raad een raadsakkoord gesloten waarin de ambities zijn geformuleerd voor de periode 2018-2022 en daarna. Er zijn 4 wethouders door de raad benoemd die samen met de burgemeester het college van B&W vormen, met de navolgende portefeuillevverdeling:

Burgemeester dhr. W. Houben	Wethouder dhr. R. Braun Democraten Voerendaal	Wethouder dhr. H. Coenen Democraten Voerendaal	Wethouder dhr. P. Verbraak PvdA	Wethouder dhr. mr. P. Thomas CDA
– Openbare orde en veiligheid – Toezicht en Handhaving – Bedrijfsvoering – Branding – Communicatie – Regionale samenwerking	– Leefbaarheid (incl. sport en kunst & cultuur) – Accommodaties – Financiën – Onderwijs – Duurzaamheid & Klimaat – Open Club Klimmen	– Participatie – Wmo – Jeugd – Zorg – Arbeidsmarkt	– Openbare ruimte – Infrastructuur – Landschap – Milieu – Water	– Economie – Toerisme – Ruimtelijke ordening – Erfgoed – Wonen

Financiële positie

Onderstaand wordt nader inzicht gegeven in de financiële positie van de gemeente Voerendaal ultimo 2019. De financiële positie omvat een toelichting op het rekeningresultaat (zie A t/m C), de omvang en samenstelling van reserves en voorzieningen (D), uitgevoerde investeringsprojecten (E) en een toelichting op de financiële positie van de gemeente (F). Het hoofdstuk wordt afgesloten met de besluitvorming van de jaarrekening (G).

Samengevat ziet de hoofdstukindeling als volgt uit:

- A. Rekeningresultaat 2019;
- B. Analyse rekeningresultaat 2019:
 - B1. Bijstellingen 2019
 - B2. Financiële effecten voor de komende jaren
 - B3. Mutaties per programma
 - B4. Categoriale rekening 2019
 - B5. Realisatie in primitieve begroting opgenomen dekkingsplan
 - B6. Realisatie in primitieve begroting opgenomen p.m. posten
- C. Rekeningresultaat vóór en na reserveringen;
- D. Reserves en voorzieningen;
- E. Investeringsprojecten;
- F. Oordeel financiële positie;
- G. Besluitvorming jaarrekening.

A. Rekeningresultaat 2019

Het meest in het oog springend in een jaarrekening is natuurlijk het resultaat. Wordt het jaar afgesloten met een overschot of hebben we een tekort? Het jaar 2019 laat een overschot zien van € 681.212.

Het rekeningresultaat is het uiteindelijke verschil tussen baten en lasten van de gemeente Voerendaal. De primitieve begroting 2019 toonde een overschot van € 78.000 (saldo primitieve begroting). Het verloop van het resultaat is onderhevig aan veranderingen die zich gedurende het boekjaar 2019 hebben voorgedaan. Het College heeft hierover tussentijds verantwoording aan de Raad afgelegd.

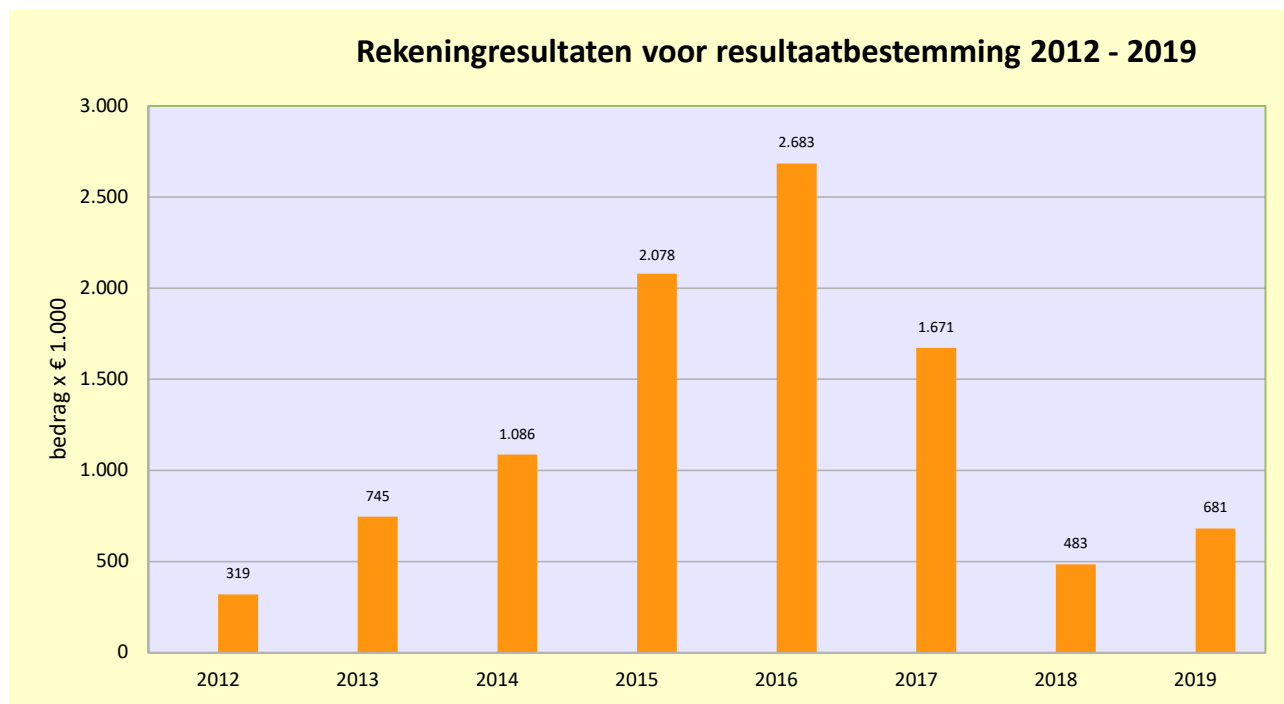
Onderstaand is het verloop van het resultaat samengevat weergegeven.

Rekeningresultaat 2019	mutaties	stand
Primitieve begroting 2019 (november 2018)		78.000
Raadsbesluiten december 2018 t/m mei 2019	-/- 29.000	
Mutaties voorjaarsrapportage 2019	-/- 114.000	
Saldo Voorjaarsrapportage 2019		-/- 65.000
Raadsbesluiten juni t/m november 2019	0	
Mutaties najaarsrapportage 2019	264.000	
Saldo Najaarsrapportage 2019		199.000
Omissie najaarsrapportage (CAO-stijging salarissen)	-/- 95.000	
Raadsbesluiten december 2019	-/- 15.000	
Effecten bij het opmaken van de jaarrekening 2019	592.000	
Saldo jaarrekening 2019		681.000

Het genoemde resultaat is het resultaat vóór resultaatbestemming. In paragraaf G wordt nader ingegaan op de resultaatbestemming. Hierin wordt voorgesteld om nog € 352.000 aan reserves en voorzieningen toe te voegen. De jaarrekening 2019 sluit dan uiteindelijk met een voordelig resultaat van € 329.000. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

In de analyse van de jaarrekening zoals in de volgende paragrafen wordt toegelicht, wordt uitgegaan van het resultaat vóór resultaatbestemming, zijnde € 681.000, omdat bestemming van het resultaat is voorbehouden aan de raad.

Onderstaand is het resultaat van de gemeente Voerendaal over de periode 2012-2019 grafisch weergegeven.

In de volgende onderdelen volgt een verdere analyse van het rekeningresultaat 2019.

B. Analyse rekeningresultaat 2019

Zoals hiervoor weergegeven is het resultaat aan veranderingen onderhevig. Over ontwikkelingen die zich gedurende het jaar voor hebben gedaan is door het college gerapporteerd in respectievelijk voor- en najaarsrapportage. Noodzakelijke bijstellingen van de begroting werden hierbij aan de raad ter goedkeuring voorgelegd. Het budgetrecht behoort immers toe aan de raad.

In de primitieve begroting 2019 werd een positief saldo geraamd van € 78.000. Ten opzichte hiervan zijn vervolgens tot en met de raadsvergadering van december 2019 door de raad € 106.000 (saldo mutaties tot opmaken jaarrekening 2019) aan bijstellingen geautoriseerd. Hiermee sloot het begrotingsjaar 2019 met een positief saldo van € 184.000. Wordt rekening gehouden met de genoemde omissie dan is het gecorrigeerde begrotingssaldo 2019 € 89.000.

In paragraaf B1 (tabel analyse rekeningresultaat 2019 onder A) is een overzicht opgenomen van alle wijzigingen die door de raad gedurende 2019 zijn goedgekeurd. Noodzakelijke bijstellingen die naar voren komen bij de opmaak van de jaarrekening worden separaat verantwoord in paragraaf B1 (tabel analyse rekeningresultaat 2019 onder B). De laatstgenoemde bijstellingen worden in paragraaf B1 van een toelichting voorzien.

Bijstellingen die ook meerjarige financiële consequenties hebben, worden afzonderlijk toegelicht in paragraaf B2. In paragraaf B3 wordt het resultaat van de jaarrekening gezien vanuit de afwijkingen per programma. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een categoriale verantwoording van baten en lasten, een analyse van het in de begroting opgenomen dekkingsplan en de in de begroting opgenomen p.m.-posten.

B.1. Bijstellingen 2019

In de volgende tabel wordt inzicht gegeven in de wijzigingen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 2019 die hebben geleid tot het uiteindelijke rekeningresultaat 2019. Deze bijstellingen zijn voor een groot deel reeds door de raad geautoriseerd (deel A) en voor een bepaald deel naar voren gekomen bij het opmaken van de jaarrekening (deel B). In onderstaande tabel wordt een nadelig effect met het “- teken” weergegeven.

Analyse rekeningresultaat 2019		Effecten 2019		Saldo 2019
		Lasten	Baten	
Primitieve begroting 2019				78.000
A. Geautoriseerde bijstellingen (aan de hand van raadsvergaderingen in 2018 en 2019)				
GGD, 1 ^e begrotingswijziging 2019 (RB 2018/10/13)		-7.000		
BsGW, traject “waarderen op gebruiksoppervlakte” (RB 2019/3/9)		-48.000		
GGD, 2 ^e begrotingswijziging 2019 (RB 2019/3/10)		-22.000		
Omnibuzz, 1 ^e begrotingswijziging 2019 (RB 2019/3/11)		7.000		
WOZL / WSP Parkstad; 1 ^e begr.wijz. 2019 (RB 2019/3/12a)		49.000		
Kompas, 1 ^e begrotingswijziging 2019 (RB 2019/3/12)		4.000		
Mobiliteit e-cars en e-bikes (RB 2019/3/17)		-12.000		
Verhoging vergoeding raadsleden	vjr	-101.000		
Parkstad Limburg, dekking tijdelijke inhuur uit EFRO-gelden	vjr	9.000		
Wegwerken achterstanden en opschonen archief	vjr	-60.000		
Vervroegde verkoop obligaties voormalige aandelen Essent	vjr		45.000	
Meeropbrengst OZB a.g.v. waardestijging WOZ	vjr		35.000	
Hogere bijdrage bureau VSV	vjr	-7.000		
Hogere subsidie algemeen maatschappelijk werk	vjr	-35.000		
Salariskosten medewerker duurzaamheid	vjr	-29.000		
Aanwending reserve duurzaamheid ter dekking salariskosten	vjr		29.000	
Verhoging salariskosten a.g.v. personele knelpunten	njr	-148.000		
Algemene uitkering gemeentefonds, mutaties mei- en septembercirc.	njr		377.000	
Toevoeging aan reserve Sociaal Domein extra middelen Jeugd	njr	-290.000		
Gemeentefondsuitkering Sociaal Domein, mutatie meicirculaire	njr		16.000	
Stelpost loon- en prijsstijging, inzet CAO-stijging en vrijval	njr	314.000		
Stelpost onvoorzien, vrijval	njr	20.000		
Onderzoek verharding Heerlerweg	njr	-15.000		
Visie op verkeersstromen	njr	-35.000		
Aanwending algemene reserve t.b.v. visie op verkeersstromen	njr		35.000	
Realisatie “Hoofd Dame van Voerendaal”	njr	-29.000		
Aanwending reserve Ruimtelijke ontwikkelingen t.b.v. realisatie “Hoofd Dame van Voerendaal”	njr		29.000	
Ambulantisering GGZ	njr	-10.000		
Resultaat 2018 inzameling huishoudelijk afval	njr		30.500	
Toevoeging aan reserve egalisatie afvalstoffenheffing	njr	-30.500		
WOZL / WSP Parkstad; 2 ^e begr.wijz. 2019 (RB 2019/7/5)		-15.000		
Totaal geautoriseerde bijstellingen		-490.500	596.500	
Stand najaarsrapportage 2019 + raad december				184.000

Analyse rekeningresultaat 2019	Effecten 2019		Saldo 2019
	Lasten	Baten	
Omissie najaarsrapportage: niet opgenomen stijging salariskosten als gevolg van CAO-stijging	-95.000		
Stand na omissie			89.000
B. Nog niet geautoriseerde bijstellingen (bij opmaken jaarrekening 2019)			
Lagere lasten raad en commissies	16.000		
Hogere lasten college B&W	-152.000		
Hogere lasten intergemeentelijke samenwerking	-67.000		
Lagere lasten branding	13.000		
Lagere lasten verkiezingen	13.000		
Hogere lasten gemeentehuis	-7.000		
Lagere lasten informatievoorziening en automatisering	31.000		
Lagere lasten facilitaire zaken	9.000		
Lagere lasten documentaire informatievoorziening	33.000		
Lagere lasten voorlichting en communicatie	18.000		
Lagere lasten mobiliteit e-cars en e-bikes	9.000		
Lagere lasten / hogere baten geldleningen	7.000	22.000	
Hogere baten aandelen en dividend		41.000	
Hogere baten algemene uitkering gemeentefonds		183.000	
Hogere lasten / baten onroerende zaakbelasting	-6.000	27.000	
Lagere lasten oninbare gemeentelijke belastingen	11.000		
Hogere baten aanwending algemene reserve		101.000	
Hogere lasten openbare orde en veiligheid	-26.000		
Hogere lasten (klein) onderhoud verhardingen	-39.000		
Lagere lasten economisch beleid	8.000		
Hogere baten toeristenbelasting		19.000	
Lagere lasten pand Cortemich	16.000		
Lagere lasten voor- en vroegschoolse educatie	5.000		
Hogere lasten leerlingenvervoer	-17.000		
Lagere lasten ondersteuning sportverenigingen	7.000		
Lagere lasten jongerenwerk - activiteitenbudget	8.000		
Lagere lasten ondersteuning cultuurverenigingen	7.000		
Lagere lasten activiteitenbudget	19.000		
Lagere lasten muziekonderwijs	5.000		
Lagere lasten kermissen	5.000		
Lagere lasten cultureel erfgoed	19.000		
Lagere lasten maaiwerkzaamheden	6.000		
Hogere lasten hygiënebegeleiding kinderopvang	5.000		
Hogere lasten buurtbus	-23.000		
Lagere lasten/baten jeugdzorg	-102.000		
Lagere lasten Kompas	150.000		
Lagere lasten wet sociale werkvoorziening	26.000		
Lagere lasten / hogere baten Wmo (oud)	106.000	20.000	

Analyse rekeningresultaat 2019	Effecten 2019		Saldo 2019
	Lasten	Baten	
Lagere lasten Wmo 2015 (voormalig AWBZ)	69.000		
Lagere lasten opvang- en beschermd wonen-voorziening	37.000		
Hogere lasten inzameling afval	-26.000		
Lagere baten inzameling huishoudelijk afval		-68.000	
Lagere lasten uitvoering en handhaving milieu	8.000		
Lagere lasten bestemmingsplannen	6.000		
Hogere lasten duurzaamheid	-9.000		
Hogere baten bouw- en woningtoezicht		100.000	
Hogere kapitaallasten exploitatie chalets	-101.000		
Hogere lasten Exploitatie pand Valkenburgerweg 36	-7.000		
Kapitaallasten / renteresultaat	62.000		
Hogere lasten bedrijfsmiddelen buitendienst	-19.000		
Overige mutaties	14.000		
Totaal nog niet geautoriseerde bijstellingen	147.000	445.000	
Resultaat jaarrekening 2019			681.000

Uit bovenstaande tabel (onderdeel B) blijkt gedetailleerd hoe het verschil is ontstaan tussen het geraamde resultaat bij de najaarsrapportage en het uiteindelijke resultaat van de jaarrekening. Onderstaand worden de afwijkingen zowel positief als negatief toegelicht:

Lagere lasten raad en commissies

De lagere lasten worden veroorzaakt doordat de lasten van de vervanging i-pads (€ 7.000) vrijvallen omdat deze kosten onderdeel zijn van de totale kosten Parkstad IT, het niet aanwenden van het budget voor workshops e.d. (€ 5.000) en voor ict-ondersteuning (€ 4.000).

Hogere lasten college B&W

Hogere lasten van per saldo een dotatie aan de voorziening personeel uit dienst inzake de herberekening van de actuariële waarden wethouderspensionen als gevolg van lage rentestand 1,577% naar 0,290% (€ -158.000) en een lagere wachtgelduitkering (€ 20.000). Daarnaast zijn de kosten hoger door de arbeidsongeschiktheidsverzekering College (€ -10.000) en de hogere bijdrage aan VNG / Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering VNG (€ -4.000).

Hogere lasten intergemeentelijke samenwerking

De hogere lasten worden veroorzaakt door de functionele integratie.

Lagere lasten branding (reserve overloop € 13.000)

Lagere lasten brandingsactiviteiten. Via resultaatbestemming worden deze middelen toegevoegd aan de reserve overloop om de toegang naar Voerendaal vanuit Ten Esschen, meer in het bijzonder de spoortunnel nabij het station, te verbeteren. Deze 'poort' verkeert in desolate toestand en is een sterk vervuilde entree van Voerendaal. Gedacht wordt aan een kunstwerk dat wordt aangebracht aan beide zijden van de tunnel.

Lagere lasten verkiezingen

Lagere lasten doordat burgerleden geen zitting meer hebben op stembureau (€ 8.000 presentiegelden), geen onderhoudskosten publicatieborden (€ 2.000) en lagere kosten hosting en helpdesk (€ 3.000).

Hogere lasten gemeentehuis

Hogere lasten door storing geluidsinstallatie/beamer (€ -1.500), storingen brandmeldinstallatie / zonwering / boiler / warmtepaneel (€ -3.500) en hogere kosten schoonmaak (€ -2.000).

Lagere lasten informatievoorziening en automatisering

Lagere kosten onderhoud software.

Lagere lasten facilitaire zaken

Lagere lasten als gevolg van minder uitbesteed drukwerk (€ 5.500) en lagere kosten aankoop koffie/thee/soep (€ 3.500)

Lagere lasten documentaire informatievoorziening (reserve overloop € 38.000)

Per saldo lagere lasten doordat werkzaamheden rondom het wegwerken van de achterstand archief nog niet zijn voltooid. Deze worden in 2020 voortgezet. Voorgesteld wordt het restant beschikbaar budget (€ 38.000) via resultaatbestemming toe te voegen aan de reserve overloop. Daarnaast vallen de kosten voor het (uitbestede) beheer van het archief hoger uit doordat er meer meters archief in gebruik zijn dan waarmee in de begroting rekening is gehouden (€ -5.000).

Lagere lasten voorlichting en communicatie

Lagere lasten van drukwerk gemeentelijk magazijn (€ 10.000), hosting filmpjes en interne communicatie (€ 4.000) en geen kosten DROP (€ 4.000).

Lagere lasten mobiliteit e-cars en e-bikes

Lagere lasten betreffende huur, energie en schoonmaak (€ 5.000) en lagere lasten dienstreizen personeel met op basis van openbaar vervoer en gebruik eigen auto (€ 4.000).

€ 7.000 lagere lasten / € 22.000 hogere baten geldleningen

Voordeel door dat het kortlopende renteniveau zich in 2019 onder de 0% begaf, ofwel een negatieve rente. Voerendaal profiteert van deze situatie bij het opnemen van dag- en kasgeldleningen. Door de negatieve rente krijgt de gemeente namelijk geld toe als zij kortlopend leent (€ 7.000) en daarnaast een voordeel als gevolg van niet geraamde renteopbrengst leningen zonnepanelenproject 2018 en 2019 (€ 22.000).

Hogere baten aandelen en dividend

Hogere dividenduitkering Enexis (€ 37.500) en BNG (€ 3.500).

Hogere baten algemene uitkering gemeentefonds (reserve duurzaamheid € 237.000)

De algemene uitkering is op basis van de decembercirculaire en actuele informatie betreffende de maatstaven berekend. De hogere baten komt enerzijds door bij de decembercirculaire gemeentefonds toegekende financiële middelen in het kader van het klimaatakkoord (€ 237.000). Voorgesteld wordt deze middelen via resultaatbestemming toe te voegen aan de reserve duurzaamheid. Anderzijds valt de uitkering voor Voerendaal lager uit door de actualisatie van de suppletie-uitkering overheveling IUSD (integratie uitkering sociaal domein) en van diverse maatstaven, waarvan "medicijngebruik drempel" en "ouders met langdurig psychisch medicijngebruik" de meeste invloed hebben (-€ 54.000).

Hogere lasten / baten onroerende zaakbelasting

De hogere opbrengst OZB komt doordat de werkelijke WOZ-waarde hoger is dan waarmee bij de vaststelling van de tarieven rekening is gehouden.

Lagere lasten oninbare gemeentelijke belastingen

Lagere lasten als gevolg van een daling in de oninbaarheid van belastingvorderingen.

Hogere baten aanwending algemene reserve

De algemene reserve is aangewend ter dekking van de afschrijving ineens restant boekwaarde chalets Haspengouw 2 en 4 in verband met sloop.

Hogere lasten openbare orde en veiligheid

Hogere kosten betreffen met name handhavingskosten Bergseweg/Barrier/Haspengouw en kosten beveiliging gemeentehuis en dienstgebouw buitendienst.

Hogere lasten (klein) onderhoud verhardingen

Per saldo hogere lasten als gevolg van het uitvullen van de bestrating parkeerplaats bij Aldi (€ -6.000), actualiseren wegenbeheerplan (€ -5.000) en meerwerk onderhoudsbestek asfalt- en elementenverhardingen (€ -92.000). Dit wordt deels gecompenseerd door de hogere vergoedingen van nutsbedrijven in straatwerkbonnen (€ 64.000).

Lagere lasten economisch beleid

Lagere lasten als gevolg van een afname in het aantal vragen/initiatieven van ondernemersverenigingen.

Hogere baten toeristenbelasting

Hogere baten door meer overnachtingen.

Lagere lasten pand Cortemich (reserve overloop € 16.000)

Lagere lasten doordat het beheer van de Cortemich nog niet is overgedragen aan de gemeente. Er zijn wel onderzoekskosten gemaakt m.b.t. de voorbereiding op de overdracht. Voorgesteld wordt deze middelen via resultaatbestemming toe te voegen aan reserve overloop t.b.v. kosten overdracht exploitatie pand.

Lagere lasten voor- en vroegschoolse educatie (reserve overloop € 5.000)

Lagere lasten behoefte expertise peuterspeelzalen. Voorgesteld wordt via resultaatbestemming deze middelen toe te voegen aan de reserve overloop t.b.v. aanvulling middelen uitvoering educatieve agenda.

Hogere lasten leerlingenvervoer

Per saldo hogere lasten. Met de komst van de Voor Elkaar Pas van Arriva (met gratis begeleiderspas) per 1 juli 2019 nemen de kosten voor vergoeding van eigen vervoer af mede omdat de begeleiderskosten niet meer vergoed worden. Daarentegen zijn de kosten van aangepast vervoer gestegen door meer diversiteit aan ritten waardoor de ritcombinaties minder efficiënt zijn geworden.

Lagere lasten ondersteuning sportverenigingen

Lagere lasten door vervallen extra bijdrage i.v.m. overgangsregeling fusie harmonie Sint David en Sint Joseph en het vervallen subsidie aan de vereniging Retersbeek voor de doelgroep jeugd.

Lagere lasten jongerenwerk - activiteitenbudget

Lagere lasten omdat activiteiten in 2019 in light-vorm plaatsgevonden door het niet invullen van de vacature combinatiefunctionaris in afwachting van het onderzoek over de toekomstige invulling hiervan.

Lagere lasten ondersteuning cultuurverenigingen

Lagere lasten door het vervallen van de extra vergoeding aan Hellas voor beheer en onderhoud van 2 accommodaties en het 2e accommodatie component in de subsidiëring.

Lagere lasten activiteitenbudget (reserve overloop € 19.000)

Lagere lasten door afname in aanvragen en de hiermee gemoeide bedragen, ondanks de aandacht rondom deze subsidievorm. Voorgesteld wordt via resultaatbestemming deze middelen toe te voegen aan de reserve overloop aangezien wij verwachten dat in 2020 een forse toename zal zijn in het kader van toenemende behoefte versterking leefbaarheid.

Lagere lasten muziekonderwijs

Lagere lasten door lager ledenaantal en het vervallen van de extra bijdrage als gevolg van de overgangsregeling aan de Muziekvereniging Voerendaal.

Lagere lasten kermissen

Lagere lasten doordat er geen kermissen hebben plaatsgevonden.

Lagere lasten cultureel erfgoed (reserve overloop € 19.000)

Lagere lasten i.v.m. later uitvoeren van werkzaamheden voor project waterpomp Laurentiusplein en opknappen kapel Valkenburgerweg. Voorgesteld wordt via resultaatbestemming deze middelen toe te voegen aan de reserve overloop t.b.v. aanleg pad waterpomp (€ 7.000) en onderhoud kapelletje (€ 12.000).

Lagere lasten maaiwerkzaamheden

Geen kosten handhaving wegbermen (€ 8.000) en hogere kosten maaien (€ 2.000).

Hogere lasten hygiënebegeleiding kinderopvang

Hogere lasten door extra uitgevoerde onderzoeken en hogere kwartaalbijdragen.

Hogere lasten buurtbus

Hogere lasten als gevolg van niet geraamde onderhoudslasten en brandstofverbruik en hogere verzekeringspremie.

Lagere lasten jeugdzorg (algemeen) (reserve overloop € 5.000)

Ambulante zorg (JENS)

JENS is ambitieus aan de slag gegaan met het inrichten van een nieuwe basisstructuur in de wijken, met het transformeren van het jeugdhulpaanbod en moest tegelijkertijd haar eigen administratie op orde brengen en contact leggen met andere jeugdpartners en verwijzers. Dit alles is en blijft een aanzienlijke opgave, die tijd kost om volledig tot wasdom te komen. De ontwikkelingen van het eerste uitvoeringsjaar bleken niet haalbaar binnen het beschikbare lumpsumbudget. Er is sprake van een tekort van ca. 6 miljoen over 2019 voor de gemeente Heerlen, Landgraaf en Voerendaal. Het merendeel van het tekort over 2019

wordt door JENS voor eigen rekening genomen. Met referte aan het zgn. hulpventiel uit de overeenkomst heeft JENS de gemeente Voerendaal verzocht om de overeenkomst te wijzigen en een tegemoetkoming in het verliesgevend resultaat te verstrekken ad € 100.000. JENS heeft onderbouwd dat er sprake is van omstandigheden die leiden tot het tekort te weten een stijging van de zorgvraag, extra ambulante inzet, waarmee residentiele hulp voorkomen kan worden en loonindexatie na CAO aanpassingen. Tegenover bovengemelde ophoging staat een versnelde en verdergaande transformatie van de jeugdhulp en daarmee versteviging van de (toekomstige) financiële positie van de coöperatie JENS.

Verblijf (centrumgemeente Maastricht)

Ondanks de vernieuwde systematiek voor de verblijfsarrangementen zijn de lasten binnen de begroting gebleven. Er is zelfs sprake van een minimaal financieel voordeel van € 12.000.

Overig

Hogere lasten met name door een stijging in de kosten voor Bureau Jeugdzorg (€ -60.000). Na landelijk onderzoek en benchmark zijn de tarieven van BJZ verhoogd, daarnaast betreft het een open-eind regeling en maken enkele intensieve trajecten al een groot verschil in het verschil tussen begroting en realisatie. Verder hogere lasten Veilig Thuis als gevolg van de 5% regeling en indexering (€ -11.000). Daar staat tegenover de lagere lasten binnen de eerstelijnszorg betreffende schoolmaatschappelijk werk VO-scholen, opvoedondersteunende maatregelen en deskundigheidsbevordering (€ 42.000) en lagere lasten als gevolg van geen extra kosten invoering nieuwe inkoop (€ 15.000). Voorgesteld wordt via resultaatbestemming om een gedeelte van deze middelen (€ 5.000) toe te voegen aan de reserve overloop t.b.v. begeleidingscommissie en juridische advisering.

Lagere lasten Kompas

De lagere lasten worden voornamelijk veroorzaakt door de lagere bijstandsuitkeringen. Voor details wordt verwezen naar de jaarrekening 2019 van Kompas die in de vergadering van 4 juni 2020 behandeld is.

Lagere lasten wet sociale werkvoorziening

De lagere lasten worden veroorzaakt doordat de arbeidsjaren lager zijn. Voor details wordt verwezen naar de jaarrekening 2019 van WOZLWSP die in de vergadering van 4 juni 2020 behandeld is.

€ 106.000 Lagere lasten / € 20.000 hogere baten Wmo (oud)

Het per saldo voordeel wordt veroorzaakt door de volgende componenten:

- € 110.000 lagere lasten verstrekkingen hulp in de huishouding.
- € 20.000 hogere baten ontvangen eigen bijdragen huishoudelijke zorg.
- € 23.000 hogere lasten hulpmiddelen.
- € 13.000 lagere lasten woningaanpassingen.
- € 6.000 lagere lasten uitvoering WMO als gevolg van vervallen bijdrage "Voor elkaar in Parkstad" en notulisten service.

Lagere lasten WMO 2015 (voormalig AWBZ)

Lagere lasten als gevolg van lagere zorginzet dan is geïndiceerd. De voornaamste oorzaak is gelegen in het feit dat de cliënten niet altijd de volledige zorginzet wensen omdat zij (gelet op het ziektebeeld) niet altijd in staat zijn om aan hun doelen te werken of door gebrek aan ziekte-inzicht van mening zijn dat de ondersteuning niet nodig is. Hierdoor wordt de zorg regelmatig afgezegd en/of uitgesteld. Dit maakt dat het op basis van de geïndiceerde zorg moeilijk in te schatten is hoeveel daadwerkelijk gedeclareerd gaat worden.

Lagere lasten opvang- en beschermd wonen-voorziening

Lagere lasten inloopfunctie GGZ-mixen doelgroepen (€ 18.000) mede veroorzaakt door een afrekening uit 2018 (€ 6.000) en ambulantisering GGZ (€ 6.000). Daarnaast zijn de lasten t.b.v. gezamenlijke aanpak bouwstenen personen met verward gedrag lager uitgevallen als gevolg van hogere subsidiëring.

Hogere lasten inzameling afval

Hogere toerekening aan inzameling huishoudelijk afval als gevolg van de afrekening PMD 2015-2016.

Lagere baten inzameling huishoudelijk afval

Lagere opbrengst door minder aantal aanbiedingen containers.

Lagere lasten uitvoering en handhaving milieu

Lagere lasten inkomstenoverdracht aan gemeenschappelijke regelingen i.v.m. een verrekening projectresultaten over 2018 van de RUD.

Lagere lasten bestemmingsplannen

Lagere lasten doordat in 2019 geen externe planschadeverzoeken waren.

Hogere lasten duurzaamheid

Hogere lasten als gevolg van onderzoeken naar de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed in 2019. De onderzoeken bestaan uit een warmtescan, onderzoek naar het gebruik van de installaties en verlichting en beoordeling van de constructie ten behoeve van zonnepanelen. Deze onderzoeken zijn noodzakelijk voor het opstellen van het verdere plan voor de verduurzaming van het vastgoed. Met name de kosten voor het onderzoek naar de constructies zijn hoger uitgevallen dan verwacht omdat veel constructies moeilijk bereikbaar waren. Het plan voor de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed zal in de loop van 2020 aan de raad worden aangeboden.

Hogere baten bouw- en woningtoezicht

Hogere baten die voortkomen uit de legesopbrengsten van een aantal grote bouwprojecten. Het indienmoment van de aanvraag, de grootte van het project en de materiaalkeuze bepalen hierbij de omvang van het legesbedrag.

Hogere kapitaallasten exploitatie chalets

In het kader van handhaving/ondermijning is ervoor gekozen de chalets Haspengouw 2 en 4 te slopen. In dit kader is de boekwaarde in een keer afgeboekt met als financiële dekking de algemene reserve.

Hogere lasten Exploitatie pand Valkenburgerweg 36

Hogere lasten t.b.v. exploitatie pand Valkenburgerweg 36 als gevolg van een nader bouwkundig onderzoek.

Kapitaallasten / renteresultaat

Doordat diverse investeringen later gerealiseerd worden dan oorspronkelijk gepland vallen de kapitaallasten lager uit. Het betreft met name de volgende investeringen: BAG-migratie, Reconstructie Ransdalerstraat en voetbalvelden vv Hellas (totaal € 17.000). Daarnaast is het Zaaksysteem goedkoper uitgevallen (€ 40.000) en zijn kleine voordelen behaald bij diverse projecten (€ 5.000).

Tot slot wordt opgemerkt dat door een wijziging in de BTW-sfeer de aanschaf van de E-cars/E-bikes goedkoper is uitgevallen. Bij kredietvoting is in beginsel uitgegaan van kostprijsverhogende BTW. Dit bleek niet van toepassing. Het behaalde voordeel is budgettair neutraal omdat deze kosten gedekt zijn uit de reserve duurzaamheid. De geraamde onttrekking uit deze reserve is daarmee eveneens lager. (zie ook onderdeel "E" Investeringsprojecten).

Hogere lasten bedrijfsmiddelen buitendienst

Hogere lasten onderhoud en reparaties aan trekkers (€ -16.000) en incidentele vervangingen handgereedschappen (€ -3.000).

B.2. Financiële effecten voor de komende jaren

Zoals reeds opgemerkt is de uitgebreide analyse van het jaarrekeningresultaat niet alleen bedoeld om inzicht in de afwijkingen te verschaffen, maar vooral ook om de eventuele, financiële consequenties voor de komende jaren in beeld te krijgen.

De uit de analyse naar voren gekomen structurele effecten zijn grotendeels verwerkt in de begroting 2020.

B.3. Mutaties per programma

In dit onderdeel wordt belicht op welke wijze het rekeningresultaat 2019 tot stand is gekomen, gezien vanuit de afwijkingen per programma ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 2019.

Rekeningresultaat 2019 (bedragen x € 1.000)	Begroting 2019			Rekening 2019			Resultaat Afwijking	
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Abs.	%
Bestuur en ondersteuning	1.956	669	-1.287	1.952	812	-1.140	147	-11%
Veiligheid	979	3	-976	991	12	-979	- 3	0%
Verkeer, vervoer en waterstaat	1.849	62	-1.787	2.027	128	-1.899	- 112	6%
Economie	257	31	-226	208	49	-159	67	-30%
Onderwijs	898	83	-815	1.194	173	-1.021	-206	25%
Sport, cultuur en recreatie	2.506	171	-2.335	2.470	167	-2.303	32	-1%
Sociaal domein	10.749	2.112	-8.637	10.406	1.999	-8.407	230	-3%
Volksgezondheid en milieu	2.836	2.932	96	3.014	3.081	67	-29	-30%
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	694	164	-530	1.444	689	-755	- 225	42%
Subtotaal programma's	22.724	6.227	-16.497	23.706	7.110	-16.596	- 99	
Algemene dekkingsmiddelen	0	18.626	18.626	117	19.284	19.167	541	3%
Overhead	2.930	7	-2.923	2.963	10	-2.953	-30	1%
Heffing vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0%
Onvoorzien	60	0	-60	0	0	0	60	-100%
Saldo van baten en lasten	25.714	24.860	-854	26.786	26.404	-382	472	
Mutaties reserves	300	1.232	932	1.104	2.167	1.063	131	14%
Totaal begroting – rekening	26.014	26.092	78	27.890	28.571	681	603	

Rechtmatigheid - begrotingscriterium

In voorgaande paragraaf zijn de verschillen belicht tussen de oorspronkelijke ramingen in de begroting 2019 en de uiteindelijke realisatie in de jaarrekening 2019. Aangegeven is dat een deel van de wijzigingen reeds door de gemeenteraad bij eerdere raadsbesluiten is geaccordeerd. In de financiële verordening 2017, ex artikel 212 Gemeentewet zijn bepalingen opgenomen omtrent het al dan niet autoriseren van begrotingsoverschrijdingen. In artikel 5 lid 3 is opgenomen dat de raad overschrijdingen, die per taakveld (lees programma) het totaal van de lasten niet met 10% (met een maximum van € 50.000) van het beschikbaar gestelde budget, te boven gaan, niet vooraf hoeft te autoriseren. De wijzigingen, die bij het opmaken van de jaarrekening naar voren komen, zijn per definitie nog niet door de raad geautoriseerd. Door het vaststellen van de jaarrekening stemt de raad achteraf in met de gehele verantwoording en verleent het college op die manier decharge van het gevoerde bestuur en de financiële verantwoording. De niet eerder geautoriseerde overschrijdingen zijn strikt genomen onrechtmatig. Echter de overschrijdingen waarbij het college bij het doen van de uitgaven binnen het door de raad uitgezette beleid is gebleven, betreft de accountant niet bij de beslissing of al dan niet een goedkeurende accountantsverklaring kan worden afgegeven. De accountant stelt de bedragen, waarvan het college in de jaarrekening heeft aangegeven dat deze nog door de raad geautoriseerd dienen te worden, in het verslag van bevindingen aan de orde.

Rekeningresultaat 2019 (bedragen x € 1.000)	Begroting 2019 na wijzigingen			Rekening 2019			Resultaat Afwijking	
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Abs.	%
Bestuur en ondersteuning	1.734	703	-1.031	1.952	812	-1.140	- 109	11%
Veiligheid	997	3	-994	991	12	-979	15	-2%
Verkeer, vervoer en waterstaat	1.998	62	-1.936	2.027	128	-1.899	37	-2%
Economie	302	31	-271	208	49	-159	112	-41%
Onderwijs	1.173	137	-1.036	1.194	173	-1.021	15	-1%
Sport, cultuur en recreatie	2.669	171	-2.498	2.470	167	-2.303	195	-8%
Sociaal domein	10.729	2.022	-8.707	10.406	1.999	-8.407	300	-3%
Volksgezondheid en milieu	2.942	2.995	53	3.014	3.081	67	14	26%
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	1.111	169	-942	1.444	689	-755	187	-20%
Subtotaal programma's	23.655	6.293	-17.362	23.706	7.110	-16.596	766	
Algemene dekkingsmiddelen	0	19.019	19.019	117	19.284	19.167	148	1%
Overhead	3.157	7	-3.150	2.963	10	-2.953	197	-6%
Heffing vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0%
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0%
Saldo van baten en lasten	26.812	25.319	-1.493	26.786	26.404	-382	1.111	
Mutaties reserves	1.104	2.686	1.582	1.104	2.167	1.063	-519	-33%
Totaal begroting – rekening	27.916	28.005	89	27.890	28.571	681	592	

Geconstateerd is dat bij 3 van de programma's de overschrijding van de werkelijke totale lasten, afgezet tegen de laatst bijgestelde begroting 2019, de vooraf toegestane marge van 10% met een maximum van € 50.000 te boven gaan. Het gaat hier om de programma's "Bestuur en ondersteuning", "Volksgezondheid en milieu" en "Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing".

Bij programma "Bestuur en ondersteuning" betreft het een overschrijding van € 218.000. Deze wordt met name veroorzaakt door de toerekening van salariskosten (inhuur) aan de taakveld "Burgerzaken" en de onvoorziene noodzakelijke extra dotatie aan de voorziening personeel uit dienst o.b.v. herberekening actuariële waarde wethouderspensioren.

Bij programma "Volksgezondheid en milieu" betreft het een overschrijding van € 139.000. Deze wordt met name veroorzaakt door de wijze van facturatie door RD4 als gevolg van BTW-wetgeving. Hierdoor dienen de uitgaven bruto te worden verantwoord. Hier staan inkomsten tegenover, waardoor per saldo sprake is van slechts een geringe overschrijding van de budgetten.

Bij programma "Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing" betreft het een overschrijding van € 333.000. Deze wordt veroorzaakt door een extra toevoeging aan de voorziening dubieuze debiteuren t.b.v. opgelegde dwangsommen. Hier staat tegenover de vorderingen voor de opgelegde dwangsommen, waardoor per saldo geen sprake is van een overschrijding van de budgetten.

De afwijkingen bij "mutaties reserves" worden nader toegelicht bij onderdeel D (reserves en voorzieningen).

Voor een cijfermatige toelichting per programma wordt verwezen naar de afzonderlijke programma's.

B.4. Categoriele rekening 2019

Naast een zicht op de lasten en de baten per programma kan de jaarrekening ook weergegeven worden middels een indeling in zogenaamde categorieën. Onderstaand overzicht geeft deze indeling weer.

Categoriele rekening 2019		Absoluut (bedragen)	
Kostencategorie		Batencategorie	
Salarissen en sociale lasten	5.126.000		
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	2.339.000		
Belastingen	147.000	Gemeentelijke belastingen	4.074.000
		Leges en andere rechten	1.654.000
Gronden	1.000	Gronden	6.000
Duurzame goederen	183.000		
Pachten	0	Pachten	15.000
		Huren	403.000
Sociale uitkeringen in natura	4.058.000	Eigen bijdragen en verhaal sociale uitkeringen in natura	132.000
Ingeleend personeel	902.000	Uitgeleend personeel	41.000
Goederen	304.000	Goederen	0
Diensten	3.360.000	Diensten	0
Sociale uitkeringen in geld	0	Verhaal sociale uitkeringen in geld	0
Subsidies ¹⁾	531.000		
Inkomensoverdrachten Rijk ²⁾	56.000	Inkomensoverdrachten Rijk ²⁾	18.499.000
Inkomensoverdrachten overheid niet Rijk ³⁾	7.747.000	Inkomensoverdrachten overheid niet Rijk ³⁾	347.000
Inkomensoverdrachten overig ⁴⁾	894.000	Inkomensoverdrachten overig ⁴⁾	384.000
Kapitaaloverdrachten Rijk	0	Kapitaaloverdrachten Rijk	0
Kapitaaloverdrachten overheid niet Rijk	0	Kapitaaloverdrachten overheid niet Rijk	0
Kapitaaloverdrachten overig	18.000	Kapitaaloverdrachten overig	0
Rente en dividend	534.000	Rente en dividend	586.000
Doorberekende rente	-372.000		
Mutaties reserves	1.104.000	Mutaties reserves	2.167.000
Mutaties voorzieningen	958.000	Mutaties voorzieningen	263.000
Subtotaal lasten	27.890.000		28.571.000
Rekeningsaldo	681.000		
Totaal lasten	28.571.000	Totaal Baten	28.571.000

1) Subsidies conform subsidieverordening

2) "Centrale overheid" (algemene uitkering)

3) Provincies, gemeenten en de gemeenschappelijke regelingen.

4) (exploitatie)bijdragen aan derden

B.5. Realisatie in primitieve begroting opgenomen dekkingsplan

Bij de totstandkoming van de begroting 2019 zijn bezuinigingsmaatregelen voor 2019 genomen en ook belastingverhogende maatregelen. In deze paragraaf willen we met name stil staan bij de mate waarin de voorgenomen maatregelen ter dekking van de begroting (het dekkingsplan) zijn gerealiseerd.

Dekkingsplan	Begroot	Realisatie
Ombuigingen / bezuinigingen		
Afschrijvingstermijn investeringen verhardingen	51.000	De afschrijvingstermijn investeringen verhardingen is verlengd van 20 naar 25 jaar.
Incidentele inzet gemeentelijke reserves		
Algemene reserve, kosten functionele integratie.	50.000	Inzet reserve ter dekking kosten functionele integratie (€ 50.000).
Innovatiereserve, implementatieplan informatiemanagement.	25.000	Inzet reserve op basis werkelijke kosten in 2019 (€ 3.000).
Algemene reserve, integraal beleidsplan openbare ruimte.	50.000	Inzet reserve op basis werkelijke kosten in 2019 (€ 0).
Algemene reserve, continuering leer-werkplek buitendienst.	25.000	Inzet reserve op basis werkelijke kosten in 2019 (€ 25.000).
Reserve ruimtelijke ontwikkeling (voorheen volkshuisvesting), herstructurering centrum Voerendaal.	50.000	Inzet reserve op basis werkelijke kosten in 2019 (€ 0).
Algemene reserve, bijdrage aan kerkbestuur Ubachsberg en Voerendaal in kosten renovatie kerken.	28.000	Inzet reserve op basis werkelijke kosten in 2019 (€ 27.456).
Reserve Economie & Toerisme, Corio Glana.	10.000	Inzet reserve op basis werkelijke kosten in 2019 (€ 1.192).
Belastingverhogende maatregelen		
Verhoging OZB conform begroting	134.000	
Totaal dekkingsplan	423.000	Deels gerealiseerd (€ 292.000)

Het dekkingsplan is zowel incidenteel als structureel van aard. Voor het incidentele deel (inzet reserves) heeft dit geen doorwerking naar de komende jaren.

B.6. Realisatie in primitieve begroting opgenomen p.m. posten

Naast eerder genoemd dekkingsplan, is in de begroting tevens gewezen op een aantal zogenaamde p.m.-posten. Bij deze posten kon bij het opstellen van de begroting niet concreet worden aangegeven wat de financiële impact ervan zou zijn. Voor deze posten werd derhalve geen bedrag geraamd. Wat dat betreft hielden deze posten een zodanig risico in, dat bij het oordeel omtrent de financiële positie hiermee rekening moest worden gehouden. In onderstaand overzicht blijkt in welke mate deze posten tot consequenties voor de jaarrekening 2019 hebben geleid.

In begroting voor 2019 opgenomen p.m.-posten	Actuele stand van zaken
Matige financiële impact: < € 50.000	
Veldverlichting RKSVB.	Onderzoek naar de mogelijkheden voor aanpassing van de veldverlichting is nog niet afgerond.
Grote financiële impact: > € 50.000	
-	-

Conclusie:

In 2019 hebben de p.m.-posten geen nadelig financieel effect gehad.

C. Rekeningresultaat vóór en na reserveringen

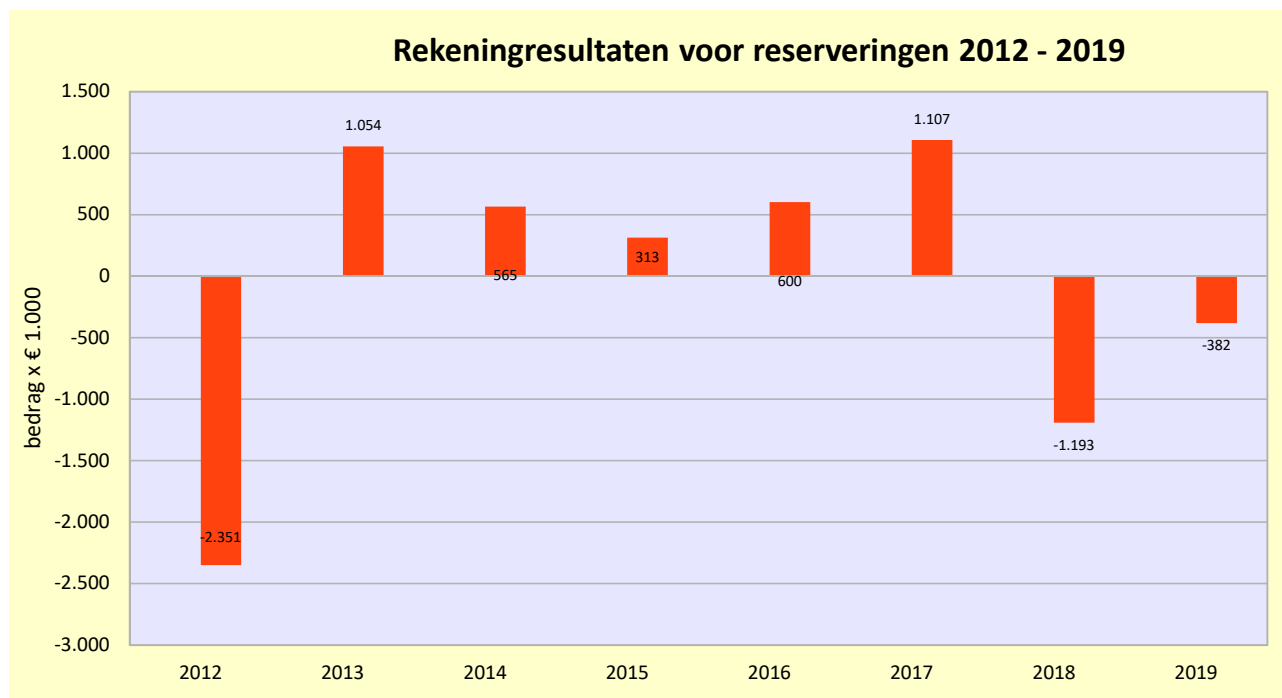
De rekening 2019 sluit met een voordelig saldo van € 681.000.

Dit saldo is niet alleen het resultaat van het verschil van de baten en lasten. Wat hierin meespeelt zijn de onttrekkingen alsmede de toevoegingen aan de reserves.

Met andere woorden, het resultaat komt mede tot stand door aanwending of aanvulling van de "gemeentelijke spaarpotten".

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten (BBV) dient het totale begrotings- en jaarrekeningresultaat echter zowel inclusief als exclusief de onttrekkingen aan reserves inzichtelijk te worden gemaakt. Exclusief toevoegingen en onttrekkingen aan reserves is het jaarrekeningresultaat -/€ 382.000.

In onderstaand overzicht wordt over de periode 2012-2019 het jaarrekeningresultaat exclusief onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves grafisch weergegeven.

Analyse rekeningresultaat vóór en ná reserveringen

Programma-resultaten excl. reserveringen	Lasten	Baten	Saldo
Bestuur en ondersteuning	1.952.000	812.000	-1.140.000
Veiligheid	991.000	12.000	-979.000
Verkeer, vervoer en waterstaat	2.027.000	128.000	-1.899.000
Economie	208.000	49.000	-159.000
Onderwijs	1.194.000	173.000	-1.021.000
Sport, cultuur en recreatie	2.470.000	167.000	-2.303.000
Sociaal domein	10.406.000	1.999.000	-8.407.000
Volksgesondheid en milieu	3.014.000	3.081.000	67.000
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	1.444.000	689.000	-755.000
Subtotaal Programma's	23.706.000	7.110.000	-16.596.000
Algemene dekkingsmiddelen	117.000	19.284.000	19.167.000
Overhead	2.963.000	10.000	-2.953.000
Heffing vennootschapsbelasting	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0

Analyse rekeningresultaat vóór en ná reserveringen			
Resultaat vóór reserveringen	26.786.000	26.404.000	-382.000
Reserveringen per programma	toevoegingen	onttrekkingen	
Bestuur en ondersteuning:			
Mutatie balanspost jaarrekeningsaldo 2018		483.000	
Toevoeging algemene reserve, resultaat jaarrekening 2018	163.000		
Toevoeging reserve overloop, resultaat jaarrekening 2018	273.000		
Toevoeging aan reserve afschrijving, resultaat jaarrekening 2018	47.000		
Onttrekking reserve egalisatie belastingtarieven, verlaging OZB-tarief		100.000	
Onttrekking algemene reserve, functionele integratie		50.000	
Onttrekking innovatiereserve, implementatie informatiemanagement		3.000	
Onttrekking reserve overloop, i-pads college		7.000	
Onttrekking reserve overloop, i-pads raadsleden		7.000	
Onttrekking reserve afschrijving activa met economisch nut, dekking afschrijvingslasten		114.000	
Onttrekking reserve duurzaamheid, infra/laadpalen/éénmalige kosten e-cars		51.000	
Veiligheid:			
Verkeer, vervoer en waterstaat:			
Onttrekking reserve overloop, afschrijving buitenterrein kerk Kunrade		25.000	
Onttrekking reserve overloop, opstellen Strip 2.0		3.000	
Onttrekking algemene reserve, inhuur leerwerkplek buitendienst		25.000	
Onttrekking algemene reserve, visie op verkeerstromen		9.000	
Economie:			
Onttrekking reserve overloop, aanpak winkelleegstand		15.000	
Onderwijs:			
Onttrekking reserve afschrijving activa met economisch nut, dekking afschrijvingslasten van o.a. brede school		195.000	
Onttrekking reserve ruimtelijke ontwikkeling, sloop gymzaal Ubachsberg		193.000	
Onttrekking reserve overloop, kosten overname beheer Cortemich		15.000	
Sport, cultuur en recreatie:			
Onttrekking reserve afschrijving, verbouwing bibliotheek Voerendaal		19.000	
Onttrekking reserve afschrijving, voetbalvelden vv Hellas		47.000	
Onttrekking reserve overloop, lijst karakteristieke panden		45.000	
Onttrekking reserve overloop, onderzoek inzet combinatiefunctionaris		8.000	
Onttrekking reserve overloop, bomenonderhoud		9.000	
Onttrekking reserve overloop, inboet beplanting		15.000	
Onttrekking reserve overloop, aanpassen komgrenzen Ubachsberg		9.000	
Onttrekking reserve overloop, vervanging stalen deur bunker Midweg		10.000	
Onttrekking algemene reserve, bijdrage aan kerkbesturen		27.000	
Onttrekking algemene reserve, 75 jarig bevrijdingsfeest		10.000	

Analyse rekeningresultaat vóór en ná reserveringen			
Onttrekking reserve economie & toerisme, corio glana		1.000	
Sociaal domein:			
Toevoeging reserve Sociaal Domein, extra middelen jeugd in algemene uitkering gemeentefonds	290.000		
Onttrekking reserve afschrijving, 't Wouves		24.000	
Onttrekking reserve afschrijving, MFC Ubachsberg		5.000	
Onttrekking reserve afschrijving, MFC Ubachsberg buitengebied		3.000	
Onttrekking reserve Sociaal Domein, MFC Ubachsberg keuken		3.000	
Onttrekking reserve Sociaal Domein, lumpsum jeugd		113.000	
Volksgezondheid en milieu:			
Onttrekking reserve egalisatie afvalstoffenheffing, exploitatieresultaat 2017		53.000	
Toevoeging reserve egalisatie afvalstoffenheffing, resultaat inzameling huishoudelijk afval 2018	31.000		
Toevoeging reserve duurzaamheid (uit algemene reserve)	300.000		
Onttrekking algemene reserve, dotatie reserve duurzaamheid		300.000	
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing:			
Onttrekking reserve krimp, levensloop bestendig maken particuliere woningen		14.000	
Onttrekking reserve duurzaamheid, medewerker duurzaamheid		29.000	
Onttrekking reserve overloop, verduurzaming gemeentelijke gebouwen		19.000	
Onttrekking reserve ruimtelijke ontwikkeling, onderzoek kostenverhaal		8.000	
Onttrekking algemene reserve, afboeken boekwaarde chalets Haspengouw		101.000	
Totaal reserveringen	1.104.000	2.167.000	
Resultaat ná reserveringen	27.890.000	28.571.000	681.000

D. Reserves en voorzieningen

Voor een juist inzicht in de financiële positie dient de omvang van het eigen vermogen van de gemeente nader beschouwd te worden. Dit eigen vermogen wordt gevormd door de reserves. We onderscheiden daarbij de algemene reserve, die dienst doet als zogenaamde "buffer" voor toekomstige incidentele tegenvallers, enerzijds en de bestemmingsreserves, gelden die opzij gezet zijn voor specifieke bestemmingen, anderzijds. Verder is het ook van belang om oog te hebben voor de omvang en vooral de toereikendheid van de diverse voorzieningen waarmee toekomstige risico's en verplichtingen zoveel mogelijk dienen te worden afgedekt. In onderstaand overzicht wordt de omvang en het verloop van de diverse reserves en voorzieningen in 2019 ten opzichte van de begroting 2019 neergezet.

Verloop reserves/voorzieningen	Begroting 2019			Jaarrekening 2019		
bedragen * € 1.000	begin 2019	mutaties 2019	eind 2019	begin 2019	mutaties 2019	eind 2019
Algemene reserve	4.379	-452	3.927	4.389	-359	4.030
Bestemmingsreserves	14.846	-479	14.367	15.058	-221	14.837
<i>totaal reserves</i>	<i>19.225</i>	<i>-931</i>	<i>18.294</i>	<i>19.447</i>	<i>-580</i>	<i>18.867</i>
<i>totaal voorzieningen</i>	<i>2.560</i>	<i>-311</i>	<i>2.249</i>	<i>2.481</i>	<i>176</i>	<i>2.657</i>
Totaal reserves en voorzieningen	21.785	-1.242	20.543	21.928	-404	21.524

De afwijking in het beginsaldo tussen de jaarrekening en begroting wordt veroorzaakt door effecten vanuit besluiten die genomen zijn tussen de besluitvorming van de begroting 2019 (november 2018) en de jaarrekening 2018 (juli 2019).

Bij het opmaken van de jaarrekening 2018 bleek de reservepositie van de gemeente per eind 2018/begin 2019 € 222.000 positiever dan waarmee bij het samenstellen van de begroting 2019 is uitgegaan. Dit is met name veroorzaakt doordat reserves minder zijn aangesproken dan waarmee bij de samenstelling van de begroting rekening is gehouden. Het gaat hierbij om de algemene reserve (€ 10.000), de reserve volkshuisvesting (€ 189.000), de reserve krimp (€ 10.000), de reserve economie & toerisme (€ 167.000), reserve afschrijving (€ 19.000), de reserve overloop (€ 89.000), de innovatiereserve (€ 28.000), en de reserve WSW (€ 42.000). Verder is meer onttrokken aan de reserve sociaal domein (€ -332.000)

De afwijking tussen de oorspronkelijk begrote en werkelijke mutaties in 2019 wordt onderstaand nader toegelicht.

Het verschil in de algemene reserve wordt met name veroorzaakt door de bestemming van het jaarrekening saldo 2018 (€ 163.000). Daarnaast was er een lagere onttrekking t.b.v. integraal beleidsplan openbare ruimte (€ 50.000) en waren er hogere onttrekkingen t.b.v. branding (€ -10.000), afboeken boekwaarden chalets Haspengouw (€ -101.000) en visie verkeersstromen (€ -9.000).

Het verschil in de bestemmingsreserve wordt enerzijds veroorzaakt de bestemming van het jaarrekening saldo 2018 (reserve afschrijving € 47.000), toevoeging van het resultaat afvalinzameling 2018 aan de reserve egalisatie afvalstoffenheffing (€ 31.000) en een toevoeging van extra middelen jeugd in algemene uitkering aan de reserve sociaal domein (€ 290.000). Anderzijds door lagere onttrekkingen bij de reserve krimp (€ 4.000), de innovatiereserve (€ 22.000), de reserve overloop (€ 87.000) en de reserve sociaal domein (€ 113.000). Daarnaast waren er hogere onttrekkingen bij de reserve ruimtelijke ontwikkeling (€ -142.000) en de reserve duurzaamheid (€ -81.000).

De voorzieningenpositie is per begin 2019 € 79.000 negatiever gebleken bij het opstellen van de jaarrekening 2018, dan waarvan uitgegaan is bij het samenstellen van de begroting 2019. Dit wordt veroorzaakt door enerzijds een lagere dotatie aan de voorziening gemeentelijke gebouwen (€ -54.000) en anderzijds door lagere onttrekkingen aan de voorziening gemeentelijke gebouwen (€ 190.000), en door hogere onttrekkingen aan de voorziening levensloop bestendig maken huurwoningen (€ -81.000), de egalisatievoorziening riolering (€ -93.000) en de voorziening vervanging sporttoestellen gymzalen (€ -9.000). Verder is er een extra dotatie gedaan aan de voorziening dubieuze debiteuren (€ 12.000) en de voorziening personeel uit dienst gedaan (€ 33.000), waar tegenover een hogere onttrekking staat (€ -77.000).

Voor de daadwerkelijke onttrekkingen aan de reserves in 2019 wordt verwezen naar de tabel bij onderdeel C.

E. Investeringsprojecten

Naast de zogenoemde exploitatie, de jaarlijkse baten en lasten, zijn er nog diverse lopende investeringsprojecten. Dit betreffen eenmalige grote uitgaven, welke niet rechtstreeks in één keer in het resultaat van een boekjaar tot uitdrukking komen, maar waarbij over een langere periode de lasten via rente en afschrijving (kapitaallasten) worden toegerekend.

Onderstaand wordt de stand van de investeringsprojecten eind 2019 weergegeven:

Lopende investeringen					
	Gevoteerde krediet		Huidige stand van zaken		
	Raadsbesluit	Bedrag	Gerealiseerd	Restant	Gereed
Bouwrijpmaken locatie Raadhuisplein 3	Najaarsrapp 2017	45.000	45.000	0	2021
PV panelen gemeentehuis	Rb. 06-07-2017	80.000	92.000	- 12.000	gereed
Motion (personeelsinformatiesysteem)	Begroting 2018	16.000	14.000	2.000	gereed
Motion 2 ^e fase	Begroting 2019	21.000	0	21.000	2020
Aankoop koffiemachines	Begroting 2019	21.000	17.000	4.000	gereed
Vervanging discussie-installatie raadzaal	Begroting 2019	28.000	25.000	3.000	gereed
Mobiliteit e-cars en e-bikes	Rb. 29-05-2019	61.000	52.000	9.000	gereed
Reconstructie Ransdalerstraat – verharding	Begroting 2013 Rb. 01-10-2015	290.000 718.000	1.209.000	129.000	2020
	Begroting 2017 Rb. 08-06-2017	200.000 130.000			
– riolering (incl. aanleg groene buffer)	Begroting 2013 Rb. 01-10-2015	1.590.000 - 21.000	1.507.000	162.000	
	Rb. 08-06-2017 Rb. 04-04-2019	230.000 - 130.000			
		3.007.000	2.716.000	291.000	
Reconstructie Houtstraat - verharding	Begroting 2016	410.000	511.000	39.000	gereed
- riolering	Begroting 2018	140.000			
	Begroting 2018	30.000	34.000	- 4.000	
		580.000	545.000	35.000	
Raadhuisplein-Schilsstraat – verharding	Begroting 2015	120.000	22.000	247.000	nog nader te bepalen
– afkoppelen hemelwater	Begroting 2018	149.000			
	Begroting 2015	200.000	21.000	262.000	
	Begroting 2018	83.000			
		552.000	43.000	509.000	
Daelsweg, fietspad bubeko wegdeel	Rb. 06-07-2017	760.000	19.000	718.000	2020
	Rb. 29-05-2019	- 23.000			
		737.000			
Daelsweg, aanleg fietspad bubeko	Rb. 29-05-2019	732.000	44.000	688.000	2020
Vrakelbergerweg-Vijfbunderweg, fietspad bubeko wegdeel	Rb. 06-07-2017	150.000	40.000	1.032.000	2020
	Begroting 2019	650.000			
	Rb. 29-05-2019	292.000			
		1.072.000			
Vrakelbergerweg-Vijfbunderweg, aanleg fietspad	Rb. 29-05-2019	622.000	97.000	525.000	2020
Minnegardsweg – verharding	Begroting 2015	204.000	164.000	40.000	2020
– afkoppelen hemelwater	Begroting 2015	185.000			
	Najaarsrapp 2019	70.000	263.000	- 8.000	
		459.000	427.000	32.000	
Dorpsplein Ransdaal	Rb. 01-10-2015	50.000	34.000	16.000	2020
GVVP maatregelen 2017-2018	Begroting 2016	200.000	100.000	100.000	2020

Lopende investeringen					
	Gevoteerde krediet		Huidige stand van zaken		
	Raadsbesluit	Bedrag	Gerealiseerd	Restant	Gereed
Herinrichting buitenruimte kerk Kunrade	Rb. 05-07-2018 Begroting 2019	25.000 <u>81.000</u> 106.000	83.000	23.000	2020
Herontwikkeling locatie voormalige standplaatsen Lindelauffer Gewande		0	420.000	- 420.000	2021
Natuurtransferium Kunradersteengroeve	Rb. 04-04-2019	450.000	22.000	428.000	2020
Transferium Mingersborg	Begroting 2019	150.000	7.000	143.000	2020
Wandelknooppunten netwerk Zuid Limburg	Begroting 2019	50.000	0	50.000	2020
Sloop gymzaal Ubachsberg	Rb. 04-07-2019	198.000	193.000	5.000	2020
Voetbalvelden vv Hellas	Rb. 08-06-2017	1.636.500	1.510.500	126.000	2020
Herinrichting Böschke an der Baneberg	Begroting 2017 Rb. 11-05-2017 Voorj.rapp. 2018	300.000 107.000 <u>77.000</u> 484.000	453.000	31.000	2020
MFC Ubachsberg	Rb. 30-01-2014 Rb. 01-10-2015 Rb. 01-10-2015 Rb. 22-12-2016 Begroting 2018	600.000 150.000 130.000 350.000 <u>145.000</u> 1.375.000	1.436.000	- 61.000	gereed
Open Club Klimmen	Begroting 2014 Rb. 08-06-2017 voetbalvelden	500.000 9.862.000 <u>- 1.636.500</u> 8.725.500	582.500	8.143.000	2023
Rioolreconstructie diverse wegen Ransdaal	Rb. 01-10-2015 Rb. 04-04-2019	1.392.000 <u>1.085.000</u> 2.477.000	304.000	2.173.000	2020
Watervoerende veldwegen, kwalitatieve opwaardiging	Begroting 2017	120.000 <u>- 50.000</u> 70.000	66.000	4.000	2020
Bereikbaar maken blinde putten	Begroting 2012 Begroting 2017	218.000 <u>200.000</u> 418.000	24.000	394.000	2020
Rioolmaatregelen Winthagen	Voorj.rapp. 2016	25.000	0	25.000	2020
Rioolvervanging Craubekerstraat	Begroting 2018	75.000	65.000	10.000	gereed
Kersboomkensweg, afkoppelen hemelwater	Begroting 2019	150.000	117.000	33.000	2020
Stimuleringsregeling afkoppelen hemelwater	Rb. 04-04-2019	74.000	20.000	54.000	2021
Watermaatregelen Retersbekerweg	Voorj.rapp. 2019	22.000	0	22.000	2020
BAG migratie gegevenshuis	Begroting 2018	11.000	10.000	1.000	gereed
Aankoop bedrijfsbus (klusbus) buitendienst	Begroting 2019	40.000	37.000	3.000	gereed

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de meeste projecten binnen de beschikbare middelen gerealiseerd zijn/worden. Bij enkele investeringsprojecten is sprake van een overschrijding van het beschikbare krediet. Onderstaand hierover een beknopte toelichting:

PV panelen gemeentehuis

De hogere kosten worden veroorzaakt door: meerwerk bekabeling omdat omvormers op een andere plek zijn komen te hangen (€ 5.200), niet voorziene kosten afvoeren grind van dak om dakbelasting te verminderen (€ 3.500), niet voorziene ondersteuning bij aanvraag SDE-subsidie (€ 3.000) en aanpassen monitor in publiekshal (€ 200).

Herontwikkeling locatie voormalige standplaatsen Lindelauffer Gewande

Het betreft hier de gemaakte kosten voor de verwerving van het bedrijfsperceel gelegen naast de voormalige standplaatsen, de herinrichting van het gehele terrein en het afboeken van boekwaarden voormalige standplaatsen. Het terrein zal worden herontwikkeld tot bedrijfslocatie, die passend is bij de entree van het bedrijventerrein. Verwezen wordt naar raadsinformatiebrief van 14 maart 2018.

F. Oordeel omtrent de financiële positie

In de voorgaande paragrafen is specifiek ingegaan op de diverse aspecten die van belang zijn bij het oordeel omtrent de financiële positie. In dit verband is verder nog van belang op welke wijze en met welke inkleding van risico's de gemeente haar geldleningen heeft aangetrokken c.q. haar overtollige gelden heeft uitgezet. Bovendien spelen ook de onbenutte belastingcapaciteit en het weerstandsvermogen, in relatie tot de risico-paragraaf een duidelijke rol. Hieraan zijn specifieke paragrafen gewijd, waarnaar hier kortheidshalve wordt verwezen ("weerstandsvermogen", "lokale heffingen" en "treasury").

Aspect financiële positie	Veranderingen
Budgettaire ruimte / rekeningsaldo in het afgelopen jaar	Begroting 2019: € 78.000 Jaarrekening 2019: € 681.000
Budgettaire ruimte in meerjarenperspectief	Het meerjarenperspectief 2019-2022 in de primitieve begroting 2019 is positief. Echter t.o.v. primitieve begroting 2018 is meerjarig sprake van minder vrije budgetruimte.
Absolute omvang reserves (algemene reserve + bestemmingsreserves)	Begroting 2019: verwachte omvang eind 2019 € 18,3 miljoen. Jaarrekening 2019: werkelijke omvang eind 2019 € 18,8 miljoen.
Aanwendbaarheid van reserves	Geraamde vrije aanwendbaarheid begroting 2019: € 4.973.000 Werkelijke vrije aanwendbaarheid jaarrekening 2019: € 4.906.000*
Treasury	De solvabiliteit (verhouding tussen het eigen vermogen en het balanstotaal) is in 2019 met 7% toegenomen. 2018: 36% 2019: 42%.
Omvang risico-paragraaf	Risico's uit de risico-paragraaf begroting 2019 hebben niet geleid tot negatieve financiële consequenties.

* Dit bedrag is exclusief de voorgestelde toevoeging van het jaarrekeningresultaat 2019 ad € 328.912.

G. Besluitvorming jaarrekening

Met het vaststellen van de jaarrekening 2019 verleent de gemeenteraad het college van burgemeester en wethouders decharge over het gevoerde beleid van 2019. Daarnaast wordt de raad gevraagd in te stemmen met de bestemming van het positief jaarrekeningresultaat van € 681.212.

Voorgesteld wordt:

1. € 328.912 toevoegen aan de algemene reserve.
2. € 115.300 toe te voegen aan de reserve overloop, bestaande uit:
 - € 13.000 restant budget t.b.v. opknappen entree Voerendaal rondom spoortunnel nabij station;
 - € 38.300 restant budget t.b.v. wegwerken achterstand archief en opschonen archief;
 - € 16.000 restant budget t.b.v. voorbereidingskosten overdracht beheer pand Cortemich;
 - € 5.000 restant budget t.b.v. educatieve agenda;
 - € 19.000 restant budget t.b.v. verwachte toenemende behoefte versterking leefbaarheid;
 - € 7.000 restant budget t.b.v. aanleg pad rond waterpomp Laurentiusplein;
 - € 12.000 restant budget t.b.v. opknappen kapel Valkenburgerweg;
 - € 5.000 restant budget jeugdzorg t.b.v. begeleidingscommissie en juridische advisering.
3. € 237.000 via gemeentefonds ontvangen middelen voor opstellen van de Transitievisie Warmte (€ 202.100), voor energieloketten (€ 25.000) en voor opstellen uitvoeringsplannen op wijkniveau (€ 9.900) toe te voegen aan reserve duurzaamheid;

Deel 2:

**PROGRAMMA
VERANTWOORDING
2019**

Programma Bestuur en ondersteuning

Verantwoordelijke portefeuillehouders: Burgemeester W. Houben
Wethouder R. Braun

Doelstelling

- Versterken van het lokaal bestuur en de lokale en regionale bestuursorganen;
- Verantwoordingsfunctie op een hoger peil brengen.

Beleidskaders

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de geldende kaders:

- De gemeentewet;
- Besluit Begroting en verantwoording.

Beleidsindicatoren

Aan de hand van de volgende verplichte beleidsindicatoren worden de maatschappelijke effecten toegelicht:

Indicator	Waarde	Eenheid	Bron
Formatie	5,7 fte	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens
Bezetting	5,4 fte	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens
Apparaatskosten	€ 508	Kosten per inwoner	Eigen begroting
Externe inhuur	10,2%	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting
Overhead	11,4%	% van totale lasten	Eigen begroting

Wat wilden we bereiken?

De verdere vertaling van de speerpunten uit het raadsakkoord naar dit programma wordt tot uitdrukking gebracht in de volgende doelstellingen:

1. Het versterken van de ambtelijke organisatie via een functionele integratie met Simepveld.
2. Investeren in regionale samenwerking.
3. Versterken van het profiel van Voerendaal.
4. Handhaven van een gezonde financiële huishouding.
5. Kwaliteitsverbetering in de dienstverlening.

Wat zouden we gaan doen?

	Activiteit	Planning
1	Uitvoering geven aan de benoemde acties voortvloeiende uit het trajectplan en de implementatie-plannen: - Daadwerkelijke functionele integratie van de afdeling Beheer Openbare Ruimte (BOR). - Voorbereiding functionele integratie afdeling Ruimte & Omgeving en Maatschappelijke Ontwikkeling.	2019 2019/2020
2	Adviseren van bestuurders ter bevordering van de regionale samenwerking in de gemeenschappelijke regelingen: - Parkstad Limburg; - Heuvelland.	Doorlopend
3	Promotie van initiatieven en de coördinatie daarvan betrekking hebbende op (bestaande) projecten die gerelateerd zijn aan de volgende brandingsthema's: Natuur & Omgeving, Cultuur & Tradities, Veiligheid en Positieve Gezondheid.	Doorlopend
4	- Opstellen reguliere planning- en control producten; - Werving derden middelen.	Doorlopend 2019 e.v.
5	Verdere verbetering van de dienstverlening.	Doorlopend

Wat hebben we gedaan?

	Activiteit
1	De samenwerking tussen Simepveld en Voerendaal heeft verder vorm gekregen via de functionele integratie van de afdeling Beheer Openbare Ruimte. Ook is medio 2019 de sturingsvisie vastgesteld, die inmiddels geoperationaliseerd wordt. Ook zijn voorbereidingen getroffen voor de functionele integratie van de afdelingen Leefomgeving en Samenleving per 1 oktober 2020.
2	- Binnen de samenwerking van Stadsregio Parkstad Limburg is succes geboekt met het binnenhalen van een regiodeal. Verder zijn binnen Zo doen we dat in Parkstad stappen gezet op de sturing op verbonden partijen te verbeteren: onder meer de inzet van het adoptiemodel dient hieraan bij te dragen. - Ten aanzien van de Middengebied-samenwerking hebben negen gemeenten ingestemd met het koersdocument Van groen hart tot groene long. Dit koersdocument is vertaald naar een uitvoeringsprogramma, waaraan de colleges deelnemen.
3	Om inwoners een warm welkom te heten hebben we een welkomstpakket samengesteld met informatie over Voerendaal en kortingsbonnen van ondernemers. Daarnaast hebben de organisaties van de Hel van Voerendaal en de Joarmaat Voelender subsidie gekregen om de uitvoering van hun evenementen te stimuleren/ondersteunen. Ook dit jaar hebben we meegedaan aan het programma van L1 Tour de L1mbourg, die bij Wijngoed Fromberg heeft plaatsgevonden.

4	- De producten binnen de P&C-cyclus zijn conform planning opgesteld en ter besluitvorming aangenomen. Daarnaast heeft er een intensief traject plaatsgevonden om in de gezamenlijkheid van raad en college de begroting 2020 op te stellen. - Met de (versterkte) werving van derden is gestart in samenwerking met Trias. De resultaten zullen in 2020 zichtbaar worden.
5	Een van de randvoorwaarden voor een goede kwaliteit van de dienstverlening is bereikbaarheid. In 2019 is in het kader van verbetering van de in- en externe bereikbaarheid samen met Simpelveld gestart met de aanbesteding van de telefonie inclusief de telefooncentrale. Daarnaast heeft een verdere oriëntatie plaatsgevonden naar mogelijkheden voor het aanbieden van e-diensten aan burgers. Dit is een veelomvattend project dat het komende jaar nader uitgewerkt wordt.

Algemene dekkingsmiddelen

Tot de algemene dekkingsmiddelen worden gerekend de algemene uitkering en overige uitkeringen uit het gemeentefonds, de onroerende zaakbelasting, de hondenbelasting, rente en dividenduitkeringen. Deze algemene dekkingsmiddelen worden, conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) niet toegerekend aan de programma's.

De algemene uitkering 2019 en de integratie-uitkering sociaal domein zijn berekend op basis van de decembercircularisatie 2019 (respectievelijk € 14.973.963 en € 1.732.467). Voor een gedetailleerde berekening wordt verwezen naar de bijlage in deze jaarrekening.

De opbrengsten onroerende zaakbelasting, hondenbelasting en rente- en dividenduitkeringen bedragen respectievelijk € 2.491.618, € 72.025 en € 584.468.

Overhead

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is voorgeschreven welke kosten tot de "overhead" gerekend worden. Dit zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

In elk geval betreft dit:

- leidinggevenden primair proces;
- financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
- personeelszaken en organisatie;
- inkoop;
- interne en externe communicatie;
- juridische zaken;
- bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- informatievoorziening en automatisering van PIOFACH-systemen;
- facilitaire zaken en huisvesting;
- documentaire informatievoorziening;
- managementondersteuning primair proces.

Met ingang van 2017 worden deze kosten niet meer toegerekend aan de programma's, maar worden deze afzonderlijk inzichtelijk gemaakt. Voor de berekening van kostendekkendheid van leges en heffingen mogen deze kosten overigens wel meegenomen worden.

Kosten welke direct toe te rekenen zijn aan de taakvelden dienen rechtstreeks op deze taakvelden verantwoord te worden.

Onvoorzien

Voor onvoorziene uitgaven was in de begroting 2019 een bedrag van € 60.000 gereserveerd. De stelpost onvoorzien is in 2019 deels (€ 40.000) ingezet ter financiële dekking van de inhuur casemanager Wabo i.v.m. vervanging bij langdurige ziekte. Deze bijstelling heeft plaatsgevonden middels de voorjaarsrapportage 2019. Het restant is vrijgevalen bij de najaarsrapportage 2019.

Heffing vennootschapsbelasting

Als gevolg van het feit dat gemeenten met ingang van 2016 vennootschapsbelastingplichtig zijn voor activiteiten waarbij zij optreden als ondernemer, is na vereiste dossieropbouw in een overleg met de belastingdienst onderbouwd en beargumenteerd waarom Voerendaal niet vennootschapsbelastingplichtig is. Conform afspraak met de belastingdienst vindt vanaf 2017 (als onderdeel van de reguliere accountantscontrole) jaarlijks een monitoring van de Vpb-plicht plaats (door een extern bureau). Bij de jaarrekeningen 2017 en 2018 is gebleken dat de gemeente Voerendaal niet vennootschapsbelastingplichtig is. Om deze reden is tot op heden geen aangifte Vennootschapsbelasting ingediend. Begin 2020 heeft de belastingdienst per brief beschikt geen aanslag voor 2016 op te leggen.

Financieel overzicht

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van dit programma. Op grond van artikel 212 van de financiële verordening is bepaald dat indien de financiële afwijking ten opzichte van de geraamde lasten van dit programma groter dreigt te worden dan 10% met een maximum van € 50.000 het college vooraf toestemming (autorisatie) van de raad nodig heeft om bepaalde uitgaven te verrichten (zie de toelichting bij deel 1, onderdeel 3).

Programma Bestuur en ondersteuning				Bedragen x € 1.000	
	Jaarrekening 2018	Primitieve begroting 2019	Bijgestelde begroting 2019	Jaarrekening 2019	Afwijking
Lasten:					
Bestuur	1.165	1.046	1.128	1.391	263
Burgerzaken	360	288	291	359	68
Beheer overige gebouwen en gronden	4	26	27	29	2
Overhead	3.060	2.930	3.157	2.963	-194
Treasury	227	172	161	168	7
OZB woningen	51	49	98	104	6
OZB niet woningen	11	11	11	11	0
Belastingen overig	14	18	18	7	-11
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten	0	406	0	0	0
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	1.671	300	1.104	1.104	0
Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	78	89		-89
Totaal lasten:	6.563	5.324	6.084	6.136	52
Baten:					
Bestuur	21	8	8	32	24
Burgerzaken	251	154	154	175	21
Beheer overige gebouwen en gronden	27	20	20	20	0
Overhead	63	7	7	10	3
Treasury	722	487	521	584	63
OZB woningen	1.760	2.004	2.039	2.065	26
OZB niet woningen	378	425	425	427	2
Belastingen overig	72	71	71	73	2
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	15.844	16.126	16.484	16.720	236
Overige baten en lasten	94	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	3.347	1.232	2.686	2.167	-519

Programma Bestuur en ondersteuning				Bedragen x € 1.000	
Resultaat van de rekening van baten en lasten	0				
Totaal baten:	22.579	20.534	22.415	22.273	-142
Saldo programma	16.016	15.210	16.331	16.137	-194

Toelichting

Taakveld Bestuur

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor “raad en commissies”, “college B&W”, “recepties en bijeenkomsten”, “representatie”, “intergemeentelijke samenwerking”, “IBA” en “branding”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 82.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 103.000 hogere lasten raad en commissies;
- € 7.000 hogere lasten vervanging i-pads raadsleden (overloop);
- € 4.000 lagere lasten i.v.m. overheveling budget i-babs;
- € 2.000 lagere lasten representatie (overheveling budget);
- € 9.000 lagere lasten intergemeentelijke samenwerking (EFRO-gelden);
- € 13.000 lagere lasten branding (overheveling budget).

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 263.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 24.000 hogere lasten toerekening salariskosten aan “raad en commissies”;
- € 16.000 lagere lasten vervanging i-pads, workshops en ict-ondersteuning;
- € 143.000 hogere lasten a.g.v. extra dotatie aan voorziening personeel uit dienst;
- € 19.000 hogere lasten toerekening salariskosten aan “college B&W”;
- € 14.000 hogere lasten arbeidsongeschiktheidsverzekering college / hogere bijdrage VNG;
- € 5.000 hogere lasten representatie;
- € 11.000 hogere lasten bijdrage stadsregio Parkstad Limburg;
- € 76.000 hogere lasten functionele integratie met Simpelveld;
- € 13.000 lagere lasten branding.

De hogere baten van € 24.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 5.000 hogere baten ingehouden APPA-premie wethouders;
- € 1.000 hogere baten representatie;
- € 18.000 hogere baten i.v.m. doorbelasting kosten FI aan Simpelveld.

Taakveld Burgerzaken

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor “verkiezingen”, “huwelijksvoltrekkingen”, “reisdocumenten”, “rijbewijzen”, “gemeentelijke bevolkingsadministratie” en “straatnaamgeving en huisnummering”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 3.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 3.000 hogere lasten toegerekende salariskosten a.g.v. CAO-stijging.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 68.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 78.000 hogere lasten a.g.v. toerekening salariskosten en inhuur personeel;
- € 13.000 lagere lasten verkiezingen m.n. doordat burgerleden geen zitting meer hebben;
- € 5.000 hogere lasten afdracht rijksleges reisdocumenten en rijbewijzen;
- € 1.000 lagere lasten gemeentelijke bevolkingsadministratie (geen inhuur tolk / vertaalcentrum);
- € 1.000 lagere lasten straatnaamgeving en huisnummering.

De hogere baten van € 21.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 15.000 hogere baten i.v.m. uitgeleend personeel;
- € 8.000 hogere baten leges reisdocumenten en rijbewijzen;
- € 6.000 lagere baten leges huwelijksvoltrekkingen;

- € 4.000 hogere baten leges bevolkingsadministratie.

Taakveld Beheer overige gebouwen en gronden

Tot dit taakveld behoort het budget "gronden".

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 1.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 1.000 hogere lasten toerekening salariskosten a.g.v. CAO stijging.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 2.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 1.000 hogere lasten waterschapsheffing;
- € 1.000 hogere lasten door aankoop restperceel grond Klimmenderweg.

Taakveld Overhead

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten voor "gemeentehuis", "facilitaire zaken", "overige personeelskosten" en "voorlichting en communicatie".

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 227.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 67.000 hogere lasten toerekening salariskosten (CAO-stijging en urenbreiding);
- € 7.000 hogere lasten vervanging i-pads college van B&W (overloop 2017);
- € 5.000 hogere lasten i-babs (overheveling budget van taakveld bestuur);
- € 60.000 hogere lasten i.v.m. wegwerken achterstanden en opschonen archief;
- € 6.000 hogere lasten rapportage generiek toezicht archief (overloop 2018);
- € 82.000 hogere lasten lease e-cars / éénmalige kosten infra en laadpalen e-cars.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 194.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 5.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten;
- € 7.000 lagere energiekosten gemeentehuis;
- € 2.000 hogere lasten kosten schoonmaak;
- € 7.000 hogere lasten door storings technische installaties en alarmmeldingen;
- € 31.000 lagere lasten onderhoud software;
- € 46.000 lagere kapitaallasten ICT door uitstel/vervallen investeringen;
- € 9.000 lagere lasten facilitaire zaken;
- € 54.000 lagere lasten documentaire informatievoorziening (deels overloop 2018);
- € 9.000 lagere lasten overige personeelskosten;
- € 18.000 lagere lasten voorlichting en communicatie;
- € 24.000 lagere lasten (incl. kapitaallasten) mobiliteit e-cars en e-bikes.

De hogere baten van € 3.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 6.000 hogere baten i.v.m. uitgeleend personeel en subsidie stagefonds;
- € 3.000 lagere baten energieopbrengst en subsidie zonnepanelen gemeentehuis.

Taakveld Treasury

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor "geldleningen", "aandelen en dividend" en "doorberekende rente". De negatieve last is een gevolg van de voorschriften BBV 2017, waarin is opgenomen dat de aan de afzonderlijke producten doorberekende rente als negatieve last moet worden verantwoord.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De daling van de lasten met € 11.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 11.000 lagere lasten beheerskosten belegging bij APG.

De toename van de baten met € 34.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 34.000 hogere baten door vervroegde verkoop obligaties.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 7.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 7.000 lagere lasten rentekosten;
- € 14.000 hogere lasten minder rentetoerekening aan taakvelden.

De hogere baten van € 63.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 22.000 hogere rentebaten;
- € 41.000 hogere dividend uitkering Enexis en BNG.

Taakveld Onroerende zaakbelasting woningen

Tot dit taakveld behoort het budget voor “onroerende zaakbelasting woningen”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 49.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 49.000 hogere lasten verplicht traject waarderen op gebruiksoppervlakte.

De toename van de baten met € 35.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 35.000 hogere baten a.g.v. waardestijging.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 6.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 6.000 hogere lasten door digitalisering dossiers.

De hogere baten van € 26.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 26.000 hogere baten OZB-belasting.

Taakveld Onroerende zaakbelasting niet-woningen

Tot dit taakveld behoort het budget voor “onroerende zaakbelasting niet-woningen”.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere baten van € 2.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 2.000 hogere baten OZB-belasting.

Taakveld Belastingen overig

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor “hondenbelasting”, “invordering gemeentelijke belastingen” en “oninbare gemeentelijke belastingen”.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 11.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 11.000 lagere lasten door minder afboekingen oninbare gemeentelijke belastingen.

De hogere baten van € 2.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 2.000 hogere baten hondenbelasting.

Taakveld Algemene uitkering en overige uitkeringen uit het gemeentefonds

Tot dit taakveld behoren de baten voor “algemene uitkering” en “integratie-uitkering sociaal deelfonds”.

De algemene uitkering en de integratie-uitkering sociaal domein zijn herberekend op basis van de decembercircularis 2019.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De toename van de baten met € 358.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 397.000 hogere baten algemene uitkering o.b.v. mei- en septembercircularis;
- € 55.000 lagere baten algemene uitkering onderuitputting 2018 (overloop 2018);
- € 16.000 hogere baten integratie-uitkering Sociaal Domein o.b.v. mei- en septembercircularis.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere baten van € 236.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 181.000 hogere baten algemene uitkering o.b.v. decembercircularis 2019;
- € 55.000 hogere baten algemene uitkering omdat afrekening 2018 nog niet heeft plaatsgevonden.

Taakveld Overige baten en lasten

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor “onvoorzien” en “stelpost loon- en prijsstijging”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De daling van de lasten met € 406.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 60.000 lagere lasten i.v.m. inzet stelpost onvoorzien;
- € 346.000 lagere lasten i.v.m. inzet / vrijval stelpost loon- en prijsstijging.

Taakveld Vennootschapsbelasting

Vooralsnog is de gemeente Voerendaal geen vennootschapsbelasting verschuldigd.

Taakveld Mutaties reserves

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor aanwendungen van dan wel toevoegingen aan reserves.

Verwezen wordt naar deel 1 van deze jaarrekening.

Taakveld Resultaat van de rekening van baten en lasten

Tot dit taakveld behoort het saldo begroting/jaarrekening na reserveringen. Mutatie tussen primitieve begroting en bijgestelde begroting is conform voor- en najaarsrapportage inclusief raadsvergadering december 2019.

Programma Veiligheid

Verantwoordelijke portefeuillehouder: Burgemeester W. Houben

Doelstelling

Met het programma Veiligheid presenteren wij alle taakonderdelen waarmee toegezien wordt op een veilige woon-, werk- en leefomgeving in Voerendaal en de voorbereiding plaatsvindt ten aanzien van de bestrijding en voorkoming van rampen. Het betreft dus zowel de lokale autonome taakonderdelen als ook die in regionaal, provinciaal of landelijk verband (waaronder de gemeenschappelijke regeling de Veiligheidsregio).

Beleidskaders

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de geldende kaders:

- Gemeentewet;
- Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Zuid-Limburg;
- Damoclesbeleid;
- Bibob-beleid;
- Samenwerkingsconvenant Veiligheidshuis;
- Integraal Veiligheidsbeleid.

Beleidsindicatoren

Aan de hand van de volgende verplichte beleidsindicatoren worden de maatschappelijke effecten toegelicht:

	Aantal	Eenheid	Bron
Verwijzingen Halt	102,0	Aantal per 10.000 jongeren (leeftijd 12-17 jaar)	Bureau Halt (2018)
Winkeldiefstallen	0,0	Aantal per 1.000 inwoners	CBS (2018)
Geweldsmisdrijven	2,0	Aantal per 1.000 inwoners	CBS (2018)
Diefstallen uit woningen	2,8	Aantal per 1.000 inwoners	CBS (2018)
Vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte	3,6	Aantal per 1.000 inwoners	CBS (2018)

Naast bovengenoemde verplichte beleidsindicatoren onderstaand nog aanvullende indicatoren:

	Aantal	Eenheid	Bron
Misdrijven	26,5	Aantal per 1.000 inwoners	CBS (2019)
Verkeersmisdrijven	4,8	Aantal per 10.000 inwoners	CBS (2019)

Wat wilden we bereiken

De verdere vertaling van de speerpunten uit het raadsakkoord naar dit programma wordt tot uitdrukking gebracht in de volgende doelstellingen:

- Zorgen voor een veilige woon-, werk- en leefomgeving:
 - Voorkomen en bestrijden van criminaliteit en ondermijning;
 - Handhaven van wet- en regelgeving.
- Bestrijden en voorkomen van rampen en crises:
 - Voorzien in efficiënte en kwalitatief hoogwaardige brandweezorg, geneeskundige hulpverlening, gemeentelijke bevolkingszorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Wat zouden we gaan doen?

	Activiteit	Planning
1	Uitvoeren van de bestuurlijke aanpak en regievoeren in de integrale aanpak	Doorlopend
2	Deelnemen aan (en medevormgeven van) het Veiligheidshuis Parkstad	Doorlopend
3	Deelnemen aan (en medevormgeven van) het RIEC	Doorlopend
4	Opstellen van nieuw veiligheidsbeleid en nieuw BIBOB-beleid	2019
5	Opstellen van een nieuw meerjarenperspectief voor Veiligheidsregio Zuid-Limburg	2019

Wat hebben we gedaan?

	Activiteit
1	Drie nieuwe casussen zijn door Voerendaal aangedragen en geaccepteerd op het infoplein van het RIEC voor de integrale aanpak. Binnen de reguliere bestuurlijke aanpak zijn frequent bestuurlijke middelen ingezet op basis van de APV en het damoclesbeleid.
2	De dienstverlening door het Veiligheidshuis Parkstad was in 2019 regulier op het gebied van huisverboden, terugkeer justitiabelen en radicalisering. In één geval is, via het Veiligheidshuis, specifieke expertise ingezet voor het terugdringen van overlast.
3	De samenwerking binnen het RIEC is vormgegeven door samen met de netwerkpartners gezamenlijk casussen op te pakken. Voerendaal heeft daarbij in de meeste gevallen opgetreden als regievoerder in de integrale aanpak. Drie nieuwe casussen zijn door Voerendaal aangedragen en geaccepteerd op het infoplein van het RIEC voor de integrale aanpak. Verder is gestart met de ontwikkeling van het integrale ondermijningsbeeld voor Voerendaal, parallel aan deze ontwikkeling binnen alle Limburgse gemeenten.
4	Binnen de samenwerking van Simpelveld, Voerendaal, Beekdaelen, Brunssum en Landgraaf is nieuw veiligheidsbeleid opgesteld. Een veilige woon- en leefomgeving, de aanpak van ondermijnende criminaliteit en een versterkte bestuurlijke weerbaarheid zijn hierbij als prioriteiten opgenomen. Deze prioriteiten sluiten aan bij het geactualiseerde beleidsplan van de Nationale Politie, eenheid Limburg.
5	Met de begroting 2020 is er een nieuw meerjarenperspectief voor Veiligheidsregio Zuid-Limburg vastgesteld. In dit meerjarenperspectief zijn issues op het gebied van opleiden en huisvesten aangepakt en (financieel) opgelost. Doorontwikkeling vindt de komende jaren nog plaats voor het onderdeel brandweezorg.

Financieel overzicht

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van dit programma. Op grond van artikel 212 van de financiële verordening is bepaald dat indien de financiële afwijking ten opzichte van de geraamde lasten van dit programma groter dreigt te worden dan 10% met een maximum van € 50.000 het college vooraf toestemming (autorisatie) van de raad nodig heeft om bepaalde uitgaven te verrichten (zie de toelichting bij deel 1, onderdeel 3).

Programma Veiligheid				Bedragen x € 1.000	
	Jaarrekening 2018	Primitieve begroting 2019	Bijgestelde begroting 2019	Jaarrekening 2019	Afwijking
Lasten:					
Crisisbeheersing en brandweer	659	667	668	662	-6
Openbare orde en veiligheid	419	312	329	329	0
Totaal lasten:	1.078	979	997	991	-6
Baten:					
Crisisbeheersing en brandweer	3	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid	16	3	3	12	9
Totaal baten:	19	3	3	12	9
Saldo programma	-1.059	- 976	- 994	- 979	15

Toelichting

Taakveld Crisisbeheersing en brandweer

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor "rampenbestrijding" en "brandbestrijding repressief".

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 1.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 1.000 hogere lasten toerekening salariskosten (CAO-stijging).

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 6.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 6.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden.

Taakveld Openbare orde en veiligheid

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten voor "openbare orde en veiligheid" en "BOA".

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 17.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 4.000 hogere lasten toerekening salariskosten (CAO-stijging);
- € 13.000 hogere lasten toerekening salariskosten (uren uitbreiding 2^e BOA).

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere baten van € 9.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 1.000 hogere baten i.v.m. vergoeding detachering personeel;
- € 4.000 hogere baten leges diverse vergunningen;
- € 4.000 hogere baten openbare orde veiligheid a.g.v. opgelegde dwangsom.

Programma Verkeer, vervoer en waterstaat

Verantwoordelijke portefeuillehouder: Wethouder P. Verbraak

Doelstelling

Het programma verkeer, vervoer en waterstaat wil bijdragen aan een aantrekkelijke leef-, werk- en recreatieomgeving passend bij het landelijke karakter van Voerendaal. Om deze doelstellingen te bereiken wordt uitvoering gegeven aan het Meerjaren Uitvoerings Programma (MUP) van het GVP. Hierin is een reeks concrete maatregelen omschreven die over een periode van 4 jaar wordt uitgevoerd en daar waar mogelijk integraal met lopende projecten wordt gecombineerd. De aandacht zal gericht zijn op het nastreven van diverse doelen zoals goede en veilige ontsluitingen, voldoende parkeerplaatsen, prioritaire aandacht voor voetganger en fietser (Voerendaal fietsgemeente 2030) en te bouwen aan een sociaal veilige, verkeersveilige en leefbare omgeving.

De openbare ruimte kent vele gebruikers die hoge eisen stellen aan het gebruik, de inrichting en de kwaliteit ervan. Niet investeren in de kwaliteit leidt tot afname daarvan en toename van achterstallig onderhoud. En achterstallig onderhoud leidt tot toename van kosten. Het belang om te blijven investeren in de openbare ruimte en adequaat beheer te voeren is hierdoor hoog. Daarnaast spelen eisen vanuit wet- en regelgeving alsmede richtlijnen en afsprakenkaders een belangrijke rol bij het voeren van beleid en het uitvoeren van projecten in de openbare ruimte. De investeringen en het beheer in de openbare ruimte voor de komende jaren gaan uit van een duurzame, veilige en betaalbare inrichting en onderhoud. Dit willen we bereiken middels efficiënt en integraal beheer van de openbare ruimte (infrastructuur, verkeersborden en belijning).

De verwachting is dat de inrichting van grote delen van de openbare ruimte door de toenemende E-mobiliteit zal wijzigen (bv toename elektrisch laden, wijziging van de inrichting van wegen, toename van het deelgebruik van vervoerssystemen). Ook wordt de mobiliteit steeds intelligenter; slimme apps en systemen zorgen voor meer verkeersveiligheid en het bepalen van de efficiëntste routes. Een bijdrage aan het behalen van klimaatdoelstellingen (terugdringen CO₂) zal middels de omvorming van het areaal openbare verlichting (Led) geleverd worden (continueren ingezet beleid). Verder zal de komende jaren duidelijk worden wat de impact is van de omvorming van gas naar elektrische energie op de werkzaamheden en de inrichting van de openbare ruimte.

Beleidskaders

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de geldende kaders:

- In 2019 is een aanvang gemaakt met een nieuw Provinciaal Mobiliteitsplan en zal naar verwachting in 2020 vastgesteld worden;
- In 2019 is een aanvang gemaakt met een Regionaal Mobiliteitsplan en zal in de vorm van een SUMP (Sustainable Urban Mobility Plan samen met de overige Parkstad gemeenten gestalte krijgen in de jaren tot en met 2021;
- In 2019 is een aanvang gemaakt met de uitwerking van een nieuw STRIP 2.0;
- In 2019 is een aanvang gemaakt met de uitwerking van een nieuw Wegbeheerplan 2020-2022;
- In 2019 is het MUP 2019 (Meerjarenuitvoeringsprogramma) van het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2018-2020 grotendeels uitgevoerd;
- In 2019 is het vervangingsprogramma 2019 van het beleidsplan Openbare Verlichting 2016-2020 uitgevoerd;
- In 2019 heeft Voerendaal (en Simpelveld) zich geheel in lijn met de NAL (Nationale Agenda Laadinfrastructuur) aangemeld voor de gezamenlijke aanbesteding van de provincies Brabant en Limburg voor de plaatsing incl. energielevering van E-laadpalen.

Beleidsindicatoren

	Aantal	Eenheid	Bron
Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	53	Aantal per 10.000 inwoners (2018)	VeiligheidNL
Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser	9	%	VeiligheidNL (2018)

Naast verplichte beleidsindicatoren onderstaand nog aanvullende indicatoren:

Verkeersongevallenconcentraties: VOC (top 10) Gemeente Voerendaal (8 oktober 2019)	Ongevallen met:		
	enkel schade	gewonden	doden
Hogeweg, Kunostraat	1	2	0
KP Bergseweg, Heerlerweg, Hogeweg, Valkenburgerweg	3	1	0
Karstraat	4	0	0

Uit verkeersveiligheidsrapportage BLIQ van gemeente Voerendaal over de periode Q1-2015-Q2-2019

Score tevredenheid over het beheer en onderhoud in 2017 (2019 is nog in bewerking)	Score Voerendaal	Hoogste score van alle Parkstad gemeenten
Straten en pleinen	55%	55%
Trottoirs	40%	40%
Fietspaden	50%	50%
Straatverlichting	69%	71%
Verkeersvoorzieningen (rapportcijfer)	6,8	7,2

Burgeronderzoek Parkstad Limburg wordt 2 jaarlijks uitgevoerd

Wegvakken met knelpunten geluidhinder wegverkeer (situatie 2030)	Aantal geluidgevoelige adressen boven plandrempel	Gemiddelde overschrijding plandrempel
Kerkstraat	23	0,87
Kerkstraat	5	0,65
Oude Schoolstraat	0	0,00
Bergseweg	22	4,07
Valkenburgerweg	61	1,88
Heerlerweg	104	2,18
Hogeweg	111	2,76
Klimmenderstraat	24	2,35
Klimmenderstraat	57	2,97
Putweg	3	1,56
Heek	4	0,58
Kerkplein	12	0,82
verspreid	12	1,78
Aantal geluidgevoelige adressen	438	

Uit actieplan EU-richtlijn omgevingslawaaï Gemeente Voerendaal (23 maart 2017)

Wat wilden we bereiken

De verdere vertaling van de speerpunten uit het raadsakkoord naar dit programma wordt tot uitdrukking gebracht in de volgende doelstellingen:

1. Goede en veilige ontsluitingen voor alle weggebruikers, met voldoende parkeerplaatsen.
2. Voerendaal fietsgemeente 2030.
3. Sociaal veilige, verkeersveilige en leefbare omgeving (o.a. weren ongewenste verkeersstromen, landbouwverkeer op de daarvoor bestemde wegen).
4. Duurzame omvorming van het areaal openbare verlichting.
5. Efficiënt en integraal beheer van de openbare ruimte (infrastructuur, verkeersborden en belijning, straatmeubilair, etc.).

Wat zouden we gaan doen?

	Activiteit	Planning
1	- Opstellen van een strategisch investeringsplan (STRIP 2.0) voor de jaren 2019 en verder. - Uitvoeren van reconstructieprojecten. - Vaststellen van beleidskaders voor gehandicapten parkeren, weesfietsen stationslocaties, elektrisch laden (E-laadpalen).	2019 ev 2019 2019
2	- Op basis van de uitgevoerde fiets- en voetgangersscan nader uitwerken en uitvoeren van maatregelen voor fietsers en voetgangers (verbeteren kwaliteit, bewegwijzering, fietsvoorzieningen, laad infrastructuur, ontbrekende schakels, etc.) - Realisatie vrijliggend fietspad Heuvelland-Parkstad.	2019 ev 2019
3	- Analyse van verkeersstromen (o.a. ongewenste verkeersstromen omliggende gemeenten), ontwikkelen van een visie en waar nodig nemen van maatregelen. In deze analyse de volgende aspecten/stromen meenemen: • volksgezondheid (geluid en fijnstof) – vrachtverkeer; • landbouwverkeer; • routes openbaar vervoer, hulpdiensten en brandweer. - Verkeerseducatie.	2019 2019
4	- Opstellen en uitvoeren vervangingsplan verlichting 2019 op basis van het beleidsplan openbare verlichting 2016-2026.	2019
5	- De vervangingsplannen voortvloeiend uit het beheerplan verkeersborden/ belijningen wordt uitgevoerd; Het beheerplan wegen wordt geactualiseerd en het beheerplan openbare verlichting wordt geëvalueerd. - We streven ernaar het integrale beleid door te ontwikkelen middels een visie "Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR)".	2019 Q4 2019-2020

Wat hebben we gedaan?

	Activiteit
1	- Opstellen STRIP 2.0: In 2019 hebben we een lijst met investeringsprojecten opgesteld voor de periode vanaf 2020. De projecten moeten nog beschreven en budgettair geraamd worden. - (Reconstructie)projecten: • Reconstructie Pontstraat: Het project is heroverwogen en is vereenvoudigd in omvang. Betreft de aanpak van de aansluiting Pontstraat-Heerlerweg. Planvoorbereiding en uitvoering is voorzien in 2020.

	• Raadhuisplein-Schilsstraat: Het project is verschoven in de tijd naar 2025. De planvoorbereiding wordt uitgebreid met de Strijthagenstraat. • Reconstructie Dorpsplein Ransdaal (aanhechting): Dit meegenomen in het project "Rioolreconstructie diverse wegen Ransdaal" en is in uitvoering. • Opwaardering watervoerende veldwegen: De maatregelen zijn aanbesteed en uitgevoerd in 2019. - Vaststellen van beleidskaders voor gehandicapten parkeren, weesfietsen stationslocaties, elektrisch laden (E-laadpalen): Deze beleidskaders worden meegenomen binnen het project verkeersstromen c.q. mobiliteitsplan. (Zie punt 3 hieronder).
2	- De fiets- en voetgangersscan is uitgevoerd en is een belangrijk onderzoeksgegeven voor het mobiliteitsplan (verkeersstromen). - Realisatie vrijliggend fietspad Heuvelland-Parkstad: In 2019 zijn grote vorderingen gemaakt om te voldoen aan de voorwaarden die nodig zijn om realisatie mogelijk te maken. We hebben een besluit van de gemeenteraad voor het benodigde uitvoeringskrediet. Ook het Waterschap, gemeente Gulpen-Wittern en het Waterschap hebben de middelen beschikbaar gesteld. Het provinciaal college is akkoord met het verstrekken van de benodigde subsidie, maar moet dit nog voorleggen aan de Provinciale Staten vergadering. Vanuit de bewonersbijeenkomst in januari 2019 en aanvullende gesprekken met Stakeholders gedurende het jaar kunnen we concluderen dat het draagvlak voor de verbinding nog steeds hoog is. Er is een aanbesteding gehouden en een bureau gekozen dat ons verder helpt met de technische uitwerking in de planuitwerkingsfase.
3	- Analyse van verkeersstromen (mobiliteitsplan): In 2019 zijn wij gestart met het analyseren van verkeersstromen in de gemeente en de relatie naar gemeenten om ons heen. Naar aanleiding van de uitvoering van het Verkeer en Vervoer Plan (GVVP) en overleggen met individuele en groepen van burgers, wordt ondervonden dat veel klachten en meldingen te herleiden zijn tot het wegennet in de gemeente en de aansluitende wegen met de regio. Om vast te stellen waar en welke knelpunten zich voordoen, of het wegennet nog overal naar behoren functioneert, welke verbeteringen er nodig zijn, en of de klachten en meldingen op basis van te rechtvaardigen verwachtingen gemaakt worden, zijn wij gestart met de onderzoeken en zullen we een visie uitwerken voor de verkeersstromen voor langzaam- (voet en fiets), auto-, vracht- en landbouw- verkeer en aanvullende thema's (afsluiten wegen etc.). Hiervoor hebben we bureau Grenspaal 12 ingeschakeld om ons te ondersteunen. Binnen dit doel wordt verdere afstemming gezocht met de aandachtsvelden bereikbaarheid van de grotere en kleinere kernen, verkeersveiligheid, vitaliteit van het platteland, economische clusters (bedrijventerrein, winkelgebied etc.) en versterking van de vrijetijds-economie (Land van kalk etc.) en wordt tevens verkend in hoeverre beleidskeuzes vanuit economie, samenleving en duurzaamheid onderling afgestemd en in evenwicht zijn. Het onderzoek geldt als aanvulling op het vigerende GVVP. - Verkeerseducatie: In 2019 hebben we, om het haal- en brenggedrag te verbeteren bij BS Cortemich, een project veilige schoolomgeving uitgevoerd samen met VVN. Alle scholen hebben de gelegenheid gehad om deel te nemen aan de jaarlijkse verkeersquiz en alle groepen 1 van de basisscholen (275 kleuters) hebben op 17 dec. 2019 een voorstelling bijgewoond van Paolo de Zebratimmer.
4	- In 2019 is het jaarplan vervangingen uitgevoerd en zijn 150 stuks conventionele armaturen vervangen door LED armaturen.
5	- In 2019 zijn wij gestart met de uitwerking van een nieuw wegbeheerplan 2020-2024. Dit komt ter beschikking in Q2 van 2020; - Een evaluatie van het beheerplan openbare verlichting is doorgeschoven naar 2020. Na evaluatie van hetgeen we al bereikt hebben in 2020, zullen we in overweging nemen of het maken van een nieuw beheerplan nodig is. In deze evaluatie zullen we dan ook het 10 jaren uitvoeringsplan en de 10 jaren overeenkomst met SPIE-ZIUT betrekken; - Er is een aanvang gemaakt met de vervangingsplannen voortvloeiend uit het beheerplan verkeersborden/ belijningen. De meeste werkzaamheden worden in 2020 uitgevoerd. - Prioritering bij de inzet van personeel heeft doen besluiten de integrale beheervisie nog niet op te stellen in 2019. De snelheid waarmee een aantal functies binnen de afdeling Openbare Ruimte ingevuld kunnen worden en de afstemming op dit beleidsonderdeel met de gemeente Simpelveld zullen leidend zijn in de overweging of en wanneer de IBOR visie opgesteld kan worden.

Financieel overzicht

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van dit programma. Op grond van artikel 212 van de financiële verordening is bepaald dat indien de financiële afwijking ten opzichte van de geraamde lasten van dit programma groter dreigt te worden dan 10% met een maximum van € 50.000 het college vooraf toestemming (autorisatie) van de raad nodig heeft om bepaalde uitgaven te verrichten (zie de toelichting bij deel 1, onderdeel 3).

Programma Verkeer, vervoer en waterstaat				Bedragen x € 1.000	
	Jaarrekening 2018	Primitieve begroting 2019	Bijgestelde begroting 2019	Jaarrekening 2019	Afwijking
Lasten:					
Verkeer en vervoer	2.010	1.847	1.996	2.025	29
Parkeren	1	2	2	2	0
Totaal lasten:	2.011	1.849	1.998	2.027	29
Baten:					
Verkeer en vervoer	123	59	59	125	66
Parkeren	2	3	3	3	0
Totaal baten:	125	62	62	128	66
Saldo programma	-1.886	-1.787	-1.936	-1.899	37

Toelichting

Taakveld Verkeer en vervoer

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten voor “onderhoud verhardingen”, “openbare verlichting”, “verkeersveiligheid”, “gladheidbestrijding”, “straatreiniging” en “zwerfvuil”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 149.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 6.000 hogere lasten toerekening salariskosten (CAO-stijging);
- € 3.000 hogere lasten inhuur medewerker buitendienst (indexering);
- € 5.000 hogere lasten onderhoud verhardingen (indexering);
- € 15.000 hogere lasten opstellen Strip 2.0 (overloop 2017);
- € 25.000 hogere lasten aanpassing buitenterrein kerk Kunrade (overloop 2018);
- € 15.000 hogere lasten onderzoek asfaltverharding Heerlerweg;
- € 11.000 hogere lasten verharding rondom sportvelden Voerendaal (overloop 2018);
- € 15.000 lagere lasten belijning o.b.v. beheerplan bebording en wegmarkering;
- € 19.000 hogere lasten belijning (overloop 2017 en 2018);
- € 35.000 hogere lasten visie verkeersstromen;
- € 15.000 hogere lasten o.b.v. beheerplan bebording en wegmarkering;
- € 15.000 hogere lasten budget verkeersborden (overloop 2017 en 2018).

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 29.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 10.000 hogere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 6.000 hogere lasten inhuur personeel;
- € 4.000 hogere lasten toerekening kosten dienstgebouw en bedrijfsmiddelen buitendienst;
- € 2.000 lagere lasten waterschapslasten;
- € 103.000 hogere lasten onderhoud verhardingen;
- € 12.000 lagere lasten opstellen Strip 2.0 (blijft in reserve overloop);
- € 50.000 lagere lasten integraal beleidsplan openbare ruimte;
- € 3.000 lagere lasten beheer areaalgegevens;
- € 5.000 hogere lasten actualiseren wegenbeheerplan;
- € 14.000 lagere kapitaallasten door latere uitvoering diverse investeringen;

- € 10.000 lagere lasten klein onderhoud verhardingen;
- € 3.000 hogere lasten onderhoud belijningen;
- € 3.000 hogere lasten aanleg inritten;
- € 26.000 lagere lasten visie verkeersstromen (blijft beschikbaar in algemene reserve);
- € 3.000 hogere lasten onderhoud verkeersregelininstallaties;
- € 36.000 lagere lasten bewegwijzering en verkeersborden (blijft in reserve overloop);
- € 18.000 hogere lasten straatreiniging (budgettair neutraal);
- € 13.000 hogere lasten inhuur SW-medewerkers (inzameling zwerfvuil);
- € 12.000 hogere lasten zwerfvuil a.g.v. illegale dumpingen en asbestdumpingen;
- € 2.000 hogere lasten i.v.m. vervanging kadaver-koeling.

De hogere baten van € 66.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 2.000 hogere baten concessiegelden nutsbedrijven;
- € 63.000 hogere baten straatwerkbonnen nutsbedrijven.
- € 1.000 hogere baten verkeersveiligheid (schadevergoedingen).

Taakveld Parkeren

Tot dit taakveld behoort het budget voor “gehandicaptenparkeerkaart”.

Programma Economie

Verantwoordelijke portefeuillehouder: Wethouder P. Thomas

Doelstelling

Met dit programma dragen we bij aan de lokale en regionale economische initiatieven en zetten we in op het creëren van een goed vestigingsklimaat. We versterken en ontwikkelen het toeristisch profiel op basis van eigen gebiedskenmerken. Daarnaast wordt aangehaakt op provinciaal niveau daar waar de economische samenwerking past binnen de ambities van de gemeente Voerendaal.

Op een verantwoorde wijze is aandacht voor de huisvesting en ontwikkeling van bedrijven om zo te kunnen bijdragen aan de welvaart en de werkgelegenheid. Daarbij speelt ook de verdere versterking van het centrum van Voerendaal dat van belang is in verband met het in stand houden van het voorzieningenniveau en de aantrekkelijkheid van Voerendaal als woongemeente.

Beleidskaders

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de geldende kaders:

- Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg (2017);
- Programma Werklocaties Limburg 2020 (Provincie Limburg);
- Provinciaal Omgevingsplan Limburg (2014) en Omgevingsverordening Limburg (2018);
- Omgevingsvisie Voerendaal 2016-2030;
- Winkeltijdenverordening 2017;
- Verordening Toeristenbelasting (2018).

Beleidsindicatoren

Aan de hand van de volgende verplichte beleidsindicatoren worden de maatschappelijke effecten toegelicht:

Indicator	Waarde	Eenheid	Bron
Funciemenging *	31,7%	%	LISA (2019)
Vestigingen (van bedrijven) **	149,3	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	LISA (2019)

* De Funciemengingsindex geeft aan in hoeverre wonen en werken ruimtelijk gemengd zijn. De Index wordt berekend als volgt: $B/B+W \times 100$ (B=aantal banen, W=aantal woningen). In stedelijke centra is de index hoog, in dorpen en met name forensendorpen is de index laag. Het gemiddelde in Nederland is 52,4%.

** Indicator Vestigingen van bedrijven per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar: 147,4. In 2017 waren er 1.110 bedrijfsvestigingen in Voerendaal. Deze worden in de indicator weergegeven ten opzichte van de omvang van de beroepsbevolking.

Wat wilden we bereiken

De verdere vertaling van de speerpunten uit het raadsakkoord naar dit programma wordt tot uitdrukking gebracht in de volgende doelstellingen:

1. Versterken centrum Voerendaal en aanpak winkelleegstand.
2. Het duurzaam versterken van de lokale bedrijvigheid (ondernemerschap) en werkgelegenheid.
3. Het stimuleren en faciliteren van toeristisch-recreatieve ontwikkelingen die inspelen op de identiteit van Voerendaal.

Wat zouden we gaan doen?

	Activiteit	Planning
1	- Versterken centrum Voerendaal. Samen met stichting Streetwise, winkeliersvereniging en Rialto Vastgoed wordt gewerkt aan het goed blijven functioneren van het centrum. Op korte termijn is de aandacht gericht op het terugdringen van de winkelleegstand en het vullen van de nieuwe winkelpanden. De kansen om het kernwinkelgebied op termijn compacter te maken en daarmee het centrum vitaal te houden worden verkend, waarbij aangehaakt wordt op de aanpak in de regio Parkstad.	2019
2	- Door een actief ondernemersbeleid en accountmanagement worden startende en gevestigde ondernemers zoveel mogelijk gefaciliteerd. - Herontwikkeling percelen Lindelauffer Gewande 54-60.	Doorlopend 2019
3	Uitvoering geven aan activiteiten en projecten die bijdragen aan de toeristisch-recreatieve ontwikkeling van Voerendaal: - Gebiedsontwikkeling en gebiedspromotie Land van Kalk; - Projecten: aanleg transferia, o.a. bij Kunradersteengroeven en in Mingersborg; - Promotionele activiteiten, waarbij aangehaakt wordt op diverse niveaus (Branding Voerendaal, Parkstad Limburg, VVV-Zuid-Limburg); - Partner van het project Romeins Zuid-Limburg/Via Belgica Zuid-Limburg; - Beleidslijn wijzigen gebruik reguliere woningen naar gebruik als vakantiewoning.	2019

Wat hebben we gedaan?

	Activiteit
1	- Versterken centrum Voerendaal. Samen met stichting Streetwise, winkeliersvereniging en Rialto Vastgoed is gewerkt aan het goed blijven functioneren van het centrum. Eind 2019 is nog slechts 1 winkelunit van het kernplan fase II niet ingevuld. In 2019 is een strategische aankoop gedaan van het Kerkplein 54. Doelstelling is om op termijn het winkelgebied compacter te maken, waarbij tevens de ruimtelijke kwaliteit wordt verbeterd, kwalitatief goede woningen kunnen worden toegevoegd en de mogelijkheden voor parkeren kunnen worden uitgebreid.
2	- Door een actief ondernemersbeleid en accountmanagement worden startende en gevestigde ondernemers zoveel mogelijk gefaciliteerd. Startende ondernemers ontvingen een welkomstbrief met daarin alle informatie en voorzieningen die voor hen van belang kunnen zijn. De bedrijvenwijzer Voerendaal waarin Voerendaalse bedrijven zich gratis online kunnen presenteren is in 2019 opnieuw onder de aandacht gebracht van bedrijven en inwoners. Alle ondernemers die nog niet in de bedrijvenwijzer stonden geregistreerd, zijn benaderd. Dit heeft enkele tientallen nieuwe inschrijvingen opgeleverd. Een campagne onder bezoekers vond plaats

	in het centrum van Voerendaal, daarnaast wordt via de winkeliers middels een kaartenhouder op de toonbank de bedrijvenwijzer gepromoot. - Herontwikkeling percelen Lindelauffer Gewande 54-60: In Q3 heeft de Bestuurscommissie Economie Prakstad haar goedkeuring gegeven m.b.t. het toevoegen van een bedrijfskavel (het gedeelte waar nu nog de bestemming wonen op ligt). In Q4 is dit project verder opgepakt met het voorbereiden van de verkoopstrategie en de ruimtelijke onderbouwing t.b.v. de bestemmingsplanwijziging.
3	Uitvoering geven aan activiteiten en projecten die bijdragen aan de toeristisch-recreatieve ontwikkeling van Voerendaal: - Het Land van kalk is in 2019 verder op de kaart gezet door een breed activiteitenprogramma in de zomerperiode op diverse locaties in Voerendaal en Simpelveld. Online en offline via een minigids bij de toeristische ondernemers en Visit Zuid-Limburg is het programma onder de aandacht gebracht van inwoners en toeristen. - Van 6 t/m 15 september is een activiteitenprogramma "Proef het Land van Kalk" georganiseerd. Er is aangehaakt op de Beleefweek Nationaal Landschap Zuid-Limburg. Alle activiteiten, o.a. een Land van Kalk ontbijt en een streekproductenwedstrijd zijn goed bezocht. - Realisatie Natuurtransferia (IBA-sleutelproject Land van Kalk): Natuurtransferium Kunradersteengroeve: Na besluitvorming in de raad van april 2019 heeft de planvoorbereiding voor de aanleg van het natuurtransferium Kunradersteengroeve in 2019 plaatsgevonden. In Q4 hebben aanvullingen plaatsgevonden m.b.t. de PFAS en de stikstoftoets. Beide aspecten leveren geen belemmeringen op. De realisatie van dit IBA-project zal plaatsvinden in 2020. Natuurtransferium Mingersborg: Bij dit project was aanvankelijk sprake van een inhoudelijke koppeling met een initiatief van derden voor de ontwikkeling van vakantiewoningen rondom de Bernardushoeve. In Q4 2019 is duidelijk geworden dat het initiatief voor de vakantiewoningen vanuit de zijde van de initiatief nemers is beëindigd. Dit betekent dat het project voor het natuurtransferium Mingersborg als initiatief van de gemeente Voerendaal in samenwerking met IBA en de bewoners verder kan worden vormgegeven. - Romeins Zuid-Limburg/Via Belgica. In 2019 is bij de kerktoeren in Klimmen het Via Belgica nummerbordje geplaatst en de Via Belgica pin die door de Romeinse fietsers in 2018 aan de gemeente is aangeboden. Van 14 t/m 16 juni is bij Villa de Proosdij door enkele Vrienden van Via Belgica en de projectgroep een eerste Romeins festival FestiViaBelgica georganiseerd met als thema: 'Voed de Romein in je'. - Beleidslijn wijzigen gebruik reguliere woningen naar gebruik als vakantiewoning Het interne afwegingskader dat wordt gehanteerd voor eventuele aanvragen om een reguliere woning om te zetten in een vakantiewoning is in 2019 herbevestigd. Geconcludeerd is dat in de huidige bestemmingsplannen en de Omgevingsvisie reeds criteria zijn opgenomen die mede de beoordeling mogelijk maken van verzoeken om een reguliere woning (tijdelijk) te gebruiken als vakantiewoning. Aanvragen inzake het (tijdelijk) gebruik van een woning als vakantiewoning komen slechts heel sporadisch voor.

Financieel overzicht

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van dit programma. Op grond van artikel 212 van de financiële verordening is bepaald dat indien de financiële afwijking ten opzichte van de geraamde lasten van dit programma groter dreigt te worden dan 10% met een maximum van € 50.000 het college vooraf toestemming (autorisatie) van de raad nodig heeft om bepaalde uitgaven te verrichten (zie de toelichting bij deel 1, onderdeel 3).

Programma Economie				Bedragen x € 1.000	
	Jaarrekening 2018	Primitieve begroting 2019	Bijgestelde begroting 2019	Jaarrekening 2019	Afwijking
Lasten:					
Economische ontwikkeling	57	58	58	62	4
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	10	0	15	14	-1
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	50	100	100	38	-62
Economische promotie	96	99	129	94	-35
Totaal lasten:	213	257	302	208	-94
Baten:					
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	7	2	2	2	0
Economische promotie	42	29	29	47	18
Totaal baten:	49	31	31	49	18
Saldo programma	- 164	- 226	- 271	- 159	112

Toelichting

Taakveld Economische ontwikkeling

Tot dit taakveld behoren de direct toegekende salariskosten op basis van de gewijzigde regelgeving (BBV 2017).

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 4.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 4.000 hogere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden.

Taakveld Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Tot dit taakveld behoort het (incidentele) budget voor "(Her)ontwikkeling bedrijfspanden" voor de aanpak van de winkelleegstand.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 15.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 15.000 hogere lasten aanpak winkelleegstand (overloop 2018).

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 1.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 1.000 lagere lasten aanpak winkelleegstand door inzet Streetwise.

Taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten “Bedrijfsterreinen”, “Economisch beleid”, “Ondersteuning startende ondernemers”, “Marktstandplaatsen”.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 62.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 2.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 50.000 lagere lasten herstructurering en kwaliteitsslag centrum Voerendaal;
- € 8.000 lagere lasten werkbudget economisch beleid;
- € 2.000 lagere lasten marktstandplaatsen.

Taakveld Economische promotie.

Tot dit taakveld behoren de budgetten “Toerisme” en “Toeristenbelasting”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 30.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 1.000 hogere lasten toerekening salariskosten (CAO-stijging);
- € 29.000 hogere lasten t.b.v. realisatie hoofd Dame van Voerendaal (reserve).

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 35.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 6.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 29.000 lagere lasten realisatie hoofd Dame van Voerendaal.

De hogere baten van € 18.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 18.000 hogere baten toeristenbelasting.

Programma Onderwijs

Verantwoordelijke portefeuillehouders: Wethouder R. Braun
Wethouder H. Coenen

Doelstelling

Met het programma Onderwijs wordt beoogd om een goed onderwijsaanbod, zowel op kwalitatief als kwantitatief vlak, in Voerendaal te waarborgen. Dit houdt in dat er niet alleen naar onderwijshuisvesting gekeken wordt, maar ook naar onderwijsinhoudelijke ontwikkelingen, vooral ook daar waar deze raken aan het jeugdbeleid. Daarbij staat de vraag centraal: "Wat is er nodig voor onze leerlingen zodat zij hun talenten op een zo optimaal mogelijke manier kunnen ontplooiën? Daarbij is een evenwichtige verbinding belangrijk met de overige gebieden zoals jeugdhulpverlening, sport, cultuur, armoede en gezondheid.

Beleidskaders

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de geldende kaders:

- Lokale educatieve agenda 2017-2018, ambtelijk vastgesteld 03-11-2017.
Bij collegebesluit van 21-01-2020 geactualiseerde Lokale educatieve agenda 2019-2022;
- Beleidsregels kwaliteit peuterspeelzalen (vastgesteld door college op 17-12-2013);
- Verordening Leerlingenvervoer 2015 (vastgesteld 18-12-2014);
- Beleidsplan Jeugdhulp 2015 – 2018, vastgesteld 13-11-2014. Bij raadsbesluit van 26-09-2019 geactualiseerde beleidsnota jeugd Zuid-Limburg 2019-2022;
- Beleidsagenda jeugd Parkstad 2019-2022 (vastgesteld 26-09-2019);
- Knooppunt Passend Onderwijs (beleidsnotitie Zorg op school, vastgesteld 27-1-2017).

Beleidsindicatoren

Aan de hand van de volgende verplichte beleidsindicatoren worden de maatschappelijke effecten toegelicht:

	Aantal	Eenheid	Bron
Absoluut verzuim	0	Aantal leerlingen per 1.000 inwoners van 5-18 jaar	Ingrado (2018)
Relatief verzuim	12	Aantal leerlingen per 1.000 inwoners van 5-18 jaar	Ingrado (2018)
Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-er)	1,0%	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	DUO (2018)

Wat wilden we bereiken

De verdere vertaling van de speerpunten uit het raadsakkoord naar dit programma wordt tot uitdrukking gebracht in de volgende doelstellingen:

1. Ieder Voerendaals kind kan gebruik maken van een sterk (voor)schools aanbod, waarbij talentontwikkeling een belangrijk aandachtspunt is.
2. Het versterken van vroegsignalering en ontwikkelingsstimulering in de voorschoolse fase en het verwerven van inzicht in het rendement van deze inzet.
3. Verbeteren van de afstemming en samenwerking tussen onderwijs- en jeugdpartners ten einde te komen tot één totale en lokale ondersteuningsstructuur voor kinderen en hun ouders/verzorgers.
4. Pro-actieve aanpak van schoolverzuim en uitval door continueren van passende voorlichting, preventieve maatregelen en vroegsignalering en aanpak.

Wat zouden we gaan doen?

	Activiteit	Planning
1	- De gemeente draagt aan deze doelstelling bij door het subsidiëren van peuteropvang, waardoor het bezoeken van peuterspeelzalen laagdrempelig en voor alle Voerendaalse gezinnen mogelijk is. - Ten aanzien van het basisonderwijs wordt in overleg met het onderwijsbestuur Innovo ervoor gezorgd dat onderwijsvoorzieningen beschikbaar zijn waar eigentijds onderwijs in gegeven kan worden.	Q1 Doorlopend
2	- Implementeren en doorontwikkelen van de VVE monitor en onderzoeken of uitbreiding van de monitor naar het onderwijs mogelijk is. - Subsidiëren van de peuteropvang voor het uitvoeren van VVE en afspraken maken over het minimale kwaliteitsniveau dat hiermee geboden moet worden.	2019 Q1
3	- Verder implementeren en doorontwikkelen van de knooppunten onderwijs-zorg. - De doelgroeparrangementen onderwijs-jeugdhulp en het implementeren van de nieuwe Basishulp jeugd die op sterke wijze samenwerking met het onderwijs inhoudt.	2019 2019
4	- In overleg met bureau VSV nagaan welke extra maatregelen genomen kunnen worden door het onderwijs en de Opdrachtnemer Basishulp Jeugd om schoolverzuim en schooluitval te verminderen. Dit in samenhang met de plannen vanuit de inkoop Basishulp Jeugd, zodat er bij de 1^e signalen van problematisch schoolverzuim al gekeken kan worden naar een gerichte aanpak.	2019

Wat hebben we gedaan?

	Activiteit
1	- In 2019 is in de gemeente Voerendaal Peuteropvang geboden op 4 locaties (Klimmen, Ransdaal Ubachsberg en Voerendaal). Het bieden van peuteropvang op deze 4 locaties was duurder dan verwacht en waar in de gemeentelijke begroting 2019 rekening mee was gehouden. Om de financiële exploitatie van deze peuteropvang rond te krijgen, zijn bezuinigingen doorgevoerd, heeft de gemeente de subsidie verhoogd en is de ouderbijdrage verhoogd. Hiermee is wel toegankelijke en kwalitatief goede peuteropvang geboden, waarbij wel opgemerkt dient te worden dat deze peuteropvang voor ouders met kinderopvangtoeslag (tweeverdieners) duurder is geworden door de verhoging van de ouderbijdrage. In de loop van 2019 heeft stichting Peuteropvang Voerendaal aangekondigd voor het duurzaam en toekomstbestendig kunnen aanbieden van peuteropvang meer gemeentelijke subsidie nodig te hebben. De gemeente heeft besloten om onafhankelijk onderzoek te laten verrichten naar de kostprijs van peuteropvang en een toekomstbestendige wijze van bekostiging hiervoor uit te werken. Dit onderzoek is in kwartaal

	3 en 4 uitgevoerd en de afwikkeling van dit onderzoek en besluitvorming naar aanleiding van het onderzoek over een toekomstbestendig bekostigingsmodel loopt door in 2020. - Voor het basisonderwijs heeft regelmatig bestuurlijk en ambtelijk overleg met Innovo plaatsgevonden.
2	- De VVE monitor is geïmplementeerd en de eerste resultaten kunnen uit de monitor gegenereerd worden. De koppeling van de monitor die voorschools gebruikt werd bleek moeilijk te koppelen met het leerlingvolgsysteem van de basisschool. Wel is besproken hoe een warme overdracht van de peuter naar de kleuterfase gerealiseerd kan worden en welke overdracht van informatie wenselijk en realiseerbaar is. - In 2019 is een actualisatietraining Speelplezier voor alle pedagogisch medewerkers van de peuteropvang gestart, hiermee wordt de kwaliteit van het VVE aanbod verhoogd en voldoen alle leidsters weer aan een geldige certificering. De gemeente heeft deze training bekostigd uit middelen voor onderwijsachterstandenbeleid.
3	- In 2019 is de coöperatie JENS gestart voor het bieden van Basishulp jeugd. Als onderdeel van haar taak, namelijk zorgen voor afstemming en samenwerking met het onderwijs, heeft JENS werk gemaakt van het verbeteren van de knooppunten en intensivering van het gebruik van de knooppunten onderwijs en zorg. Naast de onderwijspartners maken ook de partners van de voorschoolse voorzieningen gebruik van het knooppunt evenals de jeugdartsen, jeugdverpleegkundigen, schoolmaatschappelijk werkers, JENS-professionals etc. Het knooppunt wordt gebruikt om samen met ouders zorgvragen en oplossingen te bespreken en af te stemmen wie met de zorgvraag aan de slag gaat of de regie verder voert. - Naast de implementatie van de nieuwe Basishulp jeugd zijn in 2019 op regionaal niveau doelgroep-arrangementen ontwikkeld op scholen voor speciaal onderwijs. Ook is samen met de educatieve partners een nieuwe Lokaal educatieve agenda (LEA) opgesteld, aangepast aan de actuele situatie en beleidsvorming.
4	- In 2019 is er extra aandacht geweest vanuit Bureau VSV voor de groep thuiszitters. Dit is een zeer kwetsbare groep jongeren voor wie op een bepaald moment als gevolg van forse problematiek geen passende onderwijsplaats gevonden kan worden en die als gevolg hiervan thuis komen te zitten met alle gevolgen van dien. Er is extra werk gemaakt om deze jeugdigen te begeleiden en zo snel mogelijk terug in het onderwijs te krijgen, bijvoorbeeld door een schakelvoorziening. Door JENS is er veel aandacht voor kwetsbare jongeren en schooluitval op het MBO. Zij zijn gestart met een jongerencoach en een specialist op het gebied van GGZ vraagstukken, aangezien veel jongeren op het MBO hier mee te maken hebben.

Financieel overzicht

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van dit programma. Op grond van artikel 212 van de financiële verordening is bepaald dat indien de financiële afwijking ten opzichte van de geraamde lasten van dit programma groter dreigt te worden dan 10% met een maximum van € 50.000 het college vooraf toestemming (autorisatie) van de raad nodig heeft om bepaalde uitgaven te verrichten (zie de toelichting bij deel 1, onderdeel 3).

Programma Onderwijs				Bedragen x € 1.000	
	Jaarrekening 2018	Primitieve begroting 2019	Bijgestelde begroting 2019	Jaarrekening 2019	Afwijking
Lasten:					
Onderwijshuisvesting	432	445	658	675	17
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	466	453	515	519	4
Totaal lasten:	898	898	1.173	1.194	21
Baten:					
Onderwijshuisvesting	72	72	72	107	35
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	11	11	65	66	1
Totaal baten:	83	83	137	173	36
Saldo programma	- 815	- 815	-1.036	-1.021	15

Toelichting

Taakveld Onderwijshuisvesting

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten voor de huisvesting van het basisonderwijs.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 213.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 198.000 hogere lasten i.v.m. afschrijving ineens sloop gymzaal Ubachsberg;
- € 15.000 hogere lasten frictiekosten overname beheer pand Cortemich (overloop 2018).

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 17.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 2.000 hogere lasten pand Ummer Clumme;
- € 1.000 hogere lasten vergoeding gymzaal Ummer Clumme;
- € 1.000 hogere lasten pand Berg Op;
- € 5.000 lagere kapitaallasten pand Berg Op;
- € 35.000 hogere lasten doorbetaling huurontvangst Ritmo Jazzballet;
- € 22.000 lagere lasten frictiekosten overname beheer pand Cortemich;
- € 3.000 hogere lasten pand Cortemich;
- € 2.000 hogere kapitaallasten pand Cortemich.

De hogere baten van € 35.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 35.000 hogere baten huur Ritmo Jazzballet pand Cortemich.

Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten voor de huisvesting van de peuterspeelzalen, "Voor- en vroegschoolse educatie" (peuterspeelzaalwerk), "Educatieve agenda", "Leerplicht" en "Leerlingenvervoer".

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 62.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 1.000 hogere lasten toerekening salariskosten (CAO-stijging);

- € 29.000 hogere lasten specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid 2019;
- € 25.000 hogere lasten aanvullende subsidie peuteropvang;
- € 7.000 hogere lasten leerplicht als gevolg van indexering.

De stijging van de baten met € 54.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 54.000 hogere baten specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid 2019.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 4.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 8.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 5.000 lagere lasten voor- en vroegschoolse educatie;
- € 17.000 hogere lasten leerlingenvervoer.

De hogere baten van € 1.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 1.000 hogere baten voor- en vroegschoolse educatie.

Programma Sport, cultuur en recreatie

Verantwoordelijke portefeuillehouders: Wethouder R. Braun
Wethouder P. Thomas
Wethouder P. Verbraak

Doelstelling

Met dit programma zetten we in op het realiseren en in stand houden van een breed en vraaggericht aanbod van activiteiten en voorzieningen om het welzijn van de Voerendaalse burgers te versterken. Hiervoor worden randvoorwaarden gecreëerd in termen van sport- en culturele voorzieningen, subsidiëring van verenigingen, inzet van combinatiefuncties en investeringen in de openbare ruimte zodat deze aantrekkelijk is om te verblijven en te recreëren. Er worden mogelijkheden geboden om laagdrempelig, dichtbij huis en in de vertrouwde omgeving invulling aan vrije tijd te geven op sportief, cultureel en recreatief gebied.

Door veranderingen in de samenleving ontstaat een grotere druk op de tijdsbesteding. Verenigingen ervaren dit door een terugloop in leden en vrijwilligers. Hierdoor wordt het steeds moeilijker om verenigingen toekomstbestendig te kunnen voortzetten. Het is van belang dat krachten worden gebundeld zodat de draagkracht wordt vergroot. Dit kan worden gerealiseerd door te investeren in voorzieningen en het bieden van ondersteuning. De gemeente vervult hierin een ondersteunende en faciliterende rol.

Voerendaal is rijk aan cultureel erfgoed. Instandhouding van het cultureel erfgoed is van belang voor de identiteit, de ruimtelijke kwaliteit en de eigenheid van de gemeente en is tevens een belangrijke economische factor.

Groen speelt een belangrijke rol als het gaat om het klimaatbestendig maken van onze leefomgeving. Er ligt een essentiële koppeling tussen de inrichting van het buitengebied (en dus het groen) en de aanpak van wateroverlast. Daarnaast draagt groen in positieve zin bij aan het welzijn van onze burgers mits het goed wordt onderhouden. Hier ligt een kerntaak bij de gemeente. Groen zorgt voor de benodigde biodiversiteit voor de natuur en mens. De grootste uitdagingen de komende jaren betreffen de klimaatopgaven en de bezettingsproblematiek bij de buitendienst.

Beleidskaders

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de geldende kaders:

- Algemene Subsidieverordening 2019 (vastgesteld 18-12-2018);
- Nadere regels subsidieverlening Voerendaal 2019 (vastgesteld door college 14-05-2019);
- Visie herinrichting sociaal domein 'De kracht van de gemeenschap' (vastgesteld 13-11-2014);
- Uitvoeringsprogramma sociaal domein 2018-2019 (vastgesteld in college 13-03-2018);
- Groenstructuurplan (vastgesteld 27-06-2013);
- Visie op Natuur en Landschap (2008);
- Meerjaren groenbeheerplan (vastgesteld 14-04-2016).

Beleidsindicatoren

Aan de hand van de volgende verplichte beleidsindicator wordt het maatschappelijk effect toegelicht:

	Aantal	Eenheid	Bron
Niet sporters	51,8%	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners	Gezondheidsenquête 2016

Naast bovengenoemde verplichte beleidsindicatoren onderstaand nog aanvullende indicator:

	Aantal	Eenheid	Bron
Sporters	58%	Percentage 18-jarigen en ouder die op de een of andere manier aan sport doen buiten werk, school of huishouden.	Parkstadmonitor 2017

Wat wilden we bereiken

De verdere vertaling van de speerpunten uit het raadsakkoord naar dit programma wordt tot uitdrukking gebracht in de volgende doelstellingen:

1. Een toekomstbestendig en vitaal verenigingsleven met een breed aanbod van sportieve en culturele activiteiten.
2. Het succes van het Zomerfestival continueren.
3. 75 jaar bevrijding in 2019 beleefbaar maken.
4. Laagdrempelig en toegankelijk sport- en beweegaanbod voor jong en oud.
5. Instandhouding cultureel erfgoed; lokale identiteit als cultuurhistorie.
6. Groen- en landschapsstructuren versterken en ontwikkelen om o.a. natuurgebieden met elkaar te verbinden, de biodiversiteit te verhogen, een bijdrage te leveren aan de klimaatopgave en het welzijn (gezondheid) van mensen.
7. Vasthouden aan het hoge ambitieniveau op groenonderhoud, ondanks de bezettingsproblematiek bij de buitendienst.

Wat zouden we gaan doen?

	Activiteit	Planning
1	- Doorgaande lijn brede ondersteuning aan verenigingen door middel van ontmoeting, informatievoorziening en persoonlijk advies blijven voortzetten. - Uitvoering geven aan de verhoging van 25% basissubsidie verenigingen. - Activiteitsubsidie inzetten bij verenigingen die een aanvraag indienen welke een bijdrage leveren aan de uitgangspunten van positieve gezondheid.	Doorlopend 2019 Doorlopend
2	- Organiseren Zomerfestival.	Jaarlijks
3	- Organiseren diverse activiteiten in het kader van 'Voerendaal 75 jaar bevrijd'.	2019
4	- Laagdrempelig en toegankelijk sport- en beweegaanbod voor jong en oud behouden en daar waar mogelijk uitbreiden of verdiepen. Sporten en bewegen inzetten als (preventief) middel in het sociale domein. - Inzet Combinatiefunctionaris voor diverse sport- en beweegactiviteiten voor jong en oud. - Speciale aandacht voor schoolse en naschoolse sportactiviteiten voor basisschoolleerlingen.	Doorlopend
5	Cultureel erfgoed - Inventarisatie cultuurhistorische waarden in de kernen (o.a. beeldbepalende panden). - Deelname open monumentendag (september). - Projecten op het gebied van erfgoed en archeologie. - Subsidies kerken.	2019 jaarlijks 2019 2019

6	Natuur en landschap - Voorkomen verdere aantasting van bermen en landschapselementen. - Het ecologisch bermbeheer verder optimaliseren. - Landschapsherstel in combinatie met aanpak regenwateroverlast. - Onderzoek ecologische verbindingzone tussen de Vrakelberg en de Kunderberg. - Realisatie (afronding) Highlight 3. - Nationaal Landschap: onderzoek kansen op inbreng projecten.	2019 2019-2020 2019-2022 2019 2019 2019
7	Openbaar groen - Met de aanplant van nieuw groen rekening houden met de klimaatopgaven. - Uitvoeren groenstructuurplan. - Uitvoeren groenbeheerplan. - De ingezette doorontwikkeling bij de buitendienst verder vorm geven en anticiperen op de bezettingsproblematiek van de buitendienst. - Optimaliseren van het veegprogramma verhardingen.	2019 2013-2023 Doorlopend 2019 2019

Wat hebben we gedaan?

	Activiteit
1	- Verenigingen in Voerendaal hebben zich gewend tot de verenigingsondersteuner voor uiteenlopende vragen of adviezen. Bijvoorbeeld aangaande de activiteitsubsidie of de veranderende wetgeving rondom de AVG. Dit persoonlijke contact is in een doorgaande lijn voortgezet in 2019. Daarbij wordt ook ontmoeting en kennisdeling gefaciliteerd middels bijeenkomsten voor verenigingen. - In 2019 is gestart met de Maatschappelijk Verantwoorde Activiteit (MVA) als zijnde een tegenprestatie die verenigingen leveren voor een verhoging van 25% van het vaste deel van de basissubsidies. - De activiteitsubsidie is in verschillende tranches beoordeeld en toegekend.
2	- Het Zomerfestival 2019 is georganiseerd met stijgende bezoekersaantallen ten opzichte van vorige edities. Niet alleen stijgen de bezoekersaantallen bij de diverse activiteiten en evenementen, ook is er een stijgende lijn te zien in deelnemende verenigingen en actieve vrijwilligers betrokken bij het festival. In 2019 is tevens contact gelegd met IBA Parkstad. Zij zullen het Zomerfestival inzetten en ondersteunen in (de aanloop naar) het Expojaar 2020-2021.
3	- Het Bevrijdingsfestival Voerendaal is georganiseerd in september 2019. De gemeente Voerendaal heeft 9 dagen lang uitgebreid stilgestaan bij van 75 jaar bevrijding. Middels een divers programma, georganiseerd door het comité 75 jaar bevrijding (samengesteld uit het college van B&W, ambtenaren en inwoners), werd de bevrijding herdacht en gevierd. Hoogtepunten waren de Taptoe in Klimmen en de onthulling van het nieuwe monument voor alle Voerendaalse slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog bij de Sint-Laurentiuskerk in Voerendaal.
4	- Er is voor jong en oud een laagdrempelig sport- en beweegaanbod georganiseerd. De focus lag hierbij op het organiseren van sport- en beweegactiviteiten voor basisschoolleerlingen. De hoogtepunten hierin waren de Koningsspelen, de Voerendaalse Sportweek en de Schoolsportolympiade. Voor wat betreft sporten en bewegen bij senioren heeft de combinatiefunctionaris vooral een verbindende rol gespeeld in het matchen van vraag en aanbod en daarbij ondersteund bij het opzetten van een (nieuw) beweegaanbod voor senioren. - Verder heeft een onderzoek plaatsgevonden, uitgevoerd door het Huis voor de Sport, inzake de (toekomstige) inzet van de combinatiefunctionaris Onderwijs en Sport. Hierbij zijn de wensen en behoeften van partners opgehaald en zijn deze verbonden aan de gemeentelijke visie en uitgangspunten. Dit heeft geleid tot een herijking van de functie en functie-inhoud. - In samenwerking met JENS is een naschools sportaanbod in combinatie met naschoolse opvang voorbereid en uitgerold.
5	- De inventarisatie van karakteristieke en beeldbepalende bouwwerken is in Q1 2019 gestart en in Q4 grotendeels afgerond. De heemkundeverenigingen zijn hierbij betrokken en hebben hun input geleverd. De rapportage zal begin 2020 worden afgerond. - Op 14 september is door 9 monumenten deelgenomen aan de open monumentendag. Gekozen was voor een kleinschalige opzet in verband met de activiteiten rondom 75 jaar bevrijding in hetzelfde weekend. - Rondom de nationale archeologiedagen heeft bij hoeve Ten Hove aan de Steinweg van 22 sept t/m 13 okt een goed bezochte tentoonstelling gestaan over de opgravingen van de Romeinse villa Voerendaal in het kader van het lopende onderzoek naar de villa. In dit kader is op 12 oktober in de bibliotheek in Voerendaal door het Limburgs museum een "Tussen scherf- en schatdag"

	gehouden. Door de Heemkunde Voerendaal is in Q4 samen met de Buurtvereniging St Barbara een dorpspomp op het Laurentiusplein herbouwd. De financiële bijdrage van de gemeente krijgt zijn beslag in 2020 na het gereedkomen van het nog aan te leggen klinkerpad. - De restauratie van de kerk in Klimmen is in 2019 bijna afgerond. Uitbetaling van 2/3e van de verleende subsidie heeft begin januari 2020 plaats gevonden.
6	- Ten aanzien van bermen en landschapselementen hebben we in 2019 een inventarisatie doorgevoerd. De inventarisatie van de boomvlakken is klaar. Voor landschapselementen zijn alleen de vlakken aangeduid maar niet de kwalitatieve beschrijving, deze is wel noodzakelijk voor de toekomstige bescherming middels het bestemmingsplan. Voor meer draagvlak en een inhoudelijke verdieping is in 2019 voor verbreding van de werkgroep Natuur, Landschap en Water gekozen. Het Waterschap Limburg, Natuurrijk Limburg, Visit Zuid-Limburg (voorheen: VVV Zuid-Limburg) de coöperatie Ransdaal en de Heemkunde vereniging zijn aan de werkgroep toegevoegd. Samen met deze werkgroep is het Ambitiedocument Natuur, Landschap en Water gemaakt en is gestart met het opstellen van een natuurwerkprogramma voor de komende jaren, waarbij nadrukkelijk een koppeling met de aanpak van de wateroverlast en klimaatmaatregelen wordt gemaakt. Het beheer van bermen is ook één van de onderwerpen waar de werkgroep mee aan de slag gaat. Daarnaast is op verzoek van de gemeente Voerendaal de projectgrens van het provinciale IBV-VP project dusdanig opgerekt, dat nu ook het Ransdalerveld grotendeels binnen het project valt. Belangrijke opgaven binnen dit project zijn verbeteren van de waterkwaliteit (door het beperken van de nutriëntenbelasting, met name nitraat, van grond- en oppervlaktewater), de aanpak van de wateroverlast en de aanpak van de van de afspoeling over maaiveld (runoff), waardoor agrarische grond en nutriënten afspoelen naar N2000-gebieden met mogelijke ecologisch negatieve effecten als gevolg. Het project omvat een aanzienlijk deel van het Geuldal en zal in de komende tijd worden uitgewerkt. Belangrijke doelgroep binnen het project vormen de agrariërs. Binnen het project is ruim 7 miljoen euro rijkssubsidie voor het gehele projectgebied beschikbaar. Binnen Ransdalerveld is in 2019 met de coöperatie Ransdaal gestart om (eenvoudige) natuur- en watermaatregelen actief op te pakken. Belangrijk nieuw aspect is dat de coöperatie zelf actief grondeigenaren en –gebruikers benadert om mee te werken aan deze maatregelen. Het project Corio Glana, Highlight 3 is – na een lange voorbereiding – in 2019 gerealiseerd. De Geleenbeek tussen de A76 en de Putterweg is middels meandering weer natuurlijk ingericht en aan weersijden van de beek is nieuwe natuur gemaakt. Met nieuwe wandelpaden is het gebied goed ontsloten en een bijenhotel en ooievaarsnest zijn geplaatst. Ten aanzien van de verbindingsszone Vrakelberg-Kunderberg hadden we gehoopt dat de provincie in 2019 dit project zou prioriteren zodat wij konden aanhaken. Helaas is dit niet het geval gebleken en moeten we erkennen dat we zelf niet de capaciteit hebben om het project volledig naar ons toe te trekken. Ook binnen het Nationaal Landschap is de governance nog niet zodanig ingericht dat we concrete projecten hebben kunnen inbrengen.
7	- In 2019 ontbrak aan duidelijke uitgangspunten over waar en op welke manier nieuwe aanleg van groen positief kan bijdragen aan de gevolgen van klimaatverandering. Afgelopen jaar hebben we binnen de bebouwde kom bomen aangeplant vooral op plekken waar verharding de boventoon voert. We hebben in 2019 in Voerendaal totaal 26 bomen aangeplant. - In 2019 zijn de volgende groenstructuren aangelegd: • kmentree Ubachsberg / entree land van kalk • landschappelijke inpassing dorpsrand Ubachsberg (Veeweg), hiermee is een oplossing gekomen voor de harde overgang tussen bebouwde kom en buitengebied • Het project bomenaanplant Hunsstraat is, na overleg met de bewoners, uitgesteld naar 2020. - Uitvoering van het groenbeheerplan doen we voor een groot deel met eigen medewerkers. In 2019 hebben we problemen rondom de bezetting ervaren. Buiten een aantal weken die door extreme weersomstandigheden erg complex waren, hebben we in 2019 toch kunnen voldoen aan de gestelde kwaliteitseisen voor het openbaar groen. Dit is gelukt door het uitbesteden van werkzaamheden en het inhuren van medewerkers. - Per 1 oktober 2019 is de buitendienst van Voerendaal en Simpelveld een samengesteld team. Zowel vóór als ná deze datum is de ontwikkeling van het team en de individuele medewerkers een nadrukkelijke opgave geweest. Vanaf 1 oktober ligt de nadruk op de opgave om vanuit één organisatie twee klanten (besturen) te bedienen. Door een grotere omvang van het team is de kwetsbaarheid minder maar de bezettingsproblematiek (leeftijdsgebonden uitstroom, weinig instroom vanuit de WOZL en de kwalitatieve ontwikkelingen van de individuen) blijft een onverminderd vraagstuk. In 2019 hebben we de procedure ingezet om 2 Wajongers in dienst te nemen, per 1-1-2020 zijn ze daadwerkelijk in dienst gekomen bij de gemeente.

	- De opzet was om in samenwerking met RD4 het veegprogramma zo aan te passen dat er op basis van beeld gestuurd zou kunnen worden. Helaas heeft RD4 de stekker uit dit project moeten trekken. De twee voornaamste redenen die hiervoor zijn problemen met de software en problemen met de inpasbaarheid in hun werkplanning. In 2019 hebben we daarom de keuze gemaakt om onze buurtregisseurs nadrukkelijk in te zetten op de beeldkwaliteit ten aanzien van de straatreiniging. Zij kunnen de RD4 rechtstreeks sturen naar locaties waar de reiniging volgens hun visuele beoordeling onder de norm is of waar klachten van bewoners binnen komen.
--	---

Financieel overzicht

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van dit programma. Op grond van artikel 212 van de financiële verordening is bepaald dat indien de financiële afwijking ten opzichte van de geraamde lasten van dit programma groter dreigt te worden dan 10% met een maximum van € 50.000 het college vooraf toestemming (autorisatie) van de raad nodig heeft om bepaalde uitgaven te verrichten (zie de toelichting bij deel 1, onderdeel 3).

Programma Sport, cultuur en recreatie				Bedragen x € 1.000	
	Jaarrekening 2018	Primitieve begroting 2019	Bijgestelde begroting 2019	Jaarrekening 2019	Afwijking
Lasten:					
Sportbeleid en activering	178	203	203	129	-74
Sportaccommodaties	594	677	677	661	-16
Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	210	229	262	225	-37
Musea	8	14	14	12	-2
Cultureel erfgoed	83	75	146	95	-51
Media	300	323	323	326	3
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	904	985	1.044	1.022	-22
Totaal lasten:	2.277	2.506	2.669	2.470	-199
Baten:					
Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0
Sportaccommodaties	150	151	151	147	-4
Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	0	0	0	0	0
Musea	0	0	0	0	0
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0
Media	20	20	20	20	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	0	0	0	0	0
Totaal baten:	170	171	171	167	-4
Saldo programma	-2.107	-2.335	-2.498	-2.303	195

Toelichting

Taakveld Sportbeleid en activering

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten voor “ondersteuning sportverenigingen” en “jongerenwerk-activiteitenbudget”.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 74.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 60.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 8.000 lagere lasten ondersteuning sportverenigingen;
- € 2.000 hogere lasten schoolsportolympiade;
- € 8.000 lagere lasten jongerenwerk - activiteitenbudget.

Taakveld Sportaccommodaties

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten voor “sportcomplex De Joffer” en “voetbalaccommodaties”.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 16.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 1.000 hogere lasten toerekening kosten dienstgebouw en bedrijfsmiddelen buitendienst;
- € 1.000 hogere lasten pand sportcomplex De Joffer;
- € 10.000 hogere lasten exploitatiebijdrage sportcomplex De Joffer;
- € 3.000 hogere lasten gebouwen voetbalcomplexen;
- € 1.000 hogere lasten onderhoud voetbalvelden;
- € 17.000 lagere lasten bijdrage aan voetbalverenigingen voor beheer en onderhoud;
- € 6.000 lagere lasten inhuur SW-medewerkers;
- € 9.000 lagere kapitaallasten voetbalvelden.

De lagere baten van € 4.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 10.000 hogere baten huur “sportcomplex De Joffer”;
- € 8.000 hogere baten SPUK uitkering;
- € 22.000 lagere baten bijdragen gebruik voetbalvelden.

Taakveld Cultuurpresentatie, -productie en -participatie

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten voor “ondersteuning cultuurverenigingen”, “activiteitenbudget” en “muziekonderwijs”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 33.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 10.000 hogere lasten i.v.m. 75-jarig bevrijdingsfeest (overloop 2018);
- € 15.000 hogere lasten i.v.m. 75-jarig bevrijdingsfeest (overheveling budget);
- € 8.000 hogere lasten onderzoek inzet combinatiefunctionaris (overloop 2018).

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 37.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 1.000 lagere lasten toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 7.000 lagere lasten ondersteuning cultuurverenigingen;
- € 19.000 lagere lasten activiteitenbudget;
- € 5.000 lagere lasten muziekonderwijs;
- € 5.000 lagere lasten organisatie lokale kermisactiviteiten.

Taakveld Musea

Tot dit taakveld behoort het budget voor “archeologie”.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 2.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 2.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden.

Taakveld Cultureel erfgoed

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor “cultureel erfgoed”, “monumentenzorg en monumentendag” en “bijdrage aan kerkbesturen”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 71.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 1.000 hogere lasten toerekening salariskosten (CAO-stijging);
- € 60.000 hogere lasten opstellen lijst karakteristieke en beeldbepalende bouwwerken;
- € 10.000 hogere lasten grafisch in kaart brengen lijst karakteristieke en beeldbepalende bouw.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 51.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 7.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 25.000 lagere lasten opstellen lijst karakteristieke en beeldbepalende bouwwerken;
- € 19.000 lagere lasten cultureel erfgoed.

Taakveld Media

Tot dit taakveld behoort het budget voor “bibliotheekwerk” (inclusief de huisvesting van bibliotheken).

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 3.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 1.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 3.000 hogere kapitaallasten pand bibliotheek Voerendaal;
- € 1.000 hogere lasten pand bibliotheek Ransdaal.

Taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten voor “openbaar groen”, “maaiwerkzaamheden”, “uitvoeringsprogramma groenstructuurplan”, “waterlossingen en sloten” en “speeltuinen”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 59.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 5.000 hogere lasten toerekening salariskosten (CAO-stijging);
- € 9.000 hogere lasten bomenonderhoud (overloop 2018);
- € 15.000 hogere lasten inboet beplanting (overloop 2018);
- € 10.000 hogere lasten ikgroenhet (overloop 2018);
- € 9.000 hogere lasten aanpassing komentree Ubachsberg (overloop 2018);
- € 1.000 hogere lasten maaibestek (indexering);
- € 10.000 hogere lasten vervanging stalen deur bunker Midweg (overloop 2018).

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 22.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 5.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 16.000 hogere lasten inhuur personeel;
- € 7.000 hogere lasten toerekening kosten bedrijfsmiddelen buitendienst;
- € 75.000 hogere lasten inhuur SW-medewerkers openbaar groen;
- € 40.000 lagere lasten openbaar groen;
- € 10.000 lagere lasten ikgroenhet;
- € 8.000 lagere kapitaallasten openbaar groen;
- € 21.000 lagere lasten uitvoeringsprogramma groenstructuurplan;
- € 6.000 lagere lasten maaiwerkzaamheden;
- € 14.000 lagere lasten werkbudget natuur- en landschapsprojecten;
- € 9.000 lagere lasten vervanging stalen deur bunker Midweg;
- € 9.000 lagere lasten project Corio Glana Highlight 3 en 4;
- € 1.000 hogere lasten waterlossingen en sloten;
- € 1.000 hogere lasten speeltuinen.

Programma Sociaal domein

Verantwoordelijke portefeuillehouder: Wethouder H. Coenen

Doelstelling

Het programma Sociaal domein is een veelomvattend programma. Alle zorg en ondersteuning voor al onze inwoners wordt vanuit dit programma georganiseerd en uitgevoerd. Hierbij gaat het om participatie, zorg en welzijn en zowel om preventie als curatie.

Het beleid van de gemeente Voerendaal is gericht op een sterk sociaal aanbod voor al onze inwoners door het toevoegen van preventieve activiteiten en algemene voorzieningen en de zorginzet vraaggericht en op maat te laten verlopen, met als uitgangspunt zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig.

We vinden het belangrijk dat het goed gaat met onze inwoners. Dat betekent dat inwoners zo zelfredzaam en zelfstandig als mogelijk kunnen opgroeien, leven en meedoen in de samenleving. Als overheid creëren we samen met andere sociale partners randvoorwaarden hiervoor of komen we in beeld om individuele inwoners hierbij te ondersteunen. Het bieden van zorg en welzijn voor onze inwoners is te verdelen in welzijn en zorg die voor iedereen naar behoefte toegankelijk en beschikbaar is en het vangnet van zorg en ondersteuning dat aanvullend kan worden ingezet als dat nodig is. Voor de ondersteuningsvraag die niet opgelost kan worden vanuit het netwerk of voorliggende voorzieningen wordt samen nagegaan welke aanvullende hulp nodig is. In de meeste gevallen is dit hulp die valt onder de Wmo of jeugdwet en deze hulp wordt op maat aan inwoners toegekend. Dit kan in de vorm van zorg in natura (zorg geleverd door een gecontracteerde aanbieder) of een persoonsgebonden budget (PGB - dan kopen inwoners via een zorgbudget zelf zorg in).

Binnen het programma Sociaal domein wordt ook invulling gegeven aan het arbeidsmarktbeleid. Burgers met een afstand tot de arbeidsmarkt worden door middel van verschillende instrumenten en programma's ondersteund om deze afstand te verkleinen. Naast inzet en betrokkenheid van onze partners zoals ISD Kompas en WOZL is ook afstemming met werkgevers in dit kader van belang. Het regionale werkgeversservicepunt (WSP) vervult hierin een belangrijke rol.

Beleidskaders

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de geldende kaders:

- Focus op transformatie, 10 stappen verandering in het sociale domein (vastgesteld 10-05-2016);
- Visie herinrichting sociaal domein 'De kracht van de gemeenschap' (vastgesteld 25-05-2013);
- Beleidsplan Jeugdhulp 2015 – 2018, vastgesteld 13-11-2014. Bij raadsbesluit van 26-09-2019 geactualiseerde beleidsnota jeugd Zuid-Limburg 2019-2022;
- Beleidsagenda jeugd Parkstad 2019-2022 (vastgesteld 26-09-2019);
- Beleidsplan Werk, Inkomen en Sociale zorg (vastgesteld 31-05-2018) / beleidsplan Kompas 2019-2020 (vastgesteld 29-05-2019);
- Visie ISD Kompas (vastgesteld 13-12-2012);
- Arbeidsmarktbeleid Parkstad Limburg 2016-2020 (vastgesteld 20-07-2016);
- Nota armoedebeleid 2015 (vastgesteld 18-12-2014);
- Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning Van Eigen Kracht Tot Maatwerk (vastgesteld 09-03-2017);
- Beleidsnotitie wijksteunpunten Voerendaal (vastgesteld 09-03-2017);
- Uitvoeringsprogramma Sociaal Domein 2018-2019 (vastgesteld 13 maart 2018);
- Visie Opvang en Beschermd Wonen Parkstad (vastgesteld door gemeenteraad op 15 maart 2018);
- Uitvoeringsagenda 2019-2020 Opvang en Beschermd wonen Parkstad en Beekdaalen (vastgesteld door college op 24 september 2019);
- Personen met verward gedrag; Bouwstenen voor een gezamenlijke aanpak in Parkstad Limburg (vastgesteld door de raad op 15 maart 2018).

Beleidsindicatoren

Aan de hand van de volgende verplichte beleidsindicatoren worden de maatschappelijke effecten toegelicht:

	Aantal	Eenheid	Bron
Banen	360,4	Aantal per 1.000 inwoners in leeftijd van 15 – 64 jaar	LISA (2019)
Jongeren met een delict voor de rechter	0%	Percentage jongeren van 12 t/m 21 jaar	Verweij Jonker instituut (2015)
Kinderen in uitkeringsgezin	4%	Percentage kinderen tot 18 jaar	Verweij Jonker instituut – Kinderen in Tel (2018)
Netto arbeidsparticipatie	66,3%	Percentage van de werklozen ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS (2018)
Werkloze jongeren	1%	% 16 t/m 22 jarigen	Verweij Jonker instituut – Kinderen in Tel (2015)
Personen met een bijstandsuitkering	14,5	Aantal per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder	CBS (2019)*
Lopende re-integratievoorzieningen	25,5	Aantal per 1.000 inwoners van 15 – 64 jaar	CBS (2018)
Jongeren met jeugdhulp	7,6%	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS (2019)
Jongeren met jeugdbescherming	0,9%	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS (2019)
Jongeren met jeugdreclassering	0%	% jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS (2019)
Cliënten met maatwerkarrangement Wmo	58	Aantal per 1.000 inwoners	Gemeentelijke monitor sociaal domein (2019)

* Per 31-12-2019 heeft Voerendaal 105 personen met een bijstandsuitkering (cijfers Kompas).

Wat wilden we bereiken

De verdere vertaling van de speerpunten uit het raadsakkoord naar dit programma wordt tot uitdrukking gebracht in de volgende doelstellingen:

Transformatie en innovatie

1. Voorzieningen inrichten, uitbreiden en in stand houden die aansluiten bij de behoeften van inwoners om de zelfstandigheid en zelfredzaamheid te vergroten. Deze voorzieningen worden zoveel als mogelijk gekoppeld aan De Burgerijen.
2. Ondersteuning van mensen om anderen te ontmoeten, actief te zijn en te blijven, zich te ontwikkelen, ervaring op te doen en waar mogelijk kansen te vergroten op (betaald) werk.
3. Inwoners zijn gestimuleerd, gefaciliteerd en ondersteund om initiatieven te ontplooiën om de sociale infrastructuur en leefbaarheid te versterken.
4. Voortzetten van innovatie en transformatie in het sociale domein door innovatieve projecten samen met partners en inwoners te ontwikkelen.

Inkoop jeugdhulp

5. De nieuwe werkwijze Basishulp Jeugd is eind 2018 zodanig geïmplementeerd dat de nieuwe werkwijze per 1-1-2019 voor onze inwoners herkenbaar en laagdrempelig is ingericht en passende hulp biedt voor wie dit nodig heeft.
6. Het partnerschap met de opdrachtnemende partij voor de Basishulp Jeugd wordt in 2019 verder vormgegeven inclusief het accounthouderschap en de monitoring.

Doorontwikkeling de Burgerijen

7. Het versterken van de basisfuncties, vanuit een groeimodel tot goedlopende centrale ontmoetingsplekken voor alle leeftijdscategorieën die aansluiten bij de (lokale) behoeften en mogelijkheden die er zijn. Iedere Burgerij in de kernen kent een eigen invulling maar hebben allen dezelfde hoofddoelstelling welke is onderverdeeld in:
 - a. Een laagdrempelig inlooppunt met een uitnodigend activiteiten aanbod;
 - b. Inhoud geven aan preventie & signalering middels het activiteiten aanbod van de Burgerij;
 - c. Een goed functionerende info en adviesfunctie vanuit de Burgerij die voldoet aan de behoefte van de inwoners in de kern;
 - d. Matchen van vraag en aanbod op het vlak van vrijwillige inzet;
 - e. Algemene voorzieningen inrichten aansluitend bij behoeften van inwoners om de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van inwoners te vergroten;
 - f. Faciliteren en ondersteunen van een centrale laagdrempelige ontmoetingsplaats binnen iedere kern voor alle burgers waaronder burgers in een kwetsbare positie, ondernemers, professionals en vrijwilligers;
 - g. Preventie van eenzaamheid, bevorderen van inclusie en sociale participatie;
 - h. Versterken van het voorliggend veld.

Gezamenlijke subsidiëring informele zorgpartners (2019) en groeimodel naar netwerkfinanciering informele zorg (2020)

8. Efficiënter werken voor zowel gemeenten als zorgpartners (administratieve lasten reduceren door gezamenlijk te subsidiëren c.q. het netwerk te financieren). Tevens een beter overzicht en meer samenhang creëren in het aanbod (versnippering in het lokale informele zorgaanbod reduceren) en meer uniformiteit bewerkstelligen in Parkstad wat betreft het beleid informele zorg.
9. Gezamenlijke werving en scholing van vrijwilligers informele zorg organiseren.

Talent Werkt

10. Met het programma Talent Werkt is een lokale infrastructuur ingericht met als doel om mogelijkheden en kansen te bieden aan de Voerendaalse burgers op het gebied van onderlinge ontmoeting, actief te zijn en te blijven, persoonlijke ontwikkeling, ervaring opdoen en kansen te vergroten op (betaald) werk. Het betreft een dynamische infrastructuur die meebeweegt in de demografische en economische ontwikkelingen, die wordt afgestemd op lokale behoeften en kansen biedt voor het leveren van maatwerk.

Initiatieven uit de samenleving

11. Initiatieven uit de samenleving leveren een bijdrage aan de (lokale) leefgemeenschap. Door deze initiatieven te stimuleren, ondersteunen en te faciliteren beogen we:
- versterking van de leefbaarheid en vitaliteit in de kernen en vergroting van de betrokkenheid van inwoners zelf hierbij;
 - Versterking van de zelfredzaamheid en mogelijkheden om langer thuis te blijven wonen;
 - Versterking van saamhorigheid en betrokkenheid op elkaar;
 - Instandhouding van een duurzaam en betaalbaar voorzieningenniveau in de gemeente.
12. Om hier invulling en uitvoering aan te kunnen geven dient de communicatie, samenwerking en afstemming tussen gemeente, inwoners, buurt- en vrijwilligersorganisaties/verenigingen te worden bevorderd. Ook dient hiervoor de eigen rol van de gemeente te worden versterkt door het verder ontwikkelen van de interne ondersteuningsstructuur middels coaching en training.

Wat zouden we gaan doen?

	Activiteit	Planning
1	- Stimuleren van consulenten Participatie, Wmo en jeugd om innovatieve oplossingen te bedenken en uit te proberen en eventuele trends in hulpverlening te signaleren, waardoor samen met beleid nieuwe voorzieningen kunnen worden uitgewerkt.	Doorlopend
	- Ontwikkelen en behouden van voorzieningen die voorzien in vragen en behoeften van inwoners, waarbij zoveel mogelijk wordt uitgegaan van bestaande voorzieningen en structuren, zoals peuterspeelzaalwerk, verenigingen, onderwijs en De Burgerijen.	Doorlopend
2	- Versterken van de bestaande voorzieningen Talent Werkt en De Burgerijen gericht op ontmoeting en meedoen in de samenleving.	Doorlopend
3	- Vanuit de gemeente Voerendaal worden via verschillende activiteiten, zoals sociale buurtschouwen en verenigingsavonden inwoners gestimuleerd mee te denken over oplossingen in de eigen leefomgeving en hierin initiatief te ontwikkelen.	Doorlopend
	- Initiatieven die inwoners willen nemen, worden indien nodig en passend binnen de gemeentelijke kaders en beleid door de gemeente Voerendaal ondersteund en gefaciliteerd.	Doorlopend
4	- Samen met partners gaan we na op welke manieren we zorgvernieuwing kunnen doorvoeren. Op het uitwerken van een innovatief zorgaanbod voor ambulante jeugdhulp vanuit de inkoop Basishulp jeugd (zie doel 5 en 6) ligt in 2019 de focus.	Doorlopend
5	- De nieuwe werkwijze Basishulp jeugd wordt geïmplementeerd en stap voor stap vindt de inrichting gekoppeld aan scholen en De Burgerijen plaats.	Doorlopend
6	- Het partnerschap met de opdrachtnemer voor Basishulp jeugd wordt vormgegeven. Dit verloopt via een vast contactpersoon bij de gemeente, de accounthouder.	Doorlopend
	- De accounthouder ontwikkelt samen met de collega's van de toegang jeugdhulp, de opdrachtnemer en in samenwerking met de gemeente Heerlen en Landgraaf een effectieve samenwerking aan de hand van een ontwikkelagenda en uitgewerkte prestatie-indicatoren.	Doorlopend
7	- Bestaande en solide functies onderhouden, verankeren en doorontwikkelen bij alle Burgerijen.	Doorlopend
	- Prille functies monitoren, bijstellen en evalueren bij alle Burgerijen.	Doorlopend

	- Open blijven staan voor nieuwe behoeftes, wensen en actualiteiten bij alle Burgerijen. Hiervoor is van wezenlijk belang en een voorwaarde om midden in de Voerendaalse samenleving te staan om deze behoeften en wensen te signaleren. - Voortzetten van de in 2017 gewijzigde begeleidings- / ondersteuningsstructuur met betrekking tot de vrijwilligers gekoppeld aan de Burgerijen en aanverwante diensten en activiteiten. - Continueren van de functie inloop GGZ in de Burgerijen in samenwerking met Mondriaan. - Stabilisering, doorontwikkeling samenwerking en verankering van de integratie bibliotheek en de functies van de Burgerij Voerendaal-Kunrade. - Oriëntatie op de positionering van de Burgerij in de Open Club Klimmen. - Verbindingen en dwarsverbanden tussen formele en informele zorg continueren en verder uitbreiden. - Inrichten en operationaliseren van de Burgerij Ubachsberg in het MFC Ubachsberg.	Doorlopend Doorlopend Doorlopend 2019 2019 Doorlopend Q1
8	- Besluitvorming colleges Parkstad over juridisch construct t.b.v. gezamenlijke subsidiëring in 2019 en beschikken van informele zorgpartners Parkstad. - Voorbereiden, besluitvorming en start uitvoering netwerkfinanciering partners informele zorg ingang 2020. - Besluitvorming uniforme toekomstige invulling mantelzorgwaardering Parkstad. - Invoering gezamenlijke mantelzorgwaardering.	Q1 Q1 t/m Q3 Q1 2019
9	- Besluitvorming gezamenlijk scholingsaanbod. - Fasegewijs invoeren en ontsluiten van gezamenlijk scholingsaanbod zodat in 2020 hier volledig uitvoering aan gegeven kan worden.	Q1 2019
10	- De functies van ontmoeting, ervaring opdoen, actief zijn en blijven en persoonlijke ontwikkeling zijn voornamelijk verbonden aan de projecten en activiteiten die onder de vlag van de Burgerijen worden uitgevoerd. Zoals bij nummer 7 is toegelicht willen we dit borgen en verder uitbreiden afgestemd op de lokale behoeften. Dit onderdeel wordt ook wel spoor 'sociaal' van Talent Werkt genoemd. - Het andere spoor betreft 'Werk'. Een belangrijk onderdeel hiervan is het zogenaamde leerwerkbedrijf bij de buitendienst. Het is van belang dat de hiervoor ingerichte structuur en mogelijkheden behouden blijven en worden ingezet voor de doelgroep. In 2019 wordt nagegaan welke mogelijkheden en samenwerkingsafspraken in de regio met o.a. praktijkonderwijs er zijn.	Doorlopend Q1 en Q2
11	- Burgerinitiatieven activeren, begeleiden, ondersteunen, faciliteren en stimuleren. - Organiseren van contactavonden met verenigingen en specifiek met Buurtverenigingen.	Doorlopend Per kwartaal
12	- Doorontwikkelen van de interne bewustwording over de meerwaarde van burgerinitiatief en het versterken van de ondersteuningsvaardigheden van medewerkers.	Doorlopend

Wat hebben we gedaan?

	Activiteit
1	- Er is voortdurend aandacht bij de consultants van Participatie, jeugd en Wmo om te komen tot innovatieve oplossingen en uit te gaan van eigen kracht en mogelijkheden van inwoners zelf of vanuit hun netwerk. - Ten aanzien van de uitbreiding van voorzieningen die aansluiten bij de vragen en behoeften van inwoners en die het Voerendaalse voorliggende veld sterker maken, heeft een uitbreiding plaatsgevonden in samenwerking met de coöperatie JENS. Voorbeelden zijn een cursus om leerlingen van groep 8 voor te bereiden op de overgang naar het voortgezet onderwijs, de buitenschoolse groep Rootz om kinderen dicht bij huis extra begeleiding te bieden en ondersteuning in de voorschool. Ten aanzien van de Burgerij heeft in 2019 ook uitbreiding van het aanbod plaatsgevonden. Op vraag en behoeften uit de samenleving zijn in ieder geval Ouders&zo, Mannen van Ubachsberg en Vrouwen voor Vrouwen toegevoegd. Tevens zijn verschillende reguliere functies binnen de Burgerij zoals de info-balie Klimmen, TaalClub, Wethouders on Tour en I-Café, zodanig ingericht om samen met de vragende burger te kijken naar oplossingen en indien nodig door te zetten naar de betreffende professional of organisatie. Daarnaast is het Wmo-sprekuren en Maatschappelijk werk spreekuren onderdeel van het wekelijkse aanbod in de Burgerij tijdens de openingstijden van de Hoeskamer.

2	- Alle functies binnen de Burgerij richten zich op ontmoeting, sociale participatie en inclusie met als doel de zelfredzaamheid te bevorderen, eenzaamheid tegen te gaan en zo lang als mogelijk zelfstandig te wonen. Naast de functies zijn er faciliteiten zodanig ingericht om de laagdrempeligheid en toegankelijkheid voor de bezoekers en potentiële bezoekers zo groot mogelijk te maken. Zo is er een service die wordt uitgevoerd door verschillende vrijwilligers die eerst op huisbezoek gaan om vervolgens deze bezoekers te begeleiden naar de gewenste functie. Voorzieningen voortgekomen uit Talent Werk zijn inmiddels een basisvoorziening van de Burgerij geworden. Denk hierbij aan de Buurtbus, Boodschappenbus en maaltijdverstrekking welke door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt wordt bereid. De inspanningen zijn erop gericht om deze voorzieningen in stand te houden.
3	- In de gesprekken die bijvoorbeeld tijdens Wethouder on Tour of met (buurt)verenigingen worden gevoerd, worden inwoners uitgedaagd en gestimuleerd om mee te denken over oplossingen in de eigen leefomgeving - Bijna alle functies actief binnen de Burgerij zijn door middel van een initiatief door inwoners ontstaan. In 2019 betrof dit o.a. Mannen van Gen Berg en Vrouwen voor Vrouwen. Beide burgerinitiatieven worden gefaciliteerd en op maat ondersteund.
4	- In 2019 zijn we voor de Basishulp jeugd gestart met een andere wijze van inkoop en organisatie van jeugdhulp. Dit heeft tot een forse wijziging in samenwerking en organisatie geleid en 2019 is hier gezamenlijk met de coöperatie JENS in geïnvesteerd.
5	- JENS heeft in 2019 haar eerste uitvoeringsjaar gehad. De focus heeft gelegen op enerzijds de basis op orde brengen, zodat zij op een goede en verantwoorde wijze uitvoering aan hun opdracht kunnen geven. Aan de andere kant is er veel aandacht geweest voor de omslag en transformatie die bereikt moet worden.
6	- In 2019 is er intensief contact geweest tussen JENS en gemeentelijke contactpersonen. Anders dan in eerste instantie verwacht heeft dit contact zich toegespitst op verschillende organisatieonderdelen, dus toegang, bedrijfsvoering, accounthouderschap en inhoud. - Vanuit dit contact is vorm gegeven aan enerzijds de implementatie van de basisinrichting en anderzijds de transformatieve aspecten. Door de vele implementatievraagstukken waar in 2019 nog sprake van is geweest moet het werken met de ontwikkelagenda nog verder worden uitgewerkt.
7	- Inmiddels heeft de Burgerij een stevige basispositie ontwikkeld en verworven in het voorliggend veld. Deze basis is in 2019 verder verdiept en verbreed met nieuwe functies en het doorontwikkelen van bestaande functies. In 2019 is er een breed onderzoek uitgevoerd met als doel inzicht te verwerven in de meerwaarde van de Burgerij voor de Voerendaalse samenleving, gezien door de ogen van de bezoekers, vrijwilligers en samenwerkingspartners. Uit dit onderzoek is ook gebleken wat de basisfuncties en de plusfuncties zijn binnen de Burgerij. - Het monitoren, bijstellen en evalueren van alle functies is een doorlopend circulair proces wat stevig ingebed is in het huidige beleid van de Burgerij. Alle functies doorlopen regelmatig de PDCA-cyclus om de gestelde doelen te blijven evalueren, bijstellen en te controleren. Dit wordt bij iedere functie uitgevoerd maar zeker bij de nieuwste functies wordt er bewust stil gestaan of we op de goede weg zijn met als doel het meest haalbare en passend resultaat te behalen. - Het brede onderzoek dat in 2019 is uitgevoerd met als doel inzicht te verwerven in de meerwaarde van de Burgerij voor de Voerendaalse samenleving, gezien door de ogen van de bezoekers, vrijwilligers en samenwerkingspartners is hier een uitwerking van. Tevens levert dit onderzoek ook nieuwe behoeftes, wensen en actualiteiten op die input leveren voor de gefaseerde verbreding en verdieping van de Burgerij. - Ook in 2019 is de begeleidings- / ondersteuningsstructuur met betrekking tot de vrijwilligers gecontinueerd. Er is sprake van een gestage groei van vrijwilligers van 75 in 2017 naar 140 in 2019. Naast de toename van volume zien we ook een ander patroon in termen van een verminderde draagkracht/-last van het huidige vrijwilligersbestand. Dit is een goede ontwikkeling want dat betekent dat we steeds meer inwoners in een kwetsbare positie bereiken middels vrijwilligerswerk. Door inzet van stagiairs is het in 2019 'behapbaar' geweest om de groeiende groep vrijwilligers te ondersteunen maar de formatie heeft naar verwachting bijstelling nodig om de begeleiding in deze omvang te kunnen continueren. - Vanuit het oogpunt om doelgroepen te mixen en mensen leerervaring of een dagbestedingsplek te bieden, is er een samenwerking tot stand gebracht met Philadelphia, Levanto-vrijwilligers en Mondriaan. Vanuit deze doelstelling en samenwerking, faciliteert Philadelphia ontmoeting met een maaltijd die wordt bereid door mensen van de doelgroep en met een afstand tot de arbeidsmarkt. Mondriaan en Levanto-vrijwilligers participeren middels een warme overdracht van hun cliëntèle naar Philadelphia die deze mensen als bezoekers ontvangt of als vrijwilliger begeleidt. - Alle vrijwilligers die actief zijn binnen de 3 bibliotheekvestigingen van Voerendaal maken deel uit van het vrijwilligersbestand van de Burgerij. Dit heeft als voordeel dat er 1 vrijwilligersbeleid wordt gehanteerd binnen de Burgerij. Sinds Q4 is de Burgerij Voerendaal – Kunrade en de bibliotheek

	in hetzelfde gebouw gehuisvest. In 2019 is ingezet op intensieve samenwerking die nog steeds groeiende is. Dit betreft niet alleen praktische of gebouwelijke zaken maar ook inhoudelijke. Zo is er nog steeds een groei te zien in het samen oppakken van activiteiten en functies zoals: cursus Klik en Tik, Boek en Kook en bij de TaalClub. - Onderdelen en de visie van de Burgerij passen volledig bij de maatschappelijke onderlegger van de Open Club Klimmen. Participatie is hierbij een uitgangspunt van de Burgerij, waarbij activiteiten een middel zijn om (kwetsbare) inwoners te bereiken, problemen te signaleren en indien nodig aan te pakken. Hier wordt informele vrijwillige- en formele professionele ondersteuning, op een laagdrempelige wijze en op maat, dicht bij de mensen georganiseerd. Deze uitgangspunten en doelstellingen zijn in 2019 in het Ontwikkelplan Open Club Klimmen verwerkt. - Zowel informele en formele partners zijn betrokken bij de Burgerij. Informele partners zijn: vrijwilligers, buurtbewoners, parochies, verenigingen en stichtingen. Formele partners zijn: maatschappelijke organisaties zoals Algemeen Maatschappelijk werk, huisartsenondersteuners, wijkverpleegkundigen van Cicero en Meander, huishoudelijke hulpen van Meander, Philadelphia, Stichting Mondriaan, Levanto-vrijwilligers, (interne) collega's van het sociale domein, zorgondernemers en andere ondernemers. - In januari 2019 is het MFC Ubachsberg geopend. Bij de voorbereidingen is de Burgerij nauw betrokken en alle functie die actief zijn in de Burgerij Ubachsberg hebben zich geprofileerd tijdens de feestelijke opening. Vanaf de start is de Hoeskamer 2 dagen per week open, het I-café en wethouders on Tour zijn 1x per maand aanwezig, het inloopsprek uur van de Wmo is 1 x per week en de Buurtbus brengt de mensen van Ubachsberg die dit wensen naar de Plus in Voerendaal. In Q1 2019 is hieraan een nieuwe functie toegevoegd namelijk Mannen van Gen Berg. Tevens is er in Q4 2019 gestart met de voorbereidingen om de Mannen achter de Pannen uit te breiden naar Ubachsberg.
8	- In het afgelopen jaar hebben de gemeenteraden van Heerlen, Brunssum, Landgraaf, Simpelveld en Voerendaal ingestemd met de gemeenschappelijke regeling informele steun. De gemeente Heerlen fungeert als de subsidieverstrekker namens de vijf gemeenten aan de drie organisaties, te weten Buddyzorg, Levanto-vrijwilligers en CIZOP (steunpunt voor mantelzorgers en Ruggesteun). - Het opstellen van de gezamenlijke subsidievoorwaarden en het vinden van het juiste juridische construct om gezamenlijk te subsidiëren had meer voeten in de aarde dan aanvankelijk werd gedacht, dit proces heeft vertraging opgelopen. Om die reden is nog niet gestart met het voorbereiden van een mogelijke netwerkfinanciering. Dat staat op de planning voor 2020. - Besluitvorming over uniforme mantelzorgwaardering heeft plaatsgevonden, samen met het vaststellen van de gemeenschappelijke regeling. - In 2019 is voor het eerst de dag voor de mantelzorgers in gezamenlijkheid georganiseerd. Het betrof een bezoek aan GaiaZoo en een Quizmiddag daar op locatie met een hapje en een drankje. De dag werd goed bezocht.
9	- Besluitvorming over gezamenlijk scholingsaanbod heeft plaatsgevonden, samen met het vaststellen van de gemeenschappelijke regeling. - Er is in 2019 een brede en totale opleidingskalender 2020 van de drie organisaties samengesteld waar in principe iedereen gebruik van kan maken: er worden maandelijks verschillende lezingen, workshops, trainingen aangeboden, wisselend op locaties in de verschillende gemeenten. Deze zijn vrij toegankelijk voor alle inwoners van de vijf gemeenten.
10	- Zoals reeds bij punt 2 beschreven zijn er een aantal functies voortgekomen uit Talent Werk die inmiddels een basisvoorziening van de Burgerij zijn geworden. Tevens biedt de Burgerij door middel van vrijwilligerswerk inwoners van Voerendaal een mogelijkheid om ervaringen op te doen in een bepaald werkveld en structuur. Regelmatig heeft dit geleid tot doorstroom naar reguliere arbeid. - Het leerwerkbedrijf bij de buitendienst probeert zoveel als mogelijk samenwerkingsafspraken te maken met het praktijkonderwijs, bijvoorbeeld met Citaverde. Recent is nog een medewerker uit de categorie 'zeer moeilijk lerende kinderen' via het praktijkonderwijs binnengekomen en uiteindelijk ook in dienst. Zo nu en dan krijgen we wel stagiaires die voor kortere of langere tijd meelopen, ook voor de zogenaamde snuffelstages. Helaas merken we dat het animo onder jongeren om in de buitendienst te willen werken afneemt.
11	- Burgerinitiatieven worden intern centraal opgepakt. Er wordt meegedacht en gekeken naar kansen en mogelijkheden en of er verbandingen mogelijk zijn met gelijksoortige initiatieven dan wel lopende ontwikkelingen.
12	- Bij burgerinitiatieven zijn vaak verschillende beleidsvelden en dus collega's betrokken. In de gesprekken over het initiatief, wordt volgens het principe 'learning by doing' gewerkt aan de bewustwording over de meerwaarde van dit soort initiatieven.

Financieel overzicht

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van dit programma. Op grond van artikel 212 van de financiële verordening is bepaald dat indien de financiële afwijking ten opzichte van de geraamde lasten van dit programma groter dreigt te worden dan 10% met een maximum van € 50.000 het college vooraf toestemming (autorisatie) van de raad nodig heeft om bepaalde uitgaven te verrichten (zie de toelichting bij deel 1, onderdeel 3).

Programma Sociaal domein				Bedragen x € 1.000	
	Jaarrekening 2018	Primitieve begroting 2019	Bijgestelde begroting 2019	Jaarrekening 2019	Afwijking
Lasten:					
Samenkracht en burgerparticipatie	1.013	903	944	961	17
Wijkteams	298	219	220	178	-42
Inkomensregelingen	2.628	2.722	2.628	2.432	-196
Begeleide participatie	1.703	1.672	1.638	1.610	-28
Arbeidsparticipatie	258	250	259	257	-2
Maatwerkvoorzieningen	267	321	340	374	34
Maatwerkdienstverlening 18+	1.964	2.230	2.218	2.030	-188
Maatwerkdienstverlening 18-	2.446	2.181	2.182	2.251	69
Geëscaleerde zorg 18+	27	50	76	20	-56
Geëscaleerde zorg 18-	222	201	224	293	69
Totaal lasten:	10.826	10.749	10.729	10.406	-323
Baten:					
Samenkracht en burgerparticipatie	107	118	118	121	3
Wijkteams	30	0	0	28	28
Inkomensregelingen	1.876	1.904	1.814	1.743	-71
Begeleide participatie	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	35	0	0	0	0
Maatwerkvoorzieningen	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18+	185	90	90	132	42
Maatwerkdienstverlening 18-	25	0	0	-25	-25
Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0
Totaal baten:	2.258	2.112	2.022	1.999	-23
Saldo programma	-8.568	-8.637	-8.707	-8.407	300

Toelichting

Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten voor "Hygiënebegeleiding kinderopvang", "Ouderenverenigingen", "Cliëntondersteuning", "Algemeen maatschappelijk werk" en "Gemeenschapsaccommodaties".

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 41.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 3.000 hogere lasten toerekening salariskosten (CAO-stijging);
- € 38.000 hogere lasten subsidiëring (frictiekosten) algemeen maatschappelijk werk.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 17.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 15.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 5.000 hogere lasten hygiënebegeleiding kinderopvang;
- € 1.000 hogere lasten ouderenverenigingen;
- € 1.000 hogere lasten welzijnsactiviteiten nieuwkomers;
- € 2.000 hogere lasten exploitatie pand MFC Ubachsberg;
- € 23.000 hogere lasten buurtbus.

De hogere baten van € 3.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 3.000 hogere baten vergoeding COA inzake welzijnsactiviteiten nieuwkomers.

Taakveld Wijkteams

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten voor "Uitvoeringsprogramma Sociaal Domein", "Jeugd, eerstelijnsloket" en "WMO 2015, eerstelijnsloket".

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 1.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 1.000 hogere lasten toerekening salariskosten (CAO-stijging).

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 42.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 2.000 lagere lasten uitvoeringsprogramma sociaal domein;
- € 18.000 lagere lasten jeugdzorg, algemeen;
- € 14.000 lagere lasten jeugdzorg, eerstelijnsloket;
- € 8.000 lagere lasten WMO 2015, eerstelijnsloket.

De hogere baten van € 28.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 28.000 hogere baten door bijdragen in gedragswetenschapper.

Taakveld Inkomensregelingen

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten voor "Productuitvoering werk, inkomen en zorg", "Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen", "Bijzondere bijstand", "Kwijtschelding gemeentelijke belastingen" en "BBZ".

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De daling van de lasten met € 94.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 25.000 hogere lasten bedrijfsvoering Kompas;
- € 121.000 lagere lasten bijstandsverlening o.b.v. bijstelling begroting Kompas;
- € 1.000 hogere lasten bijzonder bijstand o.b.v. bijstelling begroting Kompas;
- € 1.000 hogere lasten BBZ o.b.v. bijstelling begroting Kompas.

De daling van de baten met € 90.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 61.000 lagere baten rijksbijdrage bijstandsverlening o.b.v. bijstelling begroting Kompas;
- € 29.000 hogere baten rijksbijdrage BBZ o.b.v. bijstelling begroting Kompas.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 196.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 8.000 lagere lasten bedrijfsvoeringskosten Kompas;
- € 153.000 lagere lasten bijstandsverlening conform jaarrekening Kompas;
- € 30.000 lagere lasten bijzondere bijstand conform jaarrekening Kompas;
- € 11.000 hogere lasten kwijtschelding gemeentelijke belastingen;
- € 16.000 lagere lasten BBZ conform jaarrekening Kompas.

De lagere baten van € 71.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 43.000 lagere baten rijksbijdrage bijstandsverlening;
- € 28.000 lagere baten BBZ.

Taakveld Begeleide participatie

Tot dit taakveld behoort het budget "Wet sociale werkvoorziening".

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De daling van de lasten met € 34.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 34.000 lagere lasten WOZL / WSP Parkstad conform 1^e begrotingswijziging raad 29 mei 2019.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 28.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 2.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 26.000 lagere lasten WSW conform jaarrekening WOZL.

Taakveld Arbeidsparticipatie

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor "Participatie" en "Arbeidsmarktbeleid".

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 9.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 1.000 hogere lasten toerekening salariskosten (CAO-stijging);
- € 8.000 hogere lasten participatiebudget o.b.v. bijgestelde begroting Kompas.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 2.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 2.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden.

Taakveld Maatwerkvoorzieningen

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor "Hulpmiddelen" en "Woningaanpassingen".

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 19.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 2.000 hogere lasten toerekening salariskosten (CAO-stijging);
- € 17.000 hogere lasten hulpmiddelen.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 34.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 24.000 hogere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 23.000 hogere lasten hulpmiddelen WMO;
- € 13.000 lagere lasten woningaanpassingen WMO.

Taakveld Maatwerkdienstverlening 18+

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten voor "Uitvoering Wet maatschappelijke ondersteuning", "Huishoudelijke zorg, natura, PGB en eigen bijdragen", "WMO 2015, natura en PGB", "Vervoersvoorzieningen" en "Schuldhelpverlening".

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De daling van de lasten met € 12.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 3.000 hogere lasten toerekening salariskosten (CAO-stijging);
- € 7.000 lagere lasten vervoersvoorzieningen o.b.v. bijgestelde begroting Omnibuzz;
- € 8.000 lagere lasten schuldhelpverlening o.b.v. bijgestelde begroting Kompas.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 188.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 19.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 6.000 lagere lasten uitvoering WMO;
- € 110.000 lagere lasten huishoudelijke zorg WMO;
- € 51.000 lagere lasten WMO 2015, natura immaterieel;
- € 18.000 lagere lasten WMO 2015, PGB;
- € 30.000 hogere lasten vervoersvoorzieningen Omnibuzz;
- € 14.000 lagere lasten schuldhulpverlening conform jaarrekening Kompas.

De hogere baten van € 42.000 worden veroorzaakt door:

- € 20.000 hogere baten eigen bijdragen WMO;
- € 22.000 hogere baten eigen bijdragen vervoersvoorzieningen WMO.

Taakveld Maatwerkdienstverlening 18-

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor “Jeugdzorg, voorzieningen in natura en PGB”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 1.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 1.000 hogere lasten toerekening salariskosten (CAO-stijging).

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 69.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 69.000 hogere lasten jeugdzorg, voorziening natura.

De lagere baten van € 25.000 worden veroorzaakt door:

- € 25.000 lagere baten jeugdzorg vordering overloop 2018.

Taakveld Geëscaleerde zorg 18+

Tot dit taakveld behoort het budget voor “Opvang- en beschermd wonen-voorziening”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 26.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 16.000 hogere lasten bijdrage bouwstenen personen met verward gedrag(reserve overloop ‘18);
- € 10.000 hogere lasten ambulantisering GGZ.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 56.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 3.000 hogere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 53.000 lagere lasten opvang- en beschermd wonen-voorziening.

Taakveld Geëscaleerde zorg 18-

Tot dit taakveld behoort het budget voor “Jeugdzorg, veiligheid/jeugdreclassering/opvang”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 23.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 1.000 hogere lasten toerekening salariskosten (CAO-stijging);
- € 22.000 hogere lasten Veilig Thuis conform 2^e begrotingswijziging GGD.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 69.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 2.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 71.000 hogere lasten jeugdzorg, veiligheid / jeugdreclassering / opvang.

Programma Volksgezondheid en milieu

Verantwoordelijke portefeuillehouders: Wethouder R. Braun
Wethouder H. Coenen
Wethouder P. Verbraak

Doelstelling

Gezondheid en gezondheidsbeleving wordt door verschillende aspecten beïnvloed. Zowel op landelijk, regionaal als gemeentelijk niveau worden maatregelen getroffen ter bescherming van de gezondheid en ter versterking van het welbevinden van de burgers. In dit programma wordt ingegaan op het thema 'positieve gezondheid' en worden fysieke maatregelen of inspanningen op het gebied van riolering, afval, milieubeheer en begraafplaatsen aangehaald.

Door de beschreven projecten en activiteiten worden randvoorwaarden gecreëerd op basis waarvan burgers enerzijds in een gezonde omgeving kunnen verblijven en anderzijds de zogenaamde positieve gezondheid wordt versterkt.

Lucht, water en bodem dienen van een zodanige kwaliteit te zijn dat de gezondheid van mensen die in Voerendaal wonen, werken en verblijven niet wordt aangetast. Geluid en omgevingslawaaï dienen binnen aanvaardbare grenzen te blijven. Dat geldt eveneens voor blootstelling aan onaanvaardbare externe veiligheidsrisico's van vervoer, opslag en verwerking van gevaarlijke stoffen. Aansluitend op de basismilieukwaliteit zijn we voortdurend op zoek naar kansen om de leefkwaliteit te verbeteren.

Wij streven naar een duurzame invulling van de rioleringszorg, waarbij met een doelmatige inzameling en transport van riool- en regenwater de bescherming van de volksgezondheid, voorkomen van wateroverlast en een goede kwaliteit van het oppervlaktewater gewaarborgd zijn. Daarbij dienen we stevig rekening te houden met de veranderingen in het klimaat. De klimaatscenario's van het KNMI geven aan dat het door klimaatverandering harder gaat regenen en dat de zomers droger en warmer worden. Voerendaal wil – evenals de rest van Nederland – in 2050 klimaatbestendig en water-robuust ingericht zijn, met de nadruk op preventie en het beperken van schade.

Beleidskaders

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de geldende kaders:

- Toekomstscenario GGD 2016-2019 (vastgesteld 28-05-2015) / Meerjarenperspectief 2020-2023 (vastgesteld door gemeenteraad 29-05-2019);
- Regionaal gezondheidsbeleid 2016-2019 'Van signaalrood naar bronsgroen!' (vastgesteld 13-10-2016);
- Beleidsplan AED en Reanimatienetwerk 2.0 gemeente Voerendaal (vastgesteld college 21-11-2017);
- Uitvoeringsprogramma sociaal domein 2018-2019 (vastgesteld college 13-03-2018);
- Kaderrichtlijn Water (2000);
- Gemeentelijk waterplan (vastgesteld 14-04-2011);
- Bestuursakkoord Donkere Wolken (2014);
- Watertakenplan 2020-2024 (vastgesteld 12-12-2019);
- Samenwerkingsovereenkomst waterketen regio Parkstad 2020;
- Afvalbeheerplan 2014 – 2020;
- Actieplan EU-Richtlijn Omgevingslawaaï 3^e tranche.

Beleidsindicatoren

Aan de hand van de volgende verplichte beleidsindicatoren worden de maatschappelijke effecten toegelicht:

	Aantal	Eenheid	Bron
Omvang huishoudelijk restafval	115	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg).	CBS (2018)
Hernieuwbare elektriciteit	11,7%	Het aandeel nieuwe energie als percentage van het totale energieverbruik in de gemeente.	RWS (2018)

Naast bovengenoemde verplichte beleidsindicatoren onderstaand nog aanvullende indicatoren:

	Aantal	Eenheid	Bron
Eenzaamheid	89%	Percentage 18-jarigen en ouder dat zich zelden / nooit eenzaam voelt.	Parkstadmonitor 2017
	11%	Percentage 18-jarigen en ouder dat zich soms eenzaam voelt.	
	1%	Percentage 18-jarigen en ouder dat zich vaak eenzaam voelt.	
Maatschappelijke participatie	3,9	Aandeel 18-jarigen en ouder dat maatschappelijk participeert 0 = zeer laag 10 = zeer hoog	Parkstadmonitor 2017

Wat wilden we bereiken

De verdere vertaling van de speerpunten uit het raadsakkoord naar dit programma wordt tot uitdrukking gebracht in de volgende doelstellingen:

1. Positieve gezondheid: Voerendaal is een positief gezonde gemeente waarin burgers regie voeren over hun eigen leven en welbevinden en het vermogen hebben zich aan te passen om te kunnen omgaan met de uitdagingen van het leven.
2. Regionaal gezondheidsbeleid: Trendbreuk in het Limburgse gezondheidsniveau door middel van samenwerking met GGD, 18 Zuid Limburgse gemeenten en diverse partners.
3. Versterken / uitbreiden van het AED- en reanimatienetwerk.
4. Voerendaal verder ontwikkelen als dementievriendelijke gemeente.
5. Garanderen milieukwaliteit op het gebied van bodem, geluid, gezondheid en veiligheid.
6. Klimaatbestendige en water-robuste inrichting.
7. Afval: blijven stimuleren van het gescheiden aanbieden van afval, het reduceren van afval en kostenreductie en het tegengaan van zwerfafval.

Wat zouden we gaan doen?

	Activiteit	Planning
1	- Met campagne 'Hart voor Voerendaal' bewustwording rondom positieve gezondheid vergroten bij burgers van Voerendaal. - Actiegerichte en uitvoeringsgerichte samenwerking met lokale en regionale (kennis)partners.	Doorlopend
2	- Ontwikkelen en uitvoeren van de programmalijnen 'De Gezonde Jeugd', 'De Gezonde Wijk' en 'Aandacht voor kwetsbare personen' in samenwerking met de GGD en overige gemeenten. - Actieve bijdrage aan het bovenstaande door deelname vanuit Voerendaal aan de werkgroep 'Gezonde Wijk'.	2019
3	- Actief inwoners, verenigingen en bedrijven werven om het reanimatienetwerk in Voerendaal te versterken c.q. uit te breiden. Hiervoor worden middelen ingezet zoals een vergoeding voor zowel reanimatiecursussen voor inwoners, leden van verenigingen als de aanschaf van een AED en/of buitenkast voor verenigingen en bedrijven.	Doorlopend
4	- Speciale aandacht voor dementie en de omgang en bejegening van deze doelgroep door het trainen van vrijwilligers verbonden aan de Burgerijen en consulenten, door het bieden van respijtzorg voor mantelzorgers, door het verstrekken van informatie en advies over dementie en door samenwerking met netwerkpartners t.b.v. een sluitende aanpak.	Doorlopend
5	Milieukwaliteit: - Continuering uitvoering milieutaken door de RUD; - Uitvoering plan van aanpak geluid, stof, stank Voerendaal-Kunrade; - Aanpak overlast veroorzakende bedrijven; - Maatregelen nemen in het kader van het Actieplan EU-Richtlijn Omgevingslawaaï; - Asbest: informatieverstrekking richting burgers en bedrijven in samenspraak met de gemeente Simpelveld (en Parkstad Limburg) en Provincie Limburg. En volgen van de pilot 'informer en valideren' van de provincie Limburg.	Doorlopend 2019 Doorlopend 2019-2022 2019
6	Water-robuste inrichting: - Actualiseren BRP (Basisrioleringsplan) /vGRP (verbreed gemeentelijk rioleringsplan) met de onderdelen afvalwater, regenwater en grondwater; - Afkoppelprojecten; - Beheerplan greppels, wadi's en waterlossingen.	2019 2019 2019

7	- Invoeren 'twee keer per jaar gratis aanbieden van grof huisvuil'. - Eenvoudig registratiesysteem opzetten en afspraken met Rd4 maken met betrekking tot het verwijderen en afvoeren van zwerfvuil.	2019 2019
---	---	--------------

Wat hebben we gedaan?

	Activiteit
1	- Het 'merk' Hart voor Voerendaal is in het kader van positieve gezondheid integraal uitgangspunt en onderdeel van diverse beleidsterreinen waaronder jeugd en onderwijs. - In het kader van actiegerichtheid hebben activiteiten in de Burgerij en sport- en beweegactiviteiten een link met het gedachtegoed van positieve gezondheid. Ook is positieve gezondheid het centrale uitgangspunt van het project Open Club Klimmen en is dit gedachtegoed verwerkt in de planontwikkeling van de Open Club Klimmen.
2	- Op 12 december 2019 heeft de gemeenteraad van Voerendaal ingestemd met de nieuwe regionale gezondheidsnota 2020-2023 'Zuid springt eruit'. Dit is een voortzetting van de eerder gekozen koerswijziging om een 'Trendbreuk' in Zuid Limburg te realiseren in de langdurige gezondheidsachterstanden die onze regio kent. Door deze koerswijziging zijn de programmalijnen 'De Gezonde Jeugd', 'De Gezonde Wijk' en 'Aandacht voor kwetsbare personen' los gelaten. Er worden en zijn allianties gesmeed vanuit een brede coalitie met in ieder geval alle Zuid Limburgse gemeenten, GGD en programmabureau Trendbreuk maar ook met provincie Limburg, onderwijspartners, zorgaanbieders, zorgverzekeraars en het bedrijfsleven. Vanaf 2019 ligt de focus op de 1e 1000 dagen van een kind vanuit het programma 'Kansrijke Start'. Dit vormt daarmee de 1e levensfase in de trendbreukcyclus welke steeds verder uitgebouwd wordt. De gemeente Voerendaal voert het gezondheidsbeleid uit via eigen beleid en toegang Jeugd, door bijvoorbeeld gebruik te maken van de interventies vanuit 'Kansrijke Start'. Daarnaast activeren wij ook nadrukkelijk onze lokale partners zoals JENS en in samenwerking met lokale onderwijspartners. - Deelname aan de werkgroep 'Gezonde Wijk' heeft niet tot specifieke resultaten geleid. De input uit deze werkgroep is verwerkt in de hierboven genoemde regionale gezondheidsnota.
3	- Met de inwerkingtreding van het Beleidsplan AED en Reanimatienetwerk 2.0 gemeente Voerendaal is er een stevige impuls gegeven aan het AED en reanimatienetwerk. Dit heeft in 2019 geresulteerd in 2 verenigingen die in aanmerking zijn gekomen voor een vergoeding voor de aanschaf van een AED en buitenkast, doordat zij daarnaast tenminste 10 leden hebben opgeleid tot burgerhulpverlener. Ook zijn voldoende vrijwilligers van de Burgerij opgeleid tot burgerhulpverleners en maken individuele burgers gebruik van de regeling.
4	- De gemeente Voerendaal heeft op diverse wijze speciale aandacht voor dementie en de omgang hiermee. Dit gebeurt onder andere vanuit regionale samenwerking en de inzet van de casemanagers dementie. Daarnaast zijn Wmo-consulenten opgeleid voor en betrokken bij casussen waar sprake is van dementie. Middels diverse acties zorgen we als gemeente ook voor vergroting van de kennis over dementie bij professionals, vrijwilligers en mantelzorgers. Daarnaast is het natuurlijk belangrijk om de dementerenden en hun mantelzorgers goed te begeleiden in maatwerkvoorzieningen en algemene voorzieningen. Hieruit is bijvoorbeeld in 2019 een lotgenotencontactgroep in Voerendaal gestart met mantelzorgers van dementerenden. Het volledige overzicht aan activiteiten in het kader van Voerendaal als dementievriendelijke gemeente staan in de raadsinformatiebrief van 24 juli 2019.
5	- Continuering uitvoering milieutaken door de RUD: De milieutaken zijn volledig overgeheveld naar de RUD Zuid-Limburg en in 2019 volledig uitgevoerd. Dit betreffen de wettelijke taken en een aantal niet-basistaken. Aan de hand van het werkprogramma 2019 vindt de inzet van de RUD plaats, waarbij in 2019 evenals in 2018 strakker is gestuurd op de inzet. Mede hierdoor zijn ook in 2019 de werkzaamheden binnen het budget gebleven. - Actieplan geluid en Motie geluid, stof en stank: Naar aanleiding van een motie van de raad (mei 2017), is in 2017 een plan van aanpak opgesteld met betrekking tot de aspecten geluid, stof en stank in de dubbelkern Voerendaal-Kunrade. Op basis van het plan van aanpak zijn activiteiten in gang gezet in 2018; afrondende besluitvorming moet nog plaatsvinden, maar uit eerste onderzoek van de RUD ZL blijkt dat de daarvoor Europees geldende normen niet worden overschreden. Ons college zal in de loop van 2020 apart aan de raad rapporteren.

	- Aanpak overlast veroorzakende bedrijven: Naast de inzet van de RUD ZL wordt door de gemeente ook ingezet op overlast gevende bedrijven. Deze inzet varieert van handhaving van vergunningen (incl. brandveiligheid), het tot stand brengen van dialoog tussen bedrijven en omgeving tot en met het herzien van de vergunning en/of de toegestane activiteiten in het bestemmingsplan. In het jaarverslag gaat de RUD daar verder op in. - Communicatie en gebiedstoezicht op asbest: De provincie Limburg heeft in 2018 een dakenscan uitgevoerd omdat het voornemen van de wetgever was om vanaf 2024 asbestdaken te verbieden. In 2019 heeft het Rijk evenwel besloten het verbod (vooralsnog) niet door te voeren. Wij wachten af wat de ontwikkelingen zullen zijn en volgen de provincie hierin.
6	- Actualiseren BRP (Basisrioleringsplan): Het BasisRioleringsPlan (BRP) is in 2019 geactualiseerd. Het gemeentelijk stelsel is hydraulische doorgerekend, er is gecontroleerd of het rioleringsstelsel voldoet aan de basisinspanning en de vuilemissie op kwetsbaar water is in kaart gebracht. De te nemen maatregelen die zijn voortgekomen uit de berekeningen en controles zijn in het BRP 2019 per afstroomgebied beschreven. Actualiseren vGRP (Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan): Vanuit de Wet Milieubeheer en de Waterwet heeft de gemeente drie wettelijke zorgplichten: afval-, hemel- en grondwater. Het vigerende Gemeentelijk Rioleringsplan had een looptijd tot eind 2019 en is in 2019 geactualiseerd. Actualisatie was noodzakelijk om naast de algemene zorgtaken en de maatregelen uit het BRP 2019 ook de ontwikkelingen zoals extreme neerslag door klimaatverandering en veranderingen in de wetgeving mee te nemen. Verder was actualisatie noodzakelijk om de rioolheffing naar een kostendekkend niveau te brengen. Er is het Watertakenplan Voerendaal 2020-2024 (wettelijke naam Gemeentelijk Rioleringsplan) inclusief Kostendekkingsplan opgesteld waarin de gemeente formuleert hoe zij deze zorgplicht ten aanzien van waterbeheer invult en bekostigt. Het Watertakenplan 2020-2024 is vastgesteld in de Raad van 12 december 2019. - Afkoppelprojecten: Op grond van het vigerende vGRP zijn in 2019 de volgende afkoppelprojecten opgepakt danwel gerealiseerd. • Afkoppelen Minnegardsweg Het project is in 2019 voorbereid, aanbesteed en voor 95 % uitgevoerd. In 2020 dient alleen de asfalttoelaag nog aangebracht te worden. Door het project is een duurzame afkoppeling van het hemelwater van een gedeelte van Ubachsberg definitief gerealiseerd. • Afkoppelen Raadhuisplein-Schilsstraat-Strijthagenstraat Het project is in 2019 niet opgepakt. Door het actualiseren van het vGRP en het Kostendekkingsplan is het project in de tijd verschoven naar 2025. • Riolreconstructie diverse wegen Ransdaal Het project is voorbereid en openbaar aanbesteed in 2019. De uitvoering is van start gegaan in oktober 2019 met de Rootveldstraat. In 2019 zijn maatregelen in de Rootveldstraat, Ranzaerstraat en een gedeelte van het Dorpsplein gerealiseerd. In 2020 volgen de overige straten. • Ontkoppeling buffer Kiesjömkeswaeg De werkzaamheden van Waterschap Limburg en gemeente zijn in 2019 uitgevoerd. Het regenwater van een gedeelte van Ubachsberg en de regenwaterbuffer van het Waterschap zijn duurzaam afgekoppeld van het gemengd rioleringsstelsel. • Aanpassen regenwaterbuffers Overheek Het onderzoekstraject in eerste fase is afgerond, maatregelen aan bestaand riool zijn bekend en in uitvoering. Nieuwe vormgeving buffers zal in 2020 verder uitgewerkt worden. - Beheerplan greppels, wadi's en waterlossingen Het beheerplan en raamovereenkomst zijn in 2019 niet opgepakt. Besloten is om dit in 2020 op te pakken samen met de gemeente Simpelveld en één gezamenlijk beheerplan voor beide gemeente op te stellen en gezamenlijk raamovereenkomsten met marktpartijen af te sluiten.
7	In 2019 zijn we – evenals een groot aantal andere gemeenten binnen de Parkstad – met de Rd4 gestart om afvaldumpingen op te ruimen. De Rd4 registreert de meldingen en haalt vervolgens het gestorte afval op. De eind 2019 geplande evaluatie van afvaldumpingen zal in het voorjaar 2020 plaatsvinden.

Financieel overzicht

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van dit programma. Op grond van artikel 212 van de financiële verordening is bepaald dat indien de financiële afwijking ten opzichte van de geraamde lasten van dit programma groter dreigt te worden dan 10% met een maximum van € 50.000 het college vooraf toestemming (autorisatie) van de raad nodig heeft om bepaalde uitgaven te verrichten (zie de toelichting bij deel 1, onderdeel 3).

Programma Volksgezondheid en milieu				Bedragen x € 1.000	
	Jaarrekening 2018	Primitieve begroting 2019	Bijgestelde begroting 2019	Jaarrekening 2019	Afwijking
Lasten:					
Volksgezondheid	396	436	462	455	-7
Riolering	1.262	1.320	1.326	1.259	-67
Afval	1.174	912	946	1.140	194
Milieubeheer	199	148	188	143	-45
Begraafplaatsen en crematoria	19	20	20	17	-3
Totaal lasten:	3.050	2.836	2.942	3.014	72
Baten:					
Volksgezondheid	0	0	0	0	0
Riolering	1.789	1.780	1.780	1.730	-50
Afval	1.299	1.128	1.191	1.327	136
Milieubeheer	0	0	0	1	1
Begraafplaatsen en crematoria	23	24	24	23	-1
Totaal baten:	3.111	2.932	2.995	3.081	86
Saldo programma	61	96	53	67	14

Toelichting

Taakveld Volksgezondheid

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor “collectieve preventie” en “jeugdgezondheidszorg (Wpg)”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 26.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 19.000 hogere lasten bijdrage GGD rijksvaccinatieprogramma;
- € 7.000 hogere lasten extra bijdrage capaciteit dienstverlening JGZ.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 7.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 11.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 11.000 hogere lasten collectieve preventie;
- € 7.000 lagere lasten GGD inzake jeugdgezondheidszorg.

Taakveld Riolering

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor “Riolen en rioolgemalen”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 6.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 6.000 hogere lasten toerekening salariskosten (CAO-stijging).

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 67.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 6.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 17.000 hogere lasten inhuur personeel;
- € 3.000 hogere lasten toerekening kosten dienstgebouw en bedrijfsmiddelen buitendienst);
- € 8.000 lagere lasten opstellen basis rioleringsplan;
- € 10.000 lagere lasten actualisatie beheerplannen;
- € 3.000 lagere lasten rainapp;
- € 23.000 lagere lasten onderzoek grond- en regenwateronderzoek;
- € 6.000 lagere lasten samenwerking regio Parkstad;
- € 9.000 lagere lasten onderhoud/reiniging rioleringen en waterbuffers;
- € 19.000 lagere kapitaallasten rioolinvesteringen door latere realisatie;
- € 3.000 lagere lasten aanleg rioolaansluitingen.

De lagere baten van € 50.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 60.000 lagere baten i.v.m. lagere onttrekking egalisatievoorziening riolering;
- € 2.000 lagere baten aanleg rioolaansluitingen;
- € 12.000 hogere baten rioolheffingen.

Taakveld Afval

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor “inzameling huishoudelijk afval”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 34.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 1.000 hogere lasten toerekening salariskosten (CAO-stijging);
- € 6.000 lagere lasten resultaat 2018 RD4;
- € 39.000 hogere lasten RD4 inzameling huishoudelijk afval.

De toename van de baten met € 63.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 24.000 hogere baten resultaat 2018 RD4;
- € 39.000 hogere baten afvalstoffenheffing.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 194.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 204.000 hogere lasten i.v.m. bruto verantwoording kosten afvalinzameling;
- € 19.000 hogere lasten i.v.m. afrekening 2015-2016 PMD;
- € 29.000 lagere lasten inzameling huishoudelijk afval 2019.

De hogere baten van € 136.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 204.000 hogere baten i.v.m. bruto verantwoording kosten afvalinzameling;
- € 68.000 lagere baten afvalstoffenheffing.

Taakveld milieubeheer

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten voor “milieuwerkprogramma” en “uitvoering en handhaving milieu”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 40.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 3.000 hogere lasten toerekening salariskosten (CAO-stijging);
- € 10.000 hogere lasten salariskosten extra jurist;
- € 7.000 hogere lasten actualiseren verkeersmilieukaart (overloop 2017);
- € 20.000 hogere lasten i.v.m. onderzoek geluid, stof en stank door RUD (overloop 2018).

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 45.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 17.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 6.000 hogere lasten inhuur personeel;
- € 7.000 lagere lasten actualisatie en actieplan verkeersmilieukaart;
- € 8.000 lagere lasten kosten RUD (afrekening 2018 en lager voorschot 2019);
- € 20.000 lagere lasten onderzoek geluid, stof en stank door RUD (reserve overloop);
- € 4.000 hogere lasten advieskosten derden inzake constructieveiligheid en klic-levering;

- € 3.000 lagere lasten ongediertebestrijding.

De hogere baten van € 1.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 1.000 hogere baten leges omgevingsvergunning.

Taakveld Begraafplaatsen en crematoria

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor “gemeentelijke begraafplaats”.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 3.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 3.000 lagere lasten grafdelvingen.

De lagere baten van € 1.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 1.000 lagere baten begraafplaatsrechten.

Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Verantwoordelijke portefeuillehouders: Wethouder P. Thomas
Wethouder R. Braun

Doelstelling

De hoofddoelstelling van het programma Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing vormt het realiseren van een aantrekkelijke woon- en leefomgeving middels het aanbieden van huisvesting afgestemd op veranderende woonwensen en -eisen, de bevolkingskrimp alsmede op maatschappelijke thema's zoals duurzaamheid en leefbaarheid. Centraal staat hierbij het behouden van leefbare kernen waarbinnen een goede balans bestaat tussen huur-, zorg-, en koopwoningen, waarbij ruimte is voor jong én oud en waarbij de karakteristieke, landelijke/dorpse identiteit van Voerendaal behouden blijft. Het thema duurzaamheid zoals vertaald in de energietransitie maakt een belangrijk onderdeel uit van dit programma.

Beleidskaders

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de geldende kaders:

- Nota Ruimte (2006);
- Provinciaal Omgevingsplan (2014);
- Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg (2016);
- Energieprogramma Limburg 2008-2011-2020 (2008);
- Parkstad Limburg Energietransitie (PALET) 1.0, 2.0 en 3.0;
- Bestemmingsplannen Buitengebied, Klimmen-Ransdaal, Ubachsberg en Voerendaal-Kunrade;
- Welstandsnota (2013);
- Verordening starterslening (2014);
- Grondnota gemeente Voerendaal (2016);
- Woonvisie Voerendaal 2017-2021 (2017).

Beleidsindicatoren

Aan de hand van de volgende verplichte beleidsindicatoren worden de maatschappelijke effecten toegelicht:

	Aantal	Eenheid	Bron
Gemiddelde woz-waarde	235	Duizend euro	CBS (2019)
Nieuw gebouwde woningen	2,3	Aantal per 1.000 woningen	BAG (2018)
Demografische druk *	84,1	%	CBS (2019)
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	€ 797	In euro's	COELO atlas lokale lastendruk 2019
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€ 847	In euro's	COELO atlas lokale lastendruk 2019

* Demografische druk:

De totale druk is de verhouding tussen het aantal personen van 0 tot 20 jaar en van 65 jaar of ouder ten opzichte van de personen in de zogenaamde 'productieve' leeftijdsgroep van 20 tot 65 jaar.

Wat wilden we bereiken

De verdere vertaling van de speerpunten uit het raadsakkoord naar dit programma wordt tot uitdrukking gebracht in de volgende doelstellingen:

1. Voldoende en kwalitatief goede toekomstbestendige woningen voor de inwoners van de gemeente. Met specifieke aandacht voor betaalbare woningen voor starters en senioren.
2. Behoud en doorontwikkelen van vitale kernen met een duurzame woon- en leefomgeving.
3. Het stimuleren en faciliteren van initiatieven in een snel veranderende samenleving (uitvoering geven aan de Omgevingsvisie Voerendaal).
4. Fysieke clustering van wonen, zorg, voorzieningen en werkgelegenheid binnen de logische bebouwingscontouren (inbreiden voor uitbreiden).
5. Een leefomgeving die in 2040 energieneutraal is. Tot en met 2020 de eerste 8% van de ambitie "Voerendaal 2040 energieneutraal" voor zowel energiebesparing als energieopwekking in te vullen met concrete onderzoekslijnen en met projectvoorstellen.

Wat zouden we gaan doen?

	Activiteit	Planning
1	Beleidsveld wonen - Voortzetten Startersregeling. - Evaluatie subsidie levensloopbestendig maken van koopwoningen. - Onderzoek woonbehoefte en locatiescan voor alle kernen in de gemeente. - Uitvoeringsprogramma wonen 2019 opstellen vanuit Parkstad. - Prestatieafspraken met de Woningstichting Voerendaal.	2019-2021
2	Ontwikkeling diverse woningbouwprojecten o.a. - 't Veldje Voerendaal. - Voormalige locatie Groene Kruis gebouw (Raadhuisplein 3). - Houtstraat / Dr. Poelstraat Klimmen. - Faciliteren bouw zorgwoningen Klimmenderstraat en OLV Kerk Kunrade.	2019
3	Duurzaamheid: - Uitvoeren PALET 3.0. - Reserve Duurzaamheid in gebruik nemen.	2016-2020 2019
4	Omgevingswet - Uitvoeren routeplanner Omgevingswet. - Kansen benutten Omgevingsvisie Voerendaal 2016-2021. - Ondersteunen Living Lab Ransdaal. - Opstellen instrumenten inzake compensatie ruimtelijke initiatieven.	2019-2021 Doorlopend Doorlopend 2019

Wat hebben we gedaan?

	Activiteit
1	Beleidsveld wonen - Voortzetten Startersregeling: Er is een motie aangenomen om de maximale koopsom te verhogen. Vervolgens is Provincie Limburg voornemens om de maximale koopsom in de Provinciale verordening aan te passen. - Evaluatie subsidie levensloopbestendig maken van koopwoningen: Subsidie levensloopbestendig maken van koopwoningen is niet geëvalueerd, vanwege andere prioriteiten. Ondertussen is een motie aangenomen om de leeftijdsgrens aan te passen. Dit zal begin 2020 worden opgepakt.

	- Onderzoek woonbehoefte en locatiescan voor alle kernen in de gemeente: Het woonbehoefteonderzoek en de locatiescan zijn uitgevoerd. Begin 2019 is het rapport "Voerendaalse woningbehoefte in beeld" opgeleverd en a.d.h.v. dit rapport en de locatiescan zijn enkele locaties opgepakt ten behoeve van de ontwikkeling van woningbouw. - Uitvoeringsprogramma wonen 2019 opstellen: De Bestuurscommissie Wonen en herstructurering heeft prioriteiten gesteld en besloten dat er geen uitvoeringsprogramma 2019 wordt opgesteld. De uitvoeringstaken uit de Woonvisie Voerendaal lopen door en worden dus wel gerealiseerd. - Prestatieafspraken met de Woningstichting: Voerendaal en Huurdersbelangenvereniging Voerendaal. De prestatieafspraken 2020 zijn opgesteld en ondertekend.
2	Ontwikkeling diverse woningbouwprojecten o.a. - 't Veldje Voerendaal: September 2019 zijn de 15 LLB woningen opgeleverd en hebben de nieuwe bewoners de sleutel gekregen van hun woning. Conform afspraak zijn inwoners van gemeente Voerendaal met voorrang geplaatst. - Voormalige locatie Groene Kruis gebouw (Raadhuisplein 3): De invulling van de locatie is heroverwogen met behulp van een stedenbouwkundige studie. De voorbereiding voor de verkoop middels een tender is opgepakt. - Ontwikkeling Houtstraat / Dr. Poelstraat Klimmen: De locatie is opgepakt ten behoeve van realisatie van sociale huurappartementen. Onderzoeken naar bodemverontreinigingen en eigendomssituatie zijn afgerond. De percelen zijn met deze gegevens getaxeerd en er is een aanbod gedaan aan Woningstichting Voerendaal. - Faciliteren bouw zorgwoningen Klimmenderstraat en OLV Kerk Kunrade: De zorgkamers in de voormalige Kerk Kunrade zijn gerealiseerd. Vanaf 1 september zijn de bewoners ingetrokken. De omgevingsvergunning voor de zorgwoningen aan de Klimmenderstraat is verleend. Naast de 15 woningen van 't Veldje zijn de LLB-woningen van de laatste fase Minnegardsweg en Clermontstraat gerealiseerd: 12 sociale huur woningen. Binnen de particuliere initiatieven zijn verspreid in de gemeente 6 woningen gerealiseerd.
3	Duurzaamheid: - Uitvoeren PALET 3.0: • In 2019 is de ontwikkeling van de WoonWijzerWinkel opgepakt met name gericht op de verduurzaming van de particuliere woningvoorraad. • Er is onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor educatieprogramma voor basisscholen over duurzaamheid. Dit laatste zal in 2020 uitgewerkt worden. • 4 vrijwilligers van energiecoöperatie De Omslag hebben voor rekening van gemeente Voerendaal de opleiding tot energiecoach gevolgd. • In 2019 is de warmtecoördinator Parkstad in samenwerking met de gemeenten gestart met het opstellen van de warmtevisie ten behoeve van de warmtetransitie (gasloos in 2050). Daarnaast zijn de volgende projecten voortgezet in 2019: • Zonnepanelenproject Parkstad. • advies verduurzaming aan kantoren en bedrijven door RUD. In 2019 is vanuit het rijk de opdracht uitgezet om in regio's een Regionaal Energiestrategie op te stellen. Binnen de regio Zuid Limburg wordt deze in subregio's opgesteld. Parkstad is één van de 3 subregio's en binnen Parkstad wordt deze in samenspraak met de gemeenten opgesteld. - Reserve Duurzaamheid: De Reserve Duurzaamheid is in 2019 als volgt ingezet: • aanschaf van 3 E-cars en 2 E-bikes, waarmee een groot deel van de zakelijke kilometers verduurzaamd worden. • uitvoering van voorbereidende onderzoeken ten behoeve van het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed. In 2020 zal naar verwachting het uitvoeringsplan met de benodigde middelen daarvoor gereed zijn voor besluitvorming. Ontwikkelen en lanceren van de duurzaamheidsfilm met de slogan "gemeente Voerendaal, buitengewoon duurzaam".

4	Omgevingswet - Uitvoeren routeplanner Omgevingswet en Kansen benutten Omgevingsvisie Voerendaal 2016-2021: Planologisch inpassen van particulieren initiatieven en/of verlenen van omgevingsvergunningen op individuele aanvraag. De voorbereiding op de inwerkingtreding van de Omgevingswet, naar verwachting op 1 januari 2021, is in volle gang. De wet regelt alle zaken rondom de fysieke leefomgeving. Een Plan van aanpak 'implementatie Omgevingswet' is vastgesteld. Bij de implementatie werken de gemeente Simpelveld en Voerendaal nauw samen. De focus ligt op het aanpassen van het proces van het verlenen van omgevingsvergunningen en het houden van toezicht, het doorvoeren van wijzigingen in de gemeentelijke informatievoorziening door het inrichten van een nieuwe digitale omgeving voor het VTH-domein en het ontsluiten van data en het aansluiten op de nieuwe landelijke digitale voorziening, Gelijktijdig met de Omgevingswet wordt de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (WKB) ingevoerd. Deze wet heeft als doel de bouwkwaliteit en het bouwtoezicht te verbeteren door inschakeling van private kwaliteitsborgers. - Ondersteunen Living Lab Ransdaal: In 2019 hebben Cube en gemeente Voerendaal in het kader van SISCODE voor de kern Ransdaal de samenwerking opgezocht om een co-creatie pilot op te zetten. Deze pilot heeft tot doel om een duurzame infrastructuur op te zetten die het (burger)initiatief en de dialoog van onderop stimuleert en faciliteert. Hiertoe heeft in 2019 reeds een aantal workshops met Cube design museum, bestuurders, ambtenaren, raads- en commissieleden en inwoners plaatsgevonden. - Opstellen instrumenten inzake compensatie ruimtelijke initiatieven: Voor het toepassen van kostenverhaal van ruimtelijke initiatieven is een kostenprotocol en kwaliteitseis opgesteld. De wettelijke bepalingen omtrent grondexploitatie worden toegepast, zodat gemeentelijke kosten op initiatiefnemers kunnen worden verhaald.
---	---

Financieel overzicht

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van dit programma. Op grond van artikel 212 van de financiële verordening is bepaald dat indien de financiële afwijking ten opzichte van de geraamde lasten van dit programma groter dreigt te worden dan 10% met een maximum van € 50.000 het college vooraf toestemming (autorisatie) van de raad nodig heeft om bepaalde uitgaven te verrichten (zie de toelichting bij deel 1, onderdeel 3).

Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				Bedragen x € 1.000	
	Jaarrekening 2018	Primitieve begroting 2019	Bijgestelde begroting 2019	Jaarrekening 2019	Afwijking
Lasten:					
Ruimtelijke ordening	216	175	319	326	7
Grondexploitatie	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	1.020	519	792	1.118	326
Totaal lasten:	1.236	694	1.111	1.444	333
Baten:					
Ruimtelijke ordening	46	20	20	55	35
Grondexploitatie	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	195	144	149	634	485
Totaal baten:	241	164	169	689	520
Saldo programma	- 995	- 530	- 942	- 755	187

Toelichting

Ruimtelijke ordening

Tot dit taakveld behoren de budgetten "Bestemmingsplannen", "Actualiseren bestemmingsplannen" en "Duurzaamheid".

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 144.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 8.000 hogere lasten als gevolg van toerekening salariskosten (CAO-stijging);
- € 49.000 hogere lasten i.v.m. inhuur derden;
- € 10.000 hogere lasten i.v.m. onderzoek mogelijkheden kostenverhaal / compensatie (reserve);
- € 39.000 hogere lasten i.v.m. implementatie omgevingswet (reserve);
- € 19.000 hogere lasten i.v.m. bijdrage WoonWijzerWinkel (reserve);
- € 19.000 hogere lasten i.v.m. verduurzaming gemeentelijke gebouwen (overloop 2018).

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 7.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 16.000 hogere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 47.000 hogere lasten als gevolg van ingeleend personeel;
- € 7.000 lagere lasten bestemmingsplannen (géén externe planschadeverzoeken);
- € 39.000 lagere lasten i.v.m. implementatie omgevingswet (reserve)
- € 19.000 lagere lasten i.v.m. bijdrage WoonWijzerWinkel (reserve)
- € 9.000 hogere lasten t.b.v. verduurzaming gemeentelijk vastgoed.

De hogere baten van € 35.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 34.000 hogere baten i.v.m. vergoeding uitgeleend personeel;
- € 1.000 hogere baten i.v.m. leges bestemmingsplannen.

Grondexploitatie

Op dit moment heeft de gemeente Voerendaal geen gronden in exploitatie.

Wonen en bouwen

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten "Bouw- en woningtoezicht", "Basisregistratie Adressen en Gebouwen", "GEO-informatie", "Basisregistratie Grootchalige Topografie", "Volkshuisvesting Algemeen", "Levensloopbestendig maken koopwoningen", "Exploitatie chalets", "Woonwagencentrum".

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 273.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 11.000 hogere lasten als gevolg van toerekening salariskosten (CAO-stijging);
- € 106.000 hogere lasten i.v.m. inhuur derden;
- € 6.000 hogere lasten i.v.m. exploitatie pand Kerkplein 54 (onderhoud/verzekering/ozb);
- € 150.000 hogere lasten i.v.m. sloop en afschrijving boekwaarde chalet Haspengouw (reserve).

De toename van de baten met € 6.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 6.000 hogere baten i.v.m. exploitatie pand Kerkplein 54 (huur).

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 326.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 394.000 hogere lasten i.v.m. storting in voorziening dub. debiteuren (verbeurde dwangsommen);
- € 40.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 15.000 hogere lasten ingeleend personeel;
- € 40.000 lagere lasten i.v.m. uitstel sloop chalets (reserve);
- € 12.000 lagere afschrijvingslasten chalets (i.v.m. uitstel sloop);
- € 7.000 hogere lasten i.v.m. nader onderzoek bouwkundige staat pand Valkenburgerweg 36;
- € 3.000 hogere lasten i.v.m. exploitatie pand Kerkplein 54 (energiekosten).
- € 1.000 lagere lasten i.v.m. exploitatie pand Kerkplein 54 (verzekering/belastingen).

De hogere baten van € 485.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 395.000 hogere baten i.v.m. diverse verbeurde dwangsommen;
- € 100.000 hogere baten leges bouwvergunningen;
- € 6.000 lagere baten exploitatie pand Kerkplein 54 (huren);
- € 4.000 lagere huuropbrengst chalets i.v.m. sloop.

Deel 3:

PARAGRAFEN

Paragrafen

De paragrafen gaan met name in op de middelen, die van belang zijn voor de bestuurskracht van de gemeente. De paragrafen geven inzicht in de interne organisatie en de maatregelen en het beleid dat daarbij wordt gehanteerd om de gemeentelijke taken en doelrealisatie te ondersteunen.

Let wel: de paragrafen gaan over het (gemeentelijk) beheer, hetgeen is voorbehouden aan het college. De raad heeft in deze natuurlijk wel het budgetrecht.

Achtereenvolgens zullen de volgende (verplicht voorgeschreven) paragrafen de revue passeren:

• Bedrijfsvoering	gericht op de interne organisatie
• Grondbeleid	gericht op de ruimtelijke ontwikkelingsprojecten
• Lokale heffingen	gericht op de gemeentelijke belastingen
• Onderhoud kapitaalgoederen	gericht op de gemeentelijke eigendommen
• Financiering	gericht op de financieringsmogelijkheden
• Verbonden Partijen	gericht op de gemeentelijke samenwerkingsverbanden
• Weerstandsvermogen & risicobeheersing	gericht op de financiële positie
• Open Club Klimmen	gericht op de realisatie van de Open Club Klimmen

Paragraaf Bedrijfsvoering

Deze paragraaf beschrijft de stand van zaken en beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering. Met deze beschrijving wordt inzichtelijk op welke wijze doelmatig, doeltreffend en klantgericht wordt gewerkt aan de uitvoering van de programma's.

Bedrijfsvoering is de sturing en beheersing van de primaire en ondersteunende processen om het voorgenomen beleid en de daarmee samenhangende doelstellingen van onze gemeente te realiseren. Een goede bedrijfsvoering is een voorwaarde voor het uitoefenen van ons beleid, de dienstverlening aan burgers en de uitvoering van projecten. De kwaliteit van de uitvoering van de programma's is in grote mate afhankelijk van de kwaliteit van de bedrijfsvoering. Deze paragraaf bevat informatie over de belangrijkste aspecten van bedrijfsvoering binnen onze gemeente:

- Personeel en Organisatie
- Informatiemanagement
- Juridische zaken
- Financiën en Control

Personeel en Organisatie

Ook 2019 heeft in het teken gestaan van de functionele integratie met Simpelveld. Per 1 oktober 2019 is de gezamenlijke afdeling Openbare Ruimte gevormd. In het kader van de functionele integratie van deze afdeling zijn een aantal specifiek voor deze afdeling geldende HR-regelingen geharmoniseerd. In aanloop van de integratie van de laatste twee afdelingen Leefomgeving en Samenleving zijn daarnaast de kwartiermakers/beoogd afdelingsmanagers benoemd.

In 2019 is verder invoering van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren geëffectueerd. Alle medewerkers hebben hiertoe een arbeidsovereenkomst ontvangen en er is een personeelshandboek opgesteld.

Wet normering Topinkomens

Op grond van de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector is de gemeente verplicht tot jaarlijkse publicatie van financiële arbeidsvoorwaarden van topfunctionarissen van de gemeenten – de secretaris en de griffier – ongeacht of zij de norm overschrijden. Voor Voerendaal is het algemeen bezoldigingsmaximum van toepassing, welk voor 2019 is vastgesteld op € 194.000.

Bedragen x € 1	H.H.M. Timmermans	S.H.H.J. Dormans-Simons
Functiegegevens	Secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01-01 – 31-12	01-01 – 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	0,78
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	111.756	66.809
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0
<i>Subtotaal</i>	111.756	66.809
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000	151.320
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	111.756	66.809
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.

Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
---	--------	--------

Gegevens 2018		
bedragen x € 1	H.H.M. Timmermans	S.H.H.J. Dormans-Simons
Functiegegevens	Secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01-01 – 31-12	01-01 – 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	0,78
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging⁹		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	104.321	64.341
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0
<i>Subtotaal</i>	104.321	64.341
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum ¹⁰	189.000	147.420
Totale bezoldiging	104.321	64.341

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2019 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden.

Informatiemanagement

Na de samenvoeging van de afdeling bedrijfsvoering in september 2018 is het team informatiemanagement ruim een jaar een feit. Medio 2019 is een coördinator voor het team benoemd en zijn de coördinatie werkzaamheden opgepakt. Structurele team- en werkoverleggen en individuele gesprekken met medewerkers zijn opgepakt en ingebed in de coördinatie. In het kader van de samenwerking binnen het team was in 2019 aandacht voor het gezamenlijk deelnemen aan demo's, presentaties en congressen. Enkele onderwerpen waren omgevingswet, Office 365, gegevensmanagement, zaakgericht werken en digitale toegankelijkheid.

In 2019 is gezamenlijk uitvoering gegeven aan een Europese aanbesteding van een gezamenlijke telefonie oplossing op basis van een mobile only concept. Gunning en implementatie hiervan gaat plaatsvinden in de eerste helft van 2020.

Programma Reinforce

Om meer grip te krijgen op het beheer van informatie en hieraan uitvoering te geven middels een meerjarenprogramma, is in het tweede kwartaal van 2019 'de visie op informatiemanagement' vastgesteld. Het eerste project (informatiebeheer in het werkproces Openbare Ruimte Meldingen) is gestart en wordt naar verwachting in 2020 afgerond.

Verkenning was in 2019 nog steeds aan de orde van de dag. Projecten definiëren en initiëren is één, maar het daadwerkelijk starten van projecten wordt door de focus van samenwerking op andere afdelingen naar de achtergrond verdreven.

Zaaksysteem

Voor het proces- en zaakgericht werken wordt in het kader van de functionele integratie uitgegaan van één zaaksysteem met eenzelfde inrichting van processen (generieke processen). Daarvoor is in 2019 een proof of concept (PoC) uitgevoerd op de processen bestuurlijke besluitvorming (BBV, als maatwerk proces) en adresonderzoek (als generiek proces). In een aantal workshops is het proces en de werkwijze uitgewerkt. De workshops en de daarbij gevoerde discussies zijn belangrijk geweest voor de samenwerking en hebben geleid tot overeenstemming over de uitvoering van genoemde processen. Een nader voorstel over het vervolg van de implementatie van een zaaksysteem zal begin 2020 worden voorgelegd.

ICT-infrastructuur

In het kader van de functionele integratie wordt qua ICT-infrastructuur toegewerkt naar één ICT-infrastructuur. Daarbij zal een keuze gemaakt moeten worden tussen toetreden tot de gemeenschappelijke regeling Parkstad-IT door Simpelveld of een gezamenlijke aanbesteding door Simpelveld en Voerendaal. In 2019 hebben gesprekken plaatsgevonden met Parkstad-IT, Open Line en het Shared Service Centre Zuid-Limburg (SSC-ZL). Ten aanzien van de twee mogelijke scenario's zijn analyses (kosten, mate van ontzorging en doorlooptijd) gemaakt. Op basis hiervan is een advies geschreven en heeft besluitvorming in beider raden in februari 2020 plaatsgevonden.

Beleidsplan Informatiemanagement 2016-2019

De BAG administratie wordt uitgevoerd door het Gegevenshuis. Echter de BAG applicatie was tot 2019 geïnstalleerd in de eigen gemeentelijke ICT-infrastructuur. In 2019 is de BAG applicatie overgedragen aan het Gegevenshuis.

Informatiebeveiliging en Privacy

Ook is in 2019 aandacht besteed aan bewustwording op het gebied van informatiebeveiliging. Naast het feit dat dit continue gebeurt via communicatie op het intranet en in individuele gesprekken met medewerkers is dit gedaan middels een e-learning campagne waarbij alle medewerkers op een snelle en interactieve manier kennis hebben kunnen maken met de basis van informatiebeveiliging.

Daarnaast is het nieuwe gezamenlijke informatiebeveiligingsbeleid op basis van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) geschreven. Begin 2020 is dit beleid vastgesteld door beide colleges. Ook is zowel verticaal richting de verschillende stelselhouders, als horizontaal richting raad verantwoording afgelegd over het gevoerde informatiebeveiligingsbeleid (ENSIA audit).

Op het gebied van privacy zijn in beide gemeenten gedragscodes voor persoonsgegevens in raadsstukken vastgesteld.

Juridische zaken

De werkzaamheden bestrijken een breed terrein. Het betreft onder meer het toetsen van de kwaliteit van producten en diensten, het afwickelen van bezwaarschriften, pre-mediation, contractenbeheer, interne advisering over taken die het primaire proces overstijgen (Algemene Wet Bestuursrecht, Wet Openbaarheid van Bestuur, verordeningenbeheer), gebruik van kennissystemen en privaatrechtelijke aangelegenheden.

In 2019 is juridische kwaliteitszorg zoveel mogelijk in lopende processen meegenomen door te bezien waar de juridische kwaliteit verder kan worden vergroot. Vanaf 2019 hebben gemeente Simpelveld en Voerendaal gezamenlijk een externe commissie voor de behandeling van bezwaarschriften.

Onderstaand een overzicht van de ingediende bezwaarschriften van de afgelopen jaren:

	2015	2016	2017	2018	2019
Totaal ingediend	47	54	85	46	24
– Niet-ontvankelijk	3	4	2	4	1
– Gegrond	0	1	0	1	1
– Ongegrond	17	16	28	33	12
– Ingetrokken	26	31	53	6	6
– Doorgestuurd	1	2	2	2	0
– Nog in behandeling	0	0	0	0	4

In 2019 is een forse daling van het aantal ingediende bezwaarschriften te zien. Vaak zijn specifieke projecten of activiteiten in een jaar verantwoordelijk voor een hausse aan bezwaarschriften. In 2016 was dit bijvoorbeeld het verkeersbesluit eenrichtingsverkeer Lindelauffer Gewande en in 2017 de huisvesting van statushouders op de hoek Tenelenweg/Clermontstraat. In 2018 was er een piek vanwege de nadruk op de bestuurlijke aanpak van (drugs)criminaliteit. In 2019 zijn er geen bijzondere ontwikkelingen geweest die hebben geleid tot extra bezwaarschriften.

Ons handelen is gericht op het financieel gezond houden van de huishouding van de gemeente. Van belang hierbij is een voortdurende interactie met de vakafdelingen, o.a. door over en weer informeren, toets op realisatie, signaleren, analyseren en oplossingsrichtingen aan te dragen.

Net als voorgaande jaren is bij de voorjaarsrapportage de toelichting op de actuele stand van zaken van de afzonderlijke programma's middels een presentatie verzorgd. Hierdoor is de geboden informatie veel meer up-to-date en kan dieper op de prioriteiten worden ingegaan. Daarnaast is bij zowel de voor- als najaarsrapportage afzonderlijk een financieel document aan de raad aangeboden ter vaststelling.

Verder is in 2019 de controleverordening (raad 29-05-2019) geactualiseerd.

Vpb-plicht

Als gevolg van het feit dat gemeenten met ingang van 2016 vennootschapsbelastingplichtig zijn voor activiteiten waarbij zij optreden als ondernemer, is na vereiste dossieropbouw in een overleg met de belastingdienst onderbouwd en beargumenteerd waarom Voerendaal niet vennootschapsbelastingplichtig is. Conform afspraak met de belastingdienst vindt vanaf 2017 (als onderdeel van de reguliere accountantscontrole) jaarlijks een monitoring van de Vpb-plicht (door een extern bureau). Bij de jaarrekeningen 2017 en 2018 is gebleken dat de gemeente Voerendaal niet vennootschapsbelastingplichtig is. Om deze reden is tot op heden geen aangifte Vennootschapsbelasting ingediend. Begin 2020 heeft de belastingdienst per brief beschikt geen aanslag voor 2016 op te leggen.

Paragraaf Grondbeleid

1. Inhoud paragraaf

Grondbeleid is enerzijds de wijze waarop sturing wordt gegeven aan vastgoedontwikkelingen en ontwikkelingen op het gebied van openbare ruimte en infrastructuur. Anderzijds is het grondbeleid van belang om op transparante, navolgbare wijze te handelen waar het gaat om het aankopen dan wel het afstoten van gronden. Middels grondbeleid kunnen er ook (strategische) aankopen van grond (eventueel inclusief opstallen) plaatsvinden om, gezien gewenste ontwikkelingen, de positie van de gemeente te kunnen borgen door ze bijvoorbeeld in de toekomst te kunnen inbrengen in bestemmingsplannen, gebiedsontwikkelingen of andere ontwikkelingsplannen. Verder houdt de gemeente zich in het kader van grondbeleid ook bezig met meer reguliere zaken zoals verpachtingen e.d.

Via grondbeleid wordt nadere invulling gegeven aan het uitvoeren van programma's. Denk aan: groen, water, wonen, werken en recreëren. Het grondbeleid heeft dan ook zijn doorwerking c.q. invloed op ontwikkelingen binnen de diverse programma's 1 t/m 8. De praktijk is dat het grondbeleid ondersteunend is voor het realiseren van doelen binnen deze programma's. Het betreft in deze met name de lopende projecten en projecten die voortkomen uit het volkshuisvestingsplan. Grootschalige actieve grondpolitiek in termen van het verwerven en tot ontwikkeling brengen van percelen is het laatste decennium mede gelet op de economische crisis, maar meer nog vanwege de demografische ontwikkelingen, niet langer opportuun.

2. Beleidskaders en uitgangspunten

2.1 Algemeen

In december 2016 heeft de gemeenteraad de geactualiseerde grondnota vastgesteld. In onze financiële verordening (art.212 gemeentewet) is opgenomen dat deze grondnota ten minste eens in de vier jaar wordt geactualiseerd.

2.2 Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincie en Gemeenten (artikel 16 BBV) moet de gemeente beschikken over:

- * een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- * een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert.
- * een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- * een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- * beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken;

2.3 Verdiepingsonderzoek

In het provinciaal verdiepingsonderzoek (2016) is gesteld dat het gemeentelijk grondbeleid strategisch goed is. De tactische en operationele kant wordt als voldoende beoordeeld. De in het verdiepingsonderzoek opgenomen aanbevelingen zijn geadopteerd in de geactualiseerde Nota Grondbeleid. Deze is door de gemeenteraad vastgesteld in december 2016.

2.4 Regels gemeentelijke grondexploitatie

Binnen de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro) worden in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) doelstellingen en verplichtingen geformuleerd aangaande het kostenverhaal in een grondexploitatie.

Met inachtneming van bovenstaande wettelijke kaders, zijn de volgende beleidsregels/uitgangspunten in de Nota Grondbeleid opgenomen:

- De inzet van gemeente Voerendaal is er op gericht om kostenverhaal via anterieure overeenkomsten te verzekeren zodat het vaststellen van een exploitatieplan (gelijktijdig met de ruimtelijke maatregel) achterwege kan blijven;
- De gemeente kiest in beginsel bij niet-strategische inbreidings-, uitbreidings- en herstructureringsgebieden voor passief (faciliterend) grondbeleid;
- Bij strategische inbreidings-, uitbreidings- en herstructureringsgebieden en bij overige (kleinschalige) projecten wordt actief grondbeleid overwogen. Indien bij actief grondbeleid grote bedragen gemoeid zijn en/of aanzienlijke risico's gelopen worden, wordt de gemeenteraad betrokken bij het proces;

- Indien de gemeente kiest voor een actieve rol bij de verwerving van gronden, wordt in eerste instantie ingezet op minnelijke grondverwerving;
- Verder wordt per casus waar actief grondbeleid wordt toegepast, beoordeeld of er een voorkeursrecht wordt gevestigd en/of er een oteigeningsprocedure wordt opgestart;
- De gemeente Voerendaal kiest ten aanzien van het verkopen van gronden in beginsel voor een restrictief passief verkoopbeleid. Daarnaast kan overwogen worden om gronden die geen strategische waarde hebben toch actief te verkopen. Indien de gemeente af te stoten bouwgrond in eigendom heeft, zal eveneens een actief verkoopbeleid gevolgd worden;
- De gemeente Voerendaal houdt vast aan het terughoudende beleid inzake het vestigen van zakelijke rechten, in gebruik geven, verhuren en verpachten van gronden. Daar waar mogelijk en wenselijk gaat de voorkeur uit naar verkoop, boven het vestigen van zakelijke rechten, in gebruik geven of verhuren en verpachten van gronden;
- De gemeente hanteert richtprijzen bij de verkoop van rest- en groenstroken en maakt daarbij onderscheid tussen de locatie van de grond;
- Bij (rest-)gronden die de gemeente actief wenst af te stoten, kan de burger gebruik maken van stimuleringsregelingen om de kosten gespreid te betalen;
- Mocht de hantering van (richt-)prijzen lijden tot kennelijk onredelijke uitkomsten, dan kan het college van B&W gemotiveerd afwijkende prijzen hanteren, dan wel prijsvoorstellen doen;
- Bij de uitgifte van bouw kavels is de grondprijs afhankelijk van de marktsituatie. Deze zal per casus en op basis van taxatie worden bepaald;
- De pacht prijs in de gemeente Voerendaal wordt tweejaarlijks door het college van B&W vastgesteld op basis van de regionorm voor Zuid-Limburg.

3. Risico's, reserves en winstneming

De gemeente Voerendaal streeft er naar dat de exploitaties over het te voeren grondbeleid tenminste kostendekkend zijn. Eventuele onvoorziene tegenvallers kunnen vanuit met name de reserve volkshuisvesting afgedekt worden. Voorts geldt dat er geen rentetoerekening plaats vindt op gronden en er wordt afgezien van het toerekenen van uren aan de grondexploitatie. Naast deze financiële uitgangspunten worden middels anterieure overeenkomsten ook de juridische gemeentelijke belangen en risico's afgedekt. Het gaat hierbij met name om kwaliteitsgaranties voor de infrastructuur, vergoedingen voor ambtelijke inspanningen en bijdragen voor bovenwijkse voorzieningen. Planologische risico's in de vorm van planschade worden ten laste van de ontwikkelende partij neergelegd.

4. Lopende (bouw)grondexploitaties inclusief resultaatverwachting

Onderstaand volgt een opsomming van de onderhanden zijnde projecten van de gemeente Voerendaal, waarin de gemeente een grondpositie heeft.

Herontwikkeling 't Veldje

De levensbestendige woningen met de infra- en groenstructuur zijn conform planning door de Woningstichting Voerendaal gerealiseerd.

Locatie Raadhuisplein 3

De voortgang van het project is beschreven in het programma Volkshuisvesting. Verkoop heeft nog niet plaatsgevonden.

Hoek Valkenburgerweg - Lindelauffer Gewande

De voortgang van het project is beschreven in het programma Economie. Verkoop heeft nog niet plaatsgevonden.

5. Verspreide gronden

De gemeente heeft een aantal percelen grond in eigendom, verspreid over de kernen. De totale oppervlakte van deze percelen bedraagt ultimo 2019 afgerond 132.000 m² met een boekwaarde van afgerond € 346.000. De meeste van deze gronden zijn in erfpacht uitgegeven op basis van een pachtovereenkomst. Voor het overige betreft het incurante reststroken, bermen etc., die vaak aangehouden worden met het oog op de bereikbaarheid van de ter plekke aanwezige nuts- en andere voorzieningen. Voor de komende jaren zijn ten aanzien van deze gronden geen concrete mutaties voorzien.

6. Oneigenlijk gebruik gemeentegrond

In 2019 zijn de resultaten geëvalueerd van de pilot rondom oneigenlijk gebruik van gemeentegrond. Dit heeft, in combinatie met de veranderende wet- en regelgeving rondom verjaring, geleid tot een herziening van het plan van aanpak waarbij de gemeente het gebruik van gemeentegrond gaat formaliseren middels ingebruikgevingsovereenkomsten die voor de duur van 3 jaar worden afgegeven. Aan de hand van de meerjaren agenda voor riool- en infrastructurele projecten wordt per project bekeken of er sprake is van oneigenlijk grondgebruik en zo ja, of een ingebruikgeving passend is. Op deze wijze zal gedurende een periode van 15 à 20 jaar de gehele gemeente aan bod komen. In 2019 is tevens de mogelijkheid verkend om op deze wijze in gezamenlijkheid met Simpelveld op te trekken maar dat heeft vooralsnog niet tot een gemeenschappelijke regeling geleid.

Paragraaf Lokale heffingen

1. Inhoud paragraaf

Deze paragraaf heeft betrekking op zowel heffingen waarvan de besteding is gebonden aan een bepaalde specifieke taak van de gemeente en waarvan de besteding ongebonden is.

De lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten en zijn daarom een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid.

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van:

- rechtsgronden van gemeentelijke belastingen;
- beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- de gehanteerde tarieven en geraamde opbrengsten 2019;
- ontwikkeling van de lokale lastendruk;
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

2. Beleidskaders

Rechtsgronden Lokale heffingen

De lokale heffingen worden geheven op grond van onderstaande verordeningen en op basis van de vermelde heffingsgrondslagen.

I. Ongebonden heffingen

Soort heffing	Datum verordening	Heffingsgrondslag
Onroerende zaakbelastingen	13 december 2018	Tarief is een percentage van de vastgestelde WOZ-waarde
Toeristenbelasting	13 december 2018	Per persoon per overnachting
Hondenbelasting	13 december 2018	Aantal honden, tarief is progressief

II. Gebonden heffingen

Soort heffing	Datum verordening	Heffingsgrondslag
Rioolheffing	13 december 2018	Vast tarief per perceel
Afvalstoffenheffing	13 december 2018	Vast tarief per perceel. Daarnaast aanslag voor het aantal ledigingen (volume-frequentie).
Marktgeld	13 december 2018	Los tarief per m2/dag of vast tarief per m2/jaar
Leges	13 december 2018	Diverse tarieven opgenomen in aparte tarieventabel
Lijkbezorgingsrecht	13 december 2018	Diverse tarieven opgenomen in aparte tarieventabel

Het gemeentelijk plan om begrotingstekorten af te dekken - ook wel dekkingsplan genoemd – geschiedt in de volgende 4 stappen:

- Ombuigingen en beperkingen van beleid;
- Kostendekkend maken van tarieven (afvalstoffenheffing, rioolheffing);
- Incidentele inzet van reserves;
- Belastingverhogende maatregelen, waarbij de tarieven voor de burger zo laag mogelijk moeten worden gehouden.

Zowel bij stap 2 (afvalstoffenheffing en rioolheffing) alsook bij stap 4 (OZB) van het dekkingsplan komen de lokale heffingen prominent in beeld. De 2 gemeentelijke gebonden heffingen Rioolheffing en Afvalstoffenheffing worden geheven om de kosten op het gebied van afvalverwerking en rioleringen te kunnen dekken. Voor beide voornoemde heffingen zijn in 2019 100% kostendekkende tarieven gehanteerd.

3. Gehanteerde tarieven en opbrengsten 2019

Onroerende Zaakbelasting

Belastingsoort		Woz-waarde (x €1.000,=)	Tarief in %	Opbrengst
OZB-Eigenaar	Woningen	€ 1.324.000	0,155959%	€ 2.065.000
	Niet-woningen	€ 124.000	0,202910%	€ 252.000
OZB-Gebruiker	Niet-woningen	€ 97.000	0,179570%	€ 174.000
Totale opbrengst na vermindering/vernietiging				€ 2.491.000
Aangepast begrote opbrengst				€ 2.464.000
Meeropbrengst				€ 27.000

De meeropbrengst van 1% wordt veroorzaakt doordat de daadwerkelijke WOZ-waarde hoger was dan oorspronkelijk geraamd bij het samenstellen van de begroting.

Afvalstoffenheffing

Soort	Aantal	Tarief	Opbrengst
Vast recht per perceel	5.514 (*)	€ 128,40	€ 708.000
Diftar ledigingen restafval (**)	36.000	€ 6,45/€ 8,75	€ 289.000
Diftar ledigingen GFT-afval (**)	58.000	€ 1,00/€ 1,50	€ 76.000
Diftar ledigingen verzamelcontainers (**)	11.000	€ 1,60	€ 18.000
Extra containers			€ 3.000
Correcties over voorgaande jaren			€ 5.000
Totale opbrengst na vermindering/vernietiging			€ 1.099.000
Aangepast begrote opbrengst			€ 1.167.000
Minderopbrengst			€ 68.000

De minderopbrengst wordt voornamelijk veroorzaakt door minder ledigingen restafval (12.000) welke maar deels gecompenseerd werden door meer ledigingen GFT-afval (7.000).

(*) Aangezien een beperkt aantal panden niet het volledige jaar bewoond is, zal het aantal afvalstoffenheffing plichtige panden in werkelijkheid iets hoger zijn.

(**) Daadwerkelijke aanslagoplegging vindt plaats in 2020.

Toeristenbelasting

Aantal overnachtingen	Tarief	Opbrengst
2019: 44.200	€ 1,08	€ 47.700
Primitief begrote opbrengst		€ 29.000
Meeropbrengst		€ 18.700

Vooraf in de lente en zomer van 2019 zijn er meer overnachtingen geweest dan begroot.

Overzicht overnachting diverse jaren	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Overnachtingen	28.200	27.800	26.900	30.600	34.000	38.700	44.200

Rioolheffing

Rioolplichtige percelen	Tarief per perceel	opbrengst
5.848(*)	€ 250	€ 1.462.000
Primitief begrote opbrengst		€ 1.450.000
Meeropbrengst (**)		€ 12.000

(*) Aangezien een beperkt aantal panden niet het volledige jaar bewoond is, zal het aantal rioolplichtige panden in werkelijkheid iets hoger zijn.

(**) De meeropbrengst (van 1%) is het gevolg van een veegkohier over 2018, opgelegd in 2019.

Hondenbelasting

Specificatie	tarief	opbrengst
1e hond	€ 53,76	
2e hond	€ 66,12	
3e hond	€ 78,60	
4e hond	€ 90,96	
5e en volgende hond	€ 103,44	
Kennel	€ 394,32	
Totaal aantal honden	1.300	
Totale opbrengst na vermindering/vernietiging		€ 69.000
Primitief begrote opbrengst		€ 68.000
Meeropbrengst		€ 1.000

Lijkbezorgingsrechten

Soort grafrecht	Begroot aantal	Werkelijk aantal	verschil	opbrengst
Begraving persoon	5	1	-4	
Bijbegraving persoon	5	10	5	
Bijzetting urnenmuur	5	6	1	
Verlenging grafhuur 10 jaar	8	6	-2	
Verlenging grafhuur 5 jaar	10	16	6	
Werkelijke opbrengst				€ 23.000
Begrote opbrengst				€ 24.000
Minderopbrengst				€ 1.000

Doordat er bijna uitsluitend sprake was van bijbegravingen en de verlening grafhuur overwegend 5 jaar, zijn de begrote legesopbrengsten niet helemaal gerealiseerd.

Leges

Soort	Begrote leges	Werkelijke leges	Meeropbrengst
Bouw- en woningtoezicht	€ 120.000	€ 220.000	€ 100.000
Secretarie	€ 163.000	€ 172.000	€ 9.000
Bestemmingsplannen	€ 20.000	€ 21.000	€ 1.000
Totale opbrengsten	€ 303.000	€ 413.000	€ 110.000

De meeropbrengst bouwleges (ad € 100.000) is veroorzaakt door meer verstrekte vergunningen waaronder een 2-tal bedrijfshallen aan de Midweg en groep zorgclusterwoningen in Klimmen. Nadere informatie hieromtrent treft u aan in deel 1 van de jaarrekening.

4. Kostenonderbouwing gebonden heffingen

Berekening kostendekkendheid tarieven Riolen	
Kosten taakveld(en), incl. rente	1.441.000
Inkomsten taakvelden, excl. Heffing	0
Inzet egalisatievoorziening riolen	263.000
Netto kosten taakvelden	1.178.000
Toe te rekenen kosten:	
Overhead incl. rente	191.000
BTW	93.000
Totale kosten	1.462.000
Opbrengst heffingen	1.462.000
Dekkingspercentage	100%

De rioolheffing is gebaseerd op een meerjarig kostendekkingsplan. Tekorten c.q. overschotten in enig jaar worden gecompenseerd door een aanwending c.q. toevoeging aan de egalisatievoorziening riolen. Op basis hiervan is sprake van 100% kostendekkendheid.

Toe te rekenen overhead is berekend op basis van procentuele verdeling aantal rechtstreeks toegerekende FTE afgezet tegen het totaal aantal FTE van de gemeente.

Berekening kostendekkendheid tarieven inzameling huishoudelijk afval	
Kosten taakveld(en), incl. rente	1.040.000
Inkomsten taakvelden, excl. Heffing	54.000
Netto kosten taakvelden	986.000
Toe te rekenen kosten:	
Overhead incl. rente	0
BTW	196.000
Totale kosten	1.182.000
Opbrengst heffingen	1.100.000
toevoeging aan egalisatiereserve afvalstoffenheffing	0
Dekkingspercentage	93%

Berekening kostendekkendheid tarieven Burgerzaken	
Kosten, incl. rente	
- Gemeentelijke bevolkingsadministratie	16.000
- Burgerlijke stand	1.000
- Reisdocumenten	25.000
- Rijbewijzen	27.000
- Aan taakveld "burgerzaken" rechtstreeks toegerekende salariskosten	194.000
- Omgevingsvergunningen	15.000
- Aan taakveld "wonen en bouwen" rechtstreeks toegerekende salariskosten	294.000
- Bestemmingsplannen	19.000
- Aan taakveld "ruimtelijke ordening" rechtstreeks toegerekende salariskosten	168.000
- Overige leges (vergunningen & ontheffingen / GPK)	5.000
Inkomsten, excl. heffingen	
- Gemeentelijke bevolkingsadministratie	0
- Burgerlijke stand	0
- Reisdocumenten	0
- Rijbewijzen	0
- Omgevingsvergunningen	0
- Overige leges	0
Netto kosten taakvelden	764.000
Overhead incl. rente	
BTW	
Totale kosten	
Opbrengst heffingen	407.000
Dekkingspercentage	53%

Omdat het dekkingspercentage bij tarieven burgerzaken al ruim beneden de 100% ligt is verdere toerekening van overhead en BTW achterwege gelaten.

5. Lokale lastendruk

Vergelijking lastendruk omliggende gemeenten

Bij de vergelijking tussen de verschillende gemeenten is de lastendruk 2019 in de gemeente Voerendaal vergeleken met de tarieven van de omliggende gemeenten zoals deze in de "Coelo Atlas lokale lasten 2019" zijn opgenomen. Bij de bepaling van de lastendruk van de gemeente Voerendaal is uitgegaan van een woning met een gemiddelde WOZ-waarde van € 235.000 (peildatum 1-1-2018, bron: CBS). Aangaande de variabele afvalstoffenheffing is uitgegaan van een gemiddeld eenpersoonshuishouden met een ledigingsaanbod van 14 kleine containers restafval en 4 kleine containers groenafval. Voor een gemiddeld meerpersoons-huishouden geldt een ledigingsaanbod van 20 kleine containers restafval en 4 kleine containers groenafval op jaarbasis.

Vergelijking gemeentelijke belastingdruk		
Gemeente	Éénpersoons-huishouden	Meerpersoons-huishouden
Voerendaal	€ 839	€ 878
Onderbanken	€ 783	€ 842
Nuth	€ 635	€ 924
Simpelveld	€ 805	€ 845
Schinnen	€ 806	€ 865
Gulpen-Wittem	€ 752	€ 845
Vaals	€ 606	€ 762
Valkenburg aan de Geul	€ 612	€ 856

6. Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

In de gemeente Voerendaal kan kwijtschelding worden aangevraagd voor de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Voor de variabele afvalstoffenheffing geldt per jaar een gemaximeerd kwijtscheldingsbedrag. Voor de overige belastingen wordt geen kwijtschelding verleend. Beoordeling van de kwijtscheldingsverzoeken vindt plaats op basis van de Leidraad Invordering Gemeentelijke belastingen, welke is vastgesteld op 13-11-2012. In afwijking met de landelijke Leidraad geldt dat de gemeente Voerendaal een kwijtscheldingsnorm hanteert van 100% (landelijke norm is 90%) van de bijstandsuitkering, waardoor meer burgers voor kwijtschelding in aanmerking komen. In de praktijk betekent dit dat iedere burger met een inkomen op bijstandsniveau kwijtschelding ontvangt, mits hij geen vermogen heeft. Onder vermogen wordt verstaan spaargeld/auto/huis enz.

In onderstaand schema wordt de toegekende kwijtschelding weergegeven per belastingjaar.

Kwijtschelding							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Automatisch toegekend	195	235	233	213	241	280	300
Toegekend na 1e verzoek	82	111	144	126	90	65	53
Totaal toegekend	277	346	377	339	331	345	353

Betrekking hebbende op deze toegekende verzoeken zijn de navolgende bedragen toegekend.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Bedrag toegekend in verslagjaar	€ 67.000	€ 60.000	€ 82.000	€ 72.000	€ 88.000	€ 86.000	€ 93.000

Bij vergelijking van data tussen beide schema's dient men rekening te houden dat het eerste schema belastingjaren en het tweede schema kalenderjaren betreft. In (kalenderjaar) 2019 bijvoorbeeld is dus ook nog kwijtschelding verleend over aanslagen uit voorgaande (belastingjaren).

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Inleiding

Inleiding

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geeft, via een dwarsdoorsnede van de begroting, inzicht in de mate van onderhoud en de financiële lasten daarvan. Met onderhoud van kapitaalgoederen is een substantieel deel van de begroting gemoeid.

De kapitaalgoederen zijn te verdelen in:

- * Openbare ruimte: wegen;
- * Openbare ruimte: water en rioleringen;
- * Openbare ruimte: openbaar groen;
- * Openbare ruimte: openbare verlichting;
- * Onderhoud gebouwen (accommodaties).

Kapitaalgoederen zijn ondersteunend voor de realisatie van de gemeentelijke programma's. Zo speelt een goed onderhouden infrastructuur een belangrijke rol voor de lokale economie en draagt een aantrekkelijke openbare ruimte bij aan de leefbaarheid. Ook de kwaliteit van de aanwezige voorzieningen (sportcomplexen en accommodaties) is van invloed (in ondersteunende zin) op de ontwikkelingen in het sociaal domein. De kapitaalgoederen worden verantwoord in de programma's: Verkeer & Vervoer, Volksgezondheid & Milieu en Sport, Cultuur en Recreatie.

Het onderhouden van de kapitaalgoederen waarborgt de continuïteit van de voorzieningen. Een goede integrale afweging tussen de aanwezige kapitaalgoederen, kwaliteitsniveau, onderhoud en visie is dan ook van strategisch belang voor de gemeente, en voor de financiële positie. Met de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen in de begroting stelt de raad kaders voor onderhoud van infrastructuur en accommodaties (gebouwen).

Een aantal van de taken, waarop kapitaalgoederen betrekking hebben, is verplicht. Zo heeft de gemeente onder andere een wettelijke plicht rondom het onderhoud van wegen en bomen en de inzameling van afvalwater. Achterstallig onderhoud kan leiden tot risico's en daarbij mogelijke aansprakelijkheden. Bovendien kan het leiden tot kapitaalvernietiging.

De paragraaf kapitaalgoederen in de begroting geeft een overzicht op welke wijze en op welk kwaliteitsniveau de gemeente het onderhoud van de kapitaalgoederen heeft geborgd en of de benodigde middelen (in meerjaren perspectief) zijn gereserveerd.

Infrastructuur

Het beheer en onderhoud van de infrastructuur wordt verantwoord binnen het programma "Verkeer, vervoer en waterstaat". De totale infrastructuur is een belangrijk kapitaalgoed (faciliterend en ondersteunend) van de gemeente en heeft een direct effect op de andere programma's. Denk aan de ondersteunende rol bij de leefbaarheid in de kernen of de bereikbaarheid van ondernemers in het kader van de economische versterking van de gemeente. Onderstaand wordt inzicht verschaft wanneer de onderhoudsplannen zijn vastgesteld en wanneer deze worden geactualiseerd.

Thema's	Beheerplannen	Jaar vaststelling	Loopt t/m	Financiële vertaling in begroting
Gebouwen	MOP	2016 (december)	2020	Ja
Wegen	Wegbeheerplan 2020-2024	2020	2024	Ja
Water	Watertakenplan 2020-2024	2019	2024	Ja

Thema's	Beheerplannen	Jaar vaststelling	Loopt t/m	Financiële vertaling in begroting
Groen	Meerjaren groenbeheerplan 2016-2020	2016	2020	Ja
Openbare verlichting	Beleidsplan openbare verlichting 2016-2020	2016	2020	Ja

Wegen

Wegbeheerplan

Er is een nauwe samenhang tussen het STRIP en het Wegbeheerplan. Immers, het wegbeheer is een leidend taakveld inzake de aard van de maatregel en de prioritering van STRIP projecten. Enerzijds geeft het wegbeheer de aard, omvang én moment van onderhoudsmaatregelen aan voor een locatie. Deze gegevens zijn bepalend voor de opzet van kwalitatieve investeringen. Worden de investeringen op basis van deze gegevens naar achter geprioriteerd, dan betekent dit dat de projectlocatie tot aan het investeringsmoment onderdeel uitmaakt van het wegbeheerprogramma. Anderzijds wanneer een investering naar voren wordt geprioriteerd, betekent dit dat voor deze projectlocatie geen maatregelen meer zijn opgenomen in het wegbeheerprogramma.

Financieel

Om aan het einde van de planperiode van het Wegbeheerplan in 2019 het verhardingsareaal op het door de Raad vastgestelde gemiddeld kwaliteitsniveau van minimaal "C" te hebben en te houden zijn de reguliere onderhoudsbudgetten aangevuld. Dit in aansluiting op het vastgestelde Wegbeheerplan in 2015. Hiermee zijn de beschikbare budgetten voldoende van omvang om de wegen op een sobere en doelmatige wijze duurzaam in stand te houden. (Behoudens marktontwikkelingen die de aanneemsom van het onderhoud negatief beïnvloeden.)

Wij zijn gestart met het opstellen van een nieuw plan STRIP 2.0 op voor de komende jaren. In 2020 starten we waar mogelijk al met de uitvoering van de projecten. Het STRIP 2.0 bevat een aantal investeringsprojecten waar op meerdere fronten een complete reconstructie aan de orde is. Het investeringsplan wordt gevormd door diverse bouwstenen zoals het GVVP, het vGRP (wordt in 2019 voorgelegd ter besluitvorming) en het wegbeheerplan. De projecten Hogeweg, Hoolstraat en Voerendaal-Oost zijn vanuit STRIP 1.1 doorgeschoven en zullen in het kader van het STRIP 2.0 opnieuw geprioriteerd worden.

Het regulier onderhoud wordt jaarlijks verantwoord als exploitatiepost binnen de begroting, de geprognoseerde onderhoudskosten zijn meerjarig vertaald in de begroting.

Areaal

Oppervlakte asfaltverharding:	607.900 m ²
Oppervlakte elementenverharding:	338.000 m ²
Oppervlakte cement-beton:	11.800 m ²
Oppervlakte half-/onverhard:	94.000 m ²

Exploitatiebudgetten verhardingen	2019
Klein onderhoud	39.228
Groot onderhoud	603.822

Openbare verlichting

De openbare verlichting (OV) vervult een belangrijke rol op het gebied van verkeersveiligheid, openbare orde en sociale beleving. De burger dient zich in de openbare ruimte, ook na het invallen van de duisternis, behaaglijk en veilig te voelen.

Beleidsplan OV

Het doel van het Beleidsplan is technische- en financiële kaders aan te geven waarbinnen de werkzaamheden op het gebied van openbare verlichting worden uitgevoerd. Voor de komende beleidsperiode betekend dit:

- Bij nieuwbouw projecten wordt ontworpen conform ROVL-2011 en PKVW en bij reconstructie projecten en groot onderhoud wordt waar mogelijk ontworpen conform ROVL-2011 en PKVW (en anders zo goed mogelijk benaderd);
- Armaturen geschakeld op het avond/ochtend-brandrooster (W8O1) en nachtrooster worden bij vervanging door LED omgeschakeld naar het dimregime;
- In het kader van de uniformiteit worden een beperkt aantal materialen toegepast;
- Het nieuwe beheer en onderhoud contract wordt uitgevoerd door dezelfde onderhoudspartij (voorwaarden/prijzen zijn herzien) als de afgelopen beleidsperiode;
- Achterstallige vervangingen worden in de komende 10 jaar volledig weggewerkt waarbij de theoretische levensverwachting van 20 jaar voor armaturen en 40 jaar voor de lichtmasten wordt aangehouden. De armaturen worden vervangen door LED;
- Bestaande Kegel armaturen voorzien van een PLL 24W lichtbron met nog 12-16 restjaren, zijn de afgelopen jaren voorzien van een retrofit LED unit.

Beheerplan OV

Het doel van het Beheerplan is inzicht geven in de huidige kwaliteit van de openbare verlichtingsinstallatie om zo proactief te kunnen handelen op het gebied van onderhoud en de kwaliteit zo optimaal mogelijk te houden. Tevens wordt een benadering gemaakt van de financiële middelen die nodig zijn om dit beheer & onderhoud uit te kunnen voeren.

- Het beheerplan beschrijft de opbouw van het beheer en onderhoud in de onderdelen netwerk&energie (netwerk- en energieleverancier), beheer (bestandsbeheer), onderhoud (preventief & correctief onderhoud en schouwen), vervangingen, overige reserveringen (onverhaalbare schades en nieuwe beleidsplannen).
- Op basis van het "Beleidsplan Openbare Verlichting Gemeente Voerendaal 2016 t/m 2020" kan in combinatie met de beheer & onderhoud aspecten de theoretische uitvoering voor de komende jaren worden bepaald. Op basis van het beheerbestand wordt inzicht gegeven over de omvang van het te beheren areaal, de onderhoudswerkzaamheden en de geplande projecten voor de komende periode. Tevens kan op basis van deze gegevens een inschatting worden gemaakt van de totale energiekosten.
- De financiële middelen die nodig zijn voor de diverse aspecten zijn geraamd en samengevat.

Areaal

Aantal lichtmasten: 3.081 st.
Aantal armaturen: 3.147 st.

Openbare verlichting	2019
exploitatie lasten	200.000

Water en riolering

Vanuit de Wet Milieubeheer en de Waterwet heeft de gemeente drie wettelijke zorgplichten: afval-, hemel- en grondwater. De gemeentelijke watertaken staan niet op zich, maar zijn door diverse uitdagingen en ontwikkelingen continu in beweging en steeds meer verweven met maatschappelijke ontwikkelingen. In het Watertakenplan Voerendaal 2020-2024 (wettelijke naam Gemeentelijk Rioleringsplan) formuleert de gemeente hoe zij deze zorgplicht ten aanzien van waterbeheer invult en bekostigt. Het taakveld Water en riolering behoort in deze begroting toe aan het programma Volksgezondheid en Milieu.

In december 2019 is het Watertakenplan 2020-2024 voor de gemeente Voerendaal vastgesteld. Het beheer en onderhoud alsmede geplande investeringen worden, conform de gestelde kaders in het Watertakenplan, uitgevoerd. Gekoppeld aan het Watertakenplan is het rioolkostendekkingsplan waarin de financiële planning en verantwoording voor dit thema is afgedekt.

De actualisering van het BasisRioleringsPlan (BRP) is afgerond. Dit betreft een uitvoeringsprogramma op basis van een hydraulische doorrekening van het bestaande rioleringsstelsel. De maatregelen zijn opgenomen in het Watertakenplan 2020-2024 en het bijbehorende kostendekkingsplan. Dit vormt de basis voor de rioolheffing.

De baten (rioolheffing) van het product riolering mogen maximaal kostendekkend zijn. Een overschot aan baten of een tekort hieraan wordt toegevoegd dan wel onttrokken uit de voorziening riolering. In deze jaarrekening is er sprake van een tekort en wordt de voorziening riolering aangewend voor € 262.866.

Areaal

Lengte (vrijval) riolering:	111.800 m.
Lengte drukriool:	7.600 m.
Aantal rioolgemaal/pompunits:	36 st.
Aantal IBA's	8 st.
Aantal kolken:	3.450 st.
Aantal bergingbezinkbassins:	3 st.
Aantal kunststofbufferzakken:	3 st.
Open bergingen:	5 st.
Lamellenfilters:	3 st.
Wervelventielen:	11 st.
Zandvangers:	44 st.

Taakveld Riolering	2019
exploitatie lasten	1.259.000

Openbaar groen

Openbaar groen maakt onderdeel uit van het programma "Sport, Cultuur en Recreatie" en speelt een belangrijke rol in de beleving die inwoners en bezoekers van de gemeente Voerendaal hebben bij de openbare ruimte. Bij openbaar groen speelt met name de beeldkwaliteit een belangrijke rol in de beleving van burgers. De beeldkwaliteit wordt in grote mate beïnvloed door het onderhoudsniveau. Het meerjaren groenbeheerplan is in 2015 geactualiseerd en in 2016 vastgesteld. Met het in het plan vastgestelde gemiddelde kwaliteitsniveau (A) kan het aanwezige openbare groen duurzaam in stand worden gehouden.

Voor het onderhoud van het openbaar groen worden, naast het eigen personeel bij de buitendienst, medewerkers met een SW-indicatie ingezet. Voerendaal geeft op deze wijze een extra impuls aan de sociaal maatschappelijke opgave in het sociale domein.

In 2013 is bovendien een nieuw groenstructuurplan door de raad vastgesteld. Het nieuwe groenstructuurplan zet met name de ondersteunende rol van groen ten aanzien van de leefbaarheid in de kernen krachtiger neer. In het uitvoeringsprogramma van het groenstructuurplan is de verbinding gemaakt met de geplande projecten in het STRIP.

Areaal

Aantal bomen:	8.196	st.
Grasvlakken binnengebied:	194.745	m2
Grasvlakken buitengebied:	586.846	m2
Plantsoen binnengebied:	224.814	m2
Plantsoen buitengebied:	223.743	m2
Watergangen:	71.829	m2

Taakveld openbaar groen	2019
exploitatie lasten	1.022.000

Gebouwen (accommodaties)

Onderhoud aan vastgoed, in eigendom van de gemeente, is een belangrijk onderdeel van vastgoedbeheer. Als dat onderhoud alleen wordt uitgevoerd als er zichtbaar verval aan de elementen optreedt, is de kans groot dat er vervolgschade aan de gerelateerde elementen optreedt. Dit wordt met planmatig onderhoud voorkomen. Het planmatig onderhoud wordt verwoord in een Meerjarig Onderhouds Programma (MOP). In 2016 heeft een actualisatie en vaststelling door de Raad plaatsgevonden van het MOP. Het betreft een overzicht van de kosten waar de gemeente de komende 10 jaar rekening mee dient te houden om haar eigen vastgoed bouwkundig en installatietechnisch op een acceptabel peil te houden. Het MOP is tussentijds financieel bijgesteld en geactualiseerd voor de komende 10 jaar (2017 tot en met 2026). Qua gewenst kwaliteitsniveau wordt bij vastgoed-beheer gebruik gemaakt van een conditienorm. Deze norm gaat uit van een kwantificatie van vooraf vastgelegde gebreken op basis van de ernst / intensiteit / omvang. Daarbij zijn conditiescores bepaald van 1 (uitstekende conditie c.q. nieuwbouwstaat) t/m 6 (zeer slechte conditie). In de onderhoudsplannen wordt uitgegaan van een conditiescore (na onderhoud) van 2, een goede onderhoudsconditie.

Overzicht gemeentelijke gebouwen waarvoor een MOP is opgesteld:

- Gemeentehuis
- Dienstgebouw buitendienst
- De Borenburg, Furenthela
- Kunderhoes, Hogeweg Voerendaal
- Op d'r Plats, Houstraat Klimmen
- 't Wouves, Dorpsplein Ransdaal
- MFC Ubachsberg
- Ransdalerstraat 64 (Psz/Bib/IVN/Fanfare)
- Psz Auvermennekes / bso Bommes
- Pand Barrier (muziekcollectief)
- Kleedaccommodatie RKVV Voerendaal
- Kleedaccommodatie RKSVB Ubachsberg
- Kleedaccommodatie vv Hellas Klimmen
- Kleedaccommodatie vv Hellas Ransdaal
- De Joffer, Goswijnstraat Voerendaal
- Gebouwtje Mergelweg (visvereniging)
- 't Bakhuis, H.v.Veldekestraat Voerendaal
- Bibliotheek / De burgerij Furenthela

Overige gemeentelijk vastgoed waar geen MOP voor is opgesteld:

- Schoolgebouwen (basisscholen): hiervan is de gemeente economisch eigenaar en het schoolbestuur de juridisch eigenaar. Schoolbesturen hebben vanaf januari 2015 de verantwoordelijkheid over het totale onderhoud van hun schoolgebouwen gekregen. Innovo heeft de gemeente gevraagd om het beheer van de Brede School over te nemen. Dit verzoek wordt onderzocht op haalbaarheid en wenselijkheid. De gymzaal behorende bij basisschool Berg Op is in 2019 door de gemeente gesloopt aangezien de school voor het gymnastiek-onderwijs gebruik kan maken van de multifunctionele zaal in het MFC Ubachsberg;
- Woonhuis Valkenburgerweg 36;
- Chalet Haspengouw 2 Klimmen, *leegstand per 2019*;
- Chalet Haspengouw 4 Klimmen, *leegstand per 2019*;
- Chalet Haspengouw 6, Klimmen;
- Kerkplein 39 Voerendaal (*in beheer bij gemeente vanaf eind 2019, na overlijden bewoonster*);
- Kerkplein 54 Voerendaal (voormalige Marskramer) Leegstandsbeheer via Maximus;
- Esperantoplein 18 (statushouder, beheer door Woningstichting);
- Esperantoplein 20 (statushouder, beheer door Woningstichting);
- Kinkershof 20 (statushouder, beheer door Woningstichting);
- Lindeweg 2 (statushouder, beheer door Woningstichting);

- Spoorstraat 10 (statushouder, beheer door Woningstichting);
- Staatsland 22 (statushouder, beheer door Woningstichting);
- Widdershovenstraat 13 (statushouder, beheer door Woningstichting).

Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen	2019
dotaties aan onderhoudsvoorziening	405.619
onttrekkingen aan onderhoudsvoorziening	454.639
stand voorziening ultimo jaar	516.774

Paragraaf Financiering

1. Inhoud paragraaf

In deze paragraaf wordt ingegaan op de wijze van financiering van beleid en het beheersen van de financiële risico's die met financiering gelopen worden. De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. De uitvoering ervan vereist snelle beslissingen in een complexer wordende geld- en kapitaalmarkt. Aan de uitvoering van de treasuryfunctie zijn budgettaire consequenties verbonden, onder meer afhankelijk van het risicoprofiel. Deze paragraaf is aangepast aan de nieuwe voorschriften BBV zoals die met ingang van 2017 gelden.

"Treasury is het sturen en beheersen van, het verantwoorden over, en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's".

2. Beleidskaders

Het beleid van Voerendaal ten aanzien van de treasuryfunctie is vastgelegd in bijlage 2 van de Financiële verordening 2017 (raad 22-12-2016).

Deze Treasuryfunctie is een afgeleide van de Wet financiering decentrale overheden (wet Fido), welke per 1 januari 2001 is ingesteld. In eerdergenoemde verordening is de beleidsmatige infrastructuur van de treasuryfunctie vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, organisatorische en financiële kaders, de informatievoorziening en de administratieve organisatie.

Een belangrijk punt uit de verordening is, dat het verstrekken van leningen aan derden en het garanderen van gelden alleen is toegestaan uit hoofde van een publieke taak. Daarnaast mag het uitzetten van gelden niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico.

Aan de gemeenteraad behoort specifiek de besluitvorming toe van het vaststellen van de treasurydoelstellingen, het treasurybeleid, globale richtlijnen en limieten. Daarnaast het bewaken van de voortgang, de evaluatie en de verantwoording van de treasuryactiviteiten via het vaststellen van de begroting en de jaarrekening. De uitvoering van het treasurybeleid is gemandateerd aan de directeur c.q. gedelegeerd aan de controller en de treasurer.

Overeenkomstig de richtlijnen van de wet Fido en de voorschriften BBV komen in deze paragraaf de volgende onderwerpen aan de orde zoals: algemene in- en externe ontwikkelingen die van invloed zijn op de treasuryfunctie, de planning van het beleid voor risicobeheer, de gemeentefinanciering, het liquiditeitenbeheer en uitzettingen.

3. Algemene ontwikkelingen

Renteontwikkeling geld- kapitaalmarkt

In de aan de meerjarenbegroting 2019-2022 ten grondslag liggende liquiditeitsbegroting werd uitgegaan van een rentepercentage voor kort geld van -0,35% (1-maands kasgeld) tot aan de kasgeldlimiet (ad € 2,2 mln). Daarnaast werd (voor ultimo 2019) een 10-jaars lineaire lening begroot tegen een rente van 1,00%. Bij eventuele tegoeden bij de schatkist is begroot dat deze marginale daggeldrente wegvalt tegen incidentele roodstand op de betaalrekening bij de BNG.

De daadwerkelijke ontwikkeling van de rentes in 2019, per financieringsvorm, liet het volgende beeld zien:

Peildata	1 maands kasgeld	10 jaars lineaire lening
Begroting 2019	-0,35%	1,00%
1 januari 2019	-0,35%	0,173
1 april 2019	-0,30%	0,51%
1 juli 2019	-0,35%	0,20%
1 oktober 2019	-0,38%	0,02%
1 januari 2020	-0,45%	0,20%

Zoals uit bovenstaande staat blijkt heeft ook in 2019 de dalende trend in de rente zich voortgezet. Zelfs de 10 jaars rente was aan het einde van het jaar bijna 0%.

Door de aanhoudend lage korte- en zelfs negatieve kasgeldrente is de laatste jaren het beleid gevoerd om tot aan de wettelijk voorgeschreven grenzen gebruik te maken van korte financiering. Dit houdt in dat maximaal gedurende 3 kwartalen de kasgeldlimiet mag worden overschreden. Dit vertaald naar de liquiditeitsbegroting 2019-2022 werd er van uit gegaan dat er ultimo 2019 tot het aantrekken van een langlopende lening zou moeten worden overgegaan. Echter door vervroegde aflossing van belegde Essent gelden en uitgestelde en/of achterblijvende investeringen is dit niet nodig gebleken.

Door gebruikmaking van de mogelijkheid om de uitstaande obligatieleningen vervroegd af te wikkelen werden de obligaties in januari 2019 verkocht tegen een dusdanig gunstige koers dat deze meeropbrengst beduidend hoger was dan de rentederving voor de restant looptijd. Bij de najaarsrapportage is de begroting hier al op bijgesteld met 45K. Door verdere stijging van deze obligatiekoersen in het 4^e kwartaal 2019 alsmede gunstigere kasgeldrentes en de rente opbrengsten uit 2018 op het zonnepanelenproject is uiteindelijk nog een voordeel van ruim 29K op de renteopbrengsten behaald.

Investerings

De totale netto investeringen hebben in 2019 € 1.523.000 bedragen. In 2018 en 2017 bedroegen deze respectievelijk € 5.383.000 en € 5.438.000.

Uitgesplitst naar soort actief waren de uitgaven als volgt:

(x € 1.000)

soort actief	2019	2018	2017
materiële vaste activa	908	5.383	5.438
financiële vaste activa	615	0	0

Deze mutaties hadden betrekking op:

Investeringsitem	vermeerdering	vermindering	Netto investering
Rioleringen	777		777
wegen/pleinen	685	357	328
openbare gebouwen	656		656
Bedrijfsauto's	37		37
Gronden en terreinen	330		330
Software	10		10
Leningen aan derden		615	-615

4. Treasurybeheer

Geldstroombeheer

Binnen de gemeente Voerendaal zijn voor wat betreft het beheer van geldstromen de taken als volgt verdeeld: de kassiersfunctie is centraal belegd binnen de afdeling bedrijfsvoering terwijl facturatie en het maken van betalingsopdrachten grotendeels decentraal is belegd binnen lijnafdelingen.

Het is de taak van de kassier om de liquiditeiten te beheren. Hiervoor worden een aantal instrumenten ingezet: kasgeldleningen, kredietlimieten rekening courant (RC) en schatkistbankieren. Het dagelijks beheer van cash geld geschiedt door het Klant Contact Centrum (KCC). De Bank Nederlandse gemeenten (BNG) fungeert als huisbankier. Ten behoeve van het afstorten van kasgeld en het opnemen van wisselgeld wordt bij de Rabobank een RC aangehouden. Vrijwel het gehele betalingsverkeer verloopt (elektronisch) via één hoofdrekening bij de BNG met daarnaast een nevenrekening voor pinbetalingen. Via zogenaamde saldoregulatie worden de saldi van beide rekeningen automatisch met elkaar vereffend zodat altijd over het saldo van beide rekeningen rente wordt verrekend. De kredietlimieten en rentepercentages voor zowel debet- als creditposities zijn vastgelegd in een in overeengekomen financieringsovereenkomst welke in 2018 is geactualiseerd. Rentevergoedingen op posities in de Schatkist zijn gebaseerd op de "regeling schatkistbankieren decentrale overheden" en een RC-overeenkomst met de staat der Nederlanden. De BNG is gemachtigd om tegoeden welke het drempelbedrag (van € 250K) overschrijden, automatisch af te dragen aan de schatkist.

Op basis van 7 meetmomenten bedraagt de gemiddelde overschrijding van dit drempelbedrag:

Gem. overschrijding drempelbedrag schatkistbankieren 2019	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Saldo BNG-bank	142	191	222	146
Saldo Rabobank	39	42	12	7
drempel	250	250	250	250
overschrijding	-69	-17	-16	-97

Risicobeheer

Het risicobeheer geeft een samenvatting van het (verwachte) risicoprofiel van de organisatie en is een kernonderdeel van een treasuryparagraaf. Onder risico's worden verstaan renterisico's (vaste schuld en vlottende schuld), kredietrisico's, liquiditeitsrisico's en koersrisico's. Deze risico's vloeien voort uit de transacties die in de volgende onderdelen worden beschreven.

Renterisico voor de vlottende schuld

In dit onderdeel wordt de werkelijke omvang van de vlottende schuld getoetst aan de wettelijke norm van de Wet Fido. De risico's op de vlottende schuld worden ingeperkt door het hanteren van de zgn. *kasgeldlimiet*. De werkelijke netto vlottende schuld wordt regelmatig getoetst aan de toegestane omvang van de kasgeldlimiet. Indien de werkelijke omvang van de vlottende schuld lager is dan de toegestane kasgeldlimiet, is er sprake van ruimte. Indien de werkelijke omvang hoger is dan de wettelijke toegestane omvang, is er sprake van overschrijding. Is er sprake van structurele overschrijding dan zal zo snel mogelijk tot consolidatie moeten worden overgegaan. Consolidatie houdt in dat korte schuld wordt omgezet in een schuld met een looptijd langer dan een jaar.

Toets kasgeldlimiet	2018	2019
Omvang van de jaarbegroting (exploitatie) op 1 januari	25.300.000	26.000.000
Berekende kasgeldlimiet (8,5% van de omvang jaarbegroting)	2.200.000	2.200.000
Omvang vlottende schuld (in rekening courant) per 31 december	0	0
Opgenomen kort geld (leningen met looptijd korter dan 1 jaar) per 31 december	4.500.000	1.000.000
Totaal vlottende schuld	4.500.000	1.000.000
Tegoeden (in rekening courant) per 31 december	1.074.000	1.382.000
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	0	0
Totaal vlottende middelen	1.074.000	1.382.000
Ruimte(+) of overschrijding (-) kasgeldlimiet per 31 december	-1.226.000	382.000

In januari 2019 zijn openstaande obligatieleningen vrijgevallen waardoor tot december geen kasgeldleningen meer nodig waren. Het per kwartaal aan de toezichthouder toezenden van informatie over de kasgeldlimiet is niet langer verplicht. Wel dient in de jaarrekening inzicht te worden verstrekt over de uitputting van de gemiddelde kasgeldlimiet in elk kwartaal van het boekjaar:

Toets toegestane kasgeldlimiet per kwartaal in 2019	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Vlottende schuld	2.250.000	500.000	500.000	500.000
Vlottende middelen	3.372.000	4.622.000	2.732.000	1.635.000
Gemiddelde vlottende schuld (-) / vlottende middelen (+)	1.122.000	4.122.000	2.232.000	1.135.000
Kasgeldlimiet	2.200.000	2.200.000	2.200.000	2.200.000
Ruimte (+) / overschrijding kasgeldlimiet (-)	3.322.000	6.322.000	4.432.000	3.335.000

Renterisico van de vaste schuld

De *renterisiconorm* wordt gebruikt om het renterisico op de vaste schuld inzichtelijk te maken. De opbouw van de leningenportefeuille dient zodanig te zijn dat het renterisico uit hoofde van renteaanpassingen en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt. Voorkomen moet worden dat in enig jaar een onevenredig groot deel van de leningenportefeuille geherfinancierd moet worden of op basis van de leningsvoorwaarden wordt beïnvloed door een herziening van de rente.

Renterisiconorm en renterisico's van de vaste schuld begroting – jaarrekening 2019 (x € 1.000)			
	Begroting 2019	Realisatie 2019	Realisatie 2018
Rente-risico			
1a. Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0
1b. Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0
2. Netto renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	0	0	0
3a. Nieuw aan te trekken vaste schuld o/g	8.000	0	7.000
3b. Nieuw aan te trekken vaste schuld u/g	0	0	0
4. Netto nieuw aan te trekken vaste schuld (3a-3b)	8.000	0	7.000
5. Betaalde aflossingen	6.131	6.131	848
6. Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	6.131	0	848
7. Renterisico op vaste schuld (2+6)	6.131	0	848
Renterisiconorm			
8. Omvang jaarbegroting	26.000	26.000	25.300
9. Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%
10. Renterisiconorm	5.200	5.200	5.060
Toets Renterisiconorm			
10. Renterisiconorm	5.200	5.200	5.060
7. Renterisico op vaste schuld	6.131	0	848
11. Ruimte (+) / Overschrijding (-) (10 - 7)	-931	5.200	4.212

Zoals uit vorenstaand overzicht blijkt is er geen sprake van enig renterisico aangezien er geen herfinanciering heeft plaatsgevonden.

5. Conclusie

Het in 2019 gevoerde treasurybeleid is uitgevoerd binnen de gestelde kaders in de financiële verordening en de voor 2019 opgestelde treasuryparagraaf.

Paragraaf Verbonden Partijen

1. Inhoud paragraaf

Deze paragraaf gaat in op de doelstellingen en activiteiten van, en de mate van financiële betrokkenheid bij de samenwerkingsverbanden, waarin onze gemeente participeert en bestuurlijke invloed kan uitoefenen, de zogenaamde verbonden partijen.

De verbonden partijen betreffen organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk- en een financieel belang heeft. Van een bestuurlijk belang is sprake als de gemeente een zetel in het bestuur bekleedt of stemrecht heeft. Met financieel belang wordt bedoeld de door de gemeente ter beschikking gestelde middelen die in geval van een faillissement van de verbonden partij niet verhaalbaar zijn ofwel dat de financiële tekorten bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Verbonden partijen kunnen zijn vennootschappen, gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en verenigingen.

2. Beleidskaders

Met de invoering van het dualisme is het besluit tot het participeren in een deelneming in principe niet meer aan de raad, het vormt een bestuurlijke beheerstaak voor het college. De raad stelt in deze paragraaf echter de kaders (visie) waarbinnen het college een dergelijke beheerstaak uitvoert.

Voor deze kaders is aansluiting gezocht bij het raadsbesluit van november 2008 naar aanleiding van de notitie "evaluatie visie op samenwerken". De raad heeft in dit kader de volgende besluiten genomen:

- de samenwerking binnen Parkstad continueren;
- nadrukkelijk allianties zoeken met een of meer gemeenten om de kwetsbaarheid te verminderen;
- een "groene alliantie" aangaan met onze groene buurgemeente(n) binnen Parkstad, teneinde een strategische "groene" positie aan de westkant van Parkstad te realiseren.

Vanuit de kaderstellende en controlerende taak van de raad moet bewaakt worden of het beleid van de verbonden partijen correspondeert met de doelstellingen die de raad in de betreffende programma's heeft gesteld.

In de raad van 24 mei 2012 is een volledig geactualiseerde nota Verbonden Partijen vastgesteld.

In de raad van september 2013 heeft de raad de notitie sturing en control verbonden partijen behandeld. De Notitie sturing & control verbonden partijen geeft eerst een risico-analyse op hoofdlijnen, waarin wordt ingegaan op de belangrijkste aandachtspunten in de sturing van verbonden partijen. Deze analyse geeft een algemeen beeld van de financiële positie van de verbonden partij en de sturingsmogelijkheden. Daarmee heeft de raad de beleidskaders vastgesteld en aangegeven hoe de controlerende rol ingevuld wordt.

3. Overzicht verbonden partijen

De gemeente Voerendaal participeert in de volgende verbonden partijen:

1. Gemeenschappelijke Regelingen (GR):

- Stadsregio Parkstad Limburg;
- BsGW;
- Werkvoorzieningsschap Oostelijke Zuid Limburg;
- WSP Parkstad;
- Kompas;
- Veiligheidsregio Zuid Limburg;
- GGD;
- Rd4;
- RUD;
- Gegevenshuis;
- IT Parkstad;
- Omnibuzz.

2. Deelnemingen:
- IBA Parkstad BV;
 - NV Reinigingsdiensten Rd4;
 - NV Waterleidingmaatschappij Limburg (WML);
 - Enexis Holding NV;
 - CSV Amsterdam BV;
 - Publiek belang Electriciteitsproductie B.V.;
 - Vordering op Enexis B.V.;
 - CBL vennootschap B.V.;
 - Verkoop Vennootschap B.V.;
 - Bodemzorg Limburg;
 - NV Bank Nederlandse Gemeenten.

3.1 Gemeenschappelijke Regelingen

Stadsregio Parkstad Limburg, gevestigd te Heerlen														
Doel/maatschappelijk belang	Leveren van een structuurversterkende bijdrage aan de evenwichtige ontwikkeling van het samenwerkingsgebied als geheel en mede in verhouding tot zijn omgeving, zowel in regionaal-, nationaal-, als internationaal verband.													
Partijen	De gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld en Voerendaal.													
Bestuurlijk belang	De burgemeester is lid van het DB en de verantwoordelijk wethouder is lid van het AB van de gemeenschappelijke regeling. De inhoudelijk portefeuillehouders zijn lid van de bestuurscommissies.													
Financieel belang	In 2019 is aan Stadsregio Parkstad Limburg € 80.000,-- aan gemeentelijke bijdrage Parkstad betaald en € 1.892,-- aan bijdrage grensoverschrijdende samenwerking (=bijdrage aan de kernagenda en de flexibele schil (AG Charlemagne)). De bijdrage wordt berekend naar rato van de laatst definitief vastgestelde algemene uitkering uit het gemeentefonds. Bij het opstellen van de jaarrekening waren de jaarstukken van GR Stadsregio Parkstad Limburg nog niet voorhanden. Bedragen in € x1000 <table border="1"> <thead> <tr> <th>Financiële informatie</th><th>Per 1 jan. 2019</th><th>Per 31 dec. 2019</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td><td>4.314</td><td>Nog niet bekend</td></tr> <tr> <td>Vreemd Vermogen</td><td>3.546</td><td>Nog niet bekend</td></tr> <tr> <td>Financieel resultaat 2019</td><td></td><td>Nog niet bekend</td></tr> </tbody> </table>		Financiële informatie	Per 1 jan. 2019	Per 31 dec. 2019	Eigen vermogen	4.314	Nog niet bekend	Vreemd Vermogen	3.546	Nog niet bekend	Financieel resultaat 2019		Nog niet bekend
Financiële informatie	Per 1 jan. 2019	Per 31 dec. 2019												
Eigen vermogen	4.314	Nog niet bekend												
Vreemd Vermogen	3.546	Nog niet bekend												
Financieel resultaat 2019		Nog niet bekend												
Activiteiten/prestaties/effecten	Samenwerking binnen Parkstad Limburg vindt plaats op basis van een verplichtende kernagenda en een flexibele keuze agenda. Bij de uitvoering van de samenwerking staan de portefeuillehouders centraal. Zij zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de agenda's. De kernagenda is ingekaderd tot de thema's Economie/toerisme, Ruimte, Mobiliteit, Wonen/Herstructurering. In 2015 is de samenwerking binnen AG Charlemagne onderdeel gaan uitmaken van de flexibele agenda. Verder is in 2018 verder vorm gegeven aan de Regiodeal met het ministerie van Binnenlandse Zaken en heeft Parkstad Limburg de verdeling van de BDU Bevolkingsdaling gecoördineerd.													
Risico's en kansen	Bij uitreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie.													
Ontwikkelingen	M.i.v. van 2019 zijn de parkstadgemeenten Nuth en Onderbanken opgegaan in de nieuwe gemeente Beekdaelen. Hierdoor verandert het bestuurlijke landschap binnen de regionale samenwerking.													

Belasting samenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW), gevestigd te Roermond

Doel/maatschappelijk belang	De Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW) is een samenwerkingsverband voor heffing en inning van gemeentelijke belastingen en waterschapbelastingen en voor uitvoering van de wet WOZ. Voor de gemeente Voerendaal betekent dit concreet dat de uitvoeringstaken van de gemeentelijke belastingtaken en administratieve taken van de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ), worden verzorgd door de BsGW.		
Partijen	Partijen in dit samenwerkingsverband waren per 1-1-2019 de gemeenten Beek, Beekdaelen, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gennep, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg a/d Geul, Venlo, Voerendaal, Weert en het Waterschap Limburg.		
Bestuurlijk belang	Van iedere deelnemende gemeente of waterschap heeft een bestuurder zitting in het algemeen bestuur. Voor de gemeente Voerendaal is dit de portefeuillehouder financiën.		
Financieel belang	In 2019 is aan BsGW een bijdrage van € 138.000 betaald. De totale kosten van de GR bedroegen € 19.687.000.		
	Bedragen in € x1000		
	Financiële informatie	Per 1 jan. 2019	Per 31 dec. 2019
	Eigen vermogen	268	607
	Vreemd Vermogen	5.601	6.274
	Financieel resultaat 2019		13
Activiteiten/prestaties/effecten	Algemene zaken betrekking hebbende op activiteiten en prestaties zijn vastgelegd in een standaard uitvoeringsovereenkomst (SUO) terwijl verdere detailafspraken zijn opgenomen in specifieke voorwaarden en overeengekomen richtlijnen voor gegevensuitwisseling. De uitwisseling van BAG/GEO gegevens wordt namens de gemeente Voerendaal verzorgd door de voormalige GBRD eveneens gebaseerd op een overeengekomen richtlijn hierover.		
Risico's en kansen	Bij een eventueel exploitatietekort en ontoereikende risicoreserve, zal het tekort door de deelnemers dienen te worden aangevuld. Uitbreiding van het aantal deelnemers, wat zou resulteren in structureel lagere exploitatiebijdragen, is niet meer aan de orde aangezien geen "aansluiters" meer te verwachten zijn. Inmiddels zijn 28 van de 31 Limburgse gemeenten en het Waterschap Limburg deelnemers van de GR BsGW. De hiermee behaalde schaalvoordelen zijn verwerkt in de begroting van BsGW en hebben de afgelopen jaren geresulteerd in lagere bijdragen in de netto-kosten voor de deelnemers. Nu de groei- en nazorgfase voorbij zijn, ligt de focus op stabilisatie en kwaliteit. Voor de BsGW betekent dit een volledige herijking van de huidige structuur en werkwijze. De dekking voor het benodigde investerings- en ontwikkelbudget komt uit de op termijn (na uiterlijk 7 jaar vanaf 2018) te realiseren structurele kostenreductie van de netto kosten, via een taakstellende formatiereductie van 20 FTE. De omslag waarbij de WOZ-waarde niet langer vastgesteld zal worden op basis van kubieke meters maar vierkante meters kan (met name voor adviesbureau's) aanleiding zijn voor extra bezwaarschriften en bijbehorende verzoeken om proceskostenvergoedingen.		
Ontwikkelingen	De BsGW heeft al een aantal jaren te maken met een toename in het aantal WOZ-bezwaren. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door zogenaamde WOZ-bureau's, gespecialiseerd in het opstellen van bezwaarschriften. Omdat deze bureau's hun diensten gratis aanbieden via het 'no cure, no pay'-principe, maken steeds meer mensen hier gebruik van. Dit is een landelijke trend. Voor BsGW resulteert dit in een stijging van de proceskosten t.o.v. de begroting 2019. De BsGW is samen met het Gegevenshuis aan de slag om het bepalen van de WOZ-waarden op gebruiksoppervlakte in goede banen te leiden. In 2021 dient het huidige bestand waardebepaling omgezet te worden van m³ naar m².		

Werkvoorzieningsschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL), gevestigd te Heerlen														
Doel/maatschappelijk belang	Uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW): het voorzien in de werkgelegenheid, mensontwikkeling en begeleiding van SW-geïndiceerden.													
Partijen	De gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal.													
Bestuurlijk belang	De wethouder verantwoordelijk voor Sociale Zaken is zowel lid van het Dagelijks Bestuur als van het Algemeen Bestuur.													
Financieel Belang	Tekorten van het werkvoorzieningschap worden gedragen door de deelnemende gemeenten. Het rijksbudget voor de uitvoering van de WSW wordt 1 op 1 doorbetaald aan WOZL. Met ingang van het jaar 2015 is het WSW budget onderdeel van het ongedeelde Participatiebudget ter uitvoering van de Participatiewet. Voerendaal heeft in 2019 € 1.469.965 betaald. De totale kosten van de GR bedroegen € 184.405.000. Bedragen in € x1000 <table border="1"> <thead> <tr> <th>Financiële informatie</th><th>Per 1 jan. 2019</th><th>Per 31 dec. 2019</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td><td>771</td><td>216</td></tr> <tr> <td>Vreemd Vermogen</td><td>10.868</td><td>12.546</td></tr> <tr> <td>Financieel resultaat 2019</td><td></td><td>102</td></tr> </tbody> </table>		Financiële informatie	Per 1 jan. 2019	Per 31 dec. 2019	Eigen vermogen	771	216	Vreemd Vermogen	10.868	12.546	Financieel resultaat 2019		102
Financiële informatie	Per 1 jan. 2019	Per 31 dec. 2019												
Eigen vermogen	771	216												
Vreemd Vermogen	10.868	12.546												
Financieel resultaat 2019		102												
Activiteiten/prestaties/effecten	Het werkvoorzieningschap voorziet in de werkgelegenheid, mensontwikkeling en begeleiding van SW-geïndiceerden. Deze activiteiten staan in relatie tot het programma Sociaal domein van de begroting, specifiek het taakveld begeleide participatie.													
Risico's en kansen	Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie. De gemeente draagt bij in de tekorten van de gemeenschappelijke regeling.													
Ontwikkelingen	De opdracht die de gemeenten hebben gegeven is zorgen voor duurzame plaatsingen op passend werk met een bijpassend rendement waardoor de tekortfinanciering voor gemeenten zoveel als mogelijk wordt beperkt. Hiertoe worden zoveel als mogelijk detachingsplekken (individueel als groep) bij reguliere werkgevers gerealiseerd. Voor de medewerkers die op beschut werk binnen de "eigen muren" van de uitvoeringsorganisaties zijn aangewezen wordt een veilige en passende werkomgeving gecreëerd en wordt de groep zoveel als mogelijk beperkt. De marktbenadering vindt plaats in volledige afstemming met het Werkgevers Servicepunt Parkstad (WSP). Daartoe is per 1 januari 2018 de GR WSP Parkstad opgericht. De focus is daarmee volledig gericht op detachering op de regionale arbeidsmarkt Oostelijk Zuid Limburg. De benadering richting de markt zal plaats vinden via de GR WSP Parkstad en in samenwerking met de sociale diensten van de 8 Parkstad gemeenten. Daarnaast wordt een kleine beschutte werkomgeving voor circa 300 medewerkers vorm gegeven.													

WSP Parkstad, gevestigd te Heerlen		
Doel/maatschappelijk belang	Het samenbrengen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt voor burgers met een loonwaarde tussen 30-100% die behoren tot de doelgroep van de Wsw en Participatiewet.	
Partijen	De gemeenten Brunssum, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Beekdaelen, Simpelveld, Vaals, Valkenburg en Voerendaal..	
Bestuurlijk belang	De wethouder verantwoordelijk voor Sociale Zaken is zowel lid van het Dagelijks Bestuur als van het Algemeen Bestuur.	

WSP Parkstad, gevestigd te Heerlen

Financieel Belang	Tekorten van het WSP worden gedragen door de deelnemende gemeenten. Voerendaal heeft in 2019 € 128.365 betaald. De totale kosten van de GR bedroegen € 7.450.000.		
	Bedragen in € x1000		
	Financiële informatie	Per 1 jan. 2019	Per 31 dec. 2019
	Eigen vermogen	1.185	1.508
	Vreemd Vermogen	9.621	3.731
	Financieel resultaat 2019		1.508
Activiteiten/prestaties/effecten	Het WSP is verantwoordelijk voor de zogenaamde uitstroom binnen het instroom-doorstroom-uitstroom-proces (IDU-proces) dat wordt uitgevoerd in een samenwerking tussen WSP Parkstad en de acht Parkstadgemeenten. De gemeente zijn verantwoordelijk voor de instroom- en doorstroomfase en het WSP Parkstad, is samen met de lokale banenmakelaars, verantwoordelijk voor de uitstroomfase.		
Risico's en kansen	Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie. De gemeente draagt bij in de tekorten van de gemeenschappelijke regeling.		
Ontwikkelingen	-		

Kompas, gevestigd te Nuth

Doel/maatschappelijk belang	Doel is het bieden van een vangnet voor mensen welke (tijdelijk) geen eigen inkomen (kunnen) verwerven en het actief begeleiden van deze mensen terug naar de arbeidsmarkt.		
Partijen	De gemeenten Simpelveld, Beekdaelen (Nuth) en Voerendaal.		
Bestuurlijk belang	De wethouder verantwoordelijk voor sociale zaken is lid van het Dagelijks Bestuur, twee afgevaardigden uit de gemeenteraad zijn lid van het Algemeen Bestuur.		
Financieel Belang	De totale kosten van de GR bedroegen voor 2019 € 10.280.426. De bijdrage van Voerendaal bedroeg:		
	• Product Inkomen € 1.674.828 • Product Arbeidsparticipatie € 231.790 • Product Zorg € 223.769 • Product Bedrijfsvoering € 624.808		
	Bedragen in € x1000		
	Financiële informatie	Per 1 jan. 2019	Per 31 dec. 2019
	Eigen vermogen	200	200
Vreemd Vermogen	994	1.246	
Financieel resultaat 2019		467	
Activiteiten/prestaties/effecten	Het vaststellen van al dan niet recht op inkomensondersteuning, trainen van werkzoekenden en toeleiden naar werk, zorgproducten (uitvoering bijzondere bijstand en gemeentelijk minimabeleid). Deze activiteiten staan in relatie tot het programma sociaal domein van de programmabegroting. Na de in 2013 doorgevoerde transitie van Kompas "van uitkeringsfabriek naar re-integratiebedrijf" staat alles in het teken van het ontwikkelen van klanten en toeleiden naar werk (en waar dit nog niet mogelijk is toeleiding naar participatie).		
Risico's en kansen	Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie. De gemeente draagt bij in de tekorten van de gemeenschappelijke regeling. Het bieden van inkomensondersteuning en het minimabeleid zijn open einde regelingen.		
Ontwikkelingen	-		

Veiligheidsregio Zuid-Limburg, gevestigd te Margraten															
Doel/maatschappelijk belang	Het realiseren van een efficiënte en kwalitatief hoogwaardige organisatie van de brandweertzorg, geneeskundige hulpverlening, gemeentelijke bevolkingszorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing binnen het werkgebied van de Veiligheidsregio Zuid Limburg. Specifieke taken: 1. Het uitvoeren van de taken en bevoegdheden welke bij of krachtens de Wet veiligheidsregio's en de Wet publieke gezondheid aan het openbaar lichaam zijn opgedragen; 2. Het coördineren van de voorbereiding van de gemeentelijke processen op het gebied van crisisbeheersing en rampenbestrijding; 3. Het uitvoeren van overige taken en bevoegdheden welke door de colleges van de deelnemende gemeenten aan het bestuur van de Veiligheidsregio zijn opgedragen c.q. gedelegeerd.														
Partijen	De gemeenten Beek, Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Sittard-Geleen, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Simpelveld, Stein, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal.														
Bestuurlijk belang	De burgemeester is lid van het Algemeen Veiligheidsbestuur.														
Financieel belang	De kosten van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg worden gedragen door de deelnemende gemeenten. Voor het uitvoeren van eerdergenoemde taken wordt jaarlijks een exploitatiebijdrage betaald. In 2019 heeft Voerendaal € 599.012,74 bijgedragen. Dit is inclusief de bijdragen voor GHOR, Veiligheidsbureau, Bevolkingszorg en Burgernet. Er is geen overzicht van het totaal aan kosten van de GR voorhanden daar de Veiligheidsregio is opgebouwd uit diverse disciplines met ieder zijn eigen financiële gegevens. Bedragen in € x1000 <table><tr><td>Financiële informatie Brandweer ZL</td><td>Per 1 jan. 2019</td><td>Per 31 dec. 2019</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>8.374</td><td>9.119</td></tr><tr><td>Vreemd Vermogen</td><td>44.642</td><td>45.955</td></tr><tr><td>Financieel resultaat 2019</td><td></td><td>-363</td></tr></table>			Financiële informatie Brandweer ZL	Per 1 jan. 2019	Per 31 dec. 2019	Eigen vermogen	8.374	9.119	Vreemd Vermogen	44.642	45.955	Financieel resultaat 2019		-363
Financiële informatie Brandweer ZL	Per 1 jan. 2019	Per 31 dec. 2019													
Eigen vermogen	8.374	9.119													
Vreemd Vermogen	44.642	45.955													
Financieel resultaat 2019		-363													
Activiteiten/prestaties/effecten	Uitvoeren van de hierboven vermelde wettelijke taak. Deze activiteiten zijn gerelateerd aan het programma Veiligheid van de programmabegroting en zijn gericht op de veiligheid van bewoners, bedrijven en bezoekers.														
Risico's en kansen	Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie.														
Ontwikkelingen	-														

Gemeentelijke gezondheidsdienst (GGD), gevestigd te Heerlen.	
Doel/maatschappelijk belang	Zorgdragen voor de publieke gezondheid, toezicht op de kwaliteit WMO, Veilig Thuis, ambulancezorg, GHOR vangnetfunctie en crisiszorg verslaafden, dak- en thuislozen en sociaal medische advisering.
Partijen	De GGD Zuid Limburg is een Gemeenschappelijke Regeling die is ingesteld door 16 gemeenten in Zuid-Limburg, te weten: Beek, Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Sittard-Geleen, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Simpelveld, Stein, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal.
Bestuurlijk belang	De verantwoordelijke portefeuillehouder is lid van het Algemeen Bestuur en lid van de financiële commissie.

Gemeentelijke gezondheidsdienst (GGD), gevestigd te Heerlen.

Financieel belang	De deelnemende gemeenten nemen op basis van het PKA-model verplichte en aanvullende producten af tegen vastgestelde tarieven. De totale kosten van de GR bedroegen voor 2019 € 53.388.543 op Zuid-Limburgs niveau. Voor Voerendaal bedroeg de bijdrage: • Collectieve preventie € 110.716 In 2019 hebben we extra middelen ontvangen (€ 19.000) uit het Gemeentefonds t.b.v. het Rijksvaccinatieprogramma. De uitgaven voor het Rijksvaccinatieprogramma bedroegen € 20.640. • Veilig Thuis € 108.092 • Jeugdgezondheidszorg (WPG) € 101.411 • Toezicht Wmo € 2.168 Bedragen in € x1000 <table><tr><td>Financiële informatie</td><td>Per 1 jan. 2019</td><td>Per 31 dec. 2019</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>2.806</td><td>1.813</td></tr><tr><td>Vreemd Vermogen</td><td>26.651</td><td>29.263</td></tr><tr><td>Financieel resultaat 2019</td><td></td><td>-744</td></tr></table>	Financiële informatie	Per 1 jan. 2019	Per 31 dec. 2019	Eigen vermogen	2.806	1.813	Vreemd Vermogen	26.651	29.263	Financieel resultaat 2019		-744
Financiële informatie	Per 1 jan. 2019	Per 31 dec. 2019											
Eigen vermogen	2.806	1.813											
Vreemd Vermogen	26.651	29.263											
Financieel resultaat 2019		-744											
Activiteiten/prestaties/effecten	Het uitvoeren van de collectieve preventie (de wettelijke WCPV-taken), met extra aandacht voor gezondheidsrisico's voor de mens in de fysieke en sociale omgeving. De activiteiten van de GGD staan in relatie tot het programma Volksgezondheid en milieu van de programmabegroting; specifiek het beleidsveld 'Regionaal gezondheidsbeleid.												
Risico's	Door de deelnemende gemeenten is gekozen om géén weerstandsvermogen op te bouwen bij de GGD. Mogelijke verliesbijdragen worden naar rato van het inwoneraantal door de gemeenten gedragen. Het weerstandsvermogen van de GGD is in 2019 ten opzichte van 2018 verder verslechterd en is hiermee als ruim onvoldoende te classificeren. Een aantal van de gekwantificeerde risico's heeft een structureel karakter, terwijl een belangrijk deel van de weerstandscapaciteit een incidenteel karakter heeft (75% van de weerstandscapaciteit). Deze weerstandscapaciteit zal in de komende jaren verder worden aangewend, waardoor het weerstandsvermogen verder zal verslechteren. Vanaf 2020 gaat de GGD de taken van de Jeugdgezondheidszorg van 0 tot 18 jarigen (zeer waarschijnlijk) uitvoeren. Doordat tot 2020 elke gemeente individueel budgetafspraken en dienstverleningsafspraken hebben gemaakt met de jeugdgezondheidszorgaanbieders 0 – 4 jarigen, is bij harmonisatie van deze afspraken binnen de GR GGD Zuid-Limburg het mogelijk dat herverdelingseffecten per individuele gemeente ontstaan. In toenemende mate groeit het besef binnen de crisisbeheersing dat een epidemiologische uitbraak van een infectieziekte een groot risico vormt. Bij een dergelijke uitbraak zal de inzet van de GGD enorm zijn. De financiering van deze crisis is niet geregeld maar kan ook niet of nauwelijks worden geschat. Deze situatie is op het moment van opstellen van dit document als gevolg van de uitbraak Covid-19 een feit geworden. De financiële consequenties zijn op dit moment nog niet te bepalen.												
Ontwikkelingen	In het regionaal gezondheidsbeleid is vastgelegd dat het doel is om een trendbreuk te realiseren en daarmee de levensverwachting in Zuid-Limburg te brengen naar het Nederlands gemiddelde en hierbij in de periode 2016-2025 zichtbaar in te lopen op bestaande achterstanden in levensverwachting en in te zetten op een stijging van de ervaren gezondheid. Via de beleidslijnen gezonde jeugd, de gezonde wijk en kwetsbare personen wordt invulling aan het beleid gegeven. De GGD is een belangrijke partner in de realisatie van het gezondheidsbeleid. Voor de beleidsperiode 2016 t/m 2019 is door de deelnemende gemeenten gekozen voor een groeiscenario, waarin de GGD gepositioneerd wordt als partner binnen het totale sociale domein. De mate van groei is afhankelijk van de gezamenlijke behoefte en wordt gedurende de beleidsperiode nader ingevuld.												

Reinigingsdienst Rd4, gevestigd te Heerlen.														
Doel/maatschappelijk belang	Het doelmatig, milieuhygiënisch verantwoord en marktconform (doen) inzamelen en verwerken van afvalstoffen (basispakket), het reinigen van de openbare ruimten en de daarmee samenhangende taken alsmede het bestrijden van gladheid (pluspakket).													
Partijen	De gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals, Voerendaal.													
Bestuurlijk belang	In het Algemeen Bestuur zijn alle gemeenten vertegenwoordigd door een collegelid. De wethouder verantwoordelijk voor Milieu is lid van het Algemeen Bestuur.													
Financieel belang	Voor alle taken uitbesteed bij Rd4 worden de kosten op basis van prijzen per ton afval bij de deelnemende gemeenten in rekening gebracht. In 2019 bedroegen de lasten voor de inzameling van huishoudelijk afval voor Voerendaal € 945.018. De lasten worden doorberekend in de tarieven van de afvalstoffenheffing. De totale kosten van Rd4 worden per product en per gemeente toegerekend. Toerekening vindt plaats door per afvalstroom hoeveelheden, logistieke uren en gebruikmaking van inzameldiensten naar de afzonderlijke gemeenten toe te kennen. Bedragen in € x1000 <table border="1"> <thead> <tr> <th>Financiële informatie</th><th>Per 1 jan. 2019</th><th>Per 31 dec. 2019</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td><td>2.751</td><td>2.139</td></tr> <tr> <td>Vreemd Vermogen</td><td>40.622</td><td>38.193</td></tr> <tr> <td>Financieel resultaat 2019</td><td></td><td>275</td></tr> </tbody> </table>		Financiële informatie	Per 1 jan. 2019	Per 31 dec. 2019	Eigen vermogen	2.751	2.139	Vreemd Vermogen	40.622	38.193	Financieel resultaat 2019		275
Financiële informatie	Per 1 jan. 2019	Per 31 dec. 2019												
Eigen vermogen	2.751	2.139												
Vreemd Vermogen	40.622	38.193												
Financieel resultaat 2019		275												
Activiteiten/prestaties/effecten	De basisactiviteiten zijn het verwijderen van de huishoudelijke afvalstromen. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt in het (op)halen (restafval, gft, papier, grof vuil, snoeiafval), straatvoorzieningen (glas, papier, textiel) en de overige diensten (o.a. servicepunt). Daarnaast neemt Voerendaal de volgende activiteiten af uit het pluspakket: straatreiniging, huisuitzettingen en de coördinatie van de afzet van afvalstromen.													
Risico's en kansen	Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie.													
Ontwikkelingen	Momenteel vindt invoering fase 2 van het regionale Afvalinzamelplan plaats met als doel het scheidingspercentage te verhogen naar 75% en de hoeveelheid restafval te verminderen naar 100 kg. per inwoner in het jaar 2020. In 2025 mag er nog maar maximaal 30 kg. restafval per inwoner per jaar zijn.													

RUD Zuid-Limburg, gevestigd te Maastricht		
Doel/maatschappelijk belang	Ter behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van de uitvoering van taken van vergunningverlening, toezicht op en handhaving van het omgevingsrecht.	
Partijen	De gemeenten Beek, Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Voerendaal en de Provincie Limburg.	
Bestuurlijk belang	Het openbaar lichaam heeft een algemeen bestuur. De colleges van burgemeester en wethouders en gedeputeerde staten wijzen uit hun midden een lid van het algemeen bestuur aan. Voor Voerendaal is de burgemeester lid van het algemeen bestuur.	
Financieel belang	Deelnemers dragen bij aan de kosten van het goed functioneren van het openbaar lichaam en het uitoefenen van de hem opgedragen taken op basis van de feitelijke afname van taken. De totale kosten van de GR bedroegen voor 2019 € 12.289.400. Voor het uitvoeren van eerdergenoemde taken wordt jaarlijks een exploitatiebijdrage betaald. In 2019 bedroegen de lasten voor Voerendaal € 87.065.	

RUD Zuid-Limburg, gevestigd te Maastricht

	Bedragen in € x1000		
	Financiële informatie	Per 1 jan. 2019	Per 31 dec. 2019
	Eigen vermogen	1.633	1.153
	Vreemd Vermogen	4.168	2.856
	Financieel resultaat 2019		130
Activiteiten/prestaties/effecten	De gemeente Voerendaal heeft naast de basistaken, zijnde de gemeentelijk overstijgende bedrijven en keten-gerelateerde milieutaken, ook aanvullende milieutaken overgedragen.		
Risico's en kansen	Veranderingen van wetgeving, waardoor meer of minder taken door de RUD moeten worden uitgevoerd, zal leiden tot een verandering in de bijdrage. Eventuele nadelige exploitatieresultaten worden door de deelnemers gedragen.		
Ontwikkelingen	Samen met de Provincie –de penvoerder-, gemeenten in Limburg en de RUD Limburg Noord is een aanbesteding gedaan voor een gezamenlijke VTH Informatievoorziening via het SGIV (Samenwerking Gemeenschappelijke Informatievoorziening VTH). Er is gegund aan Roxit, die een specifiek voor de Omgevingswet ontwikkelde applicatie Squit 20/20 heeft aangeboden. Bij de implementatie in 2019 is gebleken dat de applicatie nog volop in ontwikkeling is en van belang zijnde onderdelen nog niet allemaal beschikbaar waren. Dit heeft geleid tot vertraging bij de implementatie bij alle partners. De planning is nu dat de RUD voor 1 juli 2020 de VTH-applicatie succesvol heeft kunnen implementeren. Voor de gemeenten in Zuid-Limburg geldt dat de verwachting is dat ¾ van de gemeenten ook Squit 20/20 in 2020 heeft kunnen implementeren, zodat einde 2020 gestart kan worden met informatie-uitwisseling over de VTH-taken.		

Het Gegevenshuis, gevestigd te Landgraaf.

Doel/maatschappelijk belang	Het Gegevenshuis draagt o.a. zorg voor de uitvoering van wettelijke taken van de basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT), Basisregistratie Kadaster (BRK) en de Wet Publiekrechtelijke Beperkingen (WKPB).		
Partijen	Deelnemers zijn de gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals, Voerendaal en het Waterschap Limburg.		
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Van iedere deelnemende gemeente neemt een bestuurder zitting in het algemeen bestuur. Voor de gemeente Voerendaal is dit de portefeuillehouder bedrijfsvoering.		
Financieel belang	In 2019 heeft Voerendaal € 192.358 bijgedragen. De totale kosten van de GR bedroegen € 3.303.680.		
	Bedragen in € x1000		
	Financiële informatie	Per 1 jan. 2019	Per 31 dec. 2019
	Eigen vermogen	386	342
	Vreemd Vermogen	609	2.441
	Financieel resultaat 2019		68
Activiteiten/prestaties/effecten	Het Gegevenshuis draagt o.a. zorg voor de uitvoering van wettelijke taken van de basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT), Basisregistratie Kadaster (BRK) en de Wet Publiekrechtelijke Beperkingen (WKPB) en beheert de gisviewer en het beeldmateriaal.		
Risico's en kansen	Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie. Uitbreiding van het aantal deelnemers zal resulteren in een structureel lagere exploitatiebijdrage.		

Het Gegevenshuis, gevestigd te Landgraaf.

Ontwikkelingen	De strategische agenda van Het Gegevenshuis kent twee pijlers: groei en innovatie. Groei om voldoende robuust te worden en de maximale voordelen van schaalgrootte te genereren en voor het behoud van regionale werkgelegenheid. Innovatie om met slimme producten en diensten een extra dimensie en efficiëncyslag te kunnen geven aan beleid, uitvoering en dienstverlening. Het Gegevenshuis speelt een belangrijke rol in de omschakeling van de bepaling van de woz-waarde van inhoud naar gebruiksoppervlakte (m ² i.p.v. m ³). Deze methodiek wordt vanaf 2022 door de Waarderingskamer verplicht gesteld. De kosten die rechtstreeks met dit project samenhangen worden gedragen door de bijdragen van de gemeenten aan BsGW.
----------------	---

Parkstad IT, gevestigd te Heerlen.

Doel/maatschappelijk belang	Doel van de samenwerking is om continuïteit en kwaliteit van de ICT dienstverlening voor de toekomst te kunnen waarborgen en te versterken. De ICT-samenwerking is immers ook een belangrijke randvoorwaarde voor het realiseren van ambities op het terrein van de dienstverlening aan burgers, bedrijven en andere belanghebbenden. Parkstad IT realiseert de volgende doelstellingen: • bieden van continuïteit, bedrijfszekerheid en innovatiekracht door beperking van organisatorische kwetsbaarheid; • verhogen van de kwaliteit van processen, waardoor de gemeenten beter kunnen functioneren; • verhogen van de professionaliteit en deskundigheid van medewerkers; • efficiënter inzetten van de beschikbare arbeidskracht; • realiseren van besparingen door schaalvoordelen en gezamenlijke inkoop; • in de vervolgfases: het beter ondersteunen van de noodzakelijke kwaliteitsimpulsen op het terrein van dienstverlening															
Partijen	De Gemeenschappelijke regeling is opgericht op 1 januari 2014 door de gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Voerendaal en de brandweer Zuid-Limburg. Het Gegevenshuis is aspirant deelnemer.															
Bestuurlijk belang	Parkstad IT is een publiekrechtelijk samenwerkingsverband van gemeenten en instellingen die gemeentelijke taken uitvoert op het gebied van ICT-dienstverlening. De formeel juridische basis voor deelname aan Parkstad IT is een Gemeenschappelijke Regeling, zonder openbaar lichaam en zonder gemeenschappelijk orgaan, tussen de deelnemer en de gemeente Heerlen. Dit is een zogenaamde lichte GR, ook wel centrumgemeente constructie genoemd. De deelnemers worden vertegenwoordigd door de deelnemersraad bestaande uit de afdelingshoofden bedrijfsvoering.															
Financieel belang	In 2019 is aan Parkstad IT een bijdrage van € 236.613 betaald. Bij het opstellen van de jaarrekening waren de jaarstukken van GR Parkstad IT nog niet voorhanden. <table><tr><th colspan="3">Bedragen in € x1000</th></tr><tr><th>Financiële informatie</th><th>Per 1 jan. 2019</th><th>Per 31 dec. 2019</th></tr><tr><td>Eigen vermogen*</td><td></td><td>Niet bekend</td></tr><tr><td>Vreemd Vermogen**</td><td></td><td>Niet bekend</td></tr><tr><td>Verwacht financieel resultaat 2019</td><td></td><td>Niet bekend</td></tr></table> */** Parkstad IT stelt geen balans op waardoor deze financiële informatie niet voorhanden is. Parkstad IT functioneert zonder winstoogmerk. De kosten worden naar rato van afname van de dienstverlening verdeeld over de deelnemers. De bijdrage van de deelnemers op rekeningbasis is gelijk aan de geraamde bijdrage tenzij het resultaat in de jaarrekening van PIT met meer dan € 250.000 afwijkt. In dat geval vindt verrekening met de deelnemers naar rato plaats. Resultaten binnen de bandbreedte van € 250.000, positief of negatief, lopen via de balans over naar een volgend	Bedragen in € x1000			Financiële informatie	Per 1 jan. 2019	Per 31 dec. 2019	Eigen vermogen*		Niet bekend	Vreemd Vermogen**		Niet bekend	Verwacht financieel resultaat 2019		Niet bekend
Bedragen in € x1000																
Financiële informatie	Per 1 jan. 2019	Per 31 dec. 2019														
Eigen vermogen*		Niet bekend														
Vreemd Vermogen**		Niet bekend														
Verwacht financieel resultaat 2019		Niet bekend														

Parkstad IT, gevestigd te Heerlen.	
	exploitatiejaar.
Activiteiten/prestaties/effecten	Deze regeling heeft tot doel om de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende partijen te behartigen op het gebied van informatie- en communicatietechnologie.
Risico's en kansen	
Ontwikkelingen	Op bedrijfsvoeringsgebied richten ze zich op de doorontwikkeling naar een adequate dienstverlening waarin alle stakeholders vertrouwen hebben. Ook dient er een doorontwikkeling plaats te vinden m.b.t. de informatievoorziening vanuit Parkstad-IT: denk aan het opzetten en integreren van producten vanuit de P&C-cyclus, verantwoordings-rapportages, verbeteraanpak om de basis op orde krijgen. Deze acties liepen ook in 2019 nog.

Omnibuzz, gevestigd te Geleen.														
Doel/maatschappelijk belang	Het doel is het bieden van een kwalitatief hoogstaande, effectieve en efficiënte vervoersvoorziening die aansluiting vindt op andere vervoersvormen zoals het openbaar vervoer en de transformatie in de zorg. Ontschotting, bundeling van vervoerscapaciteit en een gezamenlijke uitvoering van vervoer is hiervoor noodzakelijk. Daarom is een flexibele en toekomstbestendige organisatie van het doelgroepenvervoer nodig die door gemeenten direct aangestuurd kan worden. Door samenwerking zijn synergievoordelen te behalen, en kunnen de systeemkenmerken van vervoer (de kenmerken van de vervoersmiddelen, planning, eisen materieel, telefoonnummer en klantenservice) overal gelijk zijn. Dit bevordert de kwaliteit. De door de deelnemende gemeenten vastgestelde visies en planaanpak doelgroepenvervoer hebben geresulteerd in een samenwerking in de vorm van een gemeenschappelijke regeling Omnibuzz (regiemodel met een mobiliteitscentrale waarbij ritaanname en -planning los worden gekoppeld van de rituitvoering). Hierdoor hebben gemeenten veel meer zeggenschap over het vervoer en kunnen zij het vervoer beter aansturen. Daardoor kan er flexibel worden gereageerd op (tussentijdse) veranderingen in het vervoer.													
Partijen	Alle Limburgse gemeenten behalve Mook.													
Bestuurlijk belang	De verantwoordelijk portefeuillehouder is namens de gemeente Voerendaal afgevaardigd als lid van het algemeen bestuur van Omnibuzz.													
Financieel belang	De totale kosten van de GR bedroegen voor 2019 € 23.048.648 In 2019 is aan Omnibuzz een bijdrage betaald van € 203.333 onderverdeeld in: • Vervoerskosten € 153.326 • Regie en planning € 18.018 • Bedrijfsvoering € 31.989 <table><tr><td>Financiële informatie</td><td>Per 1 jan. 2019</td><td>Per 31 dec. 2019</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>1.483.283</td><td>957.745</td></tr><tr><td>Vreemd Vermogen</td><td>2.861.645</td><td>2.479.635</td></tr><tr><td>Financieel resultaat 2019</td><td></td><td>€ 186.989</td></tr></table>		Financiële informatie	Per 1 jan. 2019	Per 31 dec. 2019	Eigen vermogen	1.483.283	957.745	Vreemd Vermogen	2.861.645	2.479.635	Financieel resultaat 2019		€ 186.989
Financiële informatie	Per 1 jan. 2019	Per 31 dec. 2019												
Eigen vermogen	1.483.283	957.745												
Vreemd Vermogen	2.861.645	2.479.635												
Financieel resultaat 2019		€ 186.989												
Activiteiten/prestaties/effecten	Regiotaxi, dagbestedingsvervoer (wmo en jeugd).													
Risico's en kansen	-													
Ontwikkelingen	De eerste GR Omnibuzz is per 11 mei 2016 in werking getreden. Onder andere de herindeling van Nuth, Schinnen en Onderbanken tot Beekdaelen, de invoering van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) per 1 januari 2020 en de temporisering van de ambitie om het totale doelgroepenvervoer bij Omnibuzz onder te brengen maakten dat een aanpassing van de GR noodzakelijk was. Op 20 februari 2020 heeft de raad middels raadsbesluit aan het college van burgemeester en wethouders toestemming verleend om de gemeenschappelijke regeling Omnibuzz te wijzigen.													

Omnibuzz, gevestigd te Geleen.

	In 2019 heeft Omnibuzz; • het collectief vraagafhankelijk vervoer in het kader van de Wmo aanbesteed voor de 30 Limburgse gemeenten. Als resultaat van deze aanbesteding zijn rechtstreeks contracten afgesloten met zes taxibedrijven die per 1 januari 2020 ingaan. Deze overeenkomsten hebben een looptijd van vijf jaar tot en met 31 december 2024 met een mogelijke verlenging van nog drie jaar (einddatum 31 december 2027). • Een start gemaakt met het aanbestedingstraject voor de nieuwe vervoerscontracten. Gedurende het hele traject is er, met de doelgroepen die hierbij betrokken zijn en op de daarvoor toegestane momenten, gecommuniceerd over de stand van zaken. Op 18 december 2019 is tijdens een persmoment stilgestaan bij de gunning van de aanbesteding en het ondertekenen van het 'Bestuursakkoord Zero Emissie Doelgroepenvervoer'. Hierin spreken de gemeenten af dat het Omnibuzz vervoer vanaf 2025 volledig zero emissie zal zijn.
--	---

3.2 Deelnemingen

IBA Parkstad BV (Besloten Vennootschap), gevestigd te Heerlen.	
Doel/maatschappelijk belang	Invulling te geven aan de transformatie-/herstructureringsopgaven van Parkstad Limburg via de realisatie en ontwikkeling van de Internationale Bau Ausstellung Parkstad 2020/2021.
Partijen	De gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld en Voerendaal plus de provincie Limburg.
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder herstructurering is lid van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	Voerendaal participeert voor € 374 in het totale aandelenkapitaal (€ 20.776) van de BV. Voor de looptijd van de BV dragen partijen € 45 mln. bij: de bijdrage van Voerendaal is maximaal € 841.340 over de looptijd van IBA. In 2019 heeft Voerendaal € 119.680 bijgedragen.
Activiteiten/prestaties/effecten	Het IBA-bureau heeft de volgende kerntaken: • organiseert de Open Oproep voor IBA-projecten en activeert projectdragers en allianties om mee te doen; • kwalificeert en selecteert projecten voor mogelijke financiële ondersteuning waarbij de regels ter uitsluiting van staatssteun worden gerespecteerd; • faciliteert, stimuleert en versterkt richtinggevende- en voorbeeldstellende projecten voor de transformatie van Parkstad. De IBA-organisatie is niet de projectuitvoerder; • organiseert de communicatie rondom IBA Parkstad; • investeert in de kwaliteit van innovatieve- en spraakmakende IBA-projecten; • verwerft financiële middelen uit subsidies en sponsoring; • organiseert ondersteunende activiteiten facilitering van de uitvoering van IBA-projecten. IBA fungeert hierbij primair als kwaliteitsmachine voor de verbetering van initiatieven. De eerste open oproep van IBA Parkstad heeft gelopen tot en met 15 december 2014. In deze oproep zijn bijna 300 project-ideeën ingediend, die door de curator-directeur en het Q-team gewaardeerd. Deze project-ideeën doorlopen momenteel het ondersteunings- en kwalificatieproces. Eind 2017 maakten 50 projecten onderdeel uit van het IBA Uitvoeringsprogramma.
Risico's en kansen	Doordat in het verleden reeds afschrijving van het aandelenpakket heeft plaats gevonden, is het risico nihil tenzij deze onderneming extra bijdragen vraagt bij mogelijke toekomstige tegenvallende bedrijfsresultaten van de NV. Het risico dat dit gebeurt is zeer gering. Belangrijkste risico is dat er onvoldoende kwalitatief hoogwaardige projecten worden gerealiseerd door (consortia van) burgers, bedrijven, maatschappelijke organisatie en overheden. Inhoudelijk, juridische projectrisico's worden niet aangegaan. Risico is wel dat in projecten geïnvesteerde middelen niet tot het gewenste succes of de realisatie van doelstellingen leidt.
Ontwikkelingen	-.

NV Reinigingsdiensten RD4 (Naamloze Vennootschap), gevestigd te Heerlen	
Doel/maatschappelijk belang	De vennootschap heeft als doel het tot stand brengen van een doelmatige-, milieuhygiënische-, verantwoorde- en marktconforme inzameling van bedrijfsafval. Daarnaast houdt de vennootschap zich bezig met vegen van wegen en bedrijfsterreinen en -hallen, rioolreiniging en – inspectie, gladheidsbestrijding.
Partijen	De gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals en Voerendaal.
Bestuurlijk belang	De wethouder verantwoordelijk voor Milieu is lid van de Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	De gemeente is houder van 1.188 aandelen van € 4,54 per aandeel (totaal € 5.391 boekwaarde). Het dividend 2018 (ontvangen in 2019) voor de gemeente Voerendaal bedroeg € 8.875,--.
Activiteiten/prestaties/effecten	Inzamelen van huishoudelijk afval. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt in het (op)halen (restafval, gft, papier, grofvuil, snoeiafval), straatvoorzieningen (glas,

NV Reinigingsdiensten RD4 (Naamloze Vennootschap), gevestigd te Heerlen

	papier, textiel) en de overige diensten (servicepunt). Daarnaast bestaan er nog diverse plusactiviteiten, zoals het runnen van het kringloopcentrum. Deze activiteiten staan in relatie tot het programma "Volksgezondheid en Milieu" van de programmabegroting; specifiek het taakveld 'afval', en zijn onder meer gericht op het verminderen van de belasting op het milieu.
Risico's en kansen	Het risico t.a.v. het aandelenkapitaal beperkt zich tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap. Bij uittreden of wijziging takenpakket dient door de gemeente een schadeloosstelling plaats te vinden. Bij tegenvallende bedrijfsresultaten kan het dividend onder druk komen te staan.
Ontwikkelingen	Rd4 blijft investeren in een duurzame bedrijfsvoering. Deze intensivering van de vergroening van de bedrijfsvoering wordt actief uitgedragen bij de acquisitie en klantbenadering. Momenteel is de markt in beweging, niet in het minst door een gebrek aan recyclecapaciteit in Europa.

NV Waterleidingmaatschappij Limburg (WML) (Naamloze Vennootschap), gevestigd te Maastricht.

Doel/maatschappelijk belang	Het voorzien van de gehele Limburgse bevolking van zuiver, helder en betrouwbaar drinkwater, tegen een zo laag mogelijke prijs.		
Partijen	Alle Limburgse gemeenten.		
Bestuurlijk belang	De gemeente is aandeelhouder. De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in de Vergadering van Aandeelhouders.		
Financieel belang	Het betreft een deelneming in het aandelenkapitaal. De gemeente is houder van 4 aandelen van € 4.538 nominaal per aandeel (totaal € 18.152). Er wordt geen dividend uitgekeerd.		
		per 1 jan 2019	per 31 dec 2019
	Eigen vermogen	209 mln.	Niet bekend
	Vreemd Vermogen	385 mln.	Niet bekend
	Financieel resultaat 2019	Niet bekend	
Activiteiten/prestaties/effecten	Het verzorgen van de drinkwaterproductie, drinkwaterdistributie en het geven van voorlichting op het gebied van drinkwater. Deze activiteiten staan in relatie tot programma “Volksgezondheid en Milieu”, specifiek het taakveld ‘riolering’. De activiteiten richten zich op het onderhouden, in stand houden en verbeteren van de drinkwatervoorziening.		
Risico's en kansen	Het risico t.a.v. het aandelenkapitaal beperkt zich tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap. Verder risico tot het betalen van extra bijdragen bij mogelijke toekomstige tegenvallende bedrijfsresultaten van de NV.		
Ontwikkelingen	Geen.		

NV Enexis Holding (Naamloze Vennootschap), gevestigd te Rosmalen.

Doel/maatschappelijk belang	Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt. De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door state of the art dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen én excellent netbeheer uit te voeren. Deze doelen worden gerealiseerd op basis van de volgende strategieën: • Netwerk en dienstverlening tijdig gereed voor veranderingen in de energiewereld; • Betrouwbare energievoorziening; • Excellente dienstverlening: hoge klanttevredenheid en verlaging kosten; • Samen met lokale partners Nederlandse klimaatdoelen realiseren; • Innovatieve, schaalbare oplossingen om de energietransitie te versnellen.
-----------------------------	---

NV Enexis Holding (Naamloze Vennootschap), gevestigd te Rosmalen.

	De provincie tracht met haar aandeelhouderschap in Enexis de publieke belangen te behartigen. De infrastructuur voor energie is een vitaal onderdeel voor onze economie en voor onze samenleving.		
Partijen	Tal van gemeenten; Voerendaal is aangesloten bij VEGAL (Vereniging Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Enexis Holding).		
Bestuurlijk belang	De gemeente is aandeelhouder. De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in de Vergadering van Aandeelhouders.		
Financieel belang	Het betreft een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 263.250 (263.250 aandelen van nominaal groot € 1,00). De boekwaarde van de aandelen is € 263.250. De gemeente ontvangt jaarlijks naar rato van het aantal aandelen een dividend. In 2019 is € 214.640,82 aan dividend ontvangen over 2018.		
		per 1 jan 2019	per 31 dec 2019
	Eigen vermogen	€ 4.024 mln.	€ 4.112 mln.
	Vreemd Vermogen	€ 2.576 mln.	€ 2.893 mln.
	Financieel resultaat 2019	€ 210 mln.	
Activiteiten/prestaties/effecten	Activiteiten op de gebieden van energievoorziening, communicatiesystemen en -diensten, zorg voor een schoon en gezond milieu en voorzieningen of diensten die met het vorenstaande samenhangen of daaraan verwant zijn. Deze activiteiten staan in relatie tot het programma "Bestuur en ondersteuning" van de programmabegroting; specifiek het taakveld 'treasury'.		
Risico's en kansen	Het nominaal aandelenkapitaal van deze vennootschap bedraagt € 150 mln. Voerendaal bezit 0,17% hiervan met een nominale waarde van € 263.250. Daarmee zijn op grond van de wet (art. 2:81 BW) de verplichtingen en daarmee de aansprakelijkheid jegens Enexis Holding N.V. beperkt tot dit bedrag. Tegenvallende exploitatieresultaten van Enexis hebben een negatief effect op de dividenduitkering zoals jaarlijks wordt ontvangen door de gemeente. Het risico is echter gering omdat Enexis opereert in een geregleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Vanwege de coronacrisis is de aandeelhoudersvergadering verschoven naar een later tijdstip, dan zal ook duidelijk worden of de voorgenomen dividenduitkering dit jaar zal plaats vinden.		
Ontwikkelingen	In de afgelopen 5 jaar is het aantal aansluitingen waarop klanten energie terug leveren aan het net verdrievoudigd. De groeimogelijkheden voor grootschalige duurzame productie is momenteel beperkt, met name in het noordelijke deel van het werkgebied van Enexis. Teruglevering door consumenten is echter geen probleem. Voor 2020 houdt Enexis dezelfde focus als in 2019: veilig werken, klantgedreven werk, verbeterprojecten en versnellen energietransitie. Vanwege de enorme investeringen die nodig zijn vraagt Enexis zich wel af of de energievoorziening wel voor iedereen betaalbaar kan blijven in de toekomst.		

CSV Amsterdam (v/h Claim Staat Vennootschap BV), Verkoop Vennootschap BV, Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV, CBL Vennootschap BV en Vordering op Enexis BV (Besloten Vennootschappen), gevestigd te 's Hertogenbosch.

Als voortvloeisel uit de verkoop van Essent PLB (productie- en leveringsbedrijf) zijn in 2009 speciale BV's opgericht om de financiële belangen van de aandeelhouders te waarborgen. De BV's hebben een tijdelijk karakter. Alleen overheidslichamen die aandeelhouder van Essent zijn geweest, kunnen aandeelhouder zijn).

Openbaar belang	Deze deelnemingen zijn enerzijds verkregen bij de verkooptransactie van de aandelen Essent aan RWE en anderzijds bij de verkoop van de aandelen in het afvalverwerkingsbedrijf van Attero aan private equity organisatie Waterland. Ze hebben een tijdelijk karakter en dienen in eerste instantie om de financiële belangen van de aandeelhouders te waarborgen. Het betreft de volgende vennootschappen: - Vordering op Enexis B.V. - Cross Border Leases (CBL) Vennootschap B.V. - Verkoop Vennootschap B.V. - CSV Amsterdam B.V. - Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.
-----------------	---

CSV Amsterdam (v/h Claim Staat Vennootschap BV), Verkoop Vennootschap BV, Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV, CBL Vennootschap BV en Vordering op Enexis BV (Besloten Vennootschappen), gevestigd te 's Hertogenbosch.

Als voortvloeisel uit de verkoop van Essent PLB (productie- en leveringsbedrijf) zijn in 2009 speciale BV's opgericht om de financiële belangen van de aandeelhouders te waarborgen. De BV's hebben een tijdelijk karakter. Alleen overheidslichamen die aandeelhouder van Essent zijn geweest, kunnen aandeelhouder zijn).

Partijen	De verkopers van aandelen Essent.		
Bestuurlijk belang	De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in de Vergadering van Aandeelhouders.		
Financieel belang	De gemeente is van elke BV houder van 3.517 aandelen van € 0,01 per aandeel (totaal € 35,17 = boekwaarde per vennootschap). Er wordt geen dividend uitgekeerd.		
	Bedragen afgerond op hele duizendtallen		
	CSV Amsterdam BV	Per 1 jan. 2019	Per 31 dec. 2019
	Eigen vermogen	€ 745.990	€ 451.905
	Vreemd vermogen	€ 44.765	€ 83.583
	Resultaat na belasting 2019	-294.085	
	Dividend (incl. 15% belasting)	0	
	Verkoop Vennootschap BV	Per 1 jan. 2019	Per 31 dec. 2019
	Eigen vermogen	€ 112.116	€ 78.192
	Vreemd vermogen	€ 30.170	€ 16.256
	Resultaat na belasting 2019	-40.924	
	Dividend (incl. 15% belasting)	0	
	Vordering op Enexis BV	Per 1 jan. 2019	Per 31 dec. 2019
	Eigen vermogen	-/-€ 2.290	-/-€ 6.529
	Vreemd vermogen	€ 356 mln.	€ 9 mln.
	Resultaat na belasting 2019	-14.206	
	Dividend (incl. 15% belasting)	0	
	Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV	Per 1 jan. 2019	Per 31 dec. 2019
	Eigen vermogen	€ 1,6 mln.	€ 1,6 mln.
	Vreemd vermogen	€ 23.506	€ 455.015
	Resultaat na belasting 2019	-15.402	
	Dividend (incl. 15% belasting)	0	
	CBL vennootschap BV	Per 1 jan. 2019	Per 31 dec. 2019
Eigen vermogen	€ 136.957	€ 125.355	
Vreemd vermogen	€ 22.040	€ 5.006	
Financieel resultaat 2019	-11.602		
Activiteiten/prestaties/effecten	Acties die voortvloeien uit de afwikkeling van de verkoop aandelen Essent respectievelijk splitsing van Enexis BV.		
Risico's en kansen	Hoewel diverse van deze vennootschappen betrokken zijn (geweest) in diverse procedures en besprekingen over eventuele schadeclaims blijven de risico's voor de gemeente zeer beperkt.		
Ontwikkelingen / beleidsvoornemens	CSV Amsterdam (v/h Claim Staat Vennootschap B.V.): De doelstellingen van deze vennootschap zijn met name het (namens de aandeelhouders) voeren van een eventuele schadeclaim tegen de Staat en het voeren van garantieclaimprocedures met Recycleco B.V. (de koper van de		

CSV Amsterdam (v/h Claim Staat Vennootschap BV), Verkoop Vennootschap BV, Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV, CBL Vennootschap BV en Vordering op Enexis BV (Besloten Vennootschappen), gevestigd te 's Hertogenbosch.

Als voortvloeisel uit de verkoop van Essent PLB (productie- en leveringsbedrijf) zijn in 2009 speciale BV's opgericht om de financiële belangen van de aandeelhouders te waarborgen. De BV's hebben een tijdelijk karakter. Alleen overheidslichamen die aandeelhouder van Essent zijn geweest, kunnen aandeelhouder zijn).

	aandelen Attero). Garantieclaims kunnen door Waterland tot 5 jaar na completion (mei 2019) worden ingediend. Eind juni 2016 is een compromis gesloten met Attero/Waterland over een door Attero/Waterland ingediende claim van 9,5 mln. voor een bedrag van 5,5 mln.. Een derde doelstelling van deze vennootschap is het geven van instructies aan de beheerder van de in escrow gehouden gelden. Deze escrowgelden staan niet ter beschikking van de vennootschap maar worden aangehouden bij de notaris. De vennootschap voert nog een (laatste) bezwaarprocedure omtrent afvalstoffenheffing tegen de belastingdienst. Afhankelijk van de reactie van de belastingdienst en de kans van slagen van een gerechtelijke procedure zal in overleg met de aandeelhouderscommissie bekeken worden of deze procedure wordt voortgezet. Daarna zal een voorstel tot ontbinding van de vennootschap worden gedaan, mogelijk nog in 2020. <u>Verkoop Vennootschap B.V.:</u> Eind juni 2016 is het General Escrow Fonds van deze vennootschap geliquideerd. De vennootschap is partij in een aantal andere juridische overeenkomsten die bij de verkoop van de aandelen Essent aan RWE zijn afgesloten. In de vergadering van aandeelhouders op 9 april 2020 wordt voorgesteld de vennootschap te ontbinden. <u>Vordering op Enexis B.V.:</u> De vordering is vastgelegd in een leningovereenkomst bestaande uit vier tranches (3, 5, 7 en 10 jaar). De eerste drie tranches waren reeds afgelost. De 4e en laatste tranche is in september 2019 afgelost. Enexis heeft geen gebruik gemaakt van het recht deze tranche te converteren in eigen vermogen. In de vergadering van aandeelhouders op 9 april 2020 wordt voorgesteld de vennootschap te ontbinden. <u>Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.:</u> Aanvankelijk werd er van uitgegaan dat deze vennootschap medio 2016 geliquideerd zou kunnen worden. Dit tijdstip is opgeschoven omdat de vennootschap partij is in een aantal juridische overeenkomsten die bij de verkoop van de aandelen Essent/EPZ aan RWE zijn afgesloten. Daarnaast dient de vennootschap zorg te dragen voor de afhandeling van een aantal verplichtingen in verband met het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Het doel is dat deze vennootschap voor eind 2020 zal kunnen worden ontbonden. <u>CBL Vennootschap B.V.:</u> De functie van CBL Vennootschap is de verkopende aandeelhouders te vertegenwoordigen als medebeheerder (naast RWE, Enexis en Essent) van het CBL Fonds en te fungeren als "doorgeefluik" voor betalingen in en uit het CBL Fonds. De vennootschap is momenteel enkel nog onderdeel in een aantal andere juridische overeenkomsten rond de verkoop van de aandelen Essent aan RWE. In de vergadering van aandeelhouders op 9 april 2020 wordt voorgesteld de vennootschap te ontbinden.
--	---

Bodemzorg Limburg BV (Besloten Vennootschap), gevestigd te Maastricht-Aachen Airport.

Doel/maatschappelijk belang	Bodemzorg Limburg beheert in opdracht van haar aandeelhouders de gesloten stortplaatsen in Limburg, ter bescherming van het milieu (waaronder grondwater) en ter voorkoming van negatieve gevolgen van bodemverontreiniging voor toekomstige generaties. Er zijn géén commerciële doeleinden.
Partijen	De gemeenten Beek, Beekdaalen, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gennep, Gulpen-Wittern, Heerlen, Horst aan de Maas, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Mook en Middelaar, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Simpelveld,

Bodemzorg Limburg BV (Besloten Vennootschap), gevestigd te Maastricht-Aachen Airport.

	Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Venlo, Venray, Voerendaal en Weert.
Bestuurlijk belang	De wethouder verantwoordelijk voor Milieu vertegenwoordigt de gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	De gemeente is houder van 340 aandelen van € 0,45 per aandeel. De boekwaarde van de aandelen is per 31-12-2019 € 0. De gemeentelijke bijdrage bedroeg in 2019 € 3.124,75.
Activiteiten/prestaties/effecten	Het beheren van 9 gesloten stortplaatsen in Limburg. Dat beheer omvat onder andere het opsporen, analyseren en managen van milieurisico's van stortplaatsen en andere verontreinigde locaties.
Risico's en kansen	Het risico is nihil tenzij deze onderneming extra bijdragen vraagt bij mogelijke toekomstige tegenvallende bedrijfsresultaten van de BV. Het risico dat dit gebeurt is zeer gering mede omdat de bedrijfsactiviteiten voornamelijk bestaan uit nazorg.
Ontwikkelingen	Bodemzorg Limburg zoekt actief naar mogelijkheden om gesloten stortplaatsen een maatschappelijk verantwoorde functie te geven. Momenteel lopen de voorbereidingen voor de realisatie van zonneparken, o.a. de locatie Bocholtz.

NV Bank Nederlandse Gemeenten (Naamloze Vennootschap), gevestigd te 's Gravenhage.

Doel/maatschappelijk belang	Uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.
Partijen	Overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en openbaar nut (publieke sector).
Bestuurlijk belang	De burgemeester is lid van de Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	De gemeente is houder van 11.232 aandelen van € 2,50 per aandeel (totaal € 28.078 = boekwaarde). Het dividend over 2018 (ontvangen in 2019) voor de gemeente Voerendaal bedroeg € 32.011,20
Activiteiten/prestaties/effecten	Het verzorgen van kredietverlening, beleggingen, advisering, betalingsverkeer en e-banking, gebiedsontwikkeling en vastgoed-ontwikkeling voor en in samenwerking met overheidspartijen. Deze activiteiten staan in relatie tot programma bestuur en dienstverlening van de programmabegroting; specifiek het beleidsveld 'financiering'.
Risico's en kansen	Tegenvallende exploitatieresultaten van de BNG hebben een negatief effect op de dividenduitkering zoals deze jaarlijks wordt ontvangen door de gemeente. Op dit moment zijn er geen risico's ten aanzien van de BNG bekend. De impact van de coronacrisis op de bank is nog niet in te schatten, behalve dat BNG besloten heeft de dividenduitkering op te schorten tot het najaar. Of er dan alsnog dividend uitgekeerd wordt hangt af van de actuele situatie op dat moment.
Ontwikkelingen	Voor 2019 wordt 71 miljoen beschikbaar gesteld voor dividenduitkering. De daling van het resultaat t.o.v. voorgaande jaren wordt met name veroorzaakt door toevoegingen aan de voorziening voor kredietverliezen. Deze toevoegingen staan los van de huidige crisissituatie. De bank heeft in het kader van het Klimaatakkoord haar kredietportefeuille laten meten. Op basis van dit onderzoek gaat ze een actieplan opstellen om de CO2-impact van haar portefeuille te verlagen.

Paragraaf Weerstandvermogen & Risicobeheersing

Inhoud paragraaf

In deel 1 van deze jaarrekening is al uitgebreid ingegaan op de effecten van deze jaarrekening voor de financiële positie van de gemeente Voerendaal. Een van de belangrijkste aspecten voor het oordeel omtrent de financiële positie betreft het weerstandvermogen. Bij weerstandvermogen gaat het om de mate waarin een gemeente in staat is middelen vrij te maken om mogelijke substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit ingrijpende consequenties heeft voor het voorgenomen beleid. Het weerstandvermogen brengt tot uitdrukking de relatie tussen de weerstandscapaciteit en risico's die zich eventueel kunnen voordoen. In artikel 11 van het BBV is het begrip weerstandvermogen als volgt gedefinieerd:

'De relatie tussen de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie, te dekken'.

In principe bestaat weerstandscapaciteit uit de navolgende elementen:

Incidentele weerstandscapaciteit	Structurele weerstandscapaciteit
(Vrij aanwendbaar deel) algemene reserve	Resterende (onbenutte) belastingcapaciteit
Stille reserves	Begrotingsoverschotten
Post onvoorzien	Bezuinigingsmogelijkheden

Onderstaand zijn deze elementen nader toegelicht respectievelijk gekwantificeerd.

(Het vrij aanwendbaar deel van) de algemene reserve.

Dit onderdeel van de algemene reserve is de buffer die kan worden aangewend ter financiering van opgetreden risico's. De stand van de algemene reserve is € 4.031.000 waarvan € 3.829.000 vrij aanwendbaar (€ 26.000 is bij vaststelling van de "Begroting 2020" geoormerkt en € 175.000 resteert inzake functionele integratie, integraal beleidsplan openbare ruimte, sloop chalets Haspengouw en visie verkeersstromen). Het vrij aanwendbare deel van de bestemmingsreserves bedraagt € 1.077.000 (zijnde de niet geoormerkte gelden bij de reserve Ruimtelijke ontwikkelingen, Krimp, Sociaal Domein, Innovatie en duurzaamheid).

De omvang van de stille reserves.

De stille reserves rekenen we niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit. Deze reserves ontstaan op het moment dat de boekwaarde lager is dan de marktwaarde van de activa. Omdat deze middelen pas geïncasseerd kunnen worden als de activa verkocht worden, rekenen we deze middelen niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit.

De onbenutte belastingcapaciteit.

De omvang van de resterende onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte tussen de feitelijke opbrengst uit het totaal van de OZB, de riool- en afvalstoffenheffing enerzijds en anderzijds de opbrengst die de gemeente zou moeten realiseren als zij een beroep zou doen op een aanvullende bijdrage op grond van artikel 12 van de Financiële verhoudingswet (de zogenaamde artikel 12-norm; landelijk gemiddelde van het OZB-tarief + 20%) anderzijds. Volgens deze norm kunnen gemeenten die in de financiële problemen raken een aanvraag indienen voor extra steun uit het gemeentefonds.

Onroerende-zaakbelastingen

Op basis van de meicirculaire 2018 zijn volgens artikel 12 de OZB-inkomsten op peil als het gemiddelde percentage van de WOZ-waarde tenminste 0,1905% bedraagt. Het tarief voor woningen 2019 bedraagt 0,1641% (begrote tarief). Er is dus nog sprake van onbenutte belastingcapaciteit. Deze bedraagt voor 2019 € 310.000 (conform begroting).

Riool- en afvalstoffenheffing

Onbenutte belastingcapaciteit is voor wat betreft het rioolrecht en de afvalstoffenheffing niet aan de orde omdat hierbij in Voerendaal reeds sprake is van kostendeekkende tarieven (100%).

De post onvoorziene uitgaven.

De post onvoorzien bedraagt € 60.000 en is in 2019 deels (€ 40.000) ingezet ter financiële dekking van de inhuur casemanager Wabo i.v.m. vervanging bij langdurige ziekte. Deze bijstelling heeft plaatsgevonden middels de voorjaarsrapportage 2019. Het restant is vrijgevalen bij de najaarsrapportage 2019.

Beleidskaders

Zoals reeds hierboven aangegeven bestaat het weerstandsvermogen uit de relatie tussen enerzijds de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden, en anderzijds de mate waarin de risico's zijn afgedekt. Het beleid inzake het weerstandsvermogen richt zich dan ook op deze tweedeling. Voor de weerstandscapaciteit is de omvang van de reserves (vanwege aanwendbaarheid) van belang. Het beleid en de afwegingen rondom reserves en voorzieningen is vastgelegd in de Nota Reserves en Voorzieningen 2019, welke door de raad is vastgesteld op 13 december 2018.

Op deze jaarrekening is de Nota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 2017 van toepassing vastgesteld door de raad op 6 juli 2017. De implementatie van risicomanagement is ingebed binnen de programma's en geborgd binnen de werkprocessen.

Samenvattend leidt de nota tot de volgende doelstellingen:

1. Kaderstelling van de raad en het formuleren van de beleidsuitgangspunten;
2. Reduceren van de gevolgen van risico's;
3. Voldoen aan wet- en regelgeving;

De benodigde weerstandscapaciteit stelt de gemeente vast aan de hand van een risico-inventarisatie. Alle sectoren inventariseren hun eigen risico's inclusief de kans van optreden en de financiële gevolgen.

Risico's

Algemeen

Een risico is de kans op het optreden van een gebeurtenis, die een (negatief) gevolg voor de gemeente met zich mee kan brengen. Het gaat om een onzekere gebeurtenis met financiële en/of materiële gevolgen. Het risico kan o.a. van juridische, organisatorische, bedrijfseconomische of milieutechnische aard zijn. Van belang hierbij is om het risico te onderkennen, zoveel als mogelijk te kwantificeren (wat is de kans dat het risico werkelijkheid wordt en de inschatting van de financiële gevolgen) en maatregelen treffen om het risico te verminderen.

Risicoprofiel Gemeente Voerendaal

De risico's zijn bij het opstellen van de begroting 2019 geïnterpreteerd. Alleen risico's van materiële betekenis (negatief financieel gevolg) worden in de beoordeling betrokken. Het kwantificeren van de risico's vindt plaats door de kans (de waarschijnlijkheid dat het risico zich voordoet) te vermenigvuldigen met het gevolg (de schade als het risico zich werkelijk voordoet). Hier vloeit vervolgens de risicoscore uit waarmee de risico's worden geprioriteerd in laag, midden en hoog. Hierbij is nagestreefd om de risico's van materiële betekenis ook daadwerkelijk kwantitatief te beoordelen om zodoende het juiste weerstandsvermogen vast te kunnen stellen.

In onderstaande tabel geven wij de begrote risico's aan inclusief de aard (incidenteel / structureel) en het rekenbedrag in de begroting. Deze worden afgezet tegen de risico's die zich in de jaarrekening 2019 werkelijk hebben voorgedaan.

Nr.	Risico	Structureel / Incidenteel	Rekenbedrag begroting	Bedrag in de jaarrekening
1	Calamiteitenfonds Mijn(water)schade	Incidenteel	4.000	0
2	Overige risico's	Incidenteel	0	256.000
	Totaal incidentele risico's		4.000	256.000
3	Algemene uitkering	Structureel	50.000	0
4	Nieuwe wetten / deregulering	Structureel	PM	0
5	Sociaal domein	Structureel	25.000	0

Nr.	Risico	Structureel / Incidenteel	Rekenbedrag begroting	Bedrag in de jaarrekening
6	Rente	Structureel	12.500	0
7	Overige risico's	Structureel	50.000	0
	Totaal structurele risico's		137.500	0
	Totaal risico's		141.500	256.000

Onderstaand zijn de hierboven weergegeven risico's nader toegelicht.

1. Calamiteiten Mijn(water)schade

Sinds het staken van oppompen van Mijnwater in 1994 wordt nog steeds schade geleden als gevolg van beweging van de bodem die veroorzaakt is door de aanleg en/of exploitatie van mijnbouwwerken waaronder begrepen schade als gevolg van bodembewegingen die het gevolg zijn van het geleidelijk vollopen van mijnen met mijnwater. Momenteel is nog niet duidelijk wie verantwoordelijk is voor nieuwe mijnschades. Voor schrijnende gevallen waarbij de veiligheid in het geding komt, is daarom een calamiteitenfonds ingericht. Alleen indien een schadegeval zich op het eigen grondgebied van de gemeente Voerendaal voordoet, kan het aandeel van Voerendaal in het calamiteitenfonds worden aangesproken. In 2019 heeft het risico zich niet voorgedaan.

2. Overige risico's van incidentele aard

In 2019 hebben zich 3 risico's voorgedaan van incidentele, onvoorziene aard op de onderstaande taakvelden, welke opgevangen zijn binnen het rekeningresultaat:

- € 158.000 College van B&W (herberekening actuariële waarden wethouderspensioenen);
- € 30.000 Openbare orde en veiligheid (handhavingskosten);
- € 68.000 lagere baten afvalstoffenheffing (minder aantal ledigingen containers).

3. Algemene uitkering

Met ingang van 2012 is de systematiek van "samen trap op – samen trap af" weer ingevoerd. Dit betekent dat het gemeentefonds weer direct gekoppeld is aan de omvang van de rijksuitgaven: hogere rijksuitgaven resulteren in een hogere uitkering uit het gemeentefonds, maar ook lagere rijksuitgaven resulteren in een lagere uitkering uit het gemeentefonds. De meerjarige ontwikkeling van de algemene uitkering blijft een onzekere factor. De directe relatie met de integratie-uitkering sociaal domein is losgelaten, omdat deze middelen geheel vrij besteedbaar zijn voor alle gemeentelijke taken. In het Regeerakkoord is opgenomen dat het integreerbare deel van de integratie-uitkering Sociaal domein (IUSD) met ingang van 2019 opgaat in de algemene uitkering en daarmee deel uitmaakt van de trap-op-trap-af systematiek. In 2019 heeft zich het risico niet voorgedaan, m.a.w. er was geen sprake van een substantieel financieel effect (begroot versus werkelijk).

4. Nieuwe wetten / deregulering

Bij de begroting 2019 waren de fiscale consequenties van de verruiming van de sportvrijstelling nog niet helemaal duidelijk. De gemeente heeft er voor gekozen geen aparte bv op te richten aangezien deze door nadere regelgeving geen oplossing bood voor het geschetste probleem. Behalve bij de verhuur van De Joffer worden alle sportaccommodaties zonder btw verhuurd. Dat wil zeggen dat de btw op de kosten van de sportaccommodaties niet meer met de belastingdienst verrekend kan worden. Dit was voor de gemeente een aantrekkelijke werkwijze. Met de exploitant van De Joffer zijn nadere afspraken gemaakt waarvoor de gemeente ook de goedkeuring van de belastingdienst heeft verkregen.

Na een meerjarige discussie tussen belastingdienst enerzijds en de NVRD anderzijds is een landelijk compromis gesloten over de heffing van vennootschapsbelasting over bepaalde (zogenaamd winstgevende) activiteiten bij de sortering en vermarkting van recyclebare afvalstoffen tot nieuwe grondstoffen (met name PMD). RD4 heeft in onderling overleg met de gemeenten deze belastingplicht op zich genomen (deze plicht berust feitelijk bij de gemeenten). In haar jaarstukken en begroting heeft RD4 geen bedrag hiervoor gereserveerd omdat er nog een inhoudelijke discussie met de belastingdienst loopt.

5. Sociaal domein

Binnen het sociaal domein betreft het veelal open-einde regelingen, hetgeen jaarlijks fluctuaties in de uitvoering als gevolg heeft. 2019 hebben zich in voor wat betreft jeugdzorg, Wmo2015 en de participatiewet geen effecten/risico's voorgedaan van structurele aard.

Specifiek voor wat jeugdzorg betreft heeft de gewijzigde arrangementssystematiek voor verblijfsarrangementen niet tot verdere stijging in 2019 geleid. In 2018 was het vermoeden al dat het

merendeel van de stijging betrekking had op ambulante jeugdzorg, welke in 2019 middels lumpsum worden gefinancierd.

Voor wat het onderdeel participatie (WOZL) betreft blijft sprake van korting op de rijksbijdrage per arbeidsjaar (€ 25.905 in 2019 t.o.v. € 25.248 in 2018). In 2019 liet de subsidiebijdrage echter een positieve ontwikkeling zien door een lichte daling van het aantal arbeidsjaren. Het aantal arbeidsjaren blijft aan verandering onderhevig met als gevolg dat ook de benodigde subsidiebijdrage jaarlijks wijzigt.

6. Rente

Op het moment dat de rente gaat stijgen, kost het meer geld om financiële middelen aan te trekken. In 2019 was nog steeds sprake van stabiliserende trend in de kapitaal- en geldmarktrente. Daarnaast bevond het kortlopende renteniveau zich in 2019 onder de 0%, ofwel een negatieve rente. Hierdoor heeft het risico dat de rente hoger is, dan waarmee in de begroting is gerekend, zich in 2019 niet voorgedaan. Gezien de huidige rentestand is de kans minimaal dat de rente in de nabije toekomst hoger is dan de rente waarmee gerekend is.

7. Overige risico's van structurele aard

Overige risico's van structurele aard hebben zich in 2019 niet voorgedaan.

Weerstandscapaciteit

Bij de weerstandscapaciteit wordt onderscheid gemaakt in incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Dit wordt gedaan om inzicht te bieden in de duurzaamheid waarmee tegenvallers kunnen worden opgevangen.

De structurele weerstandscapaciteit (oftewel weerstandscapaciteit binnen exploitatie) betreft de middelen die permanent kunnen worden ingezet om tegenvallers in de lopende exploitatie op te kunnen vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken. Het gaat hierbij om de (potentiële) financiële ruimte van de gemeente, die jaarlijks in de begroting is ingebouwd.

In 2019 hebben zich geen risico's voorgedaan met structurele effecten.

Met incidentele weerstandscapaciteit (oftewel weerstandscapaciteit van het vermogen) wordt het vermogen bedoeld om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van taken. Het gaat hierbij om beschikbare reserves waaraan geen bestemming hangt.

Onderstaand wordt de **incidentele weerstandscapaciteit** voor 2019 in beeld gebracht:

	Begroting 2019	Jaarrekening 2019
Vrij aanwendbaar deel Algemene Reserve	3.877.000	3.829.000
Vrij aanwendbaar deel Bestemmingsreserves	1.096.000	1.077.000
Totaal incidentele weerstandscapaciteit	4.973.000	4.906.000

Om te kunnen bepalen of de hoogte van het weerstandsvermogen voldoende is, wordt gebruik gemaakt van de ratio weerstandsvermogen.

De ratio weerstandsvermogen wordt als volgt berekend:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

De weerstandscapaciteit in relatie tot de opgekomen risico's in 2019 is echter niet meer van belang. De risico's zijn immers of ten last van de reserves gebracht of verdisconteerd in het rekeningresultaat. Om deze reden is geen weerstandsratio berekend gebaseerd op de weerstandscapaciteit per ultimo 2019.

De weerstandscapaciteit ultimo 2019 is wel van belang voor het jaar 2020. Deze moet immers voldoende zijn om de risico's zoals geformuleerd in de begroting 2020 te kunnen opvangen.

De incidentele weerstandscapaciteit (vrij aanwendbaar deel algemene reserve) per ultimo 2019 is met € 34.000 afgenomen t.o.v. de begroting 2020. Gezien het geringe bedrag wordt hiermee geen afbreuk

gedaan aan de berekende ratio van het incidentele weerstandsvermogen voor 2020 die hiermee nog steeds uitstekend blijft.

Kengetallen financiële positie

Naast de analyse van de risico's en het weerstandsvermogen bevat deze paragraaf onderstaande set van financiële kengetallen die verder inzicht geven in de financiële positie van de gemeente. De kengetallen zijn in onderstaande (wettelijk voorgeschreven) tabel weergegeven.

Jaarverslag 2019				
Kengetallen:		Rekening 2018	Begroting 2019	Rekening 2019
1.	Netto schuldquote	113,53%	98,59%	70,99%
2.	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	64,66%	93,99%	66,02%
3.	Solvabiliteitsratio	35,84%	37,84%	42,47%
4.	Structurele exploitatieruimte	-1,79%	0,26%	-1,56%
5.	Grondexploitatie	0,00%	0,00%	0,00%
6.	Belastingcapaciteit	108,42%	123,78%	113,13%

Ad 1. Netto schuldquote:

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossing op de exploitatie. In 2019 is met name door de terugontvangst van de APG-beleggingen voor een bedrag van € 6.000.000 aan leningen afgelost. Hierdoor daalt de netto schuld positie met als gevolg een dalende netto schuldquote van 113% naar 71%.

In de handreiking "Houdbare gemeentefinanciën" van de VNG wordt voor de netto schuldquote een signaalwaarde van 100% genoemd als indicatie dat een gemeente moet gaan opletten. De provincie hanteert de signaalwaarde van 90%. Er blijft dan weinig leencapaciteit over om tegenvallers op te vangen. Een waarde van 130% wordt in beginsel aangegeven als kritische grens. Boven die grens is sprake van een zeer hoge schuld en kan de houdbaarheid van de gemeentefinanciën in gevaar zijn. De gemeente zou dan terughoudend moeten zijn met investeringen en voorraden bouwgrond en leningen moeten afbouwen.

Ad 2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen. Verwijzend naar de toelichting van de netto schuldquote resulteert het meenemen van de doorgeleende gelden (bijv. Essent en het zonnepanelenproject) tot een gecorrigeerde schuldquote van 66% in 2019.

Ad 3. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten. De solvabiliteit is t.o.v. 2018 gestegen. Dit wordt veroorzaakt door met name een afname in de langlopende en vlottende schulden met als gevolg een lager balanstotaal. Het eigen vermogen is stabiel gebleven. Een ratio tussen de 25% – 40% geeft een "financieel gezond" beeld weer.

Ad 4. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en

eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd en moet conform het BBV ook in de begroting en jaarstukken worden onderbouwd. Indien de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is een gemeente flexibeler dan waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

Ad 5. Grondexploitatie

De grondexploitatie kan een forse impact hebben op de financiële positie van decentrale overheden. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen. De grondpositie van de gemeente Voerendaal is dermate laag dat geen risico's worden gelopen. Dit wordt bevestigd door de kengetallen in de tabel.

Ad 6. Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk van de gemeente Voerendaal zich verhoudt ten opzicht van het landelijk gemiddelde. Voor de berekening van de belastingcapaciteit worden de totale woonlasten van een meerpersoonshuishouden in onze gemeente (€ 878) vergeleken met het landelijk gemiddelde conform atlas van de lokale lasten 2020 (€ 776). De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Deze cijfers worden voortaan ook in de jaarlijkse meicirculaire bekend gemaakt. Ten opzichte van het landelijke gemiddelde blijkt dat Voerendaal zijn belastingcapaciteit nagenoeg volledig benut. Dit betekent dat het genereren van eigen inkomsten door het heffen van belastingen boven het landelijk niveau zit.

Beoordeling kengetallen algemeen

Het is van belang inzicht te hebben in de financiële status (hoe financieel gezond is de gemeente) en de financiële weerbaarheid (welke mogelijkheden zijn er in financieel moeilijke tijden). Door middel van bovengenoemde indicatoren wordt inzicht (een indicatie) gegeven in de financiële status en weerbaarheid op een bepaald meetmoment. Het is een technische analyse waarbij verder uitleg noodzakelijk kan zijn. Eén afzonderlijk kengetal zegt weinig over de financiële positie van de gemeente. De kengetallen dienen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding te worden gezien. Alleen dan geven ze een goed inzicht in de financiële positie van de gemeente.

Er worden door de Provincie geen conclusies getrokken op basis van deze kengetallen. Voor het toekennen van de toezichtsvorm (repressief of preventief toezicht) blijven het structureel en reëel sluitend zijn van de (meerjaren)begroting en de tijdige inzending van de begroting en jaarstukken de bepalende criteria, zoals opgenomen is in artikel 203 van de gemeentewet.

Ten opzichte van voorgaande jaren is de schuldquote behoorlijk gedaald. Dit neemt niet weg dat de schuldquote de komende jaren een stijgende lijn laat zien. Hetgeen met name komt door de financieringsvraag als gevolg van de geplande investeringsuitgaven gedurende de komende jaren.

De jaarrekening laat een positieve solvabiliteitsratio zien. Echter, zoals ook in de begroting 2020 aangegeven, zal deze iets afnemen door de inzet van reserves bij met name investeringsprojecten. Maar blijft naar verwachting nog steeds voldoende boven de 'signaleringswaarde' van 20 procent.

De ratio van de structurele exploitatieruimte is negatief. De structurele exploitatieruimte is voor de jaren 2020 – 2023 laag (< 1,0%). Dit geeft aan dat de structurele baten net toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. In andere woorden: er is in principe geen ruimte om een mogelijke stijging van de structurele lasten te dekken of een daling van de structurele baten op te vangen.

De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie schuilt erin dat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. De kengetallen moeten daarbij in samenhang worden gezien. Het kengetal belastingcapaciteit geeft inzicht in de mogelijkheid tot hogere baten.

Paragraaf Open Club Klimmen

Wat wilden we bereiken in 2019?

In 2019 stellen we het Programma van Eisen (PVE) op dat als basis dient voor de vervolgfase (ontwerpfase). We maken dan ook de definitieve keuze over de wijze waarop het vervolg verder aangepakt kan worden voor wat betreft de aanbesteding en stellen een aanbestedings- en gunningsleidraad op.

Om te komen tot een PVE worden een (of meerdere) integrale businesscase(s) uitgewerkt. Dan is ook duidelijk welke partijen gaan deelnemen. Partijen committeren zich ook aan de deelname middels een nader te bepalen vorm (bijv. samenwerkingsovereenkomst). Voor eenieder is duidelijk wat deelname betekent qua ruimte, financiën, rollen en taken. Dat betekent dus inzicht op het niveau van de individuele gebruiker, van de beheersstichting (of andere rechtsvorm) en op complexniveau. De voorkeursvariant wordt voorgelegd aan het college, hetgeen moet leiden tot een collegebesluit.

Daarna starten we de ontwerpfase op. Het eerste deel (schetsontwerp) wordt in 2019 opgesteld. Afhankelijk van de begin 2019 te kiezen aanbestedingsvorm gaan we vervolgens traditioneel verder (voorlopig ontwerp, definitief ontwerp en vervolgens realisatie), waarbij ontwerp en realisatie bij verschillende partijen liggen of middels een geïntegreerde vorm (ontwerp en bouw in één hand).

Daarnaast werken we verder aan de samenwerking tussen de partijen die gaan deelnemen in de Open Club Klimmen. Een Open Club is niet alleen een fysieke plek, het is ook een gedachtegoed waarbij onderwijs, sport, cultuur en zorg samenkomen en elkaar versterken. Zowel vrijwillige- als professionele organisaties werken hierin nauw samen, voor en door Klimmen. Deze samenwerking wordt in de aanloop naar de Open Club al opgezet door diverse activiteiten waarbij samenwerking, maar ook vooral plezier centraal staan. Overkoepelend thema hierbij is positieve gezondheid, de brede kijk op gezondheid waarbij niet alleen bewegen, maar juist ook ontmoeting, zingeving en dagelijks functioneren bepalen of iemand 'gezond' is. Deze (vernieuwde) samenwerking en het zien van kansen moet groeien en deze stimuleren we in 2019 verder.

Wat is er gerealiseerd in 2019?

In 2019 is de integrale businesscase uitgewerkt met als product het Ontwikkelplan Open Club Klimmen. De uitwerking vond plaats in een interactief proces met de hoofdgebruikers en met overige (incidentele) gebruikers en omwonenden. Het Stichtingsbestuur van Op d'r Plats en de horecaondernemers in Klimmen zijn geïnformeerd over de plannen en de voortgang.

Het Ontwikkelplan is in december 2019 gereed gekomen. Hierin is de herijkte raming van de Stichtingskosten opgenomen. Ook is in het plan de afweging en de keuze voor de bouworganisatievorm opgenomen. Tot slot is de actuele planning opgenomen in het Ontwikkelplan.

Het Ontwikkelplan bevat de volgende bijlagen, met de relevante deelproducten van de definitiefase:

- Bijlage 1. Maatschappelijke onderlegger
- Bijlage 2. Integraal ruimtelijk programma (gebouw) OCK
- Bijlage 3. Relatieschema OCK (gebouw)
- Bijlage 4. Fiches OCK
- Bijlage 5. Technisch Programma van Eisen (gebouw)
- Bijlage 6. Indicatief bezettingsschema gemeenschappelijke ruimten
- Bijlage 7. Advies bestaande bebouwing planlocatie OCK
- Bijlage 8. Functioneel ruimtelijk Programma van Eisen Buitenruimte
- Bijlage 9a Stedenbouwkundige en landschappelijke kaders
- Bijlage 9b. Stedenbouwkundig advies, Prof.ir. Jo Coenen
- Bijlage 10. Beheer en exploitatie
- Bijlage 11. Demarcatie onderhoud
- Bijlage 12. Demarcatie investering

Als onderdeel van het Ontwikkelplan is een actualisatie gemaakt van de Stichtingskosten van het plan Open Club Klimmen. Vanwege met name de gestegen bouwkosten en de -op onderdelen- niet meer te compenseren BTW komen de totale Stichtingskosten voor het project uit op afgerond € 13,7 miljoen. Daarom is in de tweede helft van 2019 een forse inspanning geleverd om de mogelijkheden van cofinanciering te onderzoeken en aanvragen voor te bereiden.

Bij de uitwerking van beheer en exploitatie zijn onder andere de uitgangspunten van het horecaconcept in samenspraak met de hoofdgebruikers geformuleerd. Uitgangspunt is een paracommercieel horecaconcept, waarbij de Beheerstichting de vergunninghouder zal zijn en de uitgifte in samenspraak met en door de hoofdgebruikers zal worden geregeld.

Parallel aan het opstellen van het Ontwikkelplan zijn (huur)afspraken voorbereid met alle hoofdgebruikers. Deze afspraken zijn vastgelegd in een Samenwerkingsovereenkomst.

Deel 4:

BALANS

Balans 2019

Balans per 31-12-2019 (bedragen in euro's)

ACTIVA	2019	2018	PASSIVA	2019	2018
VASTE ACTIVA			VASTE PASSIVA		
Materiële vaste activa	38.804.793	38.330.370	Eigen vermogen	18.867.388	19.447.406
Economisch nut	18.182.971	18.245.260	Algemene reserve	4.030.517	4.389.200
Economisch nut, waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven	14.067.676	13.756.543	Bestemmingsreserves	14.836.871	15.058.206
Maatschappelijk nut	6.554.146	6.328.567	Overige bestemmingsreserves	0	0
Financiële vaste activa	1.632.109	12.678.237	Rekeningresultaat	681.212	483.303
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	315.171	315.171			
Kapitaalverstrekking aan gemeenschappelijke regelingen	5.391	5.391	Voorzieningen	2.155.192	2.373.474
Leningen aan woningbouw coöperaties	0	0			
Leningen aan deelnemingen	0	0	Langlopende schulden	19.132.938	25.263.447
Overige langlopende leningen	1.311.547	12.357.675	Vaste geldleningen	19.107.851	25.238.360
Bijdrage aan activa derden	0	0	Waarborgsommen verstrekt	0	0
			Waarborgsommen ontvangen	25.087	25.087
Totaal vaste activa	40.436.902	51.008.607	Totaal vaste passiva	40.836.730	47.567.630
VLOTTENDE ACTIVA			VLOTTENDE PASSIVA		
Voorraden	10.786	5.002			
Onderhanden werk en bouwgrond in exploitatie					
Werkvoorraad documenten	10.786	5.002			
Vorderingen	3.306.900	2.923.578	Vlottende schulden	3.170.132	6.905.991
Vorderingen op openbare lichamen	2.421.899	2.887.406			
Verstrekte kasgeldleningen	0	0			
Overige vorderingen	885.001	36.172			
Liquide middelen	1.387.964	1.081.748	Schulden aan kredietinstellingen	0	0
Overlopende activa	887.362	592.442	Overlopende passiva	2.023.052	1.137.756
Totaal vlottende activa	5.593.012	4.602.770	Totaal vlottende passiva	5.193.184	8.043.747
Totaal activa	46.029.914	55.611.377		46.029.914	55.611.377

Grondslagen voor waardering en resultaat-bepaling

De jaarrekening is opgemaakt met in achtname van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Alle lasten en baten, die betrekking hebben op het boekjaar en ten tijde van het opstellen van de jaarrekening bekend zijn geworden, zijn in het betreffende verslagjaar verwerkt.

In artikel 24 van het BBV is opgenomen, dat de balans en toelichting verplichte onderdelen zijn van de jaarrekening. Ook moet in de jaarrekening worden uitgelegd op welke manier het resultaat is bepaald en via welke methode de boekwaarde van de bezittingen en schulden wordt bepaald. In deze paragraaf zal hier nader op worden ingegaan.

Grondslagen van de waardering van activa (bezittingen).

Activa worden, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs - of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs wordt ook wel de historische kostprijs genoemd. Deze is opgebouwd uit de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschafkosten van de grond- en hulpstoffen die zijn gebruikt om het goed te vervaardigen. Daarbij komen nog bijkomende kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Ook kunnen een redelijk deel van de indirecte kosten worden meegenomen in de vervaardigingsprijs. Op de vaste activa wordt jaarlijks lineair afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur. De afschrijvingstermijnen per investering (actief) zijn opgenomen in de Financiële verordening 2017 (raadsbesluit 22 december 2016). Als sprake is van een investering tijdens het boekjaar, wordt pas afgeschreven in het daaropvolgende boekjaar.

Soort activa	Waarderingsgrondslag
Materiële vaste activa	Materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met de afschrijvingen. Bij investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut worden ook eventuele beschikkingen over reserves in mindering gebracht. Ook bijdragen van derden worden in mindering gebracht. Om te komen tot een uniform afschrijvingsbeleid zijn de afschrijvingstermijnen in de Financiële verordening 2017 herzien.
Financiële vaste activa	Kapitaalverstrekking en deelnemingen, leningen, overige langlopende leningen en overige uitzettingen gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met aflossingen. Onder uitzettingen worden aandelen, obligaties, maar ook leningen en vorderingen verstaan. Uitgezette gelden met een looptijd langer dan één jaar worden onder de financiële vaste activa opgenomen. Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar worden onder de vorderingen (vlottende activa) opgenomen.
Voorraden	Voorraden worden gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs. Voorraden en deelnemingen moeten tegen de marktwaarde worden gewaardeerd, indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs (artikel 65 BBV).
Vorderingen	De vorderingen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.
Liquide middelen	De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.
Overlopende activa	De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Grondslagen voor de waardering van passiva (schulden)

Passiva worden, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Soort passiva	Waarderingsgrondslag
Eigen vermogen	Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het resultaat na bestemming, volgend uit de programmarekening. De balans toont de financiële positie na aanwendungen en toevoegingen aan reserves.
Voorzieningen	Voorzieningen worden gevormd ter afdekking van: – verliezen of risico's van bepaalde te verwachten verplichtingen, waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is. Er wordt een inschatting gemaakt van het risico en dit wordt afgedekt door het vormen van een voorziening; – kosten die een volgend begrotingsjaar worden gemaakt en die hun oorsprong vinden in het begrotingsjaar. Het doel van deze voorziening is dan ook om de kosten gelijkmatig te verdelen over een aantal jaren.
Langlopende schulden	Langlopende schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.
Verplichtingen	Verplichtingen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.
Overlopende passiva	Overlopende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Grondslagen resultaat-bepaling

Bij het opstellen van de jaarrekening is het baten- en lastenstelsel gehanteerd. Dit houdt in, dat de opbrengsten (baten) en de kosten (lasten) zijn toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Alleen die baten en lasten zijn meegenomen, die op het moment van het opmaken van de jaarrekening bekend waren. Dit betekent in de praktijk dat alle financiële informatie over 2019 is meegenomen tot en met medio mei 2020.

Toelichting op de balans

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa

Volgens de balans-indeling worden de materiële vaste activa als volgt onderverdeeld:

- economisch nut;
- economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- maatschappelijk nut.

Materiële vaste activa	2019	2018
Economisch nut	18.182.971	18.245.260
Economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	14.067.676	13.756.543
Maatschappelijk nut	6.554.146	6.328.567
Totaal materiële vaste activa	38.804.793	38.330.370

In onderstaande tabellen worden de investeringen met economisch nut, investering met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven en de investeringen met maatschappelijk nut gespecificeerd. In de productenrekening, welke ter inzage ligt, is een compleet overzicht opgenomen van de materiële vaste activa (staat van geactiveerde kapitaaluitgaven).

Investerings hebben een economisch nut als ze verhandelbaar zijn of als ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen.

Investerings met economisch nut	2019	2018
Gronden en terreinen	3.087.287	2.892.575
Woonruimten	1.199.866	1.308.846
Bedrijfsgebouwen	12.755.146	12.807.910
Vervoermiddelen	218.457	243.508
Machines, apparaten en installaties	702.162	751.290
Overige materiële vaste activa	220.053	241.131
Totaal investeringen met economisch nut	18.182.971	18.245.260

De boekwaarde van de investeringen met economisch nut is in 2019 met € 62.289 afgenomen ten opzichte van 2018.

Verloop investeringen met economisch nut	2019	2018
Oorspronkelijk bedrag kapitaaluitgaven 1 januari	25.007.002	22.415.698
In voorgaand dienstjaar volledig afgeschreven	-1.090.266	-269.979
Investerings in het boekjaar	1.034.368	3.064.346
Bijdrage uit exploitatie	0	0
Bijdrage van derden	0	-203.063
Oorspronkelijk bedrag kapitaaluitgaven 31 december	24.951.104	25.007.002
Afschrijvingen en aflossingen tot en met vorig boekjaar	-6.761.742	-5.855.514
In voorgaand dienstjaar volledig afgeschreven	1.090.266	269.979
Afschrijvingen en aflossingen in boekjaar	-1.096.657	-1.176.207
Boekwaarde investeringen met economisch nut	18.182.971	18.245.260

De mutaties hebben onder andere betrekking op de in onderstaande tabel opgenomen investeringen:

Investerings 2019 met economisch nut (bedragen x € 1.000)	vermeerdering	vermindering
Herontwikkeling locatie voormalige standplaatsen Lindelauffer Gew	10	
Bouwrijpmaken locatie Raadhuisplein 3	8	
Open Club Klimmen, aanleg voetbalvelden	313	
MFC Ubachsberg	52	
Open Club Klimmen, voorbereiding	87	
Aankoop Kerkplein 54	276	
Sloop gymzaal Ubachsberg	193	
Aankoop bedrijfsbus	37	
Zonnepanelen gemeentehuis	5	
Aankoop koffiemachines	17	
Vervanging discussie-installatie en beamer	25	
BAG migratie	10	
Software personeelsinformatiesysteem (Motion)	1	

Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven	2019	2018
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	14.067.676	13.756.543
Totaal investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven	14.067.676	13.756.543

De boekwaarde van de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven is in 2019 met € 311.133 toegenomen ten opzichte van 2018.

Verloop investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven	2019	2018
Oorspronkelijk bedrag kapitaaluitgaven 1 januari	18.097.617	16.896.159
In voorgaand dienstjaar volledig afgeschreven	0	-150.168
Investerings in het boekjaar	776.550	1.351.626
Bijdrage uit exploitatie	0	0
Bijdrage van derden	0	-0
Oorspronkelijk bedrag kapitaaluitgaven 31 december	18.874.167	18.097.617
Afschrijvingen en aflossingen tot en met vorig boekjaar	-4.341.074	-4.065.204
In voorgaand dienstjaar volledig afgeschreven	0	150.168
Afschrijvingen en aflossingen in boekjaar	-465.417	-426.038
Boekwaarde investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven	14.067.676	13.756.543

De mutaties hebben onder andere betrekking op de in onderstaande tabel opgenomen investeringen:

Investerings 2019 met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven (bedragen x € 1.000)	vermeerdering	vermindering
Reconstructie Ransdalerstraat, rioolwerkzaamheden	22	
Bereikbaar maken blinde putten	19	
Reconstructie Minnegardsweg, afkoppelen hemelwater	252	
Rioolreconstructie diverse wegen Ransdaal	246	
Watervoerende veldwegen, kwalitatieve opwaardering	43	
Voetbalvelden Hellas, riolering	1	
Craubekerstraat, rioolvervanging	56	
Kersboomkensweg, afkoppelen hemelwater	117	
Stimuleringsmaatregeling afkoppelen regenwater	20	

Investerings met maatschappelijk nut betreffen investeringen in de openbare ruimte (b.v. wegen, bruggen, rotondes e.d.).

Investerings met maatschappelijk nut	2019	2018
Gronden en terreinen	36.276	36.276
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	6.517.870	6.291.941
Overige materiële vaste activa	0	350
Totaal investeringen met maatschappelijk nut	6.554.146	6.328.567

De boekwaarde van de investeringen met maatschappelijk nut is in 2019 toegenomen met € 225.579 ten opzichte van 2018.

Verloop investeringen met maatschappelijk nut	2019	2018
Oorspronkelijk bedrag kapitaaluitgaven 1 januari	7.576.762	8.266.062
In voorgaand dienstjaar volledig afgeschreven	-9.336	-1.909.553
Investerings in het boekjaar	610.671	1.567.914
Bijdrage uit exploitatie	0	0
Onttrekking aan voorziening	0	0
Bijdrage van derden	-44.827	-411.500
Oorspronkelijk bedrag kapitaaluitgaven 31 december	8.133.270	7.512.923
Afschrijvingen en aflossingen tot en met vorig boekjaar	-1.184.356	-2.821.995
In voorgaand dienstjaar volledig afgeschreven	9.336	1.909.553
Afschrijvingen en aflossingen in boekjaar	-404.104	-271.914
Boekwaarde investeringen met maatschappelijk nut	6.554.146	6.328.567

De mutaties hebben onder andere betrekking op de in onderstaande tabel opgenomen investeringen:

Investeringen 2019 met maatschappelijk nut (bedragen x € 1.000)	vermeerdering	vermindering
Reconstructie Ransdalerstraat	135	
Reconstructie Houtstraat	10	
Vrakelbergerweg, vrijliggend fietspad	85	45
Reconstructie Minnegardsweg, renovatie verharding	162	
Dorpsplein, aanhaking	34	
Herinrichting buitenruimte kerk Kunrade	76	
GVVP 2017-2018	50	
Mobiliteit e-cars / e-bikes	52	
Transferium Mingersborg	7	

Financiële vaste activa

Volgens de balans-indeling zijn de financiële vaste activa als volgt onderverdeeld:

- kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen;
- kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen;
- leningen aan woningcorporaties;
- leningen aan deelnemingen;
- overige langlopende leningen;
- bijdrage aan activa in eigendom van derden.

Financiële vaste activa	2019	2018
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	315.171	315.171
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen	5.391	5.391
Overige langlopende leningen	1.311.547	12.357.675
Totaal financiële vaste activa	1.632.109	12.678.237

Per onderdeel worden de belangrijkste gegevens op een rijtje gezet.

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

De aandelen zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde, indien deze lager is dan de verkrijgingsprijs.
De gemeente heeft de volgende aandelen in haar bezit.

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	2019	2018	Dividend
NV Waterleidingmaatschappij Limburg (WML)	18.152	18.152	0
Enexis Holding NV	263.250	263.250	214.641
CSV Amsterdam BV	35	35	0
Verkoop Vennootschap BV	35	35	0
Vordering op Enexis BV	35	35	0
NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	28.078	28.078	32.011
NV Sturing Afvalverwijdering Limburg (AVL)	5.586	5.586	0
Totaal kapitaalverstrekkingen deelnemingen	315.171	315.171	246.652

Dividend-opbrengsten van deelnemingen worden volgens de geldende voorschriften verantwoord in het jaar waarin het recht op ontvangst ontstaat (het jaar waarin de aandeelhoudersvergadering plaats vindt).

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen

De aandelen zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde, indien deze lager is dan de verkrijgingsprijs.

Kapitaalverstrekkingen gemeenschappelijke regelingen	2019	2018	Dividend
NV Reinigingsdiensten Rd-4	5.391	5.391	8.875
Kredietbank (achtergestelde lening)	0	0	0
Totaal kapitaalverstrekkingen gemeensch. regelingen	5.391	5.391	8.875

Overige langlopende leningen

Aan de stichting MFC Ubachsberg is een renteloze lening verstrekt ad € 12.500 welke in 10 jaar wordt afgelost.

In het kader van Zonnepanelenproject Parkstad wordt aan deelnemers een lening verstrekt voor het plaatsen van zonnepanelen. Deze leningen worden in 15 jaar afgelost.

Overige langlopende leningen	Boekwaarde 31-12-2019	Verstrekt in 2019	Aflossing 2019	Boekwaarde 31-12-2018	Rente- vergoeding
Lening Stg. MFC Ubachsberg	11.250	0	1.250	12.500	0
Vordering op Enexis BV	0	0	615.249	615.249	44.625
APG	0	0	10.546.764	10.546.764	249.903
Zonnepanelenproject	1.300.297	245.666	128.531	1.183.162	32.165
Totaal overige langlopende leningen	1.311.547	245.666	11.291.794	12.357.675	326.693

VLOTTENDE ACTIVA

Vorraden

De voorraden betreft de werkvoorraad van documenten met waarde (VVV-bonnen, trouwboekjes en eigen verklaringen voor de aanvraag van een rijbewijs).

Vorraden	Boekwaarde 31-12-2019	Vermeerdering 2019	Vermindering 2019	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2018
Werkvoorraad documenten	10.786	23.050	17.266	0	5.002
Totaal voorraden	10.786	23.050	17.266	0	5.002

Vorderingen

Vorderingen op openbare lichamen	2019	2018
Vorderingen op openbare lichamen	2.419.467	2.882.485
Rekeningcourant GBRD / BSGW	2.432	4.921
Totaal vorderingen op openbare lichamen	2.421.899	2.887.406

De openstaande vorderingen hebben een normaal verloop. Een specificatie van openstaande vorderingen is aanwezig op de administratie. Tot de vorderingen op openbare lichamen behoren ook de nog terug te ontvangen BTW (met name de compensabele BTW, welke slechts 1 keer per jaar wordt verrekend).

Vorderingen	2019	2018
Overige vorderingen	1.386.971	143.745
Voorziening dubieuze debiteuren	-501.970	-107.573
Totaal overige vorderingen	885.001	36.172

Liquide Middelen

Liquide Middelen	2019	2018
Bank voor Nederlandse Gemeenten	108.174	122.635
Schatkistbankieren	1.272.758	914.965
Rabobank	908	36.480
Kasgeld	6.124	7.668
Totaal liquide middelen	1.387.964	1.081.748

De stand van de liquide middelen betreft een momentopname per 31 december van het jaar. Het kan daarom zijn dat per jaar de stand van de liquide middelen sterk verschilt.

Voor de financieringsbehoefte kan de gemeente gebruik maken van een kortlopende kredietfaciliteit (veelal bij de BNG). De hoogte van deze faciliteit is onderdeel van de treasuryfunctie, waarover u meer leest in de paragraaf treasury.

Overlopende activa

Overlopende activa	2019	2018
Vooruitbetaalde bedragen	887.362	592.442
Totaal overlopende activa	887.362	592.442

De overlopende activa betreffen vooruitbetaalde bedragen voor het volgende dienstjaar. Het betreft ontvangen facturen betrekking hebbende op het volgende dienstjaar, maar betaald moeten worden vóór 31 december.

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

Eigen vermogen	2019	2018
Algemene reserve	4.030.517	4.389.200
Bestemmingsreserves	14.836.871	15.058.206
Totaal eigen vermogen	18.867.388	19.447.406

Het verloop in 2019 wordt hieronder per reserve weergegeven:

Eigen vermogen	Boekwaarde 31-12-2018	toevoeging	onttrekking	Boekwaarde 31-12-2019
Algemene reserve	4.389.200	163.504	522.187	4.030.517
<i>Bestemmingsreserves:</i>				
Reserve ruimtelijke ontwikkeling	463.100	0	201.960	261.140
Reserve krimp-gelden	85.643	0	13.500	72.143
Reserve afschrijving	13.313.393	47.000	407.249	12.953.144
Reserve sociaal domein	592.607	290.000	115.600	767.007
Innovatiereserve	261.363	0	3.000	258.363
Reserve duurzaamheid	0	300.000	80.903	219.097
Reserve overloop	89.000	272.800	186.323	175.477
Egalisatiereserve afvalstoffenheffing	53.100	30.500	53.100	30.500
Egalisatiereserve belastingtarieven OZB	200.000	0	100.000	100.000
Totaal eigen vermogen	19.447.406	1.103.804	1.683.822	18.867.388

De raad heeft in haar vergadering van 13 december 2018 de "Nota Reserves en Voorzieningen 2019" vastgesteld, waarin beleidsafspraken over reserves en voorzieningen zijn vastgelegd.

Onderstaand een toelichting per reserve.

Algemene reserve: De Algemene Reserve vormt het weerstandsvermogen (de buffer) voor het incidenteel opvangen van mogelijke risico's en toekomstige financiële tegenvallers, waarvoor geen bestemmingsreserves of voorzieningen bestaan, zodat de continuïteit van de gemeentelijke taken niet in gevaar komt. Daarnaast kan de algemene reserve uiteraard aangewend worden voor het uitvoeren van beleid.

Toevoeging(en): bestemming jaarrekeningsaldo 2018.

Onttrekking(en): branding (€ 10.000), functionele integratie (€ 50.000), bijdrage kerkbesturen (€ 27.456), dotatie reserve duurzaamheid (€ 300.000), inhuur leerwerkplek buitendienst (€ 25.000), afboeken boekwaarde te slopen chalets Haspengouw (€ 100.806) en visie verkeersstromen (€ 8.925).

Reserve Ruimtelijke ontwikkeling: Deze reserve is ontstaan door samenvoeging van de reserve volkshuisvesting en de reserve economie en toerisme. Doelstelling is de inzet van middelen voor projecten in het kader van het volkshuisvestingsbeleid of de herstructurering, zoals het verbeteren van de fysieke woon- en leefomgeving, het treffen van maatregelen voor kwaliteitsverbetering van de bestaande woningvoorraad, nieuwbouw of herstructurering van overtollig bedrijfstvastgoed waarbij knelpunten opgelost worden en transformatie naar de gewenste functies plaatsvindt. Aanwending voor strategische (grond) aankopen en uitgaven ter verbetering van de fysieke woon-/leefomgeving. Looptijd is t/m 2022.

Onttrekking(en): Corio Glana (€ 1.192), onderzoek kostenverhaal (€ 7.700) en sloop gymzaal Ubachsberg (€ 193.068).

Reserve krimp-gelden: Conform het gestelde in het Lokaal Volkshuisvestingsplan, door uw raad vastgesteld op 28 juni 2012, worden de zgn. krimp-gelden (eindigend in 2015) ingezet voor het levensloop bestendig maken van particuliere woningen middels het beschikbaar stellen van een stimuleringsbijdrage ad € 9.000 per woning. Looptijd van deze reserve is t/m 2022. Daarom is de onttrekking niet na 2022 doorgetrokken. Onttrekking(en): levensloopbestendig maken particuliere woningen (€ 13.500).

Reserve afschrijving: Deze reserve is ontstaan door samenvoeging van de reserve afschrijving activa met maatschappelijk nut, de reserve afschrijving activa met economisch nut en de reserve leefbaarheid. Deze reserve wordt ingezet ter dekking van meerjarig afschrijvingslasten. Toevoeging(en): bestemming jaarrekeningsaldo 2018 (t.b.v. wandelknooppunten netwerk). Onttrekking(en): financiële dekking afschrijvingslasten diverse investeringen.

Reserve sociaal domein: Binnen het sociale domein zijn gemeenten voor verschillende wet en regelgeving op het gebied van Jeugd, Participatie en Wmo verantwoordelijk. De uitvoering is op onderdelen een open-eindregeling. Deze reserve heeft daarom als doel om risico's en fluctuaties binnen deze domeinen op te vangen. Verder kan deze reserve worden ingezet voor pilots in het kader van transformatie en innovatie in de ruimste zin des woords. Looptijd is t/m 2022. Aan deze reserve is de reserve WSW toegevoegd. Toevoeging(en): extra middelen jeugd in algemene uitkering conform meicirculaire gemeentefonds. Onttrekking(en): afschrijvingslast keuken MFC Ubachsberg en lumpsum jeugd.

Innovatiereserve: Het mogelijk maken van nieuwe visies en/of ontwikkelingen en te komen tot verantwoorde innovatieve investeringen op het fysieke en sociale domein. Looptijd is t/m 2022. Onttrekking(en): implementatieplan informatiemanagement.

Reserve duurzaamheid: Conform "Raadsakkoord 2018-2022" is dit duurzaamheidsfonds ingesteld. In de regio werken wij samen om de energieambities van Palet vorm te geven met zo min mogelijk landschappelijke ingrepen in kwetsbare natuurgebieden. Het streven is om tot en met 2020 de eerste 8% van de ambitie "Voerendaal 2040 energieneutraal" voor zowel energiebesparing als energieopwekking in te vullen met concrete onderzoekslijnen en met projectvoorstellen. Daarbij ervaren wij de energietransitie als een kans voor nieuwe beroepen in de arbeidsmarkt: ook hiervoor zetten wij ons in om toekomstige technische beroepen te koppelen aan het arbeidspotentieel van Voerendaal. Het duurzaamheidsfonds is ondersteunend aan de acties die vanuit Parkstad Limburg worden geïnitieerd, zoals het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed of het actieplan duurzame mobiliteit. De hiervoor benodigde (extra) personele capaciteit wordt mede uit dit fonds gedekt. Daarnaast zullen uit het fonds projecten worden gefinancierd om particulieren, bedrijven en verenigingen te stimuleren hun vastgoed te verduurzamen. Looptijd is t/m 2022. Toevoeging(en): dotatie vanuit de algemene reserve. Onttrekking(en): financiële dekking kosten medewerker duurzaamheid.

Reserve overloop: Deze reserve wordt gevormd door nog niet ingezette budgetten van een afgesloten dienstjaar (T). Deze budgetten dienen beschikbaar te blijven om noodzakelijke werken/diensten te kunnen uitvoeren in het daaropvolgende jaar (T+1). Toevoeging(en): bestemming jaarrekeningsaldo 2018. Onttrekking(en): bij jaarrekening 2017 en 2018 in deze reserve gereserveerde budgetten.

Egalisatiereserve afvalstoffenheffing: Deze reserve vormt indirect het verrekenmiddel om in enig jaar teveel gevraagde afvalstoffenheffing terug te betalen aan de burgers. Toevoeging(en): resultaat inzameling huishoudelijk afval 2018 welk wordt ingezet voor verlaging tarief afvalstoffenheffing 2020. Onttrekking(en): resultaat inzameling huishoudelijk afval 2017 welk is ingezet voor verlaging tarief afvalstoffenheffing 2019.

Egalisatiereserve belastingtarieven OZB: Deze reserve is bedoeld om in enig jaar de tariefstijging van de OZB af te vlakken. De inzet van deze reserve wordt gezien als "incidenteel" dekkingsmiddel. (Voor het bepalen van het structureel begrotingsevenwicht wordt de inzet van deze reserve buiten beschouwing gelaten). Looptijd is t/m 2020. Onttrekking(en): verlaging tarief OZB 2019.

Rekeningresultaat

Rekeningresultaat	2019	2018
Rekeningresultaat na toevoeging/onttrekking reserves	681.212	483.303
Totaal rekeningresultaat	681.212	483.303

Het rekeningresultaat is het zogenaamde "resultaat na bestemming". Dit wil zeggen na toevoegingen / onttrekkingen aan reserves. Hierbij is nog geen rekening gehouden met voorstellen die gedaan worden met betrekking tot bestemming van dit rekeningresultaat.

Voorzieningen

Voorzieningen	Boekwaarde 31-12-2018	toevoeging	onttrekking	Boekwaarde 31-12-2019
Voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen	565.794	405.619	454.639	516.774
Voorziening verplichtingen personeel uit dienst	906.635	150.753	44.933	1.012.455
Voorziening levensloopbestendig maken huurwoningen	54.000	0	0	54.000
Voorziening vervanging sporttoestellen gymzaal	6.448	12.000	24.217	-5.769
Voorziening egalisatie riolen	840.597	0	262.866	577.731
Totaal voorzieningen	2.373.474	568.372	786.655	2.155.191

In bovenstaand overzicht van voorzieningen is de voorziening dubieuze debiteuren niet opgenomen. Op basis van de voorschriften (Besluit Begroting en Verantwoording) moeten voorzieningen wegens oninbaarheid worden verrekend met de nominale waarde van leningen en vorderingen. Op de balans is deze voorziening dus onder de activa opgenomen (vorderingen).

Onderstaand een toelichting per voorziening.

Voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen: De voorziening is bedoeld ter egalisatie van de jaarlijks sterk fluctuerende kosten voor onderhoud van gemeentelijke gebouwen e.e.a. gericht op de instandhouding van gebouwen.

Toevoeging(en): gemiddeld bedrag benodigd voor onderhoud in de komende 10 jaar op basis van het door de raad vastgestelde meerjaren onderhoudsprogramma (€ 361.313), bedrag voor onderhoud woningen statushouders (€ 35.000), bedrag voor onderhoud pand Kerkplein 54 (€ 5.000), schade-uitkering (€ 1.848) en SPUK-uitkering gymzaal 't Wouves (€ 2.458).

Onttrekking(en): onderhoud gemeentelijke gebouwen op basis meerjaren onderhoudsprogramma (€ 451.002) en onderhoud woningen statushouders (€ 3.637).

Voorziening verplichtingen personeel uit dienst: Deze voorziening dient ter dekking van toekomstige verplichtingen i.v.m. pensioenbetalingen en wachtgeld aan gewezen wethouders, en voor het afdekken van financiële aanspraken die ontstaan als gevolg van het feit dat medewerkers, hun relatie en/of dienstverband met de gemeente hebben beëindigd. De voorziening dient voldoende middelen te bevatten om aan toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen.

Toevoeging(en): jaarlijks ingehouden APPA-premie (€ 12.753) en aanvullend benodigde dotatie op basis van actuariële berekening wethouderspensioen (€ 138.000).

Onttrekking(en): verplichting afvloeiingsregelingen personeel (€ 44.933).

Voorziening levensloopbestendig maken huurwoningen: De voorziening is bedoeld voor stimuleringsbijdragen ter compensatie van noodzakelijke extra kosten om nieuwe huurwoningen levensloopbestendig te maken.

Toevoeging(en): -.

Onttrekking(en): -.

Voorziening vervanging sporttoestellen gymzaal: De voorziening is bedoeld ter egalisatie van de jaarlijks sterk fluctuerende kosten voor onderhoud/vervanging van sporttoestellen in gymzalen.
 Toevoeging(en): gemiddeld bedrag benodigd voor onderhoud/vervanging in de komende 10 jaar op basis van meerjaren onderhoudsprogramma.
 Onttrekking(en): onderhoud/vervanging sporttoestellen gymzalen “De Joffer”, “t Wouves” en “MFC Ubachsberg”.

Voorziening egalisatie riolen: Deze voorziening is bedoeld voor het opvangen van fluctuaties in de tarieven rioolheffing en te voorzien in voldoende middelen voor dekking van de onderhoudskosten en investeringslasten als gevolg van de wettelijke zorgplicht op het gebied van riolering. De voorziening zorgt voor een gelijkmatig verloop van de betreffende lasten en baten in de exploitatie.
 Toevoeging(en): -.
 Onttrekking(en): saldo van lasten en baten aan riolen toe te rekenen kosten in de exploitatie 2019.

Langlopende schulden

Langlopende schulden	Schuldrestant 31-12-2018	Opgenomen in 2019	Aflossing 2019	Schuldrestant 31-12-2019
Langlopende geldleningen	25.238.360	0	6.130.509	19.107.851
Waarborgsommen	25.087	0	0	25.087
Totaal langlopende schulden	25.263.447	0	6.130.509	19.132.938

Een specificatie van de langlopende geldleningen is opgenomen in de uitvoeringsinformatie welke ter inzage ligt. De waarborgsommen hebben met name betrekking kavels Overheek, De Borenborg en op huurders van de chalets aan de Haspengouw.

De totale rentelast voor het jaar 2019 met betrekking tot de vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar bedraagt € 533.395,60.

Vlottende schulden

Vlottende schulden	2019	2018
Crediteuren	1.863.639	2.040.373
Afdracht loonheffing	304.695	306.938
Afdracht pensioenpremies	1.798	58.680
Opgenomen kasgeldlening	1.000.000	4.500.000
Totaal vlottende schulden	3.170.132	6.905.991

Onder kortlopende schulden worden schulden verstaan met een looptijd van kleiner dan 1 jaar. De openstaande crediteuren hebben een normaal verloop. Een specificatie is aanwezig op de administratie. Voor de financieringsbehoefte kan de gemeente gebruik maken van een kortlopende kredietfaciliteit (veelal bij de BNG). De hoogte van deze faciliteit is onderdeel van de treasuryfunctie, waarover u meer leest in de paragraaf treasury.

Overlopende passiva

Overlopende passiva	2019	2018
Verplichtingen die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	1.628.754	1.045.430
Vooruit ontvangen subsidies overheden	394.298	92.326
Totaal overlopende passiva	2.023.052	1.137.756

Het betreft verantwoorde kosten van uitgevoerde werkzaamheden en diensten, waarvoor in het dienstjaar nog geen factuur is ontvangen. Ontvangst van deze facturen vindt plaats in de eerste maanden van het nieuwe jaar. Daarnaast betreft het ontvangen (provinciale) subsidies waartegenover nog geen kosten staan. Dit betreft met name subsidies voor natuurtransferium Kunradersteengroeve en aanleg vrij liggend fietspad Daelsweg.

Niet uit de balans blijvende verlichtingen

In dit hoofdstuk zijn de verplichtingen opgenomen, die niet uit de balans zijn te herleiden. Dit kunnen verplichtingen zijn in de vorm van borg en garantstellingen aan natuurlijke en rechtspersonen.

COVID-19

Het COVID-19 (corona) virus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019, maar wel voor naar verwachting veel beleidsterreinen van onze begroting 2020 en mogelijk voor de jaren daarna. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu onmogelijk te bepalen. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren. Om financiële effecten te kunnen verwerken heeft de raad op 6 mei 2020 besloten een noodfonds in te richten ter hoogte van € 200.000. Hieruit kunnen in eerste instantie lokale, noodzakelijke en onvermijdelijke kosten worden gedekt.

Functionele integratie

De beëindiging van de functionele integratie heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019, maar wel mogelijk voor onze begroting 2020 en voor de jaren daarna. Een eventuele financiële impact is nu nog niet te bepalen.

Gewaarborgde leningen.

Met ingang van 1 januari 1995 zijn alle bestaande risico's ten aanzien van verleende gemeentegaranties voor eigen woningen en gemeenteleningen (particuliere woningbouw) afgekocht en overgedragen aan de Stichting Waarborgfonds eigen woningen. De gemeentegarantie met rijksdeelneming is met ingang van 1 januari 1995 vervangen door de Nationale Hypotheek Garantie (NHG). Met ingang van 1 januari 2012 staat het rijk voor nieuwe leningen die onder de NHG vallen voor 100% garant.

Door de gemeente zijn per balansdatum nog de volgende geldleningen gewaarborgd:

Gewaarborgde geldleningen	2019	2018
Leningen verstrekt aan particulieren (NHG)	203.295	375.575
Achtergestelde leningen woningstichting	24.494.533	24.745.619
Totaal gewaarborgde geldleningen	24.697.828	25.121.194

Voor de leningen verstrekt aan particulieren loopt de gemeente geen risico, de totale WOZ-waarde van de woningen waarop hypotheek verstrekt is bedraagt € 2.909.000.

Bij achterborgstelling is de gemeente indirect blootgesteld aan risico's, omdat de garantieverplichtingen in dat geval niet worden afgegeven door de gemeente, maar door een stichting. De gemeente wordt pas aangesproken wanneer de stichting niet aan haar verplichtingen kan voldoen.

Deel 5:

BIJLAGEN

Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen zijn als baten opgenomen onder het programma "Bestuur & Dienstverlening". Inzicht in de algemene dekkingsmiddelen is echter essentieel. Daarom is een toelichting op de volgende onderdelen verplicht voorgeschreven in het Besluit begroting en verantwoording (BBV):

- lokale lasten, waarvan de besteding niet gebonden is;
- algemene uitkeringen;
- dividend;
- saldo van de financieringsfunctie;
- saldo van de compensabele BTW en de uitkering uit het BTW-compensatiefonds;
- overige algemene dekkingsmiddelen.

Lokale lasten, waarvan de besteding niet gebonden is.

Voorbeelden van lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is zijn de OZB, de hondenbelasting en toeristenbelasting. Voor de gemeente Voerendaal bedraagt het totaal van deze heffingen in 2019 € 2.611.359.

Voorbeelden van lokale heffingen, waarvan de besteding wel is gebonden zijn het rioolrecht en de afvalstoffenheffing. Dergelijke heffingen dienen op de desbetreffende programma's te worden verantwoord. Een gespecificeerde toelichting op de lokale heffingen is eveneens te vinden in de paragraaf "lokale heffingen".

Algemene uitkering 2019

Aan de hand van de decembercirculaire 2019 is de uitkering uit het gemeentefonds voor 2019 herberekend. De algemene uitkering Voerendaal 2019 is becijferd op totaal € 16.706.431.

verdeelmaatstaven	Primitieve begroting 2019			Jaarrekening 2019		
	aantal	gewicht	Bedrag	aantal	gewicht	Bedrag
sociaal						
inwoners	12.390	159,91	1.981.284,90	12.452	160,07	1.993.191,64
krimp	232	0	0,00	170	0	0,00
kernen met minstens 500 adressen	3	60.085,41	180.256,23	3	60.233,38	180.700,14
woz-waarde niet woningen	93,1	380,70	35.444,60	89,4	380,70	34.032,64
inwoners < 18 jaar	2.074	662,05	1.373.402,86	2.118	731,61	1.549.549,98
inwoners > 64 jaar	3.262	99,92	325.939,04	3.309	100,55	332.719,95
inwoners > 74 en < 85 jaar	1.097	26,42	28.982,74	1.120	26,44	29.612,80
lage inkomens	1.414	30,51	43.141,14	1.427	30,59	43.651,93
lage inkomens (drempel)	828,3	679,87	563.136,32	839,9	686,83	576.868,52
Bijstandsontvangers (3 jaars gemidd.)	121,000	2.130,68	257.812,28	119,6667	2.132,68	255.210,71
Loonkostensubsidie	3	1.941,10	5.823,30	6	1.941,10	11.646,60
ABW schaalnadeel	0,25690	0	0,00	0,25479	0	0,00
ABW schaalvoordeel	64,867	0	0,00	64,245	0	0,00
uitkeringsontvangers	796,00	85,69	68.209,24	795,66667	85,82	68.284,11
minderheden	150	321,09	48.163,50	195	321,78	62.747,10
eenpersoonshuishoudens	1.522	50,39	76.693,58	1.622	51,24	83.111,28
eenouderhuishoudens	385	747,03	287.606,55	376	835,35	314.091,60
huishoudens	5.626	90,50	509.153,00	5.666	90,53	512.942,98
Jeugdigen in gezinnen met armoede	235,2760	211,30	49.713,82	247,8060	245,66	60.876,02
basisonderwijsleerlingen met leerlingengewicht 0,3	5,8472	-1.404,50	-8.212,39	5,0000	-1.632,89	-8.164,45
basisonderwijsleerlingen met leerlingengewicht 1,2	4,8645	-2.205,08	-10.726,61	8,0000	-2.563,65	-20.509,20

	Primitieve begroting 2019			Jaarrekening 2019		
verdeelmaatstaven	aantal	gewicht	Bedrag	aantal	gewicht	Bedrag
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (huishoudens)	4.098,7600	-107,74	-441.600,40	4.142,5200	-125,25	-518.850,63
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (huishoudens met kinderen)	847,6100	-421,62	-357.369,33	839,0400	-490,17	-411.272,24
ouders met langdurig psychisch medicijngebruik	47,3374	3.110,78	147.256,24	57,131808	3.616,63	206.624,61
eenouderhuishoudens met 2 of meer kinderen	127,0000	1.100,88	139.811,76	127,0000	1.279,81	162.535,87
bijstandshuishoudens met minderjarige kinderen	39,8277	567,63	22.607,40	40,33333	659,95	26.617,98
bijstandsonvangers eenouderhuishoudens	31,1593	1.503,74	46.855,49	28,33333	1.748,26	49.534,03
uitkeringsontvangers minus bijstandsonvangers	664,9024	947,71	630.134,65	676,0000	1.076,99	728.045,24
Wajong	108,0000	834,39	90.114,12	109,0000	858,71	93.599,39
medicijngebruik met drempel	2.373,5357	359,08	852.289,20	2.541,856210	370,01	940.512,22
re-integratie klassiek	0,0683	326.766,88	22.331,21	0,1150	334.628,82	38.482,31
inwoners < 65 jaar	9.130,8441	3,90	35.610,29	9.143	4,03	36.846,29
ouderen 65 t/m 74 jaar	1.889,8936	0,17	321,28	1.847	0,18	332,46
ouderen 85 jaar en ouder	316,7771	0,17	53,85	342	0,18	61,56
eenpersoonshuishoudens 65 t/m 74 jr	313,5132	15,19	4.762,27	340	15,69	5.334,60
eenpersoonshuishoudens 75 t/m 84 jr	350,1150	60,75	21.269,49	334	62,77	20.965,18
eenpersoonshuishoudens 85 jaar en ouder	139,5487	106,29	14.832,63	170	109,82	18.669,40
huishoudens met laag inkomen 65 t/m 74 jaar	161,2963	118,91	19.179,74	162,944320	122,86	20.019,34
huishoudens met laag inkomen 75 t/m 84 jaar	107,0513	475,26	50.877,20	111,013865	491,05	54.513,36
huishoudens met laag inkomen 85 jaar en ouder	30,5039	830,58	25.335,93	35,049480	858,18	30.078,76
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen 65 t/m 74 jaar	445,0561	108,46	48.270,78	452,1830	112,06	50.671,63
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen 75 t/m 84 jaar	295,3807	433,89	128.162,73	308,0720	448,31	138.111,76
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen 85 jaar en ouder	84,1676	759,30	63.908,46	97,2650	784,53	76.307,31
bedden	0,0000	0,78	0,00	0,0000	0,81	0,00
functie						
klantenpotentieel lokaal	8.200	45,76	375.232,00	8.240	45,97	378.792,80
klantenpotentieel regionaal	1.110	23,48	26.062,80	1.120	23,54	26.364,80
fysiek						
oppervlakte land	3.150	41,17	129.685,50	3.150	41,18	129.717,00
land x bodemfactor gemeente	3.150	26,89	84.703,50	3.150	26,89	84.703,50
oppervlakte binnenwater	2	38,01	76,02	2	38,02	76,04
oppervlakte bebouwing	87	595,42	51.801,54	88	595,42	52.396,96
Oppervlakte bebouwing kern	77	2.302,40	177.284,80	77	2.302,40	177.284,80
oppervlakte bebouwing woonkern x bodemfactor	77	3.089,24	237.871,48	77	3.089,24	237.871,48
oppervlakte bebouwd buitengebied	11	1.936,54	21.301,94	12	1.936,54	23.238,48
oppervlakte bebouwd buitengebied x bodemfactor	11	1.524,90	16.773,90	12	1.524,90	18.298,80
woonruimten	5.857	57,54	337.011,78	5.871	57,54	337.817,34
woonruimten x bodemfactor	5.857	50,79	297.477,03	5.871	50,79	298.188,09

	Primitieve begroting 2019			Jaarrekening 2019		
verdeelmaatstaven	aantal	gewicht	Bedrag	aantal	gewicht	Bedrag
isv (a)	0,000301011	6.133.771,60	1.846,33	0,000301011	6.133.771,60	1.846,33
isv (b)	0,000122887	3.764.536,49	462,61	0,000122887	3.764.536,49	462,61
omgevingsadressendichtheid	3.174,494	58,92	187.041,19	3.187,953	58,58	186.750,29
oeverlengte x bodemfactor	103	11,72	1.207,16	100	11,72	1.172,00
oeverlengte x factor bodem x dichtheidsfactor	404,87627	5,82	2.356,38	395,05076	5,82	2.299,20
meerkernigheid	6	9.064,58	54.387,48	6	9.070,21	54.421,26
meerkernigheid x bodemfactor buitengebied	6	14.877,08	89.262,48	6	14.877,08	89.262,48
bedrijfsvestigingen	1.165	75,58	88.050,70	1.181	75,58	89.259,98
vast bedrag elke gemeente	1	249.398,09	249.398,09	1	249.784,90	249.784,90
totaal in basis			9.810.133,80			10.288.313,91
uitkeringsfactor			1,572000			1,537000
bedrag in basis x uitkeringsfactor			15.421.530,34			15.813.138,48
inkomstenmaatstaf						
verevening niet woningen gebruiker	106.325.091	-0,001265	-94.150,87	114.050.000	-0,001265	-100.991,28
verevening niet woningen eigenaar	133.005.358	-0,001569	-146.079,78	127.707.000	-0,001569	-140.260,60
verevening woningen	1.233.205.698	-0,001000	-986.564,56	1.327.361.000	-0,001000	-1.061.888,80
overgangsregime						
suppletiereregeling afschaffing gebruikersdeel ozb-woningen			-2.598,00			-2.598,00
Suppletiereregeling overheveling IUSD			1.872,00			-62.940,00
integratie / decentralisatie uitkeringen						
decentralisatie-uitkering VTH-taken			16.052,00			16.052,00
decentralisatie-uitkering impuls brede scholen, sport en cultuur			45.484,00			53.823,00
decentralisatie-uitkering voorschoolse voorziening peuters			26.746,00			20.059,00
Decentralisatie-uitkering armoedebestrijding kinderen			38.996,00			38.996,00
Decentralisatie-uitkering schulden en armoede			11.7160			7.499,00
Decentralisatie-uitkering maatschappelijke begeleiding			0			40.290,00
Decentralisatie-uitkering vergoeding raadsleden kleine gemeenten			0			101.264,00
Decentralisatie-uitkering verhoging taalniveau statushouders			0			14.423,00
Decentralisatie-uitkering energieloket			0			25.000,00
Decentralisatie-uitkering Transitievisie warmte			0			202.101,00
Decentralisatie-uitkering wijkaanpak			0			101.264,00
Subtotaal algemene uitkering			14.333.003,13			14.973.963,81

verdeelmaatstaven	Primitieve begroting 2019			Jaarrekening 2019		
	aantal	gewicht	Bedrag	aantal	gewicht	Bedrag
Integratie-uitkering Sociaal Deelfonds						
Voogdij / 18+			269.792,00			278.307,00
Beschermd wonen			0			0
Participatiebudget (Kompas)			39.104,00			44.030,00
Participatiebudget (Wozl)			<u>1.407.557,00</u>			<u>1.410.130,00</u>
Totaal integratie-uitkering SD			1.716.453,00			1.732.467,00
Totaal algemene uitkering 2019			16.049.456,13			16.706.430,81

Dividend 2019

Van onderstaande deelnemingen heeft Voerendaal daadwerkelijk aandelenbezit en ontvangen wij dividend:

Omschrijving deelneming	Aantal aandelen	Boekwaarde 31-12-2019	dividend
NV Bank Nederlandse Gemeenten	11.232	28.078	32.011
Enexis Holding	263.250	263.250	214.641
NV Reinigingsdienst RD4	1.188	5.391	8.875
Totaal		296.719	255.527

Incidentele baten en lasten en bedrag voor onvoorzien

Overzicht incidentele lasten en baten (Bedragen × € 1.000)		
	Last	Baat
Programma Bestuur en ondersteuning		
Facilitering samenwerking Voerendaal-Simpelveld *	108	
E-facturen	9	
Implementatieplan informatiemanagement *	3	
Wegwerken achterstand archief	22	
Outplacement / Re-integratie trajecten	30	
Beschrijven functieprofielen Openbare Ruimte i.z. Functionele Integratie	3	
Digitalisering bouwtekeningen t.b.v. transitie van m³ naar m²	6	
BTW adviezen	9	
Afschrijving ineens voorzieningen e-cars *	51	
Belegging Essent-gelden bij APG	1	250
Belegging lening Enexis Holding		45
Algemene uitkering gemeentefonds, middelen klimaatakkoord		237
Aanwending reserve egalisatie belastingtarieven OZB		100
Boeking bestemming jaarrekeningsaldo 2018	483	483
Aanwending algemene reserve t.b.v. functionele integratie		50
Aanwending algemene reserve t.b.v. leer- werkplek buitendienst		25
Aanwending algemene reserve t.b.v. opstellen visie verkeersstromen		9
Aanwending algemene reserve t.b.v. bijdragen aan kerkbesturen		27
Aanwending algemene reserve t.b.v. afschrijving boekwaarde chalets		101
Aanwending innovatiereserve t.b.v. implementatieplan informatiemanagement		3
Aanwending reserve overloop t.b.v. i-pads College en raadsleden		14
Aanwending reserve overloop t.b.v. aanleg buitenterrein kerk Kunrade		25
Aanwending reserve overloop t.b.v. STRIP 2.0		3
Aanwending reserve overloop t.b.v. aanpak winkelleegstand		15
Aanwending reserve overloop t.b.v. kosten overname beheer Cortemich		15
Aanwending reserve overloop t.b.v. lijst karakteristieke panden		45
Aanwending reserve overloop t.b.v. onderzoek inzet combinatiefunctionaris		8
Aanwending reserve overloop t.b.v. aanpassen komgrenzen Ubachsberg		9
Aanwending reserve overloop t.b.v. vervanging stalen deur bunker Midweg		10
Aanwending reserve overloop t.b.v. 75-jarig bevrijdingsfeest		10
Aanwending reserve overloop t.b.v. verduurzaming gemeentelijke gebouwen		19
Aanwending reserve economie & toerisme t.b.v. Corio Glana		1
Aanwending reserve ruimtelijke ontwikkeling t.b.v. sloop gymzaal Ubachsberg		193
Aanwending reserve sociaal domein t.b.v. lumpsum jeugd		113
Aanwending algemene reserve t.b.v. dotatie aan reserve duurzaamheid		300
Toevoeging aan reserve duurzaamheid	300	
Aanwending reserve duurzaamheid t.b.v. afschrijving ineens voorziening e-cars		51
Aanwending reserve duurzaamheid t.b.v. medewerker duurzaamheid		29
Aanwending reserve ruimtelijke ontwikkeling t.b.v. onderzoek kostenverhaal		8
Programma Veiligheid		
Bestuurlijke/integrale aanpak	26	
Programma Verkeer, vervoer en waterstaat		
Inhuur tijdelijke ondersteuning medewerker verkeer	71	

Overzicht incidentele lasten en baten			(Bedragen × € 1.000)
	Last	Baat	
Inhuur tijdelijke medewerkers buitendienst	66		
Onderzoek geluid reducerend asfalt Heerlerweg	15		
Actualisatie wegenbeheerplan	26		
Opstellen STRIP 2.0	3		
Opstellen visie verkeersstromen	9		
Afschrijving ineens deel kosten aanleg buitenterrein kerk Kunrade	25		
Programma Economie			
Aanpak winkelleegstand (Streetwise) *	14		
Programma Onderwijs			
Afschrijving ineens sloop gymzaal Ubachsberg *	193		
Huurovereenkomst Ritmo jazzballet	35	35	
Specifieke uitkering onderwijsachterstanden beleid		54	
Programma Sport, cultuur en recreatie			
Subsidies kerk Voerendaal en Ubachsberg *	27		
Opstellen lijst karakteristieke en beeldbepalende panden *	45		
75-jarig bevrijdingsfeest *	23		
Project Corio Glana Highlight 3 en 4 *	1		
Programma Sociaal domein			
-			
Programma Volksgezondheid en milieu			
Aankoop grond Retersbeek i.v.m. opheffen wateroverlast	6		
Inmeten putten	6		
Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			
Onderzoek kostenverhaal *	8		
Opgelegde dwangsommen (deels toevoeging aan voorziening dubieuze debiteuren)	394	395	
Bouwkundig onderzoek pand Valkenburgerweg 36	9		
Afschrijving ineens boekwaarde chalets Haspengouw 2 en 4 *	101		
Totaal	2.128	2.682	

* dekking vindt plaats door onttrekking uit reserve.

Onvoorzien

De stelpost onvoorzien is in 2019 deels (€ 40.000) ingezet ter financiële dekking van de inhuur casemanager Wabo i.v.m. vervanging bij langdurige ziekte. Deze bijstelling heeft plaatsgevonden middels de voorjaarsrapportage 2019. Het restant is vrijgevallen bij de najaarsrapportage 2019.

RAADSBSLUIT

\ gemeente
voerendaal

voerendaal

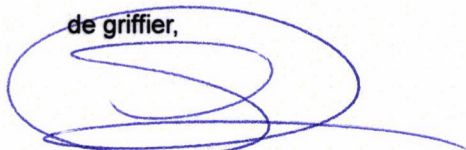
Voerendaal, 2020/4/4 Vaststellen Jaarrekening 2019

De raad van de gemeente Voerendaal, gelet op artikel 190 en 191 van de gemeentewet, besluit:

1. De inhoudelijke programmaverantwoording 2019, zoals verwoord in deel 2 van deze jaarrekening 2019, vast te stellen;
2. De jaarrekening van de gemeente Voerendaal voor het jaar 2019 vast te stellen inclusief een voordelig saldo van € 681.212, welk bedrag als volgt wordt bestemd:
 - a) € 328.912 toe te voegen aan de algemene reserve;
 - b) € 115.300 toe te voegen aan de reserve overloop bestaande uit:
 - € 13.000 restant budget t.b.v. opknappen entree Voerendaal rondom spoortunnel nabij NS-station Voerendaal;
 - € 38.300 restant budget t.b.v. wegwerken achterstand archief en opschonen archief;
 - € 16.000 restant budget t.b.v. voorbereidingskosten overdracht beheer pand Cortemich;
 - € 5.000 restant budget t.b.v. educatieve agenda;
 - € 19.000 restant budget t.b.v. verwachte toenemende behoefte versterking leefbaarheid;
 - € 7.000 restant budget t.b.v. aanleg pad rond waterpomp Laurentiusplein;
 - € 12.000 restant budget t.b.v. opknappen kapel Valkenburgerweg;
 - € 5.000 restant budget jeugdzorg t.b.v. begeleidingscommissie en juridische advisering.
 - c) € 237.000 via gemeentefonds ontvangen middelen voor opstellen van de Transitievisie Warmte (€ 202.100), voor energieloketten (€ 25.000) en voor opstellen uitvoeringsplannen op wijkniveau (€ 9.900) toe te voegen aan reserve duurzaamheid.
3. De raad verleent het college decharge voor het uitgevoerd beleid.

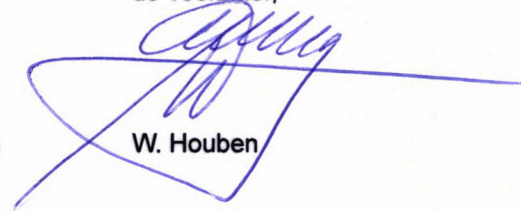
Aldus besloten in de raadsvergadering van 9 juli 2020.

de griffier,

mr. drs. S.H.H.J. Dormans – Simons

de voorzitter,

W. Houben

Sisa bijlage

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 27 januari 2020

OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteits-eisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)		
		Gemeenten	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 03		
			€ 34.513	€ 0	€ 19.605		
		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie					
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 04	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 05	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 06	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 07	
		1 060986 Gemeente	€ 0	€ 0	€ 0		
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeente deel 2019	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
		I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
		Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
		I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	
		Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12
		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet totaal 2018	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAW	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk)
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)		inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
		Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 06
		1 060986 Gemeente	€ 1.604.762	€ 30.738	€ 105.403	€ 951	€ 22.455
		Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet
		In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
			I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Participatiewet (PW)
		Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 11	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 12
		1 060986 Gemeente	€ 0	€ 8.095	€ 2.172	€ 0	€ 52.608
		Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)				
		In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Participatiewet (PW)			
		Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 13	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 14				
		1 060986 Gemeente	€ 500				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 27 januari 2020								
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente deel 2019	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2018	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09			
			€ 0	€ 0	Nee			
SZW	G3A	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen eernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 05	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 06
			1 060986 Gemeente	€ 10.122	€ 0	€ 1.100	€ 2.105	€ 6.617
VWS	H4	Specifieke uitkering Sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Projectnaam / nummer	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (automatisch berekend)	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen
			Aard controle R Indicatornummer: H4 / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 02	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 03	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 04	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 05	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 06
			1 € 36.998	Sportcomplex De Joffer	€ 19.805	€ 0	€ 0	€ 0
VWS	H4	Kopie projectnaam / nummer	2 Exploitatie t Wouves	€ 2.458	€ 2.458	€ 0	€ 0	€ 0
			3 Voetbalcomplexen	€ 4.265	€ 4.265	€ 0	€ 0	€ 0
			4 Voetbalvelden	€ 10.470	€ 9.576	€ 0	€ 0	€ 0
VWS	H4	Totale besteding (Jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Percentage besteed (Jaar T) per project ten opzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Toelichting	Hier eventueel opmerkingen	Overig (Jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld		
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 07	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 08	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 10	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 11	
			1 Sportcomplex De Joffer		53,53%	Dit onderdeel is ten onrechte in de SPUK-aanvraag meegenomen. Na indienen aanvraag SPUK is	€ 20.699	
VWS	H4	Exploitatie t Wouves	2458	6,64%				
			3 Voetbalcomplexen gebouwen	4265	11,53%			
			4 Voetbalvelden	9576	28,30%			

Controleverklaring

RSM Netherlands Accountants N.V.

Bekkerweg 10
Postbus 6005
6401 SB Heerlen

T +31(0)45 405 55 55

info@rsm-nl.nl
www.rsmnl.com

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van de gemeente Voerendaal

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van de gemeente Voerendaal te Voerendaal gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2019 als van de activa en passiva van de gemeente Voerendaal op 31 december 2019 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening 2019 van de gemeente Voerendaal.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 het overzicht van baten en lasten over 2019;
- 2 de balans per 31 december 2019;
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
- 4 de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
- 5 de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening 2019 van de gemeente Voerendaal en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Voerendaal zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

THE POWER OF BEING UNDERSTOOD

AUDIT | TAX | CONSULTING

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 278.000 voor fouten en € 834.000 voor onzekerheden. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2019. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 25.000 voor fouten en € 25.000 voor onzekerheden rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie.

C Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de raad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV.

Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening 2019 van de gemeente Voerendaal.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De raad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening 2019 van de gemeente Voerendaal, het Controleprotocol WNT 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde afweging dat de gemeente in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Heerlen, 9 juli 2020
RSM Netherlands Accountants N.V.

WAS GETEKEND

drs. L.C.M. van Wersch RA